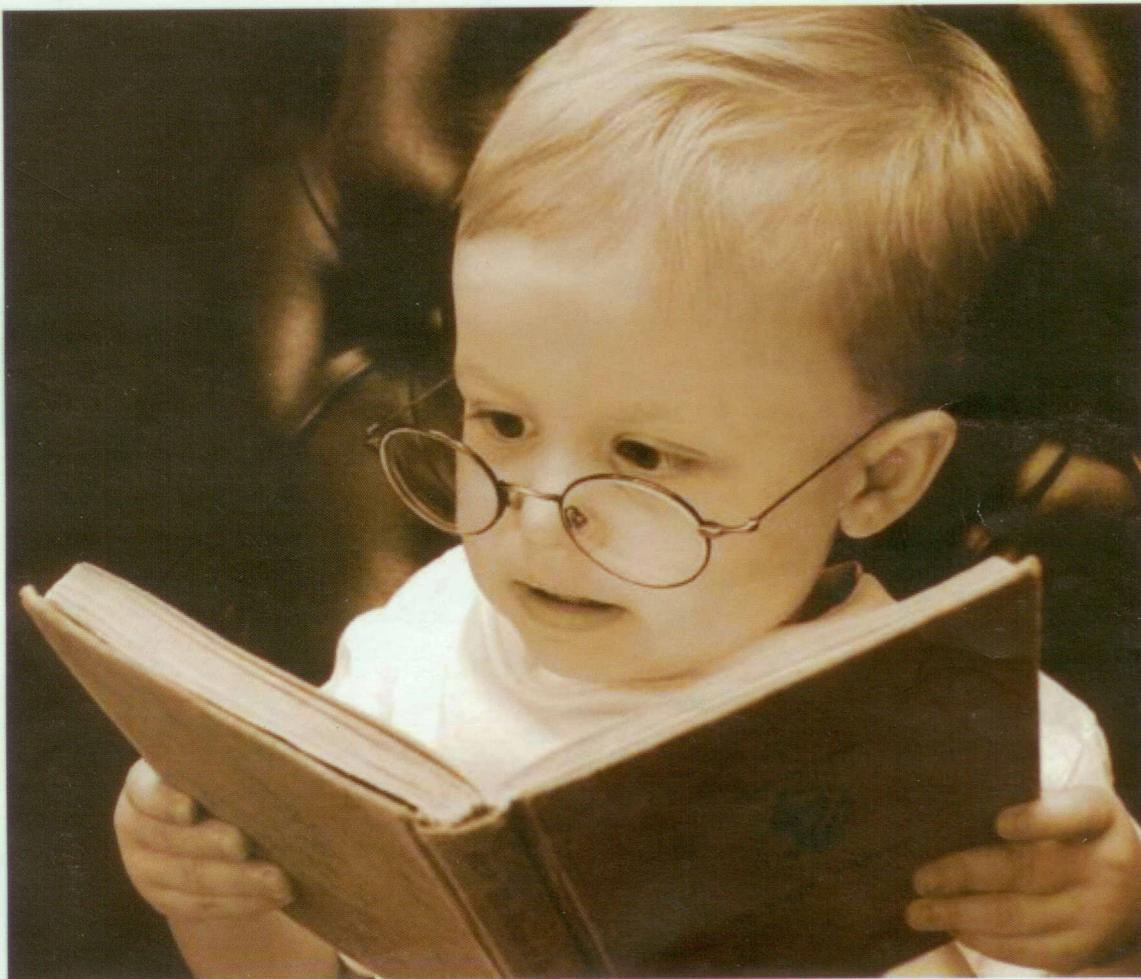

Școala Noastră

Revistă pentru educație și cultură - pedagogică
(Fondată în 1924)

Seria a III-a, Anul IX, Nr. 5
septembrie - octombrie 2003

Zalău

ȘCOALA NOASTRĂ

Revista pentru educație și cultură pedagogică editată de
Inspectoratul Școlar și Casa Corpului Didactic Sălaj
(Fondată în 1924)

ȘCOALA NOASTRĂ

Revista pentru educație și cultură pedagogică editată de
Inspectoratul Școlar și Casa Corpului Didactic Sălaj
(Fondată în 1924)

Inspector școlar general - ISJ Sălaj
Inspector școlar general adjunct - ISJ Sălaj
Inspector școlar general adjunct - ISJ Sălaj
Director - Casa Corpului Didactic Sălaj

Metodist CCD Sălaj, redactor responsabil
Inspector școlar - ISJ Sălaj, secretar responsabil de redacție
CCD Sălaj, culcare, corectură

Inspector școlar - ISJ Sălaj, redactor
Documentarist - CCD Sălaj, redactor
Inspector școlar - ISJ Sălaj, redactor
Inspector școlar - ISJ Sălaj, redactor
ISJ Sălaj, redactor

Seria a III-a, Anul IX, Nr. 5,
septembrie - octombrie 2003

Compartiment financiar:
Contabil șef - ISJ Sălaj
CCD Sălaj

Redacție și administrativ:
Tipno - Print
Kulcsár Ferenc

str. Porolissum, nr. 3, tel./fax: 0260 - 611227

Prof. Ioan Drăga
Prof. Ioan Abrudan
Prof. Tănușevici Zoltán
Prof. Maria Turcuș

Prof. Nicolae Costruț
Prof. dr. Ioan Ciocian
Ing. Mircea Costruț

Prof. Dorina Tănuș
Prof. Reșina Șandor
Prof. Victor Timoc
Prof. Ioan Ogris
Prof. Alexandru Bocoi
Județ Victoria Jeter

Compartiment financiar:
Ec. Maria Bocș
Cont. Lucia Surt

Tehnoredactare:
Copertă & tipar

Materialul destinat publicării se vor trimite pe discetă, în format A4, font compatibil cu
caractere diacritice (cu fontul) așezat pe axa X-Y, în 12 puncte, în 14 rânduri, maxim 3-4 pagini.
Responsabilitatea pentru conținutul articolelor, formatarea și calitatea tehnicilor revine în
întregime autorilor.

Redacția și administrativ:

Casa Corpului Didactic Sălaj
450029 Zalău, str. Unirii 7
Tel: 0260-601306; fax: 0260-611227

Zalău - 2003

ȘCOALA NOASTRĂ

Revistă pentru educație și cultură pedagogică editată de
Inspectoratul Școlar și Casa Corpului Didactic Sălaj
(Fondată în 1924)

ISSN 1223 - 8449

Colegiul de redacție:

Prof. Ioan Driha	Inspector școlar general - ISJ Sălaj
Prof. Ioan Abrudan	Inspector școlar general adjunct - ISJ Sălaj
Prof. Faluvégi Zoltán	Inspector școlar general adjunct - ISJ Sălaj
Prof. Maria Țurcaș	Director - Casa Corpului Didactic Sălaj
Prof. Nicolae Costruț	Metodist CCD Sălaj, redactor responsabil
Prof. dr. Ioan Ciocian	Inspector școlar - ISJ Sălaj, secretar responsabil de redacție
Ing. Mirela Costruț	CCD Sălaj, culegere, corectură
Prof. Dorina Tuduțe	Inspector școlar - ISJ Sălaj, redactor
Prof. Reghina Șandor	Documentarist - CCD Sălaj, redactor
Prof. Victor Timoc	Inspector școlar - ISJ Sălaj, redactor
Prof. Ioan Opriș	Inspector școlar - ISJ Sălaj, redactor
Prof. Alexandru Pocol	Inspector școlar - ISJ Sălaj, redactor
Jurist Viorica Jeler	ISJ Sălaj, redactor
Compartiment financiar:	
Ec. Maria Bocșa	Contabil șef - ISJ Sălaj
Cont. Lucia Surd	CCD Sălaj
Tehnoredactare:	Kulcsár Ferenc
Copertă & tipar:	Tehno - Print, str. Porolissum, nr. 9, tel. /fax: 0260 - 611227

- Materialele destinate publicării se vor trimite pe discheta, în format A4, font compatibil cu caractere diacritice (nu Toronto) size 12, titlu 14 bold, maxim 3-4 pagini.
- Responsabilitatea pentru conținutul articolelor, formulări și calitatea traducerilor revine în întregime autorilor.

Redacția și administrația:

Casa Corpului Didactic Sălaj
450059 Zalău, str. Unirii 2
Tel. : 0260- 661396; 661391; Fax: 0260- 619190
E-mail: ccdsalaj@personal. ro
nicolaecostrut@personal. ro

CUPRINS

Partea I

Editorial

Nicolae Costruț - Educația - o miză de interes național și european	5
---	---

Educație - învățământ

Ora de dirigiență

Marcel Lucaciu - Limba noastră	7
--------------------------------------	---

Dascăli ai neamului

Gica Ciocian - Gheorghe Lazăr	9
-------------------------------------	---

Educația pentru familie, profesie și societate

Sipos Helen - Copiii noștri și drogurile (I)	14
--	----

Gica Ciocian - Orientarea școlară și formarea personalității umane	16
--	----

Educația pentru integrarea europeană

Nicolae Costruț - Educația pentru lucru bine făcut	18
--	----

Camelia Sârbe - Agenția Națională Socrates	20
--	----

Educație specială

Carla Cora - Integrarea școlară a copiilor cu cerințe educative speciale	21
--	----

Strategii educaționale în învățământul preuniversitar

Școala în actualitate

Ioan Driha - Raport privind starea învățământului din Sălaj, în anul școlar 2002-2003	23
---	----

Ioana Mărcuș - Direcții de cercetare teoretică și acțiune practică în metodologia didactică	38
---	----

Management educațional

Faluvegi Zoltan - Activitatea managerială - o problemă de mare complexitate	38
---	----

Cerc pedagogic

Ana-Mariana Onaci - Educația în spirit ecologic	44
---	----

Maria Sabou, Floare Mateoc - Jocul didactic mijloc de realizare a interdisciplinarității	45
--	----

Zaharia Prodan - Proiectul ca metodă de evaluare	47
--	----

Maria Viorica Dascăl - Programul - „Lectura și Scrierea pentru Dezvoltarea Gândirii Critice“	50
--	----

Maria Radu - Importanța jocurilor sportive în formarea și dezvoltarea creativității și spiritului de echipă la elevi	52
--	----

Dan Aluș - „Zorile“ Voivodeni	53
-------------------------------------	----

Pagini de istorie

Istorie și civilizație

Ioan Ciocian - Aspecte privind natura și evoluția civilizațiilor	55
--	----

Cristian Taloș - Septimius Severus - al doilea ctitor al Daciei-Romane	59
--	----

Oameni din Sălaj

László Laszló - Wesselényi Miklós, un politician cu vederi democratice și un gânditor liberal	62
---	----

Din istoria învățământului sălăjean

Ioan Ciocian - Școli și dascăli din Sălajul de altădată	66
---	----

Istorie locală

Ioan Pop - Școala din Șimișna la 150 de ani de existență	68
--	----

<i>Micromonografii</i>	
Stelian Fonta, Gabriela Sârbe - Grupul Școlar „Iuliu Maniu“ între tradiție și modernitate	72

Literatură și artă

Creații literare

Vasile Grigore Latiș - Versuri premergătoare	74
--	----

Pagina elevului

Milena - Alexandra Blaga - Pân' la urmă... de comun acord	76
---	----

Arte frumoase

Ioan Chezan - Ciprian Porumbescu - 150 de ani de la naștere	78
---	----

Ovidiu Trifan - Dimensiunile psihologice ale muzicii	79
--	----

Elena Maxim-Hodor - La sorcellerie de l' amour	81
--	----

Cărți - idei

Recenzii - Comentarii

Iulian Negrilă - Scriitori români și Marea Unire	82
--	----

Achiziții editoriale

Rodica Turcu - Cărți intrate în Biblioteca CCD în anul 2003	84
---	----

Raze de lumină

Nicolae Costruț - Despre credință și mântuire	85
---	----

Mihai Boldan - Dacă am năpăstuit pe cineva	86
--	----

Cronica

Viorel Tăutan - Un prieten în eternitate - VASILE AVRAM	87
---	----

Victor Becheanu - Sărbătoare la Motiș	88
---	----

Fehérváry Ecaterina - Școala din Ilișua la ceas de sărbătoare	89
---	----

In memoriam

Viorel Mureșan - Alexandru Bețe	90
---------------------------------------	----

xxx - Gheorghe Pop-Săvan	91
--------------------------------	----

Magazin

Premii Nobel - 2003

Premiul Nobel pentru Pace	92
---------------------------------	----

Premiul Nobel pentru Fizică	92
-----------------------------------	----

Lucruri întâmplare azi care vor schimba ziua de mâine	92
---	----

Umor	94
------------	----

Partea a II-a

Buletinul inspectoratului școlar al județului Sălaj

Planuri și programe pentru anul școlar 2003-2004

Ioan Driha - Planul managerial al I. S. J. Sălaj	95
--	----

Constantin Iriza, Dorina Ciutre - Programul Județean al activităților cultural-artistice, educative și sportive	98
---	----

Educația - o miză de interes național

Nicolae Costruț

„Fiecare om este nou pe lume și este chemat să-și îndeplinească particularitatea sa, ca un «dat obligatoriu»“.

GILBERT ALLPORT

Democrația și libertatea, în România de azi, sunt noțiuni care au devenit atât de seducătoare încât toate partidele politice, toate guvernele, care s-au perindat după 1989 și le-au revendicat și, prin invocarea lor, unori excesivă, au lansat platforme politice și programe de guvernare. În numele lor, actorii scenei politice românești și-au justificat atitudinile și acțiunile pentru cucerirea sau menținerea puterii politice pe cale democratică.

Noțiunile de libertate și democrație au stat la baza politicilor de reformă din toate domeniile, inclusiv în domeniul educației și învățământului.

Este firesc ca într-un stat democratic și de drept să se întâmple acest lucru, dar mai puțin firești sunt rezultatele palpabile, discrepanțele dintre performanțele așteptate, promise, și cele obținute.

Educația, trebuie înțeleasă, în sens general, ca o acțiune de a forma pe cineva. În cazul unui copil, a unui nou venit - pentru că fiecare persoană născută în această lume reprezintă ceva nou, ceva ce n-a mai fost niciodată înainte, ceva original și unic - acțiunea se referă la „dirijarea“ acestuia spre starea de adult. Educația ca noțiune, privește atât aspectul intelectual, cât și aspectul psihologic sau moral al acestui proces. Aspectul intelectual se limitează numai la *instruire*, eludând, teoretic spus, latura morală a procesului. Din acest motiv în literatura de specialitate se utilizează frecvent, sintagma - acțiune *instructiv-educativă*, respectiv, o acțiune care cuprinde, în același timp atât latura intelectuală a procesului, cât și pe cea psihologică sau morală. Mai adăugăm, aici, faptul că scopul educației este, *în primul rând, să instruiască, apoi să adapteze pe plan social și, în sfârșit, să formeze o judecată liberă și personală*¹. Dar acest scop este cu

neputință de a fi atins, în forma propusă mai sus, dacă nu se are în vedere noțiunea de libertate și caracterul democratic al acțiunii.

Libertatea, se definește, negativ, ca absență a constrângerii, iar pozitiv, ca stare a celui care face ce vrea².

Această definiție se poate descrie adecvat numai dacă observăm că la nivelul cel mai de jos, exclusiv biologic, libertatea se identifică cu sănătatea. Omul bolnav se simte aservit corpului său: el nu este liber să facă ce vrea. La un stadiu mai avansat libertatea se identifică cu spontaneitatea tendințelor. Omul este liber atunci când își poate realiza dorințele. Există însă dorințe împotriva cărora trebuie să luptăm, date fiind urmările lor supărătoare pentru organism sau pentru că rațiunea li se opune. Prin urmare, libertatea nu poate fi corect înțeleasă prin a lăsa ca tendințele să-și facă de cap („Nu avem conștiința de a fi liberi - spune Platon - când cedăm patimilor“), ci, mai degrabă, în a „opta“ între o tendință sau alta. La nivelul cel mai înalt, al conștiinței, libertatea se definește prin posibilitatea de a alege.

Democrația, înseamnă „guvernarea prin popor“ sau „voința poporului“ mai precis, existența în societate a unui regim în care sufragiul universal este exercitat în mod liber, adică, fără nici o constrângere morală sau fizică.

Asigurarea caracterului democratic în activitatea de educație presupune, prin urmare, eliminarea din cadrul acestui proces a oricăror forme de constrângere morală sau fizică.

Școala, prin activitatea sa specifică ce se desfășoară la toate nivelele, trebuie să țină seamă de conținutul acestor noțiuni pentru a-și putea respecta onorabil statutul de a forma oameni liberi, de a șlefui caractere, de a

¹ La Rousse, *Dicționar de filozofie*, București, 1998, p. 90.

² Idem, p. 186.

risipi ignoranța, de a căuta și sluji adevărul pentru ca cel care este educat (de la preșcolar și până la student) să poată da curs liber orientării naturale cu care a fost înzestrat de Creator, să poată să se bucure de viață, să fie generos, să aibă certitudini, pe care să și le corecteze când va crede de cuviință, să iubească și să spere.

Privind puțin în urmă, ne dăm seama că despre acest statut al școlii, în trecutul imediat, nici nu putea fi vorba, când această instituție era constrânsă „să accepte implacabilele legi ale supraviețuirii, într-o comunitate absurdă, de multe ori ostilă și în mod sigur întunecată”³. Dar, chiar și astăzi, când am parcurs deja pași importanți pe drumul reformei ne este tot mai greu să facem o predicție, să deslușim ce se va întâmpla, chiar într-un viitor apropiat, în educație și învățământ. Tarele trecutului se mai întâlnesc la tot pasul. Societatea încă n-a scăpat de toți cei care vor să se afirme cu orice preț: corupții, lingușitorii, ipocriții, impostorii, la care se mai adaugă alte probleme noi.

Credem că pentru o schimbare majoră în societate, „linia de start rămâne educația”⁴.

Probabil că nici o perioadă postbelică nu s-a confruntat, în educație, cu provocările ce au urmat după 1989. Căderea spectaculoasă a economiei, o creștere pe măsură a inflației, resurgența sărăciei, creșterea șomajului, accentuarea și generalizarea la toate nivele și în toate domeniile a fenomenului corupției, inclusiv în domeniul despre care vorbim, escaladarea violenței în societate și în familie, accentuarea migrării forței de muncă etc., toate acestea și probabil, multe altele au favorizat apariția, în dome-

niului educației și învățământului, a unor probleme reale, greu de gestionat și care solicită soluții ingenioase și grabnice.

În aceste condiții educația trebuie să răspundă prezent și să se adapteze cât mai rapid la situațiile create. Școala trebuie să găsească soluții, răspunsuri specifice prin potențarea unor noi tipuri de educație⁵ și a unor noi tipuri de conținuturi, încât aceste alternative să favorizeze dobândirea de către cei educați a unei autonomii intelectuale și spirituale, prin vehicularea nu numai a cunoștințelor, ci, în primul rând, a mijloacelor de a le obține, de a le valorifica și semnifica în mod autonom⁶.

Efortul major, în activitatea didactică, trebuie îndreptat spre adevărul verificat în decursul timpului: educația este o operă de creație și de dragoste. Acest lucru presupune ca fiecare lecție, înainte de toate, să fie un act de creație la care elevii să fie coautori în căutarea de probleme, de adevăruri, de căi de rezolvare, de soluții. Cei pe care îi educăm pot fi, cu adevărat, părtași la actul de educație numai în condițiile în care acestui proces i se asigură un caracter democratic și un climat de libertate. Numai într-un asemenea cadru aceste condiții devin propice pentru alimentarea și potențarea disponibilităților proprii fiecărei persoane, de a ști mai mult, de a face mai bine, de a se înscrie mereu într-un nou mod de a fi.

Privită prin această prismă educația poate deveni o miză de interes național, iar efectele sale benefice, la nivelul întregii societăți, nu se vor lăsa prea mult așteptate.

³ Jordan Chimet, *Educația*, în „Momentul adevărului”, Cluj-Napoca, 1996, p. 83.

⁴ Ibidem

⁵ Constantin Cucoș, *Pedagogie*, Iași, 2000, p. 30.

⁶ Ibidem

Limba noastră

prof. Marcel Lucaciu,

Liceul Pedagogic „Gheorghe Șincai“, Zalău

În 1998, la Botoșani, avea loc prima ediție a Concur-
sului Internațional de Limba și literatura română.

Un eveniment absolut inedit, care avea să reunească
- în premieră absolută - profesori și elevi români din
Republica Moldova, Ucraina, Serbia, America, Albania
cărora li s-au alăturat premianții întâi de la Olimpiada
Națională. La deschiderea festivă, invitatul de onoare a
fost, atunci, un „soldat“ aflat - perpetuu - în slujba
apărării limbii patriei, senatorul George Pruteanu.

Anii care trec nu aduc, neapărat, uitarea și aban-
donul. Doamna prof. dr. MIORIȚA GOT, inspector ge-
neral în cadrul MECT și-a mai asumat - încă o dată - vi-
abilitatea unei idei, pe cât de frumoasă, pe atât de ge-
neroasă: reluarea și permanentizarea Concursului
Internațional „de Limba și literatura română „Mihai
Eminescu“.

Numai astfel, în perioada 2 - 6 septembrie 2003,
„istoria s-a putut repeta“, la Cluj, în inima Transilvaniei.
Evenimentul a fost pregătit, din timp, de către pleiada
organizatorilor: Ministerul Educației, Cercetării și
Tineretului, Departamentul pentru Românii de
Pretutindeni din Cadrul Guvernului României,
Prefectura Cluj, Inspectoratul Școlar Județean Cluj,
Consiliul Local al Municipiului Cluj Napoca. Profesorii
evaluatori, profesorii însoțitori și elevii, 37 la număr, din
clasele a. VII - a până la a XII - a - 11 din România, 10
din Republica Moldova, 10 din Serbia - Muntenegru, 4
din Ucraina și 2 din Bulgaria au fost cazați la Direcția
Taberelor Școlare. În camerele luminoase și elegante, ei
au găsit flori, steagul României în miniatură și căni cu
însemnele concursului.

Marti, 2 septembrie 2003, ora 11, în sala „Europa“
a Casei de Cultură a Studenților, la deschiderea oficială,
doamna Miorița Got a citit mesajul Președintelui de
Onoare, academician prof. univ. dr. Eugen Simion.
După cuvântul de învățătură adresat participanților la
acest concurs de către ÎPS Bartolomeu Anania,
arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului, au rostit
alocuțiuni președintele executiv al Comisiei Naționale,
prof. univ. dr. Mircea Borcilă (Facultatea de Litere,
UBB, Cluj) și Constantin Corega, inspector școlar ge-

neral al județului Cluj. Un moment emoționant - print-
re multe altele - l-a constituit salutul delegației din
Vârșeț (Serbia), alcătuită din membrii Cenaclului
„Tinerile talente“ (însoțiți de prof. Doru Haiduc și Ion
Berlovan), care au prezentat un dans popular din
Banatul Sârbesc. Ei au fost acompaniați de Ansamblul
„Mărțișorul“. În aceeași zi, au urmat vizitarea Bibliotecii
Centrale Universitare „Lucian Blaga“, audierea cursului
magistral „Eminescu - un poet pentru secolul XXI“,
susținut de conf. univ. dr. Ioana Bot (Facultatea de
Litere, UBB, Cluj) și masa rotundă cu tema „Exegeza
eminesciană în actualitate“.

Conform regulamentului acestei competiții, mier-
curi, 3 septembrie 2003, ora 9, la Liceul Teoretic
„Avram Iancu“, s-a desfășurat prima probă: proba scrisă
individuală, constând în redactarea unui eseu liber.
Concurenții au fost încântați de subiectul primit, subiect
ce le cerea să realizeze un eseu în care să prezinte
impresia produsă de lectura operei literare preferate
(din bibliografia recomandată). De menționat că în bi-
bliografie figurau creațiile populare „Miorița“ și
„Monastirea Argeșului“, precum și unele opere ale scri-
torilor Alecsandri, Mihai Eminescu, I. L. Caragiale,
Creangă, Goga, Blaga, Rebreanu, Arghezi, Eliade,
Stănescu. Ulterior, elevii și profesorii au vizitat Salina
din Turda, mormântul lui Mihai Viteazul și Cheile
Turzii.

Joi, 4 septembrie 2003, ora 9, la același liceu, s-a
derulat a doua probă: proba scrisă în echipă. După ce
au fost alcătuite 5 echipe omogene, candidații au prim-
it drept sarcină de lucru să elaboreze un eseu tematic
în care să argumenteze expresivitatea limbii române,
pornind de la trei cuvinte alese, considerate semnifica-
tive. Interesant este faptul că 4 dintre cele 5 echipe au
ales - pe lângă alte cuvinte precum „doină“, „lumină“,
„codru“ etc. - intraductibilul cuvânt românesc „dor“. De
fiecare dată, alegerea a fost motivată la toate nivelurile
limbii (fonetic, semantic, lexical, morfo-sintactic), dar și
pe baza operelor literare din bibliografia propusă. La
ora 15,30, profesorii și elevii au răspuns invitației
adresată de primarul municipiului Cluj - Napoca, dom-

nul Gheorghe Funar. Într-un răstimp de două ore și jumătate, cei prezenți au avut ocazia să audă și să vadă, „pe viu“, un om inteligent, cult, spiritual (Dintre vorbele „de duh“ ale primarului am reținut: „Neprietenii mi-au cerut, insistent, punerea unor *pleicute* bilingve. Le-am răspuns că sunt de acord. Bineînțeles, în limbile româna și engleză“). Parcă imaginea întipărită, în minte, inimă și pe retină, n-a mai coincis cu imaginea pe care ne-o (de)formase - de prea multe ori - presa și televiziunea. . . Ziua s-a încheiat cu vizitarea Muzeului Etnografic al Transilvaniei (primul muzeu în aer liber), unde principala atracție turistică a reprezentat-o biserica lui Horia, din satul Cizer, județul Sălaj.

Vineri, 5 septembrie 2003, ora 15, la Ciucea, într-una din sălile Muzeului Memorial „Octavian Goga“, concurenții au demonstrat că sunt nu doar cei mai buni la limba și literatura română, ci și foarte buni cunoscători ai tradițiilor și obiceiurilor românești. Ultima probă (proba orală) a cuprins două secțiuni: 1. *proba de limbă și comunicare* (constând în prezentarea unor aspecte specifice comunității românești din țara de origine, prezentare însoțită de materiale ilustrative - fotografii, cărți, albume, casete video) și 2. *proba de literatură* (care a presupus recitarea sau lectura expresivă a unui text literar, de maximum o pagină, din bibliografia indicată). Chiar dacă toți elevii au avut o prestație deosebită, în mod cu totul excepțional a reușit să impresioneze comisia un tânăr de nici 15 ani, Andrei Rendiuk, din Ucraina. Vorbind despre ținutul său natal, Herța, el s-a dovedit a fi o adevărată enciclopedie ambulantă și a exclamat, la finalul prezentării: „Sunt mândru că trăiesc într-un ținut pur românesc!“. Seara, la Căminul Cultural din comuna Poieni, participanții s-au bucurat de inegalabila frumusețe a dansurilor populare și a cântecelor patriotice românești.

Ziua de sâmbătă, 6 septembrie 2003, a fost, deopotrivă, una a bucuriei și a nostalgiei. La ora

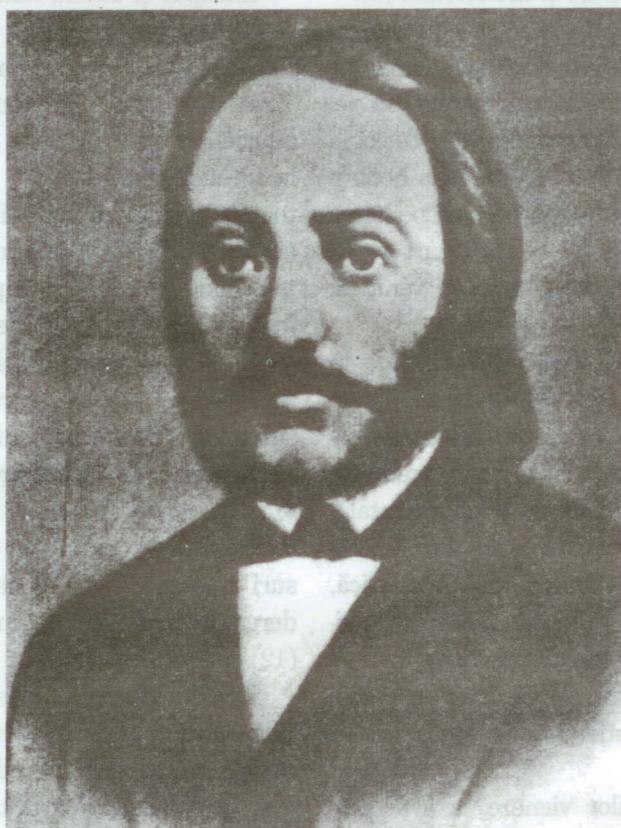
10,30, superba sală „Europa“ a găzduit, Festivitatea de Premiere, prefigurând totodată momentul unei ample

despărțiri. Pe lângă diplomele, premiile și mențiunile (în bani) oferite - cu dărnicie - de MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII ȘI TINERETULUI, concurenții au beneficiat și de premii speciale acordate pentru: cel mai bun eseu literar, expresivitatea limbajului, relevarea originală a interferențelor culturale etc. De asemenea, tuturor acestor premii li s-au adăugat: premii din partea Editurilor - Didactică și Pedagogică, Paralela '45, Dacia, Casa Cărții de Știință; premii din partea Departamentului pentru românii de pretutindeni, a Societății „Avram Iancu“, a Inspectoratului Școlar Județean Cluj, a Consiliului Local Cluj, a senatorului Grigore Zanc și încă multe, multe altele. Dar, poate cel mai important „premiu“ a fost câte o Biblie, oferită cu binecuvântarea, dedicația și semnătura ÎPS Bartolomeu Anania. Cu binecunoscutu-i ceremonial al rostirii, în alocuțiunea sa, domnul prof. univ. Mircea Borcilă a precizat: „Ce s-a întâmplat, aici, la Cluj e un lucru minunat. Eminescu ne-a încărcat sufletele și, de-acum încolo, suntem mult mai optimiști în privința destinului nostru“. La rândul său, vicepreședinta Comisiei, doamna prof. univ. dr. Elena Dragoș (Facultatea de Litere, UBB Cluj) s-a arătat la fel de încrezătoare: „Avem încredere în aceste minți sclipitoare, care ne-au vrăjit“. Spre finalul festivității, vicepreședinta executivă, doamna Miorița Got a ținut să mulțumească, pentru sprijinul acordat, inspectorilor de specialitate Anica Revnic și Dana Dumitrescu, de la Inspectoratul Școlar Județean Cluj. Apoi, privind spre membrii Comisiei Naționale de Evaluare, a reiterat un nobil gând: „Toți oamenii văd timpul care s-a dus. Numai profesorii de Limba și literatura română văd timpul care vine. . . „

Pentru cei îndrăgostiți de „raiul vechii Dacii“, de limba patriei lui Eminescu, dar, mai ales, pentru profesorii și elevii care s-au întâlnit, la Cluj, „într-o toamnă aurie“, evenimentul major al anului 2003 va rămâne - cum simplu i s-a spus - Internaționala de Română.

Gheorghe Lazăr (1779-1823)

prof. Gica Ciocian,
Școala Gimnazială „Corneliu Coposu“ Zalău

În istoria învățământului românesc, Gheorghe Lazăr ocupă un loc aparte, prin concepția sa pragmatică și metodele preconizate pentru instituționalizarea învățământului românesc din Muntenia, unde a pus temelia primei școli de respirație europeană pornind de la valorile naționale din întregul areal românesc (1).

El rămâne ctitorul învățământului național de factură modernă și cel mai reprezentativ dascăl român din prima jumătate a secolului al XIX-lea, dovedindu-se un deschizător de drumuri și un model demn de urmat pentru slujitorii școlii pe întreaga durată a veacului al XIX-lea, când învățământul din toate provinciile locuite de români a cunoscut ample mutații structurale (2) Gheorghe Lazăr a fost un om al timpului său prin cutezanța și ideile novatoare pe care le-a propulsat cu real folos la București, deschizând calea unor împliniri nebănuite pentru tineretul studios, care va accede spre culmile culturii, științei și artelor prin școală în limba

națională și formarea generației pașoptiste, din rândurile căreia se vor ridica marile personalități, ce vor reforma întreaga societate românească racordând-o la pulsul și idealurile de la 1848 (3).

Profesorul Gheorghe Lazăr a fost receptat de generațiile ce i-au urmat ca un simbol și un mit, pentru că s-a dovedit un om al școlii din stirpea nobilă care ia plămădit pe Gheorghe Asachi, Simion Bărnuțiu, Spiru Haret, Titu Maiorescu și Nicolae Iorga, numele său fiind rostit cu respect și recunoștință de slujitorii învățământului în întregul spațiu românesc, fiindcă acesta a așezat piatra unghiulară pe care s-a înălțat edificiul învățământului național pentru veacurile următoare (4).

Ilustrul profesor s-a născut în localitatea Avrig de lângă Sibiu în anul 1779, unde a urmat și clasele primare, după care reținut de treburile gospodărești rămâne în familie până la vârsta de 19 ani, când își începe studiile secundare, manifestând o înclinație

deosebită pentru lectură și studiu.

După obiceiul vremii, urmează cursurile gimnaziale la Cluj, unde deprinde limbile clasice, după care pentru scurt timp trece pe la liceul german din Sibiu, școală ce dispunea de un valoros corp profesoral. Atras însă de atmosfera de studiu din Cluj, între anii 1798-1805 frecvențează cursurile liceului Romano-catolic din orașul de la Poalele Feleacului, manifestând preocupări deosebite atât pentru disciplinele umaniste, cât și pentru cele pozitive în centrul cărora se aflau matematicile și astronomia (5).

La absolvirea studiilor secundare se înscrie la Facultatea de Drept din Cluj, urmând două semestre, dar fascinat de capitala Habsburgilor, face demersuri în vederea obținerii unei burse la Facultatea de Teologie Catolică din Viena. Perioada 1806-1809, este una hotărâtoare pentru formația sa intelectuală, pentru că pe lângă prelegerile de teologie va audia și alte cursuri și va cunoaște tineri din toate provinciile românești veniți la Viena să-și desăvârșească studiile.

În anul 1809, convins de cercurile ortodoxe de la Sibiu, încearcă să urmeze studiile teologice la Karlovitz, în Serbia, însă mitropolitul de aici nu-și dă consimțământul, considerându-l un tânăr școlit în centre catolice, cu toate că acesta era de confesiune greco-orientală. Reîntors la Viena, își reia studiile de teologie, dar în paralel asistă frecvent la cursurile de: matematică, fizică, geografie, medicină, drept, economie și chiar științe tehnico-militare. După mărturiile contemporanilor, la un moment dat a slujit în armata lui Napoleon Bonaparte, pentru care a manifestat simpatie și admirație întreaga sa viață (6).

În acești ani, ai „acumulărilor vieneze“ a avut preocupări de pedagogie și educație în general, traducând din limba germană o geografie matematică pentru copii și chiar o pedagogie generală (7).

În 1811, întrucât nu mai beneficiază de bursă, se întoarce la Sibiu, fără a-și fi terminat studiile. Este încadrat catihet și apoi profesor la seminarul ortodox patronat de episcopul Moga, unde la scurt timp intră în conflict cu acesta pe motivul că este impulsiv și exagerat de exigent cu seminariștii. Până la urmă, în jurul său se creează un cerc de opozanți, care îl vor ataca atribuindu-i fel de fel de acuze pentru care profesorul Lazăr nu se făcea vinovat. La îndemnul unor clerici bănățeni, încearcă să candideze la Episcopia Banatului, dar se lovește de opoziția mitropolitului Straciminovici de la Karlovitz, la care se adaugă și adversitatea episcopului Ioan Bob de la Blaj, care îl etichetează ca fiind „periculos pentru monarhie“ (8).

Deși se vedea dezarmat și acuzat în permanență de episcopul Moga și aderenții săi, Lazăr nu și-a luat nici o

măsură pentru a-și salva situația, rămânând credincios convingerilor sale intelectuale și politice. În preajma bătăliei de la Waterloo participă la o întrunire a susținătorilor împăratului habsburg, unde se toasta în cinstea acestuia. Nemulțumit de atitudinea slugarnică față de „bunul împărat“, Gheorghe Lazăr îi aduce laude lui Napoleon Bonaparte, fapt ce i-a atras pe loc „molestarea, după care au urmat târârea în fața judecătorilor, închisoarea și îndepărtarea din slujbă“ (9).

Indispus și umilit, tânărul profesor părăsește Sibiul și se îndreaptă spre Brașov, la propunerea publicistului Ion Barac, fost o perioadă învățător în orașul de la poalele Tâmppei. Pentru a-și procura mijloacele de subzistență se angajează perceptor la copiii boieroaicei Bărcănescu, bucurându-se de stima și de prețuirea acestei femei aristocrate, originară din Muntenia (10). Cum în toamna anului 1916, acesta se mută la București, Lazăr trece și el munții stabilindu-se în capitala Țării Românești pentru a instrui odraslele Bărcăneștilor. (11)

Cu o experiență apreciabilă în domeniul didactic și cu un bagaj de cunoștințe redutabil în diferite domenii ale științelor pozitive și umaniste, ardeleanul Gheorghe Lazăr găsea un climat propice pentru aspirațiile sale de om al școlii. În București ființa doar Academia grecească de la „Sfântul Sava“, iar partida națională făcea demersuri pe lângă forurile politice și frunțașii capitalei în vederea deschiderii unei școli cu limba de predare română. (12).

La casa văduvei Băcănescu, se întâlneau notabilitățile Bucureștilor, în frunte cu eforul Constantin Bălceanu, dornice de a ridica nivelul de pregătire al tinerilor. Lazăr era omul spre care gravitau intelectualii animați de gândul de a reforma societatea românească, așa că la propunerea acestuia s-a ajuns la concluzia că este nevoie de o școală de ingineri hotarnici; lucru pe care-l va consimți domnitorul fanariot Ioan Vodă Caragea. Acesta a dat poruncă Eforiei școalelor prin anaforama datată pe 6 martie 1818 să se înființeze școala de la Sfântul Sava sub conducerea „inginerului Lazăr“. În primăvara și vara anului 1818, s-au făcut demersurile necesare, iar în luna august pe porțile noului lăcaș de învățământ au pășit elevii de la școlile elementare de la Udricani, Sf. Gheorghe, de la Colțea și de la alte biserici din Capitală, după cum va consemna Ion Ghica în „Școala acum 50 de ani“.

Primii elevi au fost fii de meseriași și de negustori, cărora li s-au adăugat fii de boieri și chiar elevi de la Academia grecească. Au existat discuții și nemulțumiri, deoarece odată cu consolidarea școlii conduse de Gheorghe Lazăr, Academia grecească își pierde popularitatea. Până la urmă bătălia a fost câștigată de învățământul în limba maternă „școala grecească fiind nevoită să își

închidă porțile". (13)

Corpul profesoral al noii școli va fi format din cinci cadre didactice: Gheorghe Lazăr (filosofie și matematici); Eufrosin Poteca (istorie și geografie); Ion Eliade Rădulescu (aritmetică și geometrie); Ladislau Erdely (latina, franceza și logica); Grigore Romnicescu (teologie).

Pentru atragerea copiilor din clasele începătoare a fost angajat Popa Pavel, om cu o bună pregătire didactică. (14)

Școala a funcționat până în 1821, când revoluția lui Tudor Vladimirescu a destabilizat capitala, Lazăr fiind acuzat de boierime că a făcut parte din „castrul” (tabăra) lui Tudor Vladimirescu, unde „i-a învățat pe panduri să tragă cu tunul”. După revoluție școala n-a mai putut fi redeschisă din cauza epidemiilor și a atitudinii răuvoitoare a stăpânirii, în ochii căreia era considerată „compromisă”: „Surghiun am să vă fac pe toți câți ați ieșit din acel cuib al dracului, unde dascălul vostru Lazăr a dlocit ouăle Satanei”, a afirmat mitropolitul Grigore, după revoluție, acesta exprimând de fapt atitudinea mării boierimi nemulțumite de ideile propagate de școala românească de la „Sfântul Sava”. (15)

Bolnav și pofund dezamăgit, simțindu-și sfârșitul aproape, marele profesor se va întoarce în satul său natal Avrig, fiind transportat cu căruța de unul din frați. Reîntors între ai săi, se va stinge din viață în anul 1823, la numai 44 de ani, lăsând în urma lui o realizare epocală și un renume pe care trecerea timpului nu l-a putut veșteji.

De la Gheorghe Lazăr ne-au rămas puține lucrări scrise, el fiind un mare om de acțiune, opera sa dovedindu-se una a faptelor în care a primat cutezanța, elanul și gândirea tranșantă, materializată în fundamentarea unei școli care a întrecut tot ce se crease în acel domeniu până atunci la români. Nu-i mai puțin adevărat, că acesta a avut o tinerețe zbuciumată, iar viața sa scurtă nu i-a permis răgazul necesar pentru a redacta opere și a așterne pe hârtie gândirea profundă a unui mare intelectual format atunci când războaiele napoleniene trasau un zid despărțitor între lumea feudală și cea modernă. (16)

Din lucrările sale scrise, alături de activitatea pe care a prestat-o la catedră se desprinde conturul unui intelectual cu vederi și concepții originale susținute de un bărbat tumultuos, menit să revoluționeze mentalități și să convingă mase de oameni despre impunerea unui nou mod de abordare a școlii și a învățământului. Altită pe filosofia kantiană, concepția sa despre lume este a unui om de formație modernă însuflețit de ideile progresului, rațiunii și propășirii prin știință și cultură, iar percepțiile și convingerile morale ale marelui dascăl

sunt influențate de gândirea central-europeană de la începutul secolului al XIX-lea, când soldații lui Napoleon, alături de studenții timpului său, au răspândit ideile revoluției franceze ce propagau egalitatea, libertatea și fraternitatea. (17)

Principalele scrieri ale profesorului Gheorghe Lazăr sunt: „Înștiințare către de toată cinstea vrednică tinerime”, „Discurs la înscăunarea mitropolitului Dionisie Lupu”, „Discurs la sosirea în țară a lui Grigore Ghica Vodă”, „Aritmetica matematică”, „Trigonometria cea dreaptă”, „Planul moșiei Oblişonul și al moșiei Fântânele”. Unele lucrări s-au pierdut fără ca ele să vadă lumina tiparului. (18)

Stilul său laic și naționalist este pătruns uneori de suflul religios dobândit în școlile vieneze, iar concepția sa despre lume este una ciclică în care, un rol important îl are echilibrul dintre bine și rău. „Omul, arată Lazăr, cu cât mai tare se apropie de vârful binelui, cu atât primejdia răului este mai mare și mai ispititoare, pentru că cu cât crește și se mărește binele, cu atât... se întărește răul asupra lui... O generație adună, adunând belșug și mărire, dar și desfrânarea și neunire, războaiele și sărăcia și numai atunci se face pace. Că sărăcia e muma păcii. După aceea iar începe pacea a aduce odihna, odihna chiverniseală... până când iar ajungem acolo de unde am început... Și aceasta este roata lumii, roata sorții omenești” (19), o concepție de filozofie a istoriei care își are izvorul în scrierile lui Vico. Pe acest fond de gândire se bazează și concepția sa pedagogică, domeniul care i-a adus celebritatea. În înștiințarea intitulată „Către de toată cinstea vrednică tinerime”, lansată înainte de deschiderea școlii, Lazăr stabilește planul de învățământ structurat pe patru trepte:

- Treapta A, cu trei ani de studii „pentru cei mai slăbănogi care vor învăța: scrisul, cititul, catehismul și unele elemente de gramatică și aritmetică;
- Treapta B, cu doi ani de studii, pentru studiul gramaticii și al retoricii;
- Treapta C, axată pe două clase, pentru cei mai în vârstă care vor studia: geografia, geometria teoretică, algebra, geodezia și arhitectura;
- Treapta D, cu două clase, unde se produce trecerea de la celelalte tagme filozofiste; fiștecare după rândul său, așjiderea și de la tagmele juridicești care vor urma (20).

În conceperea derulării procesului de învățământ, Gheorghe Lazăr a pornit de la situația concretă din Țara Românească, unde exista un învățământ popular în slavonă și română susținut de preoți, care era accesibil meseriașilor și negustorilor, în timp ce Academia

grecească de la Sf. Sava era frecventată de protipendadă, aici studiindu-se pe lângă limba greacă, științele și cultura apuseană, acesta din urmă fiind o formă de învățământ superior. Pornind de la concepțiile educaționale studiate la Viena, marele profesor le-a aplicat creator în societatea românească dornică de afirmare națională, unde a găsit sprijin din partea boierimii mici și mijlocii, a negustorilor și chiar a lui Vodă Caragea. Cu abilitate și diplomatie el va ști convinge acele cercuri care aveau o percepție a modernizării prin urbanism, școală și cultură. „Cu rușine vine, subliniază acesta- unui popor și neam ce este așa de vechi, așa vestit...să nu aibă și el o școală mai de treabă, o Academie cu știință în limba maicii sale”(21).

Chiar dacă la început între Gheorghe Lazăr și susținătorii Academiei grecești au existat unele neînțelegeri, până la urmă acestea au fost aplanate cu tact și multă diplomatie de mai mulți profesori în frunte cu Vardalah, un ardent susținător al ideilor lui Destutt de Tracy, ținând lecții la școala lui Lazăr. Profesorii care au predat la ambele școli au înțeles noile mutații care surveniseră în conținutul și mesajul învățământului instituționalizat de profesorul ardelean după modelul austriac. Modernă în conținut, organizare și concepție de ansamblu, școala căreia i-a dat ființă Lazăr vine ca o necesitate stringentă pentru societatea românească dornică de a-și impune idealurile și identitatea națională prin cultură. Treptele de învățământ preconizate corespundeau pe deplin realităților din capitala Țării Românești; atât pentru protipendată cât și pentru păturile de mijloc ale societății dornice de a oferi o instrucție superioară copiilor. (22)

Analizând obiectele de studiu predate în școala organizată de Gheorghe Lazăr constatăm ponderea precumpănitoare a științelor pozitive secundate de cele umaniste, concepția sa de ansamblu pornind de la rolul realist-științific și utilitar al învățământului. El a pus accentul pe matematică și filosofie, pe care le-a predat cu mare însuflețire, dar n-a uitat nici gramatica, retorica, poetica, arhitectura etc. Adept al filosofiei lui Imanuel Kant va debata curentele filosofice la modă în epocă atât cu discipolii săi, cât și cu profesorii care se orientau spre școala filosofică franceză, între care L. Erdely îl prefera pe Condillac. (23)

Meritul lui Lazăr a fost acela că a preluat multe elemente de la Academia grecească, pe care le-a transpus în lecții folosind limba română accesibilă și pentru elevii ce veneau din medii sociale mai modeste. (24)

Pedagogul Gheorghe Lazăr s-a impus prin epocala sa înfăptuire cu o deschidere de inestimabilă valoare pe plan național, iar concepția sa despre rolul școlii, funcționalitatea, conținuturile și metodologia folosită, chiar dacă nu este cuprinsă în lucrări teoretice, iradiază din dimensi-

unea pragmatică și mesajul școlii căreia i-a dat viață într-un moment în care intraga societate românească se reazeza pe coordonatele fundamentale ale identității naționale. (24)

La temelia concepției sale pedagogice stau: ideile iluminismului, cu sorginte în ideologia școlii ardelene, educația național patriotică bazată pe suportul conștiinței naționale, democratismul școlii prin organizare, conținut și comportament, primatul științific al disciplinelor predate în vederea formării personalității umane și folosirea unor metode de predare care să stimuleze înțelegerea și interesul tinerilor pentru studiu. Toate acestea ies la iveală din programa de învățământ, demersul didactic preconizat și structurile, care au stat la baza școlii românești de la Sfântul Sava. (25)

Un mare merit îl are Gheorghe Lazăr în crearea unei terminologii științifice în domeniul pedagogiei în general și al matematicilor în special. Vorbind despre lucrarea sa „Trigonometria cea dreaptă” Traian Chelariu, un specialist în domeniu, subliniază: „Întregul text al trigonometriei sale și mai ales adaptarea inteligentă a terminologiei științifice în limba românească, ne arată cât de înaltă este cultura acestui... apostol și (cât) de departe de adevăr au fost aceia care vedeau într-însul un simplu simbol național, creat de împrejurări și hazard”. (26) La acestea putem adăuga și preocupările sale pentru introducerea unei terminologii filosofice de nuanță naționalistă, într-un teren arid în care existau puține puncte de reper la aceea dată, întrucât școlile foloseau limbile clasice, evitând denumirile românești.

Cursurile sale, de o construcție ideatică solidă, s-au bucurat de o mare audiență și multă vreme vor rămâne modele și „surse de inspirație pentru colaboratori și ceilalți vor urma la catedră”.

Personalitatea profesorului Gheorghe Lazăr este una de mare complexitate sub aspectul pregătirii intelectuale, a raporturilor cu elevii și colegii, precum și al atitudinii și dăruirii cu care se implică în problemele școlii. Acestuia nu-i lipsea nici una din calitățile unui mare educator, de aceea, din perspectiva timpului se vede tot mai mult campania de denigrări, lipsită de suport real, concepută din invidie de către episcopul Ioan Moga și apropiații săi de la Sibiu, dornici de a-l înlătura pe acesta de la seminarul teologic. Lazăr era un om hotărât, intransigent și principial, nu unul impulsiv și irascibil așa cum au încercat să-l prezinte detractorii săi de la Sibiu(27). Toate mărturiile de mai târziu ale foștilor săi elevi, îl prezintă ca fiind un profesor apropiat de elevi, cu multă înțelegere față de colaboratori, plin de inițiative și curaj, nu întâmplător în conștiința posterității acesta va rămâne omul emblematic al învățământului românesc din zorii epocii moderne.

Dascăl de concepție, cu predispoziție de ctitor, el a înțeles pulsul ideatic al vremii și a pășit hotărât pe tărâmul emancipării națiunii prin școală, convins fiind de necesitatea racordării societății românești la coordonatele civilizației europene de tip occidental(28).

Personalitatea lui Gheorghe Lazăr în dimensiunea sa de profesor, educator și om de cultură poate fi apreciată recurgând la mărturiile foștilor săi elevi și colaboratori, care-i vor continua opera, precum și din portetul pe care îl face istoricul transilvănean Alesandru Papiu Ilarian(29).

Ion Eliade Rădulescu arată că „Lazăr a fost profesor la Sf. Sava cu mare râvnă. El slujba sa niciodată nu și-a socotit-o drept o profesie, ci o chemare, o misiune (misiune)... când făcea lecția de filosofie, sala gemea de auditori. Toată destoinicia (o) avea acest învățator atât de făcător de bine românilor. Pare că era într-adins preursit, pentru a deschide un drum de regenerație. El își stima vocația sa. Când se afla în clasă el vorbea insuflat (cu însuflețire). Catedra lui semăna cu un amvon“. Gheorghe Lazăr subliniază Petrache Poenaru „trebuia să împestriteze prelecțiunile sale școlastice cu un fel de conferințe ce țineau ca publicul acestei școale, ca să deștepte în auditorii săi gustul de știință și să dezvolte întrânsii plăcerea de a auzi tratându-se în limba românească tot felul de cunoștințe“ (30)

La rândul său, Papiu Ilarian notează despre cursurile lui Lazăr: „mergea lumea la lecțiunile lui și-l asculta ca pe un profet. Propunea (preda) foarte popular. Uneori era glumeț, vesel și în lecțiunile sale știa spune diferite anecdote și oamenii mergeau încântați de la școală. (31)

Epocala sa realizare constă în două mari împliniri: Academia de la Sf. Sava și urmașii săi la catedră școlii în spiritul novator al timpului: I. Eliade Rădulescu, Petrache Poenaru, Eufrosin Poteca și Grigore Pleșoianu, prin care întreaga generație pașoptistă se va afla sub semnul mării deschideri făcute de Gheorghe Lazăr. (32)

La 180 de ani de la moarte, marele profesor rămâne o personalitate de primă mărime a învățământului și spiritualității românești, care a întins o punte de legătură durabilă între școala ardeleană și elitele de la 1848, scriind o pagină de aur în istoria neamului. Școala sa pune un solid fundament la baza învățământului național, numele lui Gheorghe Lazăr dăinuind peste veacuri încununat cu aura de dascăl emblematic pentru românii de pretutindeni.

Note:

- 1) P. P. Panaitescu, *Istoria Românilor*, București, 1990, p. 246
- 2) Idem
- 3) Gh. Smarandache, *Spiritul educației la români în epoca modernă*, în studii și articole de istorie, LXIII, București, 1997, p. 97
- 4) S. Stoian, *Pedagogia modernă și contemporană*, București, 1976, p. 35-37
- 5) Idem
- 6) Gh. Bogdan-Duică, Gh. Popa Lineanu, *Gheorghe Lazăr*, București, 1992, p. 188-189
- 7) S. Stoian, op. cit., p. 36
- 8) Gh. Bogdan-Duică, Gh. Popa Lineanu, op. cit., p. 189-191
- 9) Idem
- 10) A. Săcădeanu, *Viața și opera lui Gheorghe Lazăr*, București, 1924, p. 121-127
- 11) Idem
- 12) S. Stoian, op. cit., p. 36
- 13) Macarie, *Irmolohiur*, Viena, 1832, p. 7-9
- 14) A. Săcădeanu, op. cit., p. 174-177
- 15) Idem
- 16) S. Stoian, op. cit., p. 36
- 17) P. P. Panaitescu, op. cit., p. 245-247; Gh. Smarandache, op. cit., p. 96-98
- 18) Gh. Bogdan-Duică, Gh. Popa Lineanu, op. cit., p. 186-190; A. Săcădeanu, op. cit. p. 170-176
- 19) Idem
- 20) Gheorghe Lazăr, *Înștiințare*, în *Din istoria gândirii pedagogice universale*, I, București, 1959, p. 413-415.
- 21) P. Eliade, *De l'influence française sur l'esprit publique en Roumanie*, Paris, 1898, p. 127-129, Gh. Lazăr, op. cit., p. 413-414.
- 22) D. Popovici, *Ideologia literară a lui I. Eliade Rădulescu*, București, 1935, p. 15-17
- 23) *Din istoria pedagogiei românești*, București, 1957, p. 19-27
- 24) N. Iorga, *Istoria învățământului românesc*, București, 1928, p. 172-175
- 25) Tr. Chelaru, *Gheorghe Lazăr ca pedagog*, în *Din istoria pedagogiei românești*, București, 1957, p. 129-132
- 26) Idem
- 27) S. Stoian, op. cit., p. 141-143; Gh. Platon, op. cit., p. 96-102, N. Isar, *Școala națională de la Sf. Sava și spiritul epocii (1818-1859)*, București 1994, p. 11-22
- 28) N. Isar, op. cit. p. 27-39
- 29) Tr. Chelariu, op. cit., p. 129-133
- 30) Idem
- 31) S. Stoian, op. cit., p. 44
- 32) R. Tomoiogă, Ion Eliade Rădulescu, *Ideologia social-politică și filosofică*, București 1971, p. 9-27

Copiii noștri și drogurile (I)

prof. Helen Șipoș

Fascinația oamenilor pentru droguri nu este o noutate. Substanțele psihoactive au fost folosite încă din antichitate, de pe vremea romanilor, a sumerienilor, în cadrul unor ritualuri de inițiere în cunoașterea extra-senzorială, sub directă coordonare a unui „maestru“, motiv pentru care numărul dependenților de droguri era mai redus decât astăzi.

Drogurile au fost întotdeauna privite cu o oarecare teamă indusă de frica de necunoscut, dar și teama de a fi sedus de realitatea plăcută pe care o generează.

Consumul ilicit de droguri, ca fenomen cu dimensiuni sociale a apărut în anii 50-60, în cursul dramaticelor mutații culturale ale lumii occidentale. Fenomenul a pătruns în toate comunitățile, progresând mai cu seamă în rândul tinerilor. Consumul de droguri în rândul tinerilor are mai degrabă o valoare experimentală, adolescentul încercând să experimenteze un mod de viață diferit, chiar opus, celui care i se impune, asociat cu dorința de a se separa de familie și de a se afilia unui grup de vârsta lui care îi tolerează și alimentează sentimentul diferenței și nonconformismul.

Sentimentul că sunt speciali și nimeni nu înțelege acest lucru, că ceea ce li se întâmplă altora nu li se va întâmpla lor, îi îndeamnă și menține pe tineri pe drumul consumului de droguri licite (alcool, tutun) ori ilicite care degenerază incredibil de rapid în comportamente antisociale repetate și/sau contractarea unor boli cu transmitere sexuală, a unor maladii incurabile, soldate în cele din urmă cu decesul subiectului consumator. Nu este inconștientă, ci nevoia stringentă, zilnică de a alimenta cu doze mai multe, mai puternice, starea de fals bine care o creează consumul constant și evitarea suferinței din timpul sevrăjului.

Pentru că fenomenul a luat amploare îngrijorătoare, în septembrie 2001 cinci ministere și-au conjugat eforturile în semnarea unui protocol de colaborare pentru prevenirea traficului și consumului de droguri ilicite (Ministerul Administrației Publice, Ministerul de Interne, Ministerul Tineretului și Sportului, Ministerul Sănătății și Familiei, Ministerul Educației și Cercetării), creându-se astfel Centrele Județene de Prevenire și Consiliere Antidrog, implicit CENTRUL ANTIDROG „PRO VITA“ Zalău - Sălaj care reunește reprezentanții instituțiilor descentralizate ale ministerelor de mai sus în parteneriat cu organizații neguvernamentale de

profil. Ghidul de față este o încercare a Centrului „PRO VITA“ de a conștientiza pericolul „mortii albe“ și de a sprijini eforturile dumneavoastră în educarea pentru viață a tinerei generații.

NOI VĂ SFĂTUIM, DUMNEAVOASTRĂ DECIDEȚI!

- NU AȘTEPTAȚI CA FIUL/FIICA DUMNEAVOASTRĂ SĂ DEVINĂ ADOLESCENT PENTRU A DISCUȚA SERIOS ȘI DESCHIS DESPRE DROGURI;
- ABORDAȚI SUBIECTUL FĂRĂ EZITĂRI SAU JENĂ;
- FOLOSIȚI MODELELE ARTIȘTILOR PREZENTAȚI LA TELEVIZOR CA AVÂND PROBLEME CU DROGURILE PENTRU A PUNE PROBLEMA ÎN DISCUȚIA CU COPILUL DUMNEAVOASTRĂ;
- NU DRAMATIZAȚI SITUAȚIA DACĂ VĂ SUSPECTAȚI COPILUL DE CONSUM DE DROGURI;
- NU INTRAȚI ÎN PANICĂ;
- MENȚINEȚI COMUNICAREA PENTRU A-I CÂȘTIGA ÎNCREDEREA;
- DISCUȚAȚI PROBLEMA DESCHIS, DAR CU FERMITATE;
- NU AMENINȚAȚI COPILUL CU SLOGANE DE GENUL: „NU MAI VORBESC NICIODATĂ CU TINE, DACĂ NU TE LAȘI DE DROGURI!“
- VERIFICAȚI-VĂ PROPRIUL COMPORTAMENT VIZAVI DE DROGURI (ALCOOL, TUTUN, ETC.) ȘI EVITAȚI EXAGERĂRILE. Nu faceți decât să-l mințiți în față dacă Dvs. consumați, dar el nu are voie;
- DISCUȚAȚI PROBLEMA CU ANTURAJUL LUI (COLEGI, PROFESORI, CONSILIERI, RUDE) ȘI CERETE-LE SPRIJINUL FĂRĂ RUȘINE;
- Adresați-vă cu încredere CENTRULUI ANTIDROG „PRO VITA“ Zalău sau altor servicii de specialitate până nu este prea târziu.

NU IGNORAȚI PROBLEMA DROGURILOR ȘI A MODULUI ÎN CARE DISTRUGE VIEȚILE COPIILOR NOȘTRI! DACĂ ÎNCHIDEȚI OCHII, PROBLEMA NU DISPARE!

CAUZELE CONSUMULUI DE DROGURI

Principala categorie de populație vulnerabilă la consumul de droguri o constituie, fără îndoială, tinerii. În opinia adolescenților (conform unor studii) principalele motive pentru care tinerii încep să consume droguri sunt:

- Anturajul, prietenii care-i îndeamnă și impulsionează;
- Climatul familial defavorabil;
- Lipsa de maturitate decizională;
- Problemele personale acutizate în opinia lor;
- Disperarea, singurătatea, lipsa prietenilor;
- Teribilismul;
- Eșecurile școlare sau probleme în procesul învățării;
- Consumul timpuriu de alcool;
- Informațiile false despre droguri;
- Imitarea modelelor din familie sau filme;
- Nivelul educațional/cultural scăzut;
- Tactica adoptată de traficanți = gratuitatea primelor doze!

Nu întotdeauna traficanții sunt consumatori sau foști consumatori. Ei plasează drogurile și controlează câștigul!

Viața unui consumator se învâрте în jurul dozelor zilnice și a necesității de a le procura cu orice preț: furt, prostituție, tâlhărie, vinderea bunurilor personale, cumpărarea și revinderea drogurilor la prețuri exorbitante. Costul dozelor zilnice devine foarte mare și în majoritatea cazurilor viața familială, socială, profesională se degradează foarte mult.

Drogurile acționează diferit de la un consumator la altul în funcție de: tip utilizat, cantitate, combinații, mod de administrare, frecvența consumului și caracteristicile persoanei care le consumă: vârstă, sex, greutate corporală, sănătate fizică și psihică.

Nu se pot face predicții de genul „Dacă iei asta, ți se va întâmpla așa”. Fiecare are individualitatea sa și ceea ce este OK pentru o persoană este periculoasă pentru alta sau aceeași persoană ori chiar fatală în situația dată de toleranța la drog.

DROGURI LICITE

Alcoolul și tutunul sunt droguri licite, având în vedere comercializarea lor la vedere și de multe ori către minori, fără nici un discernământ.

Cercetările arată că adolescenții interesați de consumul de alcool și tutun sunt mai puțin interesați de școală și mult mai predispuși la acte antisociale și deviante, deschizându-și apetitul pentru drogurile ilicite ca o consecință a toleranței sociale cu privire la drogurile licite.

ALCOOLUL - este un drog mortal cu efecte dăunătoare

asupra ficatului (ciroza) și a sistemului nervos. Deși este un drog periculos, este legal și acceptat de majoritatea oamenilor, având chiar conotații socio-culturale. Consumul zilnic de alcool, chiar în cantități excesive, nu este un lucru neobișnuit în societatea de astăzi care tolerează acest fenomen ca pe unul natural, parte din „peisajul” local. Alcoolul este un drog subtil. Mulți alcoolici nu realizează că au o problemă decât când este prea târziu și nici apropiații lor. Acceptarea consumului de alcool este perpetuată la copiii noștri care văd modelul părinților/adulților. Cu toate acestea, un adolescent care bea alcool este de 3-4 ori mai expus riscului de a deveni alcoolic decât un adult, dată fiind vulnerabilitatea și imaturitatea sa fizică și psihică, inerente vârstei.

TUTUNUL - este un alt drog care induce dependență. Copiii care fumează, chiar și puține țigări, sunt expuși dependenței de nicotină iar renunțarea este dificilă chiar și pentru adulți.

Cu cât vârsta la care un copil începe să fumeze este mai mică, cu atât riscul de a-I fi afectată sănătatea este mai mare. Pe lângă faptul că țigările pot induce consumul de droguri ilicite, mai există și riscul dezvoltării unor boli ca: cancerul pulmonar, esofagian, laringial, cel al cavității bucale ori a vezicii urinare prin cele 4000 de substanțe identificate în fumul de țigară.

SCHIMBĂRI DE COMPORTAMENT

- Alternanță anxietate, depresie, bună dispoziție;
- Egocentrism, lipsă de respect ori interes pentru alții;
- Pierderea interesului pentru hobiuri;
- Plictiseală, indiferență, lipsă de motivație, letargie;
- Schimbarea sistemului de valori, idealuri;
- Ținută neglijentă, igienă personală deficitară;
- Absențe inexplicabile de acasă și/sau școală;
- Disparația de obiecte ori sume de bani din casă;
- Prieteni dubioși;
- Întreruperea comunicării cu vechii prieteni, apariția altora noi;
- Pachete de aluminiu, țigări rulate, țigări pe jumătate scuturate și mărunțite, foiță de țigări, clești metalici, prafuri, substanțe vegetale, capsule/comprimate de origine necunoscută, lingurițe, paie, flacoane mici de sticlă, seringi, etc. ;
- Agresivitate și irascibilitate nemotivate;
- Comportament disociativ;
- Răbufniri de isterie;
- Minciună, mania persecuției (paranoia).

Orientarea școlară - factor hotărâtor în formarea personalității umane

prof. Gica Ciocian,

Școala Gimnazială „Corneliu Coposu” Zalău

Una dintre problemele mult discutate în școli, gimnazii, licee și colegii, este cea de orientare școlară-profesională a elevilor, întrucât evaluările și studiile la nivel de elev și comunități educaționale au arătat că numai o mică parte dintre elevi și-au urmat drumul în viață pornind de la aptitudinile și abilitățile pe care le au, majoritatea urmând o treaptă superioară de învățământ pornind de la condițiile sociale, facilitățile oferite de diferite instituții, sau pur și simplu, întâmplării, pentru că prin repartiții computerizate au ajuns de cele mai multe ori în ultimele clase trecute ca opțiuni pe fișele de înscriere. Orientarea școlară haotică „hazardată” are consecințe din cele mai neprevăzute pentru mulți tineri, care nu se pot forma prin cultivarea aptitudinilor și a talentului ce le poate defini personalitatea, fiind nevoiți să se supună unor rigori străine de elementele lor definitorii, întrucât au ajuns într-o școală, sau o clasă în care se învață discipline pentru care nu au chemare și drept urmare se văd în imposibilitatea de a obține performanțe, devenind astfel victime ale unei orientări școlare nefundamentate științific și aplicativ.

Cercetătorii, mai vechi sau mai noi, au explicat neajunsurile orientării școlară-profesionale prin utilizarea unor probe neadecvate scopului popus, precum și prin incompletitudinea evaluării. Orientarea școlară s-a lovit pe de o parte de șablonismul evaluării în bloc, nediferențiat, iar pe de altă parte de tendința de supraevaluare a inteligenței generale, ca factor predictiv pentru succesul școlar.

Cercetările recente au reconsiderat ideea aspectelor în succesul în carieră, abordând problema orientării școlare prin îmbinarea aspectelor cognitive cu cele emoționale. Cunoașterea capacităților intelectuale ale elevilor, prin elaborarea unor profile psihologice diferențiate în strânsă corelație cu conturarea unor tablouri aptitudinale specifice diferitelor domenii de activitate ce vizează realizarea unei orientări școlare prin direcționarea spre domeniile aptitudinale.

La subiecții ce cuprind elevi între 13-15 ani, prin utilizarea unor metode și tehnici de cercetare adecvate vârstei și motivației învățării, pot fi sondate multe aspecte psihologice, cum ar fi: intuiția, intelectul, afectivitatea,

moralitatea, dinamismul, sociabilitatea, etc., care prin corelare ne dau tabloul aptitudinilor generale.

Problema orientării școlară-profesionale prin complexitatea și importanța ei pentru formarea generațiilor tinere, trebuie să-i preocupe deopotrivă pe directorii de școli, consilierii educativi, psihologi, pedagogi, părinți etc., pentru că prin amploarea și semnificația ei, ea devine tot mai mult o problemă social-formativă de interes național. Datele cercetării reprezintă puncte de referință în abordarea prezentă și de viitor a problemei de consiliere, orientare școlară-profesională și de găsire a mobilurilor intime prin care tânărul să urmeze în viață școala, specializarea și formarea cu maximum de eficiență pentru conturarea personalității și a statutului său social.

Pornind de la o bază de date, ca suport al compartimentului resurse umane, prin procesarea datelor ajungem la un program utilizabil cu referință concretă la clase de elevi ce absolvă ciclul gimnazial și clase începătoare de liceu, grupuri școlare, școli de arte și meserii, licee de artă, etc., unde avem drept cheie de control integrarea tinerilor în cadrul colectivelor și nivelul de atingere a standardelor educaționale, ori realizarea de performanțe școlare individuale sau la nivel de grup.

Culegerea datelor și procesarea acestora în vederea efectuării unei orientări școlare reprezintă un domeniu de investigație propice în primul rând pentru personalul didactic, care dispune de o pregătire de specialitate în acest domeniu și folosește instrumente adecvate în acest scop. Pe lângă rezultatele standardelor de evaluare axate pe disciplinele cuprinse în curriculum-ul național și C. D. Ș. -uri se va apela la aspectele psiho-pedagogice, ce vizează caracterul, personalitatea, talentul înnăscut, etc.

Rezultatele unei cercetări de orientare școlară riguroase se vor concretiza într-un instrument util și eficient, la îndemâna consilierului școlar în primul rând, constituind totodată o bază de referință pentru compartimentul de resurse umane. Pentru creșterea rigurozității și a vitezei de procesare a datelor, acest produs va avea și o variantă informatică concretizată într-un program utilizabil, la care să aibă acces: directorii de școli, consilierii școlari, diriginții și părinții elevilor.

În tabloul necesităților sociale, în funcție de gradul de evoluție a societății, există un aspect conștientizat sau nu, ce va reprezenta întotdeauna o prioritate, și anume, *asigurarea viitorului*. Acest lucru este posibil printr-o orientare școlară eficientă, pornind de la: potențialitățile subiectului, abilitățile, personalitatea și disponibilitățile sale, iar acestea să convergă spre cerințele societății. De cele mai multe ori sunt ignorate limitele și libertățile personale, care au până la urmă consecințe insurmontabile asupra tânărului care n-a beneficiat de o bună orientare școlară-profesională.

Atât la nivelul societății, cât și la nivel de individ există două temeri majore:

- teama de a alege și
- teama de a schimba

Prima se reduce la frica asumării responsabilității pentru o nouă variantă, iar a doua rezidă în regretul și nehotărârea legată de renunțarea la varianta inițială. La rândul ei, teama de a alege și a schimba imobilizează cognitiv și acțional persoana sub aspectul evoluției ei viitoare.

Concepută într-o dimensiune flexibilă și realistă, orientarea școlară îndepărtează efectele de: frustrare, plafonare, clacare profesională sau stagnare, permițând subiecților să-și urmeze vocația și aptitudinile. De aceea, orientarea școlară devine o problemă majoră pentru școală, familie și societate.

Dacă mult timp aceasta era tranșată de tradiția familială și rezultatele, de multe ori nerelevante la disciplinele: limba română, limba maternă și matematică, prin înființarea școlilor de arte și meserii, aspectul vocațional aptitudinal capătă relevanță, tânărul având ocazia să îmbrățișeze o școală superioară pornind de la aptitudinile și posibilitățile fizice și intelectuale ce-l definesc.

Cu subiecți din clasele a VII-a și a VIII-a se poate face o investigație temeinică pe bază de chestionare alcătuite din itemi la care să se răspundă cu „da” sau „nu”, chestionarele fiind riguros concepute și accesibile subiecților, axându-se pe cel mult 20 - 25 de itemi:

1. Chestionar ce vizează problema motivațională a profesiei;
 2. Chestionar bazat pe preferințe și posibilități pentru depistarea aptitudinilor și a limitelor;
 3. Test de aptitudini pe categorii de școli și meserii;
 4. Chestionar de orientare școlară, cu rețeaua de școli pe care le pot urma;
 5. Grile de reprezentare senzorială: vizuală, auditivă, chinestezică;
 6. Chestionar pentru identificarea stilului de gândire;
- O cercetare amplă și eficientă se poate realiza cu 150-

200 de subiecți, cu vârsta între 13 și 15 ani. Aceasta presupune 9 faze succesive derulate într-o perioadă de 1-2 ani școlari:

1. Faza I. - Alegerea subiecților;
2. Faza II. - Pregătirea probelor de investigație;
3. Faza III. - Administrarea colectivă a probelor;
4. Faza IV. - Introducerea răspunsurilor în baza de date;
5. Faza V. - Redactarea fișelor ce cuprind aptitudinile și opțiunile;
6. Faza VI. - Prelucrarea, analiza și interpretarea rezultatelor.
7. Faza VII. - Interpretarea primară a datelor prin metoda comparației;
8. Faza VIII. - Desfășurarea activității de consiliere a elevilor;
9. Faza IX. - Redactarea raportului final;

Odată cuprinse în baza de date a școlii, sau a școlilor, problemele din raportul final vor fi reanalizate de către diriginți, directori, părinți, etc., într-o paletă largă de activități cu participarea elevilor, iar acolo unde vor apare schimbări de opinii, opțiuni și reorientări, acestea vor fi consemnate în baza de date.

Baza de date va fi pusă la dispoziția elevilor din promoțiile următoare, precum și a diriginților și a părinților, ca puncte orientative de pornire în abordarea complexei probleme a orientării școlare.

Sub aspect deontologic, demersul cercetării trebuie să întrunească următoarele standarde și cerințe:

- 1) Administrarea probelor să se facă în spații bine amenajate în condiții de confort și confidențialitate a răspunsurilor individuale.
- 2) Administrarea probelor se va face numai de către persoane autorizate;
- 3) Centralizarea datelor se va realiza în termeni generali, fără nominalizări.

Bibliografie

- 1) U. Șchiopu, E. Verza, *Psihologia vârstelor*, București, 1981, p. 29-48;
- 2) M. Golu, *Dinamica personalității*, București, 1993, p. 83-99;
- 3) P. Iluț, *Abordarea calitativă a socio-umanismului*, Iași, 1997, p. 72-83;
- 4) J. M. Monteil, *Educație și formare*, Iași, 1998, p. 61-94;
- 5) M. Zlate, *Omul față în față cu lumea*, București, 1988, p. 109-121;
- 6) T. Crețu, *Psihologie școlară*, București, 1987, p. 139-162;
- 7) O. Băscă, *Baze de date*, București, 1997, p. 57-68;
- 8) M. Ionescu, *Educația și dinamica ei*, București, 1998, p. 113-141;
- 9) I. Macsinga, *Orientarea școlară-factor preliminar în managementul carierei*; în *Revista de psihologie aplicată*, Anul 2, nr. 4, Timișoara 2000, p. 113-119
- 10) H. Pitariu, *Orientare școlară și profesională*, Cluj-Napoca, 1997, p. 131-153;
- 11) A. Munteanu, *Psihologia adolescentului*, Timișoara, 1998, p. 77-91;

Educația pentru lucru bine făcut

Nicolae Costruț

„Grija pentru lucru bine făcut, pentru folosirea cu eficiență a resurselor umane și materiale și a resurselor de timp ar trebui să fie prezentă în educarea tinerilor de la intrarea acestora în zona educației formale“

PLANURI - CADRU DE ÎNVĂȚĂMÂNT, 1999

Legea educației și învățământului postulează ca obiectiv general al educației: formarea unei personalități libere, autonomă și creativă, deschisă relațiilor de comunitate, de solidaritate, capabilă de dialog, de respect față de celălalt, de ajutorare a celui aflat în dificultate, care își asumă responsabilități.

Educația constă într-un șir lung de acțiuni care au drept scop să conducă la formarea integrală a personalității umane, așa după cum se poate observa din conținutul obiectivului general enunțat mai sus. Evident că, în desfășurarea acțiunilor, indiferent de natura acestora, se urmărește realizarea acestui important obiectiv, dar nu oricum, ci prin atingerea în mod optim a unui important parametru - eficiența. „Vom numi eficiență o acțiune care conduce la un efect intenționat ca scop“¹.

În orice tip de activitate umană obținerea unui efect maxim cu un efort dat nu se poate realiza decât printr-o raționalizare a acțiunii, printr-o pregătire teoretică superioară, din punct de vedere calitativ, în toate componentele ei. Prin urmare, atunci când dorim să realizăm acțiuni eficiente, în activitatea cotidiană sau educativă, care să conducă cât mai direct la scop, vom avea în vedere urmărirea obiectivelor profesionale cu maximă economie de mijloace, dispunerea acestora în timp și spațiu (atâtea câte sunt la acea dată), în așa fel încât să obținem în favoarea societății și, deci, și în favoarea noastră un spor cât mai mare de efecte urmărite.

Privită din punct de vedere praxeologic acțiunea educativă reprezintă efortul actorilor de pe scena educației de a schimba realitatea existentă la un moment dat în domeniu, în mod conștient, ceea ce înseamnă a tinde spre un țel, în condițiile date, cu ajutorul unor mijloace adecvate, pentru a ajunge de la starea și condițiile existente inițial, la condițiile presupuse de scopul urmărit. În acest

împrejurări acțiunea educativă ce urmează a fi efectuată trebuie definită sub trei aspecte: a) stabilirea scopului (obiectivului) urmărit; b) determinarea condițiilor; c) determinarea unor mijloace adaptate atât scopurilor cât și realității existente. „Nu există acțiune deliberată care să nu conțină dorința de a cunoaște ceva real și de a inventa mijloacele necesare“².

Subliniem acest punct de vedere pentru a contracara ideea, destul de răspândită și cu multă ușurință acceptată de unele cadre didactice, că reforma se va putea realiza numai atunci când vor fi îndeplinite toate condițiile legate de resursele umane și mai cu seamă de cele materiale, necesare îndeplinirii acestui lucru. Evident că resursele joacă un rol important în realizarea scopurilor, dar cine poate stabili și garanta momentul în care aceste condiții vor fi îndeplinite. Ba mai mult, acțiunea educativă nu poate fi privită în mod mecanicist; am toate resursele umane și materiale, urmează doar să le combin după o anumită formulă și gata, am realizat scopul dorit. Lucrurile sunt mult mai complexe. Acțiunea educativă, bine gândită și desfășurată urmărește prin ritmurile, particularitățile și conținuturile muncii școlare formarea de priceperi și deprinderi, operarea în plan abstract cu noțiuni, vizează competențe de rang înalt, de ordinul capacităților de analiză și sinteză, de transfer de cunoștințe, de rezolvare creativă a problemelor, a datelor factuale, a conceptelor și strategiilor de lucru.

Educația pentru o muncă de calitate, pentru lucru bine făcut trebuie să vizeze dezvoltarea capacităților proiecție/planificare, de decizie și asumare a riscului, de colaborare și de evaluare/reevaluare a rezultatelor. Ea trebuie să stimuleze, în același timp, responsabilitatea pentru munca realizată, însoțită de acceptarea unor evaluări obiective³.

¹ Tadeusz Kotarbinski, *Tratat despre lucru bine făcut*, București, 1976, p. 148.

² Ibidem

³ Planuri - cadru de învățământ, cu modificările aduse în fiecare nou an școlar.

În momentul de față, în activitatea instructiv-educativă, la toate nivelele, încă se mai întâmpină mari dificultăți. Activitate de evaluare și acceptarea unor rezultate obținute atât în clasă cât mai cu seamă cu ocazia examenelor naționale și la diferite concursuri școlare și de admitere, în trepte superioare de învățământ, este privită sub semnul suspiciunii. Mulți elevi și părinți nu conștientizează faptul că nota, media acordată, la aceste evaluări, trebuie să reflecte cât mai veridic gradul de educație și instrucție al celui examinat, dacă cel în cauză dorește, cu adevărat, să-și continue studiile sau să se integreze în societate, printr-o muncă utilă, pentru care s-a pregătit ani și ani de zile pe băncile școlii. Nu se înțelege încă, în măsură suficientă, că nu toți copiii și tinerii sunt la fel, că între ei există deosebiri legate de inteligența înăscută, de formele predominante ale acesteia, care diferă fundamental de la unii la alții. Nu se înțelege, de asemenea, cât de important este ca în anii de școală elevii să-și dobândească deprinderi de disciplină liber consimțită, de atenție și de gândire, pentru că fără aceste deprinderi cunoștințele, indiferent de cantitatea lor, nu valorează mai nimic, iar diplomele obținute devin simple hârtii.

În toate unitățile de învățământ, indiferent de gradul

și rangul acestora, se observă necesitatea introducerii, treptate, a unei noi mentalități legate de pregătirea temeinică a tinerilor pentru muncă și viață, la ridicarea prestigiului activității de instrucție și educație, prin crearea unui climat de disciplină și seriozitate, care să răspundă nevoilor actuale de integrare a societății românești în structurile lumii contemporane civilizate.

Ignorarea cu bună știință a acestor aspecte ale muncii de educație generează, în sistem, consecințe grave cum ar fi: Compromiterea și căderea în derizoriu a ideilor despre reformă, tocmai în acest domeniu unde avem rezultate și posibilități mari de afirmare pe plan european și internațional; compromiterea ideii de examen național, culpabilizarea cadrelor didactice în bloc, pentru greșelile făcute de anumite persoane sau factori de decizie; estomparea motivației învățării la elevi etc.

Considerăm că acest salt calitativ se va realiza numai în măsura în care atât cadrele didactice cât și elevii vor gusta treptat plăcerea efortului cu sens, numai în măsură în care se vor convinge că deprinderile și capacitățile formate în școală au o importanță capitală la dobândirea prestigiului profesional și personal, la intrarea în viața socială și pe parcursul întregii vieți.

carenă metodelor și mijloacelor moderne. Acesta nu numai că vor trăi experiențe de nouă și vor câștiga experiență dar poate cel mai important lucru, vor lega personalitatea lor de viața școlară. Într-un fel, școlii se pot da o viață înțelegătoare. Într-un fel, școlii se pot da un suport de către profesori nu mai exista doar pentru a fi proiecte, există fonduri locale din partea Uniunii Europene, acest lucru facilitând accesul la aceste activități.

Găsirea unui profesor de limbă străină (Comenius I) sau schimbarea de experiență pe care îl pot realiza profesorii instituțiilor participante la proiect (Comenius I) este o condiție minime de deschidere învățământului românesc spre cel european.

Toate acestea sunt posibile datorită ofertei proiectelor de la Agenția Națională Societate care face aproape tot. Dimensiunea trebuie să aștepte doar cursul de a înțelega.

datele necesare concepției unui astfel de proiect sau înaintarea unei candidaturi pentru cursuri de formare, sunt disponibile pe adresa de internet www.societas.ro.

Care sunt avantajele educaționale ale acestor activități?

În cazul proiectelor școlare (Comenius I) se realizează o colaborare fructuoasă între țările din țările Europei care are ca finalitate produse concrete concepute în timpul desfășurării proiectului: dicționare, reviste, dosare tematice, site-uri, expoziții de produse, etc. În același timp, elevii și profesorii intră în contact permanent cu colegii lor din țările partenere, printr-un schimb permanent de idei pe diferite teme de interes general, bineînțeles, cu ajutorul internetului.

Viata se realizează în cadrul proiectelor își propune mai puțin cunoașterea a culturilor diferitelor țări europene, înțelegerea modului de viață a celorlalți locuitori ai Europei, eliminarea frontierelor geografice care există între țări și promovarea valorilor necunoscute în Occident (mai ales în cazul României).

În ceea ce privește pe profesori, ei pot să-și pună în practică ideile noi în domeniul predării limbilor străine încercând să obțină certificatul European Label. În același timp ei pot să se perfecționeze prin participarea la stagii de formare continue oferite de agenție în cadrul proiectelor Comenius 2. Cursurile organizate în străinătate de universități celebre, oferă o altă perspectivă asupra procesului de predare-învățare, insistând pe ap-

Agencia Națională Socrates

prof. **Camelia Sârbe,**

Liceul Teoretic „Simion Bărnuțiu“, Șimleu Silvaniei

Înființată în anul 1995, Agenția Națională Socrates a atras din prima clipă atenția profesorilor care au înțeles ca numai aliniind învățământul nostru la cel european și deschinzând porțile instituțiilor noastre către cele din Europa, vom putea progresa.

Aflată sub coordonarea Comisiei Europene Socrates cu sediul la Strasbourg, agenția propune activități foarte diverse care au ca scop consolidarea dimensiunii europene în educație, cooperarea transnațională între școli, promovarea egalității șanselor, a multiculturalismului și poate lucrul cel mai important, îmbunătățirea cantitativă și calitativă a cunoașterii limbilor străine.

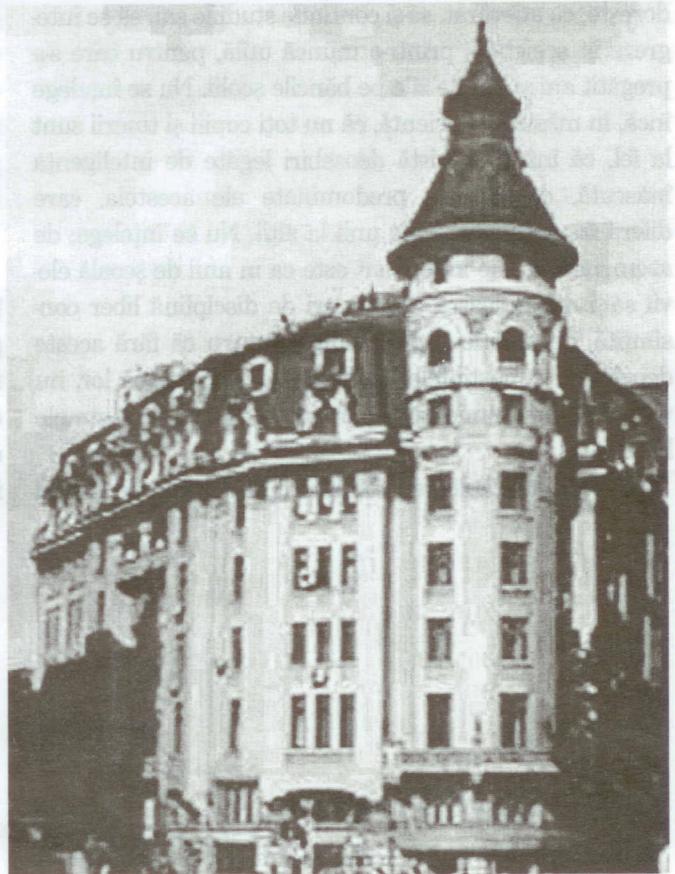
Fie că este vorba de acțiuni Comenius 1, 2 sau 3, de acțiuni Lingua, Erasmus, Arion sau European Label, toate datele necesare conceperii unui astfel de proiect sau înaintării unei candidaturi pentru cursuri de formare, sunt disponibile pe adresa de internet www.socrates.ro.

Care sunt avantajele educationale ale acestor acțiuni?

În cazul proiectelor școlare (Comenius 1) se realizează o colaborare fructuoasă între licee din toată Europa ce are ca finalitate produse concrete concepute în timpul întâlnirilor de proiect: dicționare, reviste, dosare tematice, site-uri, expoziții de produse, etc. În același timp, elevii și profesorii întrețin un contact permanent cu colegii lor din străinătate, printr-un schimb permanent de idei pe diferite teme de interes general, bineînțeles, cu ajutorul Internetului.

Vizitele ce se realizează în cadrul proiectelor își propun mai buna cunoaștere a culturilor diferitelor state europene, înțelegerea modului de viață a celorlalți locuitori ai Europei, eliminarea frontierelor geografice care există între țări și promovarea valorilor necunoscute în Occident (mai ales în cazul României).

În ceea ce-i privește pe profesori, ei pot să-și pună în practică ideile novatoare în domeniul predării limbilor străine încercând să obțină certificatul European Label. În același timp ei pot să se perfecționeze prin participarea la stagile de formare continuă oferite de agenție în cadrul proiectelor Comenius 2. Cursurile organizate în străinătate, de universități celebre, oferă o altă perspectivă conceperii procesului de predare-învățare, insistând pe apli-

carea metodelor și mijloacelor moderne. Aceștia, nu numai ca vor trăi experiențe de neuit și vor câștiga experiență dar, poate cel mai important lucru, vor lega prietenii ce pot dura o viață întreagă. Efortul financiar ce trebuie suportat de către profesor nu mai există deoarece, pentru toate aceste proiecte există fonduri alocate din partea Uniunii Europene, acest lucru facilitând accesul la aceste activități.

Găzduirea unui profesor de limbi străine (Comenius 1) sau schimbul de experiență pe care îl pot realiza profesorii instituțiilor participante la proiect (Comenius 1) certifică și mai bine deschiderea învățământului românesc spre cel european.

Toate acestea sunt posibile datorită ofertelor propuse de Agenția Națională Socrates care face aproape totul; dumneavoastră trebuie să aveți doar curajul de a încerca: www.socrates.ro

Integrarea școlară a copiilor cu cerințe educative speciale

Consilier școlar **Carla Cora**,
Școala Gimnazială „Simion Bărnuțiu“ Zalău

Pentru a ajunge să abordăm această temă este necesar să amintim atitudinile societății față de copiii cu cerințe educative speciale, din perspectiva istorică. Un grup de autori (Deschamps și colaboratorii -1981), evidențiază în principal patru tipuri de reacții:

- exterminarea
- segregarea
- acordarea cetățeniei reduse
- recunoașterea drepturilor egale

Primele manifestări ale exterminării ca formă radicală a segregării persoanelor cu handicap le putem identifica în societatea spartană. Persoanele cu anumite deficiențe, percepute ca anomalii sau boli incurabile erau stigmatizate, segregarea manifestându-se ca o „soluție finală“, indivizii respectivi fiind aruncați în prăpastie. Mai târziu indivizii cu deficiențe, indiferent de vârsta sau alte particularități erau cuprinși într-o singură categorie „anormalii“, aceștia fiind separați în instituții speciale, de tipul azilelor pentru a proteja în egală măsură, individul și societatea în cauză.

În etapa acordării cetățeniei reduse, copiilor și tinerilor li s-a permis accesul în școli speciale și ateliere, primând ideea că „dacă aceste persoane pot să învețe, atunci și ele reprezintă o anumită valoare în societate chiar dacă învață și muncesc parțial și incomplet comparativ cu semenii“ și cu toate că au nevoie de o supraveghere specială. În etapa respectării drepturilor omului se conturează principiul normalizării, principiu dezvoltat la sfârșitul anilor 1960-1970 potrivit căruia persoanele cu deficiențe au dreptul universal de a duce o viață cât mai normală posibil, o conduită personală față de normele culturale ale societății, drepturi egale cu cetățenii valizi, fără deficiențe. Această concepție a constituit una dintre premisele majore ale apariției și avântului învățământului integrat.

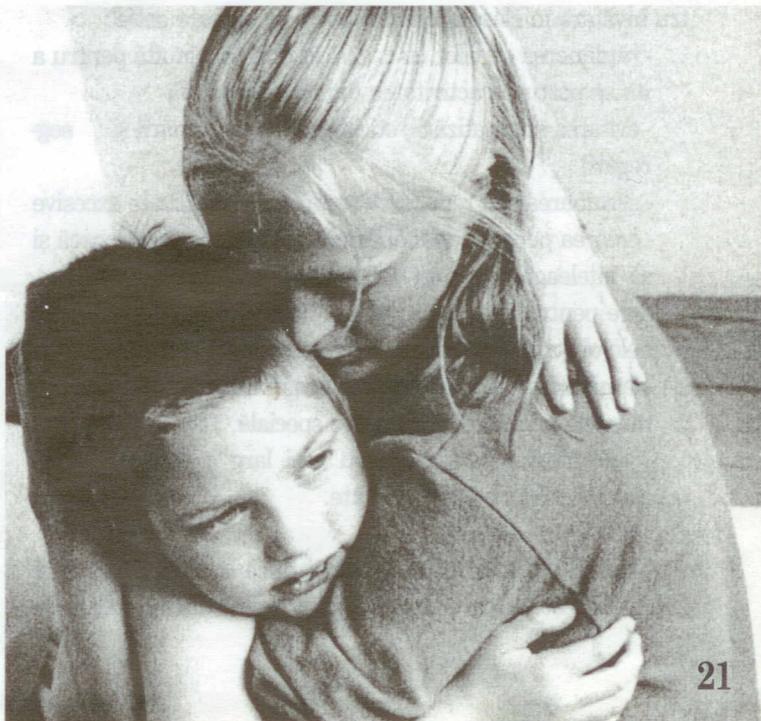
Integrarea, în sensul cel mai larg este definită de UNESCO ca un ansamblu de măsuri ce se aplică diverselor categorii de populație și urmărește înlăturarea segregării sub toate formele, integrarea fiind considerată și în prezent scopul însăși al educației speciale. Grupul de copii care pot beneficia de „educația cerințelor speciale“ nu se rezumă la copiii cu dizabilități, ci include toate grupurile vulnerabile și marginalizate.

Integrarea copiilor cu nevoi speciale se poate realiza într-o *manieră directă*: integrarea școlară, cu obiective de integrare curriculară, integrarea socială, într-un context școlar, integrarea socio-profesională a unor adolescenți în muncă și viață independentă, dar și *prin proiecte de integrare indirectă*, respectiv activități care promovează integrarea prin asigurarea unor servicii de tipul: evaluare - expertiza, intervenție specifică, de terapie, orientare școlară și profesională, de asistență și consiliere a familiei.

Integrarea școlară a copiilor cu c. e. s. nu înseamnă doar reducerea distanței fizice dintre copii ci presupune și participarea în comun la procesul complex de învățare, mai întâi se poate limita doar la o sferă de activitate, ca de pildă la educația fizică, activități practice iar apoi procesul de învățare se poate extinde cu timpul și la alte discipline de învățământ. Este important ca elevul cu c. e. s. să poată fi inclus atât la activitățile comune din viața școlii cât și la cele extrașcolare astfel încât atunci când va părăsi băncile școlii să aibă deja sentimentul de apartenență și participare deplină la comunitate, cu asumare de roluri.

Gama principalelor forme de integrare școlară pentru copiii cu c. e. s. este variată și se referă la:

- plasarea în clase obișnuite corelat cu modalități particulare de pregătire

■ plasarea în clasă obișnuită cu susținerea elevului pentru anumite materii din planul de studiu

■ plasarea în clasă obișnuită din care copilul este retras pentru anumite ședințe, pentru a primi în alt spațiu decât clasa, ajutorul unor specialiști, potrivit necesităților individuale

■ înscrierea într-o clasă obișnuită, cu frecvență parțială alternativ cu frecventarea unei unități speciale unde copilul beneficiază de educație specială

■ înscrierea într-o unitate specială frecventată parțial, alternativ cu activități dintr-o clasă obișnuită frecventarea exclusivă a unei clase sau unități speciale

■ înscrierea într-o școală specială frecventată alternativ cu o clasă obișnuită. Pe lângă aceste forme de integrare școlară a copiilor cu c. e. s. se mai întâlnesc școli speciale cu internat, școli speciale de zi, clase speciale în școli obișnuite, profesori de sprijin ce susțin activitatea copiilor cu c. e. s. în cadrul școlilor obișnuite.

Diferitele moduri de integrare școlară și socială nu sunt ierarhizate valoric, fiecare poate reprezenta o soluție integrativă pentru unul sau mai mulți copii, pe o durată mai mică sau mai mare de timp, însă ceea ce trebuie să subliniem este tendința de adecvare continuă a modului de integrare la potențialul de dezvoltare și devenire ca ființă umană a fiecărui copil și la condițiile concrete contextuale.

Pentru ca personalul didactic din școlile obișnuite să facă față provocării legate de integrarea școlară a copiilor cu c. e. s., una dintre condițiile de bază este suportul sprijinul în activitatea la clasă. Sprijinul poate și trebuie să vină și de la directorul unității școlare, de la personalul didactic cu experiență din școală, de la echipele de profesioniști specializate în abordarea copiilor cu c. e. s.

Avantajele intervenției unor cadre didactice specializate sau a utilizării altor modalități de asigurare a suportului pentru învățare în clasa obișnuită pot fi sintetizate astfel:

- rămânerea copiilor cu c. e. s. în clasa obișnuită pentru a nu se perturba activitatea din clasă și școală
- evitarea stigmatizării, etichetării, discriminării și segregării
- eliminarea sau reducerea testării standardizate excesive
- crearea pentru copiii obișnuiți a ocaziilor să cunoască și să înțeleagă copiii cu deficiențe, apariția ocaziilor necesare pentru aceștia din urmă, de a avea în preajmă modele obișnuite de copii și interacțiuni sociale
- familiarizarea cadrelor din învățământul obișnuit cu elementele necesare de educație specială
- valorificarea într-un cadru mai larg a competențelor cadrelor didactice specializate.

Cadrul didactic itinerant identifică copiii cu c. e. s și familiile acestora, care au nevoie de sprijin educațional, iden-

tifică școlile generale în care pot fi integrați copiii cu c. e. s. și vizitează școlile în care învață acești elevi. Profesorul itinerant urmează să asigure și legătura dintre familiile în cauză și autoritățile locale, serviciile medicale sau sociale.

Profesorul de sprijin îndeplinește trei funcții esențiale: activitate în clasă și vizite, relații de cooperare și coordonare, pregătire de tip perfecționare. Distincția dintre un profesor itinerant și unul de sprijin este dificil de surprins în teoria și practica educațională. Profesorul itinerant are fără îndoială și atribuții ale unui profesor de sprijin (în activitatea directă la clasă), dar acestea pot avea o pondere mai mare sau mai mică în funcție de numărul de copii de care răspunde, respectiv de numărul de școli în care se deplasează. În mod similar, un profesor are mai mult un rol de sprijin dacă ponderea activităților este axată în mai mare măsură pe asistarea și intervenția directă în activitatea de învățare la clasă a copiilor cu c. e. s., iar aria de acțiune este mai restrânsă.

Modelul camerei resursă este una din cele mai răspândite forme de sprijin a integrării școlare pentru copiii cu c. e. s. **Profesorul de resursă** este de regulă un profesor de educație specială, pregătit în mod specializat pentru a putea preda specializat copiilor care vin individual sau în grup mic la camera de resursă. Dar dezavantajele camerei resursă ar fi acelea că separă grupul de copii din camera de resursă față de cei din școală și că este necesară deplasarea copiilor dacă școala nu oferă o asemenea cameră de resursă.

Profesorul consultant este un profesor special itinerant, care se deplasează în mai multe școli, al cărui obiectiv principal este de a sprijini copiii cu c. e. s., prin dezvoltarea directă a abilităților cadrelor didactice din școlile obișnuite pentru a lucra cu acești elevi.

Totuși cooperarea dintre învățământul general și cel special nu se poate produce fără implicarea autentică a tuturor persoanelor esențiale pentru viața unui copil: elevi, părinți, cadre didactice. Dacă acest lucru nu se întâmplă apare riscul scăderii calității ofertei educaționale.

Este necesară o deschidere totală a școlii obișnuite către școala specială și invers. Integrarea copiilor cu dizabilități în școlile obișnuite trebuie să evite riscul segregării acestora în școlile obișnuite, altfel integrarea școlară nu are nici o valoare.

Bibliografie

1. Vrașmaș, T., Daunt, P., Mușu, I. Integrarea în comunitate a copiilor cu cerințe educative speciale, Editura Alternative, București, 1996
2. Vrașmaș, T., Învățământul integrat și/sau inclusiv, Editura Aramis, București, 2001

R A P O R T

privind starea învățământului din județul Sălaj la sfârșitul anului școlar 2002-2003

prof. Ioan Driha,
Inspector școlar general

Raportul de față își propune o analiză temeinică cu privire la starea învățământului din județul Sălaj, în anul școlar 2002-2003 și stabilirea principalelor strategii și direcții de acțiune pentru noul an de învățământ 2003-2004.

Informațiile referitoare la modul de realizare a obiectivelor stabilite în strategiile și programele inspectoratului școlar, pentru anul școlar 2002-2003, au la bază datele consemnate în Raportul privind concluziile desprinse în urma acțiunilor de evaluare și control efectuate de Ministerul Educației și Cercetării, în perioada noiembrie 2002 - mai 2003 și rapoartele inspectorilor școlari cu privire la inspecțiile școlare și activitatea unor compartimente ale Inspectoratului Școlar Județean.

I. În prezentul raport sunt analizate aspectele esențiale legate de:

1. Managementul educațional și dezvoltarea instituțională;
2. Activitatea de selecție, evidență, mobilitate și promovare personal;
3. Rețeaua și planul de școlarizare. Preocupări pentru școlarizarea elevilor și pentru derularea proiectelor din învățământul rural;
4. Activitatea de inspecție școlară;
5. Examenе naționale;
6. Centre de excelență. Învățământul de performanță. Olimpiade pe discipline de învățământ și concursuri școlare pe meserii.
7. Activitatea educativă școlară și extrașcolară;
8. Organizarea și îndrumarea activității de perfecționare a personalului didactic, de participare la examenele de definitivat, grade didactice;
9. Învățământul particular și alternative educaționale;
10. Biblioteci școlare.

1. Management educațional și dezvoltare instituțională

Activitatea legată de managementul educațional a vizat creșterea actului educațional din unitățile de învățământ, folosirea tuturor resurselor umane și materiale în mod judicios.

Analiza documentelor manageriale din unitățile inspectate pune în evidență o bună cunoaștere și aplicare a principiilor, metodelor și tehnicilor managementului științific, a legilor și a celorlalte documente normative specifice domeniului educației.

Planurile manageriale și rapoartele de activitate reliefează preocuparea pentru stabilirea judicioasă a priorităților și pentru asigurarea calității procesului educațional, obiectiv în sprijinul căruia a fost orientată activitatea de monitorizare, control și evaluare, alocarea de resurse, formarea continuă a personalului didactic și îmbunătățirea relațiilor comunitare.

O problemă majoră care a stat în atenția Inspectoratului Școlar Județean Sălaj a fost legată de asigurarea managerilor școlari, în toate unitățile de învățământ din județ. În acest scop a fost organizat concursul pentru ocuparea posturilor de directori și directori adjuncți, în perioada ianuarie - februarie 2003.

Din cele 101 posturi de directori și directori adjuncți, un număr de 39 au fost ocupate de directori cu delegație.

Cu directorii nou numiți s-a organizat o activitate de formare, la care au participat un număr de 82 directori. Directorii nou numiți au fost evaluați, la trei luni după concurs de către inspectorii școlari, pe baza fișei de evaluare elaborată de Ministerul Educației Cercetării și Tineretului. Toți directorii evaluați au obținut calificativul „Foarte bine” și li s-au încheiat contracte manageriale pentru un stagiu de 4 ani.

Puncte tari:

Prin inspecțiile școlare, de toate tipurile, toți directorii școlilor din județ au fost îndrumați și controlați. În urma acestor inspecții s-a acordat calificativul „BUN” la 98 % din directori, de unde rezultă că aceștia stăpânesc problemele de management și reușesc să obțină performanțe în cadrul unităților pe care le conduc.

Între punctele tari ale managementului educativ, mai amintim: disponibilitatea directorilor pentru promovarea noului; preocuparea pentru încheierea unor parteneriate și o colaborare bună cu comunitatea locală; o preocupare sporită, la tot mai mulți directori, pentru o bună gospodărire, pentru dotarea cu mijloace de învățământ și mobilier; repartizarea judicioasă a sarcinilor, căutarea de surse de finanțare extrabugetare; organizarea zilelor școlii; conlucrarea eficientă cu părinții. S-au evidențiat în această direcție directorii de la școlile: „Mihai Eminescu” și „Iuliu Maniu” Zalău, Marca, Buciumi, Aghireș, Plopiș, Chendrea, Zimbor, Ileana, Năpradea, Cehu Silvaniei, Liceul Pedagogic „Gheorghe Șincai”, Colegiul Național „Silvania”, Grup Școlar „Al. Papiu Ilarian”, Grup Școlar „Mihai Viteazul”, Grup Școlar „Voievodul Gelu” Zalău, Liceul Teoretic „Simion Bărnuțiu” și Grup Școlar „Iuliu Maniu” Șimleu Silvaniei, Liceul Teoretic „Ion Agârbiceanu” Jibou, Grup Școlar „Gh. Pop de Băsești” Cehu Silvaniei.

- Preocupări pentru dotare și bună colaborare cu comunitatea locală: Grădinițele nr. 1, 2, 7, 8, „Ion Creangă”, 10 Zalău, nr. 1, 3 Șimleu Silvaniei, „Prichindel” Jibou, nr. 1 Cehu Silvaniei, Pericei, Nușfalău.

Conducătorii unităților de învățământ au cuprins în programele manageriale măsuri care să conducă la obținerea unor rezultate notabile la examenele naționale, la clasele de excelență, la olimpiadele școlare, la concursurile culturale, sportive etc. (Colegiul Național „Silvania”, Liceul Pedagogic, Grup Școlar „Al. Papiu Ilarian”, Grup Școlar „Voievodul Gelu”, Grup Școlar „Mihai Viteazul”, Palatul Copiilor Zalău, școlile: „Gh. Lazăr”, „Mihai Eminescu”, „Corneliu Coposu”, „Avram Iancu” Zalău, nr. 1 Șimleu Silvaniei, nr. 1 Cehu Silvaniei, Clubul Sportiv Școlar Zalău, Clubul Copiilor Jibou, Cehu Silvaniei și Șimleu Silvaniei.

Directorii de la școlile: Mirșid, Bădăcin, Ip, Treznea, Bobota, Hereclean, Bocșa, Halmășd, „Octavian Goga” Jibou, Grup Școlar „Mihai Viteazul” Zalău, Școala Profesională „Meseșul Zalău” s-au implicat în:

- realizarea unor proiecte și studii care vizează reabilitarea și redimensionarea școlilor din mediul rural;
- dirijarea fondurilor financiare provenite de la Banca Mondială, Banca Europeană și Fondul PHARE spre școlile din zonele cu populație defavorizată;
- realizarea unor studii de prognoză socio-economică de către conducerile de școli care proiectează dezvoltarea instituțională pe patru ani;
- participarea școlilor la proiecte europene care vizează dezvoltarea școlii ca instituție de educație și cultură;
- organizarea unor puncte de informare și documentare în incinta unităților de învățământ în legătură cu Programul „Socrates”.

Puncte slabe:

- Se constată la nivelul unor unități de învățământ:
- proiectare deficitară a activităților (Școala Deja, Tusa);
- o stare tensionată în colectivele didactice (Școala Zalnoc, Fizeș, Valcău de Sus);
- o slabă preocupare pentru gospodărirea unităților (Școala Zalha, Zalnoc, Recea, Deja și Grădinița nr. 5 Zalău);
- în peste 60 % din unități, numărul de asistențe la ore efectuate de directorii este mic sau foarte mic;
- în unele unități, directorii n-au găsit căi și mijloace de comunicare cu primăriile (Grup Școlar Crasna, Școala Pericei);
- în multe unități de învățământ analizele privind diferite aspecte ale activității lasă de dorit, respectiv: abandonul școlar, rezultatele la examenele naționale, olimpiade școlare, școlarizarea romilor, etc;
- tratarea cu superficialitate a serviciului de pază și securitate a bunurilor din dotare, preocupare slabă pentru asigurarea cu combustibili, întreținerea și repararea mijloacelor și bunurilor din dotare, obținerea autorizațiilor sanitare, etc.;
- neasigurarea unei consilieri periodice a directorilor în vederea abilitării acestora pentru întocmirea unor proiecte de dezvoltare instituțională;
- evaluarea internă nu vizează și nu abordează acest aspect al dezvoltării școlilor ca instituții;
- mai există încă un număr, relativ mare, de școli care nu s-au implicat în realizarea unor proiecte europene;
- neconcordanța dintre studiile socio-demografice întocmite de școli și perspectivele dezvoltării economice din zona respectivă.

2. Activitatea de selecție, evidență, mobilitate și promovare personal

În anul școlar 2002-2003 în învățământul din județul Sălaj au fost un număr de 4. 968 posturi/ norme, repartizate după forma de finanțare astfel:

- norme/ posturi finanțate de la consiliile locale 4. 691, din care:
 - norme didactice - 3. 609
 - norme personal auxiliar - 160
 - norme personal nedidactic - 922
- norme/ posturi finanțate de la Consiliul Județean - 131, din care:
 - norme didactice - 97
 - norme personal auxiliar - 10
 - norme personal nedidactic - 24
- norme/ posturi finanțate de la Ministerul Educației și Cercetării - 146, din care:
 - norme didactice - 92
 - norme personal auxiliar - 10
 - norme personal nedidactic - 44

Ocuparea normelor/ posturilor didactice s-a realizat astfel:

- norme/ posturi ocupate cu titulari - 2. 585
- norme/ posturi ocupate prin plata cu ora - 331
- norme/ posturi ocupate de suplinitori calificați - 511
- norme/ posturi ocupate de pensionari - 65
- norme/ posturi ocupate de institutori cu a doua specializare - 23
- norme/ posturi ocupate de absolvenți de învățământ superior, altul decât profilul postului - 27
- norme/ posturi ocupate de studenți - 184
- norme/ posturi ocupate de persoane cu studii medii - 72

TOTAL NORME DIDACTICE PE TOATE FORMELE DE FINANȚARE - 3. 798

La Concursul Unic din 16-17 iulie 2003, au fost publicate un număr de 639 posturi/ catedre, pentru care s-au prezentat un număr de 721 din totalul de 835 înscriși. În urma concursului au fost admiși un număr de 668, iar 53 respinși.

3. Situația Statistică privind realizarea planului de școlarizare, în data de 17. 09. 2003

A. Au fost cuprinși în școli toți copiii de vârsta școlară, din care 45 % din copiii care au împlinit vârsta de 6 ani.

- B. 1. Număr absolvenți clasa a VIII-a - 3. 829
 2. Număr locuri plan școlarizare aprobat:

	Număr clase	Număr locuri
TOTAL	128	3.840
LICEU	81	2.430 (63,28 %)
Școala de arte și meserii	47	1410

3. Număr locuri ocupate:

	Număr clase	Număr locuri
TOTAL	122	3479
LICEU	81	2409
Școala de arte și meserii	41	1070

4. Număr elevi necuprinși într-o formă de învățământ și plecați în alte județe :

$3829 - 3479 = 350$

5. Număr locuri rămase neocupate:

TOTAL: 361

LICEU: 21

S. A. M. - locuri rămase în clase constituite: 160

- clase nerealizate integral: 180

340

În consecință nu s-au realizat 8 clase la Școala de Arte și Meserii în următoarele unități școlare: Grup Școlar Industrial Crasna- 1 clasă; Grup Școlar „Mihai Viteazul” Zalău - 1 clasă; Grup Școlar „Ioan Ossian” Șimleu Silvaniei - 1 clasă; Grup Școlar Industrial Sărmășag - 1 clasă; Școala Profesională „Meseșul” Zalău / 4 clase.

S-au înființat 2 clase peste plan la Școala de Arte și Meserii în următoarele unități: Școala Sâg, Școala Surduc.

4. Activitatea de inspecție școlară

În anul școlar 2002-2003 au fost efectuate 327 inspecții școlare după cum urmează:

a. inspecții școlare în brigadă complexă (inspecții integrale RODIS) - 24 din care:

- 5 în unități preșcolare; Grădinițele: 11 și 5 Zalău, 2 și 4 Șimleu Silvaniei
- 6 în unități de învățământ primar (Uileacul Șimleului, Dobrocina, Benesat, Stâna, Moigrad, Noți);
- 7 în unități de învățământ gimnazial (Plopiș, Zalha, Sânmihaiu Almașului, Hereclean, Românași, Școala „Mihai Eminescu” Zalău, Școala „Iuliu Maniu” Zalău);
- 2 în unități de învățământ liceal și profesional (Seminarul Liceal Ortodox Zalău, Grup Școlar „Ioachim Pop” Ileana);

b. inspecții școlare de revenire în unități de învățământ inspectate - 16 (Grădinița nr. 10 Zalău, Grădinița nr. 1 Sărmășag, școlile: Sighetu Silvaniei, Ban, Peceiu, Lompirt, Chieșd, Bădăcin, Sărmășag nr. 2, Bobota, Stârciu, Halmășd, Marca, Derșida, Grup Școlar Industrial Sărmășag);

c. inspecții școlare de „o zi” - 5 (Sâg, Școala nr. 7 Zalău, Șamșud, Creaca, Panic);

d. inspecții tematice - 6;

e. inspecții de specialitate - 279.

Situația inspecțiilor pe discipline de învățământ se prezintă astfel:

Nr. crt.	Disciplina	Număr cadre did. Inspect.	Număr ore și activ. Asist.	Teste aplicate			Calificative acordate				
				Total	Orale/ nr.elevi	Scrise/ nr. elevi	Total	FB	B	S	D
1.	Inv.preșcolar	113	339	326	326/2260	-	113	112	1	-	-
2.	Inv. primar	113	332	154	46/428	108/2160	113	105	8	-	-
3.	Matematică/ Informatică	75	225	300	225/1150	75/1500	75	75	-	-	-
4.	Biologie	30	110	100	40/210	60/400	30	28	-	2	-
5.	Fizică-chimie	51	76	58	31/156	46/920	25	24	1	-	-
6.	Ed. artistice pl. - muzică	28	84	75	75/240	-	28	22	6	-	-
7.	Lb română-latină	75	225	175	100/2000	75/3400	75	70	5	-	-
8.	Lb. Maternă	23	49	45	18/87	27/198	14	13	1	-	-
9.	Lb. Engleză	25	80	55	30/300	25/750	25	20	5	-	-
10.	Lb. Franceză	25	80	50	20/60	30&1220	25	17	7	1	-
11.	Istorie-științe socio-umane	57	231	183	150/3000	33/660	57	55	2	-	-
12.	Geografie	25	86	50	20/84	30/665	25	23	2	-	-
13.	Ed. fizică	43	158	35	14/286	21/436	29	28	1	-	-
14.	Ed.tehnologică	96	316	860	340/8000	520/13000	96	96	-	-	-
	TOTAL GENERAL	779	2391	2466	1435/18261	1050/25309	730	688	39	3	-

Puncte tari:

- Sa realizat o bună proiectare a curriculum-ului național și local prin planificări calendaristice și pe unități de învățare
- În toate unitățile de învățământ a fost realizat în întregime curriculum-ul planificat; În licee și grupurile școlare din Zalău, Șimleu Silvaniei și Jibou s-a asigurat studiul experimental, practic-aplicativ al disciplinelor: fizică și chimie, tehnologii, discipline artistice; - Manualele școlare au fost alese de către elevi și cadrele didactice, după ce în prealabil s-a prezentat oferta cu manualele aprobate de către Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului;
- Strategiile de învățare, determinate de noul curriculum, s-au diversificat, un accent tot mai mare punându-se pe utilizarea soft-urilor educaționale, mai ales în învățământul liceal, tehnic și profesional;
- Folosirea tehnicilor de predare moderne, interactive centrate pe elev, având ca forme de organizare munca în perechi și pe grupe (limbi străine);
- Asigurarea elevilor cu manuale la toate ciclurile și disciplinele de învățământ, în proporție de peste 90 %;
- Organizarea unor activități extracurriculare cu scopul de a întregi, aprofunda și cristaliza cunoștințele;
- Programele C. D. Ș. , au purtat amprenta creativității cadrelor didactice, în realizarea unor activități originale (limbi străine, educație fizică), ca urmare a acestui lucru, la Liceul Teoretic „Simion Bărnuțiu“ Șimleu Silvaniei toate clasele a XII-a au avut, săptămânal, două ore de educație fizică;
- A existat o mai bună colaborare între inspectorul de specialitate și consiliul consultativ; responsabilul de cerc pedagogic de comisii metodice și catedre (limba română, limbi străine);
- Au fost respectate normele de protecția muncii și prevenire a accidentelor în activitățile desfășurate cu elevii (fizică, chimie, tehnologii, educație fizică);
- Aplicarea unitară a Sistemului Național de Evaluare la educație fizică,
- Pregătirea elevilor pentru examene prin consultații și simulări;
- Pregătirea lotului olimpic în echipă (limba română);
- Organizarea unor activități metodic-științifice, zonale, județene și interjudețene (limba română);
- Popularizarea experienței pozitive a cadrelor didactice prin presa locală, Tribuna învățământului și revista „Școala noastră“ (educatoare, învățători, limba română, istorie, chimie, matematică, geografie, învățământul special, psihopedagogie-pedagogie);
- La următoarele unități de învățământ ,majoritatea elevilor ating standardele educaționale: Liceul Pedagogic, Grup Școlar „Al. Papiu Ilarian“, Seminarul Teologic, Școala „Mihai Eminescu“ Zalău Liceul Teoretic „Ion Agârbiceanu“, Școala „Octavian Goga“ Jibou; - Au obținut rezultate deosebite în întrecerile sportive, la etapele de zonă și finale: Școala Nușfalău, Școala Plopiș, Școala Halmășd, Școala Nr. 1 Șimleu Silvaniei, Școala „Mihai Eminescu“, Colegiul Național „Silvania“ Zalău, clasele cu program de educație fizică de la Grup Școlar „Mihai Viteazul“ Zalău și Clubul Sportiv Școlar Zalău;
- La învățământul special s-a realizat o activitate instructiv-educativă superioară anilor anteriori datorită încadrării acestor unități cu personal didactic cu pregătire corespunzătoare. PUNCTE SLABE:
- Nu se amenajează un ambient educațional care să cuprindă zone de activitate specifice programului educațional din grădiniță și nevoile copilului preșcolar;
- În unele unități de învățământ există disfuncțiuni în gestionarea manualelor (preluare, transmitere, comenzi, livrare și păstrare etc);
- Nu se acordă suficientă atenție utilizării manualului, ca instrument de lucru, în clasă, în toate etapele desfășurării activității instructiv-educative;
- Nu s-a realizat conținutul experimental al programelor de fizică (Ileanda, Zalha, Crasna);
- Nu s-au depus eforturi, ca, la nivelul liceelor și grupurilor școlare, toți elevii să aibă manuale școlare la toate disciplinele de învățământ , fapt pentru care unii profesori recurg la dictare în activitatea de predare-învățare;
- Lipsă de interes pentru propria pregătire științifică și metodică a unor profesori; - Se manifestă superficialitate în proiectarea activității. Programele C. D. Ș sunt, de asemenea, superficiale și adeseori activitatea se reduce la ore de consultații (limba română, fizică, chimie);
- Nu se pune accent pe activitatea individuală, mulți elevi se neglijează în timpul lecțiilor, nu se organizează activitatea diferențiată;
- Sunt încă mulți elevi care nu au formate capacități de comunicare orală și scrisă, de rezolvare de probleme, de autoinstruire;
- În școlile din Plopiș, Sânmihailu Almașului și Hereclean, la limba engleză, nivelul de pregătire al elevilor

este slab;

- Bibliotecile școlare nu au în dotare lucrări legate de disciplinele artistice;
- În activitatea de la clasă nu se utilizează încă decât foarte timid soft-urile didactice, materiale auxiliare, tehnicile audio-vizuale, deși în majoritatea unităților de învățământ există dotare, iar majoritatea cadrelor didactice au urmat cursuri și stagii de formare în acest scop;
- Mai mult de 80 % din școlile județului nu au acordat educației fizice și sportului ore din C. D. Ș., iar în 19 comune nu au fost constituite catedre de educație fizică;
- Principalul punct slab, în cazul disciplinelor tehnologice, îl constituie modul de aplicare a prevederilor ordinului Ministerului Educației, Cercetării și Tineretului nr. 3342/11. 03. 2003 și nr. 3599/29. 04. 2003 cu referire la instruirea practică din învățământul liceal - filiera tehnologică și din învățământul profesional;

În cazul învățământului special:

- examinarea superficială, inadecvată a copiilor cu dizabilități;
- necuprinderea tuturor copiilor cu dizabilități într-o formă de învățământ;
- etichetarea și uneori izolarea elevilor cu cerințe educative integrați în învățământul public;
- lipsa cabinetelor logopedice în școlile mari: Zalău, Cehu Silvaniei, Sărmășag, Nușfalău, Ileanda;
- slaba dotare a cabinetelor logopedice existente;
- lipsa unor programe și a unor manuale pentru acest tip de învățământ.

5. Examenen naționale

În acest capitol se vor face referiri la examenele de capacitate, bacalaureat și concursul pentru titularizare, detașare și suplînire în învățământ.

a. Examenul de capacitate

Pentru anul școlar 2002-2003, examenul de capacitate a fost organizat în două sesiuni, respectiv, iunie și august 2003. Din totalul elevilor clasei a VIII-a 3830, s-au prezentat la examen, în sesiunea iunie - 3369 candidați din seria curentă și 23 din serii precedente, în total - 3392. Au fost declarați reușiți 2508 din seria curentă și 12 din serii precedente. Au fost respinși 861 absolvenți din seria curentă și 11 din serii precedente.

Situați candidaților reușiți, pe intervale de medii, numeric și în procente se prezintă după cum urmează:

Intervale de medii	5	5-5,99	6-6,99	7-7,99	8-8,99	9-10	Total
Promovați	0	414	681	622	521	282	2520
Procent	0,00	16,43	27,02	24,68	20,67	11,19	74,29

În sesiunea august 2003, au fost prezenți 793 candidați, din care au fost promovați 433, iar 360 au fost respinși. Situați candidaților reușiți, pe intervale de medii, numeric și în procente se prezintă după cum urmează:

Intervale de medii	5	5-5,99	6-6,99	7-7,99	8-8,99	9-10	Total
Promovați	0	248	156	26	3	0	433
Procent	0,00	57,27	36,0	6,00	0,69	0,00	54,60

În continuare, prezentăm situația rezultatelor obținute la examenul de capacitate, pe discipline de examen:

Note obținute/ Discipline	5	5-5,99	6-6,99	7-7,99	8-8,99	9-10	Total
Lb.română	521	815	481	536	491	548	3392
P %	15,36	24,03	14,18	15,80	14,48	16,16	100,00
Matematică	411	1214	729	510	296	232	3392
P %	12,12	35,79	21,49	15,04	8,73	6,84	100,00
Istorie	34	77	118	150	108	163	650
P %	5,23	11,85	18,15	23,08	16,62	25,08	100,00
Geografie	391	614	427	417	435	458	2742
P %	14,26	22,39	15,57	15,21	15,86	16,70	100,00
Lb.maternă	64	204	161	128	93	52	702
P %	9,12	29,06	22,93	18,23	13,25	7,41	100,00

Sesiunea august 2003

Note obținute/ Discipline	5-5,99	6-6,99	7-7,99	8-8,99	9-10	Total
Lb. Română P %	373 70,91	97 18,44	47 8,94	9 1,71	0 0,00	526 100,00
Matematică P %	509 73,34	162 23,34	20 2,88	2 0,29	1 0,14	694 100,00
Istorie P %	32 64,00	12 24,00	1 2,00	4 8,00	1 2,00	50 100,00
Geografie P %	304 52,14	176 30,19	79 13,55	23 3,95	1 0,17	583 100,00
Lb. Maghiară P %	112 43,58	60 23,35	53 20,62	28 10,89	4 1,56	257 100,00
Lb. Slovacă P %	3 60,00	1 20,00	1 20,00	0 0,00	0 0,00	5 100,00

b. Examenul de bacalaureat

În județul Sălaj, examenul de bacalaureat, sesiunea iunie-iulie 2003 s-a organizat în 8 centre de examen și într-un centru zonal de evaluare.

Rezultatele examenului de bacalaureat, din această primă sesiune, se prezintă după cum urmează:

Proba	Disciplina	Candidați					%
A	Lb și Lit. română	2156	2124	32	1	2123	99,95
B	Lb. și Lit. maghiară	327	326	1	-	326	100
C	Limba engleză	1246	1226	20	-	1226	100
	Limba germană	84	84	-	-	84	100
	Limba franceză	826	813	13	-	813	100

A. Rezultatele probelor scrise, după contestații

Inscriși	Număr candidați				Promovați pe medii			
	Prezenți	Eliminați	Respiși	Promovați	6-6,99	7-7,99	8-8,99	9-10
2156	2124	1	640	1483	180	540	574	189
PROCENT DE PROMOVABILITATE: 69,82								

Clasificarea unităților de învățământ după procentul de promovabilitate și după ponderea mediilor între 8 - 10 se dau în anexa prezentului material.

OBSERVAȚIE: La Comisia de Examen nr. 507 din Jibou, din cauza neatenției, la proba scrisă, la limba și literatura română s-au dat aceleași subiecte pentru candidații de la cursul seral cu cele date absolvenților claselor a XII-a, promoția 2003.

Comisia s-a sesizat târziu, după ce candidații au ieșit de la examen. Președintele comisiei, doamna conferențiar universitar dr. Popescu Diana, de la Universitatea „Politehnica” Cluj Napoca, a înștiințat despre această neregulă Comisia Județeană de Bacalaureat, pe domnul inspector școlar general, care a comunicat acest incident, Comisiei Naționale de Bacalaureat, doamnei președinte, Liliana Preoteasa. S-a primit aprobarea pentru repetarea probei scrise, la această disciplină, în ziua următoare, respectiv, în data de 1 iulie 2003, cu subiecte de rezervă. Numărul variantei s-a transmis, în aceeași zi, la ora 8,00) opt.

Comisia Județeană de Bacalaureat s-a deplasat la fața locului, a efectuat verificările de rigoare și a destituit membrii comisiei de examen înlocuindu-i cu alții, respectiv, prof. dr. Ioan Ciocian, prof. Constantin Iriza, prof. Ioan Opreș, inspectorii de specialitate la Inspectoratul Școlar Județean Sălaj, în calitate de vicepreședinți, și Martin Bogoly, informatician, în calitate de secretar. Doamna președinte a fost „Atenționată” pentru neatenția manifestată, iar membrilor comisiei le-a fost anulată plata prestației în cadrul examenului de bacalaureat.

În a doua sesiunea de bacalaureat, respectiv, august-septembrie 2003, examenul s-a desfășurat în două centre de examen și un centru zonal de evaluare.

Rezultatele obținute se prezintă după cum urmează:

Proba Disciplina ALB și lit. română 23203-20100BLB și lit. maghiară 11-1100Limba engleză 15132-13100Limba germană 11-1100Limba franceză 44-4100

B. Probe scrise, după contestații

Număr candidați					Total	Promovați pe medii			
Inscriși	Prezenți	Eliminați	Respingiți	Promovați		6-6,99	7-7,99	8-8,99	9-10
641	580	-	202	378	378	210	150	17	1

PROCENT DE PROMOVABILITATE: 65,17%

OBSERVAȚIE: În timpul desfășurării examenului de bacalaureat nu s-au semnalat nereguli. Comisiile de examinare au respectat întocmai prevederile metodologiei.

La ambele sesiuni, în informările făcute de către comisiile de examen, s-au făcut o serie de propuneri care au fost înaintate Ministerului Educației Cercetării și Tineretului.

C. Concursul de titularizare, detașare și suplinire

Rezultate generale

Categororia de personal didactic	Total participanți	Medii		Respingiți cu medii sub 5	Obs.
		sub 7	7-10		
Educatoare	107	48	59	3	
Învățători (secția română)	187	77	104	6	
Învățători (secția maghiară)	57	17	35	5	
Matematică	37	22	15	-	
Informatică	19	12	3	4	
Fizică	9	3	-	6	
Chimie	27	14	3	10	
Biologie	19	10	8	1	
Limba română	34	23	7	4	
Limba franceză	11	4	7	-	Nu se dau teste grilă la lb. străine
Limba engleză	31	9	22	-	
Limba maternă	12	3	9	-	
Istorie. Științe socio-umane					
Discipline artistice (muzică + desen)	12 + 4	12+4		-	
Educație fizică	31	18	9	4	
Discipline tehnologice	42	13	25	4	
Învățământ special	8	3	4	1	
TOTAL GENERAL	647	292	310	48	

La majoritatea categoriilor de personal didactic, rezultatele la concursul de titularizare sunt superioare față de anii anteriori.

6. Centre de Excelență. Învățământ de performanță. Olimpiade Școlare și Concursul școlar pe meserii.

A. Centrele de Excelență pentru Tineri Capabili de Performanță

În anul școlar 2002 - 2003 Centrul de excelență Sălaj funcționează în următoarea structură:

1. Centrul Zalău, care cuprinde 20 grupe (la disciplinele: matematică, fizică, chimie, biologie și informatică);
2. Centrul Șimleu Silvaniei, care cuprinde 11 grupe (la disciplinele: matematică, fizică, chimie);

Profesorii prestează un total de 66,8 norme.

Puncte tari:

- ✓ o bună selecție prin examen, a elevilor din grupele de excelență (realizată în luna septembrie 2002);
- ✓ încadrarea cu cele mai bune cadre didactice de specialitate la grupele de excelență;
- ✓ sprijinul total al conducerii județului și a inspectoratului școlar;
- ✓ colaborarea foarte bună cu directorii școlilor în care își desfășoară activitatea grupele de excelență (Colegiul Național „Silvania“ Zalău și Liceul Teoretic „S. Bărnuțiu“ Șimleu Silvaniei);
- ✓ prezența foarte bună la activități ale elevilor;
- ✓ colaborarea bună cu specialiști, cadre didactice din cadrul Universității „Babeș Bolyai“ Cluj Napoca;
- ✓ rezultatele obținute la olimpiade și alte concursuri școlare de către elevii din grupele de excelență.

O sinteză a rezultatelor obținute de elevii din grupele de excelență:

- a) premii și mențiuni obținute la etapa județeană a olimpiadelor școlare: 18 premii I, 20 premii II, 20 premii III, 57 de mențiuni;
- b) premii și mențiuni obținute la etapa națională a olimpiadelor școlare: 1 premiu I, 1 premiu III, 2 mențiuni, 3 premii speciale;
- c) Concursul Național de matematică și fizică „Vrâncianu - Procopiu“ (Bacău, decembrie 2002);
 - 1 premiu I;
 - 1 premiu III;
 - 4 mențiuni.
- d) Concursul Național de fizică „Evrika“ (Brăila, noiembrie 2002);
 - 1 premiu III.
- e) Concursul Național de fizică „Augustin Moise“ (Cluj Napoca, martie 2003);
 - 1 premiu I;
 - 1 premiu III.
- f) Concursul interjudețean „Top Fiz“ (Oradea, ianuarie 2003):
 - 1 premiu I;
 - 1 premiu III;
 - 2 mențiuni.
- g) Concursul interjudețean de matematică - informatică „Gr. Moisi“ (Baia Mare, aprilie 2003);
- h) Concursul Național de chimie „G. Nenițescu“: - 1 premiu I.

Puncte slabe:

1. O insuficientă popularizare la începutul anului școlar, în școli a constituirii grupelor de excelență;
2. Baza materială insuficientă pentru grupele de excelență la fizică, chimie și biologie;
3. O implicare insuficientă a comunității locale.

B. Olimpiadele școlare și concursurile pe meserii

În conformitate cu Regulamentul de organizare și desfășurare a concursurilor școlare în județul Sălaj s-au constituit comisiile de organizare și evaluare pe școală, pentru etapa locală și pentru etapa județeană. Pregătirea elevilor pentru olimpiadă a fost o preocupare continuă pentru inspectorii școlari, conducerile de școli și cadre didactice:

Puncte tari:

- ✓ constituirea loturilor olimpice la nivelul catedrelor din școală, din luna septembrie 2002;
- ✓ organizarea foarte bună a etapelor pe școală, locală, municipală a olimpiadelor școlare;
- ✓ participarea unui număr mare de elevi la etapa pe școală, locală și județeană;
- ✓ sprijinul comunității locale în stimularea elevilor cu rezultate deosebite la concursurile școlare;
- ✓ rezultatele foarte bune obținute la etapele superioare ale concursurilor școlare:
 - la etapa națională au participat un număr de 157 elevi;
 - premii și mențiuni obținute la etapa națională în anul școlar 2002- 2003;
 - 5 premii I;
 - 7 premii II;
 - 7 premii III;
 - 7 premii speciale;
 - 27 mențiuni.

✓ Elevul TAKACS CONSTANTIN, clasa a XI-a, (prof. Szabo Ștefan) a obținut medalia de argint la olimpiada inter-națională de chimie.

Rezultatele cu premii și mențiuni la etapa națională sunt redată în anexa nr. 2.

Puncte slabe:

1. resurse financiare limitate pentru organizarea etapei județene;
2. nici o posibilitate financiară pentru a stimula cadrele didactice cu rezultate deosebite și cadrele care evaluează olimpiadele școlare;
3. baza didactico - materială precară pentru pregătirea elevilor la obiectele care au probă experimentală la etapa națională;
4. insuficienta preocupare în multe școli din mediul rural pentru valorificarea potențialului tinerilor capabili de performanțe;
5. insuficienta preocupare a profesorilor de geografie, biologie, fizică și chimie pentru pregătirea elevilor la Olimpiada interdisciplinară de științe „Pământul“.

7. Activitatea educativă școlară și extrașcolară

A. Calitatea managementului muncii educative

Eforturile în domeniul activității educative, în anul școlar 2002 - 2003, au fost orientate spre realizarea obiectivelor ce derivă din politica Ministerului Educației, Cercetării și Tineretului, din cerințele curriculum-ului orelor de dirigiență și din necesitatea îmbinării formelor de activități, care să vizeze finalități favorizante dezvoltării personalității elevilor.

Prin inspecția școlară desfășurată în tot cursul anului școlar s-au urmărit calitatea muncii consilierilor educativi, îmbinarea activităților curriculare cu cele extracurriculare, modul în care diriginții contribuie efectiv la îmbunătățirea calității educației în unitatea școlară în care își desfășoară activitatea.

Puncte tari:

- ✓ în toate unitățile de învățământ munca educativă se desfășoară după un program managerial în care sunt consemnate cronologic acțiunile, responsabilitățile și finalitățile;
- ✓ s-au realizat programe manageriale de bună calitate la: Școala gimnazială „M. Eminescu“, Liceul Pedagogic „Gh. Șincai, Școala Gimnazială „Avram Iancu“, Seminarul Teologic Ortodox Zalău, Școala Gimnazială Nr. 1 Șimleu Silvaniei, Școala Gimnazială Marca și Halmășd și în multe alte unități de învățământ;
- ✓ în proiecte și programe primează: educația pentru sănătate, educația civică, educația ecologică, educația pentru valori;
- ✓ devotamentul pentru scopurile muncii didactice a profesorilor diriginți.

Puncte slabe:

1. dificultăți în alegerea și derularea unor activități pe bază de programe și proiecte viabile;
2. prezența sporadică a parteneriatului în susținerea demersului educativ în mediul rural;
3. modul defectuos de plasare a orelor de dirigenție în orarul școlii;
4. insuficientă colaborare cu familia;
5. o slabă utilizare a calculatorului în activitatea educativă.

B. Calitatea muncii diriginților

În proiectele anuale și semestriale se regăsesc, la majoritatea diriginților, teme adecvate vârstei și scopurilor educației, teme și activități structurate pe componente, subcomponente cu obiective clare, progresive și corelative.

Puncte tari:

- ✓ proiectele educative acoperă o mare diversitate de domenii;
- ✓ abordarea temelor de dirigenție într-o formă atractivă, apreciată de elevi;
- ✓ existența și utilizarea unor bogate surse de informare.

Puncte slabe:

1. urmărirea sporadică a elevilor în cursul anilor de studiu și sumara interpretare a fișelor de observații;
2. puține acțiuni comune cu clasa, în afara orelor de curs.

C. Activități educative mai semnificative derulate în cursul anului școlar

Lansarea concursurilor „SIDA - o provocare la solidaritate“, „Săptămâna micului pieton“, „Ne jucăm, desenăm, circulație - nvățăm“, concursul „Sanitarii pricepuți“ a reunit la fazele locale 57 echipaje, iar la faza județeană 15 echipaje din licee și 11 echipaje din școli generale.

Concursul „Educație rutieră - educație pentru viață“ a fost o competiție de anvergură în care au fost antrentre-nați în jur de 500 de elevi.

La faza națională a acestui concurs, echipajul Școlii „Avram Iancu“ a obținut locul III.

Concursul „Proiecte de mediu“ a mobilizat un mare număr de elevi și cadre didactice. La etapa județeană a acestui concurs s-au remarcat: Liceul Pedagogic „Gh. Șincai“ Zalău, Liceul Teoretic „I. Agârbiceanu“ Jibou, Liceul Teoretic „S. Bărnăuțiu“ Șimleu Silvaniei, Școala „S. Bărnăuțiu“ Zalău, Grupul Școlar „M. Viteazul“ Zalău.

Au fost organizate la Casa Corpului Didactic mai multe expoziții de pictură de către: Școala cu Program de Artă, Liceul Pedagogic, Clubul Copiilor Jibou și Palatul Copiilor și Elevilor Zalău.

La Șimleu Silvaniei, la Complexul Cultural Parohial, s-a organizat o expoziție etnografică.

Desene pe asfalt s-au realizat de copiii de la Grădinițele nr. 11, 12, 2, 3 Zalău.

Elevii sportivi din Clubul Sportiv Școlar și clasele cu pregătire de educație fizică au obținut în întrecerile sportive:

- 2 medalii de aur
- 3 medalii de argint
- 8 medalii de bronz.

Au fost selecționați în loturile naționale 19 elevi sportivi. Mai menționăm că elevii din județ au participat la 3 acțiuni sportive internaționale.

Au fost organizate spectacole cu formații artistice din licee, Palatul și cluburile copiilor, a Cluburilor Copiilor, a școlii cu Program de Artă din municipiul Zalău și orașele din județ, sub generice cum ar fi: „Tinerii cântă Unirea“, „Concert de iarnă“, etc. Elevii din cluburi au prezentat programe la zilele orașelor Zalău, Șimleu Silvaniei și Jibou.

Merită nominalizate ca realizări excepționale concursurile de creație literară în care elevii din Școlile Gimnaziale „Octavian Goga“ Jibou, Școlile Gimnaziale „Porolissum“ și nr. 7, „Avram Iancu“, Grupul Școlar „Al. Papiu Ilarian“ Zalău, Școala Gimnazială nr. 1 Șimleu Silvaniei au obținut premii și mențiuni.

Concursul „Reviste școlare“ are în evidență colective redacționale cu inițiativă dintre cele mai laudabile, bine apreciate de juriul constituit la nivel de județ.

8. Organizarea și îndrumarea activității de perfecționare a personalului didactic de participare la examenele de definitivat, grade didactice. Activitatea de formare continuă prin Casa Corpului Didactic

A. Aplicarea metodologiei de perfecționare a cadrelor didactice aprobate de Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului

Activitatea de formare continuă a personalului didactic din învățământul preuniversitar, la nivelul județului Sălaj, se realizează potrivit prevederilor Legii Învățământului, nr. 87 / 1995, republicată, a Legii nr. 128 / 1997, privind Statutul Personalului Didactic și „Metodologia formării continue“, aprobate prin O. M. nr. 3770 / 1998.

Activitatea de perfecționare s-a materializat prin pachete de oferte de formare - perfecționare, care au acoperit ariile de nevoi specifice privind formarea și abilitarea prestației didactice pe coordonate de eficiență sportivă, instructiv - educativă. Activitățile de perfecționare prin definitivarea în învățământ și acordarea gradelor didactice II și I, în anul școlar 2002 - 2003, s-au derulat prin școli, Casa Corpului Didactic, în colaborare cu instituțiile de învățământ superior. Acestea au fost organizate în funcție de graficul transmis de Ministerul Educației și Cercetării, prin adresa nr. 38452 / 23. 10. 2002. Amintim în acest sens că la nivelul județului 336 cadre didactice s-au înscris, în perioada 01 - 31 octombrie 2002, la examenele pentru obținerea gradelor didactice.

Perfecționarea periodică a cadrelor didactice, până la 31. 12. 2002 s-a realizat în conformitate cu O. M. E. C. nr. 4796 / 10. 10. 2001, la această acțiune participând 478 cadre didactice, care au parcurs 1306 ore de formare.

Programele pentru susținerea examenelor de definitivat și de acordare a gradului didactic II sunt aprobate prin O. M. nr. 4898 / 11. 11. 2002, O. M. nr. 3485 / 08. 04. 2002, O. M. nr. 5027 / 13. 11. 2001, O. M. nr. 3701 / 26. 04. 2000, O. M. nr. 3442 / 21. 03. 2000 și O. M. nr. 4056 / 26. 06. 2000.

Programele au fost puse la dispoziția cadrelor didactice înscrise la examenele de grade, prin biblioteca Casei Corpului Didactic.

B. Cursuri metodice, psihopedagogice și de perfecționare a pregătirii de specialitate

La nivelul Inspectoratului Școlar, a Casei Corpului Didactic, sunt organizate, în formă intensivă, cursuri postuniversitare de pregătire psihopedagogică, metodică și practică pentru absolvenții de învățământ superior care nu au urmat modulul pedagogic în perioada studiilor universitare și pentru absolvenții instituțiilor de învățământ superior particulare care nu au modulul pedagogic la un departament acreditat. Au fost organizate cursuri de formare în domeniul psihopedagogiei speciale pentru cadrele didactice din învățământul special, precum și inițierea cadrelor didactice în utilizarea calculatorului.

În acest sens Universitatea „Babeș - Bolyai” Cluj - Napoca a organizat cursuri în perioada octombrie - decembrie 2002 și martie - mai 2003.

Universitatea Tehnică din Cluj - Napoca a organizat cursuri în perioada octombrie - decembrie 2002. Subliniem organizarea unor cursuri postuniversitare, realizate în vederea reconversiei profesionale, cu Universitățile din Cluj - Napoca și Oradea. Concret amintim organizarea acestor cursuri la Educație Tehnologică - 2 ani; Geografie - curs pentru absolvenții având specializarile: Geografia turismului, Cercetarea mediului înconjurător - 2 ani; Informatică și Tehnologia informației; Consiliere și orientare.

C. Preocuparea inspectoratului școlar privind pregătirea și perfecționarea cadrelor didactice participante în comisiile de examen naționale capacitate, bacalaureat și admitere

În acest sens au fost afișate în școli metodologiile și programele de examen; s-au organizat dezbateri pe această temă. În comisiile metodice au fost formați profesorii corectori și examinatori.

Formarea profesorilor supraveghetori, realizată pe zone (Șimleu Silvaniei, Zalău, Jibou) s-a realizat cu sprijinul membrilor comisiilor județene.

Organizarea și desfășurarea simulărilor acestor examene s-a realizat în toate unitățile școlare din județ, precum și acțiunile de prezentare a ofertei educaționale pentru anul școlar 2003 - 2004 s-a realizat în întregul județ.

D. Preocupări pentru sprijinirea cadrelor didactice înscrise la susținerea examenelor pentru obținerea gradelor didactice

Înscrierea cadrelor didactice la activitățile de perfecționare prin definitivarea în învățământ (sesiunea 2003) și acordarea gradelor didactice II (sesiunea 2004) și I (sesiunea 2003 - 2004) s-a realizat în perioada 01 - 31 octombrie 2002, cu respectarea metodologiei aprobate prin O. M. nr. 2770 / 1998.

După verificarea condițiilor de înscriere până la 25. 11. 2002, s-a comunicat candidaților aprobarea sau respingerea înscrierii.

Dosarele candidaților, cuprinzând documentele de înscriere, au fost trimise centrelor de perfecționare solicitate de candidați.

Tabelele nominale cuprinzând documentele de înscriere au fost puse la dispoziția inspectorilor de specialitate în vederea realizării graficului inspecțiilor curente și speciale și a repartizării profesorilor metodiști.

Cadrele didactice înscrise la gradul I au fost informate despre data susținerii colocviului de admitere în perioada 01. 02 - 03. 02. 2003.

Până la 15. 06. 2003 au fost trimise centrelor de perfecționare, rapoartele scrise de inspecție specială.

Se impune mai multă atenție la completarea fișelor de înscriere, unde directorii de școli nu acordă atenția cuvenită acestui aspect. De aici apar unele neplăceri în realizarea înscrierii la examene, cum ar fi: trimiterea dosarului la un alt centru de perfecționare, prezentarea candidaților în alt oraș pentru susținerea examenului decât cel înscris în fișa de înscriere.

Se cere prelucrarea Metodologiei de înscriere la examenele de grade, aprobată prin O. M. nr. 3770 / 1998, în toate unitățile școlare din județ.

Activitatea de formare proiectată, organizată și realizată de către Casa Corpului Didactic a vizat obiective proprii, la comanda Ministerului Educației, Cercetării și Tineretului precum și la comanda Inspectoratului Școlar al Județului Salaj, cum ar fi:

- ✓ proiectarea demersului didactic, consiliere pentru dezvoltarea personală și orientarea profesională,
- managementul educațional, formarea competențelor cadrelor didactice
- în utilizarea calculatorului (TIC), etc.

Situația programelor derulate și a categoriilor de personal implicat se prezintă după cum urmează:

Nr. programe derulate			Nr. participanți		
În mediul urban	În mediul rural	TOTAL	Din mediul urban	Din mediul rural	TOTAL
7	4	11	790	828	1618

Categoria de personal	Nr. participanți la formare în anul școlar 2002 - 2003
Învățători	610
Educatore	279
Profesori	497
Directori	82
Didactic auxiliar	33
TOTAL	1501

Apreciem ca pozitivă activitatea de formare continuă desfășurată de către Casa Corpului Didactic urmând ca și în acest an școlar unele programe să se deruleze (de ex. TIC) în conformitate cu necesitățile impuse din analiza de nevoi și solicitările cadrelor didactice.

9. Programe de cooperare internațională 2002 - 2003

Pe parcursul întregului an școlar s-a cerut tuturor școlilor să realizeze puncte de documentare - informare „Socrates - Comenius” în vederea accesului la informații al profesorilor pentru realizarea de noi proiecte europene cu țări din U. E.

Profesori din școlile noastre au participat la mini-stagii organizate fie de Centrul Cultural Francez (15. 05. 2003), fie de inspectorul școlar responsabil cu proiecte europene (05. 12. 2002, respectiv 10. 05. 2003).

La 01. 02. 2003 au fost depuse la A. N. Socrates din București 10 proiecte școlare, 11 proiecte de dezvoltare școlară, 1 proiect lingvistic, 4 proiecte de formare continuă Comenius 2c; în total 19 proiecte plus 1 proiect Leonardo Da Vinci depus la A. N. Leonardo Da Vinci.

La 01. 09. 2003 au fost aprobate 5 proiecte școlare (Liceul Teoretic „S. Bărnuțiu” Șimleu Silvaniei - 2 proiecte, Liceul Teoretic „I. Agârbiceanu” Jibou, Școala nr. 1 Șimleu Silvaniei, Colegiul Național „Silvania” Zalău), 1 proiect de dezvoltare școlară (Gr. Șc. „I. Maniu” Șimleu Silvaniei), 1 proiect lingvistic (Liceul Pedagogic Zalău), 4 proiecte de formare continuă Comenius 2c (3 profesori - Liceul Pedagogic Zalău, 1 profesor - Liceul Teoretic „S. Bărnuțiu” Șimleu Silvaniei), în total 11 proiecte.

Proiectul „Leonardo” al Gr. Șc. „Voievod Gelu” este rezervă, nu știm dacă va fi aprobat sau nu.

Felicităm toate școlile, indiferent că au sau nu proiecte aprobate, pentru efortul făcut și dorința de realizare a acestui tip de parteneriat: Șc. nr. 1 Șimleu Silvaniei, Șc. „O. Goga” Jibou, Grădinița „I. Creangă”, Gr. Șc. „I. Maniu”, etc.

Menționăm că a avea cultura proiectelor înseamnă a continua și a persevera până la realizarea proiectului dorit.

Școala Hereclean și Gr. Șc „I. Ossian” efectuează vizite pregătitoare în țările cu care urmează să realizeze parteneriate Socrates.

10. Învățământul particular și alternative educaționale

La nivelul județului funcționează două unități de învățământ preșcolar și două unități postliceale în municipiul Zalău care au autorizarea și condiții optime pentru astfel de activități instructiv - educative.

În anul școlar 2002 - 2003 programul Step by Step a fost aplicat la nivelul județului nostru în patru unități preșcolare și una primară cu un total de 13 grupe de copii și 5 clase de elevi. Datărită bunelor rezultate obținute de aceste unități preșcolare și de Școala Generală „Avram Iancu” Zalău în învățământul primar, pentru anul școlar 2003 - 2004 au mai solicitat introducerea învățământului alternativ „Step by Step” încă două unități preșcolare și două școli gimnaziale. Cu acestea numărul claselor cu program alternativ în județ este de 10 (5 clase a I-a, 3 clase a II-a și 3 clase a III-a) dintre care 1 în limba maghiară iar grupele de învățământ preșcolar este de 17. Prin eforturile unităților, a comitetelor de părinți și a comunității locale a fost procurat mobilierul adecvat desfășurării acti-

vității, au fost asigurate condițiile de servire a mesei de prânz având în vedere faptul că, programul zilnic al elevilor este de opt ore (8 - 16).

Avantajele oferite de acest program, dintre care subliniem.

- ✓ programul zilnic de derulare sub îndrumarea a două cadre didactice la fiecare clasă / grupă;
- ✓ activitatea se desfășoară pe centre (echipe) de învățare cu un efectiv de 5 - 6 elevi / copii;
- ✓ evaluarea se realizează pe centre de învățare și cu toate clasa, nu se acordă note nici calificative;
- ✓ părinții pot participa la activitățile elevilor.

Menționăm bunele rezultate obținute de către Școala Generală „Avram Iancu” Zalău, singura care a aplicat programul la ciclul primar până în acest an școlar și care la controalele efectuate în perioada celor doi ani de funcționare a obținut calificative de F. B.

11. Biblioteci școlare

Legea nr. 334 / 31. 05. 2002 definește biblioteca - instituția, compartimentul sau structura specializată al cărui scop principal este de a constitui, a organiza, a prelucra, a dezvolta și a conserva colecții de cărți, publicații, alte documente specifice și baze de date de informare, cercetare, educație sau recreere.

Articolul 36 din această lege precizează rețeaua bibliotecilor școlare, care funcționează în unitățile de învățământ, cu finanțare de la buget. De remarcat în prevederile legii, calitatea de mijloace fixe a colecțiilor, cu evidența precisă a acestora în documentele de inventar.

La nivelul județului statisticile menționează un număr de 127 de biblioteci școlare, un fond de carte de peste 674. 000 de volume și un număr de 24. 300 de utilizatori.

Numărul bibliotecilor încadrate cu bibliotecari cu normă întreagă este de 25, restul bibliotecilor funcționează cu personal cu jumătate de normă sau plata cu ora. Cele mai multe biblioteci școlare fiind însă, în grija unor cadre didactice care prestează activitatea pe bază de voluntariat.

Cercurile pedagogice, comisile metodice, schimburile de experiență cu bibliotecari, activitățile practice în biblioteci se doresc a fi modalități eficiente de formare continuă și perfecționare a bibliotecarilor.

Achiziționarea de carte necesară reînnoirii fondurilor s-a dovedit a fi pentru majoritatea bibliotecilor foarte dificilă.

Biblioteca Casei Corpului Didactic a achiziționat totuși, la nivelul anului 2002 publicații în valoare de peste 60 milioane lei, din fonduri bugetare.

Spațiile improprie, improvizate, fără o întreținere corespunzătoare, lipsa fondurilor pentru achiziție a noutăților, lipsa mijloacelor moderne de găsim și regăsim rapidă a informației reduc simțitor circuitul cărții, publicațiilor bibliotecă - utilizatori.

Regulamentul de organizare și funcționare a bibliotecilor școlare necesită modificări, cerințe comune, concrete în concordanță cu actuala Lege a bibliotecilor.

Se impune luarea unor măsuri organizatorice și de încadrare a bibliotecilor școlare, cu bibliotecari cu pregătire de specialitate.

II. Priorități strategice și direcții de acțiune pentru anul școlar 2003-2004

În anul școlar 2003-2004, Inspectoratul școlar își va desfășura activitatea în baza unor programe și proiecte, în conformitate cu Strategia Dezvoltării Învățământului Preuniversitar, în perioada 2001-2004 și a planificării prospective până în anul 2010.

Așa cum se precizează în documentul, mai sus amintit, anul școlar 2003-2004 încheie o importantă etapă în Strategia Dezvoltării Învățământului Preuniversitar din România și este un reper al reformei asumate în cadrul parteneriatului strategic pentru educație, gândit ca o largă deschidere politică și socială la nivel național.

Ținând seama de realizările obținute în anii școlari anteriori și în special, a rezultatelor din anul școlar 2002-2003, pentru noul an de învățământ, propunem următoarele priorități strategice și direcții de acțiune:

1. Asigurarea educației de bază prin educația formală

1. 1. Inspectoratul școlar va adecva conținutul inspecției școlare pentru a răspunde astfel noilor schimbări ale dezvoltării sociale și a cerințelor impuse de această schimbare, a situațiilor și condițiilor specifice în care unitățile de învățământ își desfășoară activitatea.
1. 2. Activitățile metodico-științifice organizate în unitățile de învățământ și la nivel de județ, vor reflecta concret

modalitățile de realizare a acestui obiectiv (ne referim aici la situații noi apărute: legarea școlii la Internet, existența unui număr mare de cadre didactice debutante și în primii ani de activitate, apariția unor noi unități economice în localitate sau zonă etc.).

1. 3. În organizarea și desfășurarea activităților metodic-științifice, atât pe plan local, cât mai cu seamă la nivel județean, temele și activitățile propuse vor reflecta cele mai importante probleme ridicate de implementarea noului stadiu al reformei învățământului. Se vor adopta forme și modalități noi de desfășurare a tuturor acțiunilor, în așa fel încât, în derularea acestora, să fie implicați activ toți participanții.
1. 4. Organizarea unor întâlniri metodice între inspectorii școlari și responsabili de catedre, comisii metodice și cercuri pedagogice, pentru a se stabili modalitățile de organizare, de abordare a temelor și de evaluare a activităților metodic-științifice la nivel local și județean.
1. 5. Se va stabili tipologia și metodologia fiecărei inspecții școlare, în funcție de obiective, indicatori și standarde de evaluare. Se vor utiliza fișe de evaluare, întocmite corespunzător tipului de inspecție, precum și a tipului unității de învățământ. Se recomandă ca și directorii unităților de învățământ, pentru o mai obiectivă evaluare, în asistențele la clasă și la alte activități, să recurgă la acest procedeu.
1. 6. Se va urmări și în acest an școlar extinderea învățării informatizate de către cât mai multe cadre didactice. În acest scop se va introduce Internet-ul, cu prioritate, în bazele de instruire pentru toate ciclurile și disciplinele de învățământ și în cât mai multe unități școlare din mediul rural. Se va continua activitatea de dotare cu calculatoare, cu alte mijloace didactice moderne, a școlilor gimnaziale. De asemenea, se va continua activitatea de instruire și formare a tuturor categoriilor de cadre didactice, prin cursuri TIC și alte cursuri de formare.
1. 7. Pe tot parcursul anului școlar 2003-2004, inspectorii școlari și directorii din toate unitățile de învățământ vor urmări calitatea desfășurării activității instructiv-educative, prin introducerea și utilizarea unor instrumente de evaluare prin care să se poată aprecia preocuparea cadrelor didactice, în activitatea desfășurată, pentru dezvoltare gândirii logice la copii și elevi, a creativității, adaptabilității și transferabilității cunoștințelor în situații similare cu cele din clasă sau în situații noi (transfer pe orizontală și verticală), urmărindu-se formarea și dezvoltarea, cu prioritate a capacităților de care absolvenții, unui anumit ciclu de învățământ, au nevoie în viață sau pentru continuarea studiilor și formarea lor profesională. De asemenea, se va urmări realizarea de către colectivele didactice, din toate unitățile de învățământ, a unei cooperări interinstituționale între școli, între alte instituții și organizații, inclusiv cu Serviciul de evaluare complexă din unitățile de învățământ special și cel din cadrul Direcției Județene pentru Protecția Copilului, care pot contribui la optimizarea actului educațional.

2. Asigurarea echității în educație

2. 1. Și în acest an școlar, se vor continua preocupările pentru ameliorarea calității învățământului din mediul rural și din zonele defavorizate.
2. 2. Se va acorda atenție sporită instruirii și educației pentru minoritățile naționale, în special, prin asigurarea și încurajarea participării populației de rromi la învățământul obligatoriu.
2. 3. În noul an școlar se vor depune eforturi sporite pentru selectarea și susținerea tinerilor cu potențial ridicat în obținerea de performanțe școlare și o mai bună organizare și desfășurare a activității în centrele de excelență școlară din județ.

3. Asigurarea proceselor de predare-învățare, precum și a serviciilor educaționale

3. 1. Fiecare unitate de învățământ va trebui să-și întocmească în așa fel structura schemelor orare, încât curriculum-ul elaborat în școală(CDS) să intre în catedra acelor cadre didactice care au propus oferta cea mai adaptată la condițiile școlii, la interesele elevilor și care să îndeplinească condițiile prevăzute de metodologia acestui tip de curriculum.
3. 2. În activitatea educațională se va urmări, pe parcursul întregului an școlar, îmbunătățirea instrumentelor și metodelor de evaluare a performanțelor școlare, o mai eficientă comunicare cadrele didactice, (copii) elevi și părinți, urmărindu-se permanent progresul înregistrat de elevi în dobândirea cunoștințelor și a comportamentelor de ordin moral-educativ.

3. 3. Cu elevii claselor a VIII-a și părinții acestora se vor organiza discuții și întâlniri periodice de informare pe probleme legate de testele de evaluare ce se vor organiza în ultima parte a anului școlar și despre modul de înscriere a absolvenților clasei a VIII-a în licee și școli de artă și meserii.

4. Integrarea europeană și cooperarea internațională

4. 1. Inspectoratul școlar și unitățile de învățământ vor acorda o atenție sporită realizării unor proiecte subsumate Programului de integrare europeană, dat fiind faptul că acest lucru constituie o prioritate absolută a politicii guvernului român.
4. 2. În școli și licee se vor populariza materiale, documente și buletine de informare legate de organizarea sistemelor educaționale în cadrul Uniunii Europene, prin Rețeaua Europeană de informare în domeniul educației. Nu putem vorbi de integrarea învățământului românesc pe coordonatele învățământului european, de racordarea acestuia la valorile mondiale, până când cadrele didactice, elevii și părinții nu au suficiente informații și date concrete despre aceste multiple aspecte.
4. 3. Pentru o mai bună cunoaștere reciprocă, a preocupărilor privind educația copiilor și tinerilor din județul nostru și străinătate se va realiza un număr mai mare programe educative în parteneriat, cu țările Uniunii Europene și cu alte țări din Europa, prin Programul *Socrates*, care se realizează cu sprijinul financiar al Comisiei Europene pentru Educație, Formare și Tineret.
4. 4. Conducerea Inspectoratului școlar și directorii de școli se vor preocupa mai mult pentru realizarea unor programe educative cu finanțare externă, altele decât cele prin Programul *Socrates*.

Direcții de cercetare teoretică și acțiune practică în metodologia didactică(II)

prof. Ioana Mărcuș,
Liceul Pedagogic „Gheorghe Șincai” Zalău

Pe măsură ce intrăm în *Era cognitivă* preocuparea noastră pentru a înțelege ce este învățarea, cum să o facem mai eficientă, unde și cum trebuie să aibă loc, în ce scop, dobândește o pondere din ce în ce mai mare.

Considerăm că metodele trebuie să se adapteze în mai mare măsură la interesele, nevoile și cerințele elevilor.

Oferirea posibilității elevilor de a deveni persoane active în actul învățării, implică atât îmbunătățirea practicilor existente, cât și dezvoltarea unor abordări noi și variate.

În scopul cunoașterii preocupărilor profesorilor pentru utilizarea unor metode orientate către utilizator am aplicat un chestionar unui număr de 73 de profesori, de la Liceul Pedagogic „Gheorghe Șincai” Zalău, Colegiul Național „Silvania” Zalău și Școala Specială din Șimleul Silvaniei.

Chestionarul a cuprins o întrebare cu 5 variante de răspuns pe care cei chestionați trebuia să le ierarhizeze potrivit propriei concepții.

Chestionarul oferă și o variantă „Alte direcții” pentru a da posibilitatea profesorilor să ofere și alte direcții de modernizare a metodologiei didactice. Pe baza acestora se pot contura noi direcții pentru reflecții teoretice și acțiune practică, noi modalități de organizare, desfășurare și evaluare a activităților didactice, astfel încât ele să devină cât mai eficiente.

CHESTIONAR

Care credeți că ar fi în opinia dumneavoastră, principalele direcții de modernizare a metodologiei didactice pentru învățământul preuniversitar?

Ierarhizați răspunsurile de mai jos:

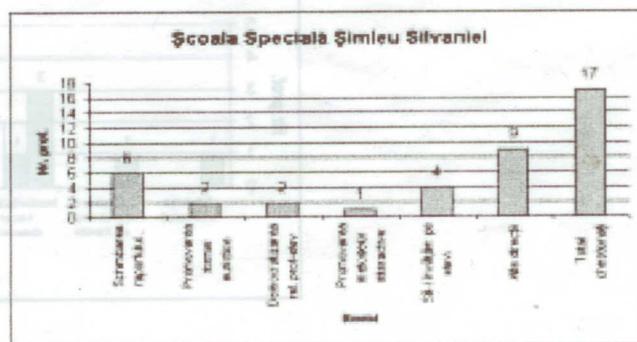
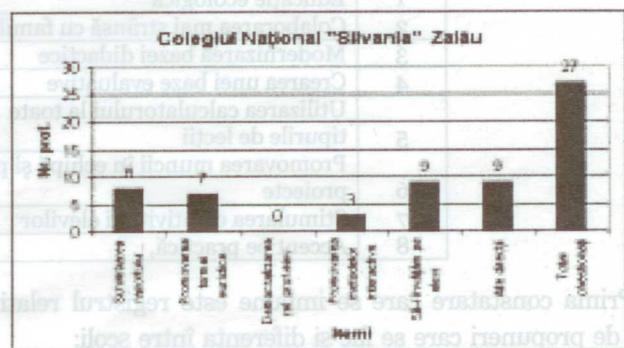
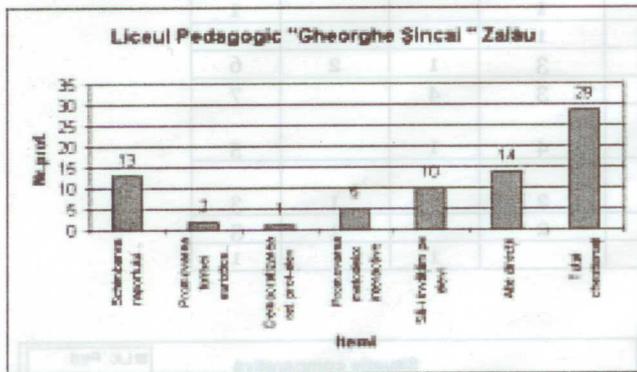
- ✓ Schimbarea raportului dintre informativ și formativ în favoarea formativului;

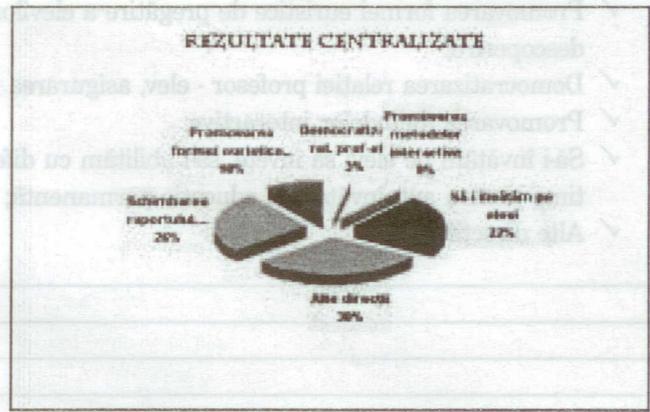
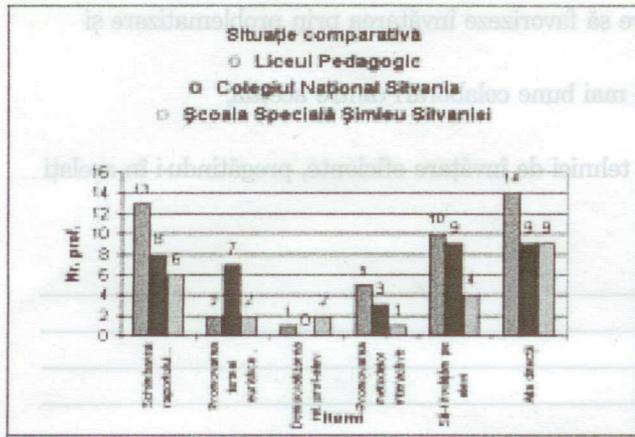
- ✓ Promovarea formei euristice de pregătire a elevilor care să favorizeze învățarea prin problematizare și descoperire;
- ✓ Democratizarea relației profesor - elev, asigurarea unei mai bune colaborări dintre aceștia;
- ✓ Promovarea metodelor interactive;
- ✓ Să-i învățăm pe elevi să învețe, să-i abilităm cu diferite tehnici de învățare eficiente, pregătindu-i în același timp pentru autoînvățare și educație permanentă;
- ✓ Alte direcții

În prelucrarea chestionarului am considerat relevanți itemii clasați pe locul I în opțiunile profesorilor. Situația se prezintă astfel:

PRELUCRAREA RĂSPUNSURILOR DATE LA CHESTIONAR
Itemi clasați pe locul I în opțiunile profesorilor

Nr. Crt.	Item	Frecvența răspunsurilor			Total
		Lic. Pedagogic	CNS	Șc.Sp. Șimleu	
1	Schimbarea raportului...	13	8	6	27
2	Promovarea formei euristice..	2	7	2	11
3	Democratizarea rel. prof-elev	1	0	2	3
4	Promovarea metodelor interactive	5	3	1	9
5	Să-i învățăm pe elevi	10	9	4	23
6	Alte direcții	14	9	9	32
	Total chestionați	29	27	17	73

Analizând rezultatele chestionarului constatăm că majoritatea profesorilor cunosc tendințele actuale existente în învățământul românesc de deplasare a accentului de pe informativ pe formativ, problemă care îi preocupă pe 26% dintre profesorii intervievați și cu necesitatea abilitării elevilor cu diferite tehnici de învățare eficientă, în vederea realizării autoînvățării și educației permanente, 22%. Imediat după acestea se plasează itemul 3; promovarea formei euristice de pregătire a elevilor care să favorizeze învățarea prin descoperire și problematizare.

Înțelegerea acestui lucru este cu atât mai importantă cu cât predarea, ca rol profesional se va confrunta cu schimbări radicale în decadele următoare: profesorii vor deveni consilieri, mentori și meditati. Rolul lor va fi acela de a ajuta pe elevi să devină răspunzători de propria formare.

Revenind la situația comparativă, constatăm că profesorii de la Liceul Pedagogic și Colegiul Național „Silvania” înțeleg astfel lucrurile, un rol jucându-l indubitabil și calitatea elevilor cu care se lucrează în aceste licee.

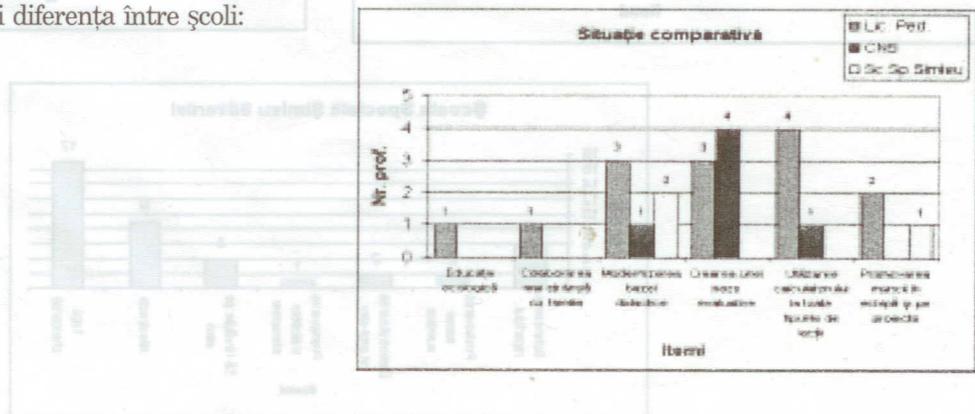
O pondere destul de mare o ocupă și direcțiile sugerate de profesori, 30%.

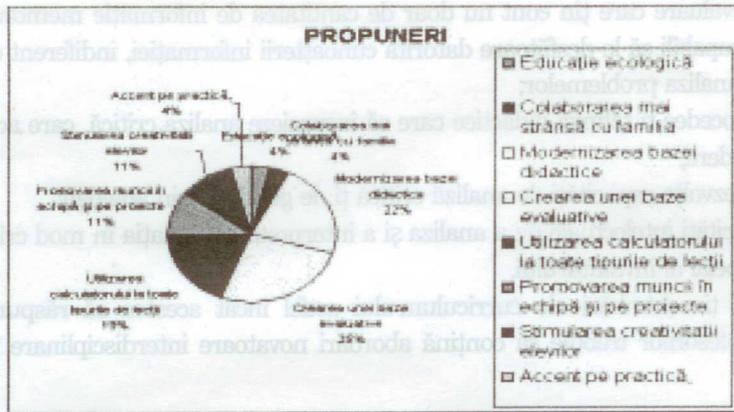
Acestea se prezintă astfel:

Alte direcții de modernizare a metodologiei didactice propuse de profesorii chestionați

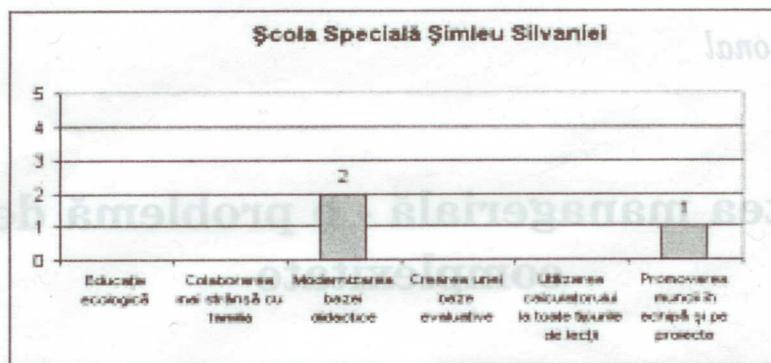
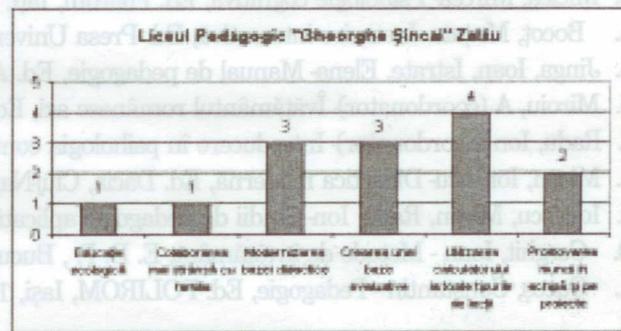
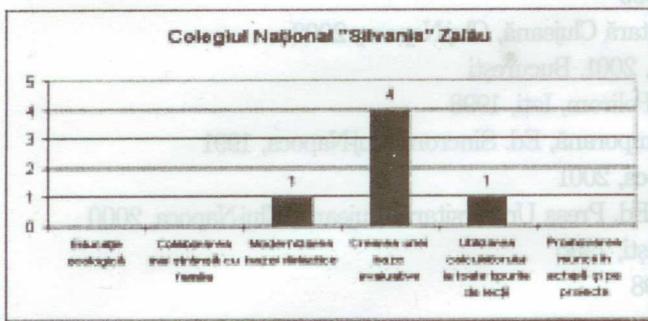
Nr. Crt.	Item	Frecvența răspunsurilor			Total
		Lic. Ped.	CNS	Sc.Sp. Simleu	
1	Educație ecologică	1			1
2	Colaborarea mai strânsă cu familia	1			1
3	Modernizarea bazei didactice	3	1	2	6
4	Crearea unei baze evaluative	3	4		7
5	Utilizarea calculatorului la toate tipurile de lecții	4	1		5
6	Promovarea muncii în echipă și pe proiecte	2		1	3
7	Stimularea creativității elevilor	2		1	3
8	Accent pe practică,		1		1

Prima constatare care se impune este registrul relativ larg de propuneri care se fac și diferența între școli:

La Liceul Pedagogic - unde o mare parte dintre profesori sunt antrenati în pregătirea viitoarelor cadre didactice, dar și în perfecționarea învățătoarelor și educatoarelor existente, se fac cele mai multe propuneri de noi direcții care converg însă cu propunerile făcute de profesorii de la Colegiul Național „Silvania”.

Este cunoscut faptul că la liceele menționate învață elevi capabili de cele mai înalte performanțe, de aceea profesorii sunt preocupați de cele mai moderne tehnologii, de modernizarea bazei didactice și de utilizarea calculatorului în toate tipurile de lecții.

Dar și munca cu elevii cu handicap de intelect reclamă de asemenea, o bază materială bogată, acești copii având nevoie de mijloace de învățământ variate, atractive, pentru învățare, captarea și concentrarea atenției și a interesului.

Interesantă ni se pare nevoia cadrelor didactice de a avea o bază de date, de instrumente pentru evaluare.

Eu găsesc pentru acest procent de 25% două explicații:

- ✓ nevoia de feed - back a cadrelor didactice;
- ✓ nevoia utilizării unor instrumente științifice de evaluare, cu un grad mare de obiectivitate, moderne, pe măsura schimbărilor care au loc în procesul de învățământ din țara noastră.

Prin urmare, îmbunătățirea calității metodelor și contextelor educaționale va însemna

în primul rând însușirea deprinderilor acelor care lucrează în medii educaționale formale și non-formale.

- ✓ inițierea elevilor în folosirea metodelor procesuale și reflexive de predare;
- ✓ inițierea elevilor în utilizarea noii tehnologii a informației și comunicării;

- ✓ să utilizeze tehnici de evaluare care țin cont nu doar de cantitatea de informație memorată de elev, dar și de activitățile pe care ei sunt capabili să le desfășoare datorită cunoașterii informației, indiferent dacă aceasta implică cercetarea, dezbateră sau analiza problemelor;
- ✓ să introducă la clasă procedee și tehnici didactice care să încurajeze analiza critică, care acceptă existența unei multitudini de puncte de vedere;
- ✓ să-i ajute pe elevi să-și dezvolte capacități de analiză critică și de gândire prin analogii;
- ✓ să dezvolte la elevi capacități intelectuale de a analiza și a interpreta informația în mod critic, pe calea dialogului;
- ✓ schimbarea statutului social al învățătorului.

Toate acestea impun însă și schimbări ale curriculum-ului astfel încât acestea să răspundă imperativelor epocii. Curriculumul și pregătirea profesorilor trebuie să conțină abordări novatoare interdisciplinare în predarea științelor pedagogice și psihologice.

Bibliografie selectivă

1. Albușescu, Mirela, Albușescu, Ion- Studiul disciplinelor socio-umane, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 2002
2. Nicola, Ioan- Tratat de pedagogie școlară, Ed. d. p. București, 2002
3. Miclea, Mircea- Psihologie cognitivă, Ed. Polirom, Iași, 1999
4. Bocoș, Muțata- Instruire interactivă, Ed. Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2002
5. Jinga, Ioan, Istrate, Elena- Manual de pedagogie, Ed. All, 2001, București
6. Miroiu, A (coordonator)- Învățământul românesc azi, Ed. Polirom, Iași, 1998
7. Radu, Ion (coordonator)- Introducere în psihologia contemporană, Ed. Sincron, Cluj-Napoca, 1991
8. Miron, Ionescu- Didactica modernă, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 2001
9. Ionescu, Miron, Radu, Ion- Studii de pedagogie aplicată, Ed. Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2000
10. Cerghit, Ioan - Metode de învățământ, E. D. P. , București, 1980
11. Cucos, Constantin - Pedagogie, Ed. POLIROM, Iași, 1998

Management educațional

Activitatea managerială - o problemă de mare complexitate

prof. Faluvegi Zoltan,
inspector școlar general adjunct

În ultimul deceniu, învățământul preuniversitar românesc a cunoscut ample mutații structurale - calitative impulsionate de reforma generală, care a cuprins întregul sistem educațional, vizând alinierea școlilor de la toate gradele la standardele europene. Preluând multe din elementele pozitive de tradiție în școala românească, reforma aduce schimbări majore în proiectarea, desfășurarea actului educațional și evaluare pornind de la descriptorii preconizați în țările europene avansate. Aspectul formativ al învățământului a devenit o prioritate absolută, căreia-i sunt subsumate problemele legate de conținuturi, metodologii și strategii didactice, precum și schimbarea mentalității despre misiunea și

rolul școlii ca principal factor de cultură și civilizație în societate.

În cele trei faze ale reformei: generalizate, sistematice și asumate s-a urmărit implementarea unui management educațional eficient, flexibil și perfectibil, odată cu schimbările ce s-au derulat în țara noastră, care au impus un nou model educațional abordat sistemic, prin implicarea statului, a școlii și a comunităților locale. Resursele umane, material - financiare și problemele de curriculum au stat în atenția factorilor de decizie la nivel de M. E. C. T. , inspectoratele școlare și echipe manageriale, pentru a impune un stil de muncă eficient printr-o cât mai bună colaborare între toate comparti-

mentele dintr-o unitate de învățământ. Prin cursuri de formare continuă managerii au deprins stilul de muncă democratic, stabilind responsabilități și sarcini pe baza fișelor posturilor, în funcție de specificul locurilor de muncă și normele legale în vigoare. În școli au fost amenajate colțuri de documentare, punându-se la dispoziția cadrelor didactice: lucrări de specialitate în domeniul managementului, acte normative și regulamente elaborate de către Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului.

Problemele de curriculum, resurse umane și materiale, alături de relația cu comunitatea și parteneriatele au fost amplu dezbătute la nivel de consilii de administrație și consilii profesionale pentru conștientizarea tuturor slujitorilor școlii de faptul că dezvoltarea instituțională și viitorul fiecărei unități de învățământ depinde de implicarea, responsabilitatea și standardele pe care le ating elevii sub îndrumarea cadrelor didactice. Actul de conducere presupune o implicare a tuturor factorilor dintr-o școală și o localitate și nu un apanaj exclusiv al directorului și al echipei sale manageriale.

Printr-o radiografiere obiectivă, conducerea școlii trebuie să cunoască punctele tari, punctele slabe și amenințările ce vizează respectiva unitate de învățământ, pentru a putea acționa în consecință găsind soluții viabile pentru bunul mers al școlii. Analiza, diagnoza și prognoza își dovedesc eficiența dacă se realizează obiectiv, cu discernământ și implicare continuă.

Scăderea populației școlare, orientarea elevilor spre școli performante, pensionarea masivă a cadrelor didactice etc., ridică multe semne de întrebare pentru multe conducători de școli și în același timp impune soluții operative de mare complexitate, de la o localitate la alta. Multe probleme pot fi rezolvate de către colectivitatea și administrația locală, în special în plan material, dar cele mai multe aspecte vizează demersuri pe lângă inspectoratele școlare, M. E. C. T., O. N. G. -uri, societăți și unități de producție.

Delegarea de sarcini, subordonarea, colaborarea, parteneriatele și inițiativele locale au un rol major în soluționarea multor probleme din școli, cu rezultate benefice pentru toate compartimentele unei unități de învățământ. Spiritul novator, asumarea responsabilității și colaborarea continuă reprezintă pârgurile solide ale unui

management eficient, care pornește în stabilirea obiectivelor și a strategiilor, de la realitățile concrete din școală, folosind eficient resursele existente.

Cu cât actul de conducere este mai riguros conceput, într-o structură amplă și operațională, cu atât mai repede pot fi aplicate grilele de control și se pot remedia din mers eventualele neajunsuri. Stăpân pe situație, managerul poate preveni multe fenomene negative, și în același timp, poate modela și îmbunătăți actul de conducere cu soluții eficiente, care se pretează la un moment dat.

Birocratismul, lipsa de comunicare, starea tensionată etc., afectează negativ managementul școlar și atrag după ele disfuncționalități și carențe majore, ce se repercutează asupra dezvoltării instituționale, performanțelor și imaginii de ansamblu a școlii.

În ultima secvență de timp, învățământul preuniversitar românesc a cunoscut schimbări de mare amplitudine, ce vizează introducerea învățământului obligatoriu de zece clase, înscrierea copiilor de șase ani în clasa I-ii și instituționalizarea școlilor de arte și meserii. Acest lucru presupune eforturi sporite din partea managerilor și a școlilor în general, în vederea creării cadrului necesar acestor schimbări: vizând rețeaua școlară, încadrarea, dotarea și asigurarea unui climat de muncă adecvat. Nu în ultimul rând, a trebuit schimbată mentalitatea oamenilor, odată cu implementarea unui nou stil de muncă și acțiune în diversele compartimente, ce vizează învățământul preuniversitar.

Organigrama unei unități de învățământ bine concepută vine în sprijinul echipei manageriale, asigurându-I operativitate de acțiune printr-o activitate coordonată, în care pot fi controlate responsabilitățile. Totul presupune o bună cunoaștere a cadrului organizatoric, a resurselor și a factorilor implicați în soluționarea problemelor. Stilul democratic de conducere asigură un climat managerial bazat pe înțelegere, colaborare și responsabilitate.

Proiectarea, pregătirea, desfășurarea și evaluarea activităților trebuie să se deruleze cu ritmicitatea angajamentului și eficiența scopurilor preconizate, pentru că altfel cădem în birocratism și formalism, fenomene dăunătoare și contraproductive pentru orice echipă managerială.

Educația în spirit ecologic

Inst. Ana-Mariana Onaci,
Șc. Gimn. „Simion Bărnuțiu“ Zalău

Ecologia este știința care studiază relațiile stabilite în cadrul lumii vii și interacțiunile existente între aceasta și partea abiotică care-i servește de suport. Apărută către sfârșitul secolului XIX, această știință a câștigat cu repeziciune simpatii pe toate meridianele globului, în primul rând pentru că una din părțile sale componente este apărarea naturii, protecția mediului înconjurător, a vieții.

Trăim într-o eră de progres dar, la fel de evident, suntem și într-o eră a poluărilor; de la fumul banal care intoxica atmosfera, la petrolul risipit cu nonșalanță în apele mării, de la impurificarea apelor curgătoare și freactice cu diferiți poluanți industriali, cu îngrășăminte și pesticide, la infestarea alimentelor și la contaminarea radioactivă, există o întreaga gamă de amenințări la adresa naturii și, implicit, prin ea, fără posibilitate de evitare, la adresa omului.

Multe dintre industrii sunt poluante pentru oameni, pentru plante și pentru ape, dar își desfășoară activitatea așa cum în jurul lor nu ar exista nici cel mai mic pericol. Este poluarea, oare, un fenomen implacabil? În majoritatea cazurilor răspunsul este negativ; poluarea ține numai de imperfecțiunea tehnică, de neglijență, de incapacitate, de indiferență.

Educația în spirit ecologic înseamnă o educație care să-i învețe pe oameni de ce și cum trebuie protejată natura. Vom întâlni și banalități suave de tipul „în fiecare zi să punem o floare“ și „în fiecare an să sădim un pom“, dar și adevăruri tulburătoare în legătură cu: existența noastră pe Terra, cu calitatea vieții, pe care alături de progresul tehnic și de civilizație, ne-o dă starea naturii și a componentelor sale.

O educație ecologică, bine gândită și realizată, va inculca în conștiința copiilor și tinerilor, înțelegerea că în natură există legi inexorabile, că omul poate avea și păstra planeta curată, numai cunoscând-o cât mai bine posibil și folosindu-i legile ei, atât pe cele imuabile, cât și pe cele trecătoare. Educația ecologică contribuie la formarea unei educații integrale și în același timp, la o gândire sistemică, ceea ce înseamnă gândirea dialectică a conexiunilor, a feed-back - ului, a părților componente care se

găsesc în surplus, în cadrul unui organism unitar. A proteja natura înseamnă, pentru cei ce înțeleg cu ușurință această necesitate, a dezvolta societatea omenească pe baze trainice, a o îmbogăți material și spiritual.

Educația ecologică rămâne însă, în ciuda imensității domeniului său de aplicabilitate - care este natura cosmică - doar o parte din procesul de educație conceput ca „ansamblu de măsuri în vederea formării personalității, a dezvoltării capacităților intelectuale, însușirilor morale și fizice ale elevilor. Din acest motiv, ea devine formală în absența unor valori axiologice, care condiționează adesea nu numai calitatea, dar și existența sa. Competența, consecvența, seriozitatea, adevărul și curajul par a fi valorile cele mai semnificative care se cer asociate pentru a crea un climat favorabil de desfășurare a educației ecologice.

Sistemul de valori care formează o etică este intrinsec în asocierea sa. Profesionalismul se capătă într-o școală de calitate, prin seriozitate și selecție; el devine, în atari condiții, eficient și creează valori, descoperind adevărul și promovându-l cu curaj.

Fiind o știință de sinteză, ecologia are nevoie de un profesionalism generat de o vastă cultură generală. În contact nemijlocit cu multe alte discipline, despre care cunoaște nenumărate lucruri, dar în care nu este specialist, ecologul are nevoie de seriozitate desăvârșită în selecție și în consultare. Ecologia fiind, de asemenea și o știință a naturii, are întotdeauna drept pivot realitatea și adevărul, niciodată păreri, fantezii, închipuiri. Un singur neadevăr dă rădăcină eșafodajului unor întregi cercetări; de aici, necesitatea de a avea curajul înlăturării imposturii și mistificării, promovării curajoase a adevărului.

Trăsăturile de caracter și calitățile pe care școala le transmite tinerei generații împrumută diferite canale, inclusiv pe cel al educației în spirit ecologic. Ecologia devine, astfel, aproape sinonimă cu dragostea față de natură și de umanitate, de adevăr, de bunăstare și de armonie. Toate aceste virtuți se pot forma în familie, în școală și societate. Ele se clădesc printr-un înalt profesionalism făcut cu dragoste și răbdare, cu seriozitate și încredere, cu mult curaj pentru adevăr.

Jocul didactic mijloc de realizare a interdisciplinarității

Înv. Maria Sabou, Înv. Floare Mateoc,
Școala Gimnazială „Iuliu Maniu”- Zalău

Școlarul mic manifestă multă curiozitate. El simte nevoia de a-și explica fenomenele, de a înțelege lumea, de a stabili relații între cauze și efecte. Este vârsta când se trece de la o gândire intuitivă la o gândire operativă.

Atenția școlarului mic este încă instabilă. Copilul obosește repede. Este indicat ca perioadele care solicită atenția să alterneze cu jocul. Jocul didactic este o activitate serioasă, care sprijină, într-un mod fericit, înțelegerea problemelor, fixarea și formarea unor deprinderi durabile. Prin încărcătura sa afectivă, jocul asigură o antrenare mai deplină a întregii activități psihice. În joc copilul este un adevărat actor și nu un simplu spectator. El contribuie cu toate forțele lui la îndeplinirea sarcinii jocului realizând în felul acesta o învățare autentică.

Jocurile didactice pot fi folosite în cadrul tuturor lecțiilor, atât în etapa predării cât și în cea a fixării sau a consolidării deprinderilor. Am dori să facem cunoscute câteva din jocurile didactice folosite de noi, în cadrul orelor de matematică, la clasele întâi și a doua, prin care am urmărit consolidarea, exersarea operațiilor de adunare, scădere, înmulțire și împărțire în centrul 0-100. Prin acest tip de jocuri am încercat să realizăm o legătură între matematică, limba română, cunoașterea mediului înconjurător și religie.

Jocul este denumit, simplu: „COD”. Unei litere îi corespunde un anumit număr care îl obții rezolvând corect exercițiile date în una, două sau mai multe coloane (în funcție de cât de complex dorești să fie jocul). După rezolvarea exercițiilor date se completează grila dată și obții răspunsul la întrebarea formulată.

Rezolvă și descoperă cuvinte dragi elevilor din clasa întâi.

COD

A	E	D	C	R	B	L	F	T
50	90	10	80	60	70	30	20	40

40 + 10 = 50	A
30 + 40 = 70	B
50 + 40 = 90	E
40 + 40 = 80	C
80 + 10 = 90	E
60 - 50 = 10	D
70 - 20 = 50	A
30 + 30 = 60	R

90 - 40 = 50	A
70 - 40 = 30	L
10 + 10 = 20	F
30 + 20 = 50	A
90 - 20 = 70	B
60 + 30 = 90	E
30 + 10 = 40	T

Rezolvă, completează și vei afla răspunsul la întrebarea: Cum este limba română?

COD

7	12	U	16	50	O	C	A 15	E	M	D	S 11
		20			80	24		60	40	90	

30 + 60 =
60 - 40 =
30 + 20 =
11 + 13 =
80 - 20 =

6 + 6 =
11 + 5 =
90 - 70 =
20 + 20 =
90 - 10 =
10 + 5 =
19 - 8 =
4 + 3 =

Răspuns: dulce, frumoasă

Ajutați-mă să găsesc răspunsul la întrebarea: Cine vestește primăvara?

COD

V	G	I	O	H	R	C	E	A	L	U
8	80	10	90	28	30	70	26	18	4	60

- 90 - 10 = ...
- 20 + 8 = ...
- 30 - 20 = ...
- 40 + 50 = ...
- 90 - 20 = ...
- 14 + 12 = ...
- 28 - 24 = ...
- 40 + 20 = ...
- 24 - 20 = ...

- 28 - 20 = ...
- 60 - 50 = ...
- 30 + 60 = ...
- 70 - 40 = ...
- 11 + 15 = ...
- 10 + 8 = ...
- 70 - 10 = ...
- 14 + 4 = ...

Răspuns: ghiocelul, vioreaia.

Care sunt fiii dragi mie?

COD

M	A	B	T	N	U	C	I	L
40	10	16	90	80	50	70	21	15

- 30 + 10 = ...
- 90 - 80 = ...
- 20 + 20 = ...
- 70 - 60 = ...

- 60 + 30 = ...
- 14 - 4 = ...
- 70 + 20 = ...
- 18 - 8 = ...

- 8 + 8 = ...
- 40 + 10 = ...
- 40 + 40 = ...
- 11 + 10 = ...
- 90 - 20 = ...
- 30 + 20 = ...
- 10 + 5 = ...

- 10 + 6 = ...
- 10 + 40 = ...
- 90 - 10 = ...
- 20 + 1 = ...
- 40 + 30 = ...
- 40 - 30 = ...

Răspuns: mama, tata, bunicul, bunica.

Găsiți răspunsul la întrebarea: Ce sărbătorim la 1 Iunie?

COD

Z	C	A	4	O	U	P	L	I
18	32			45	6	24	9	30

- 6 x 3 = ...
- 5 x 6 = ...
- 42 : 7 = ...
- 20 : 5 = ...

- 4 x 8 = ...
- 9 x 5 = ...
- 4 x 6 = ...
- 6 x 5 = ...
- 27 : 3 = ...
- 6 : 1 = ...
- 3 x 3 = ...
- 12 : 2 = ...
- 10 x 3 = ...

Răspuns: Ziua copilului.

Ce sărbătorim la Paști ?

COD

N	D	Î	O	V	M	L	I	R	A	E	U	S
14	7	8	49	16	15	35	5	36	20	6	10	24

$16 : 2 = \dots$

$2 \times 7 = \dots$

$8 \times 2 = \dots$

$25 : 5 = \dots$

$18 : 3 = \dots$

$6 \times 6 = \dots$

$3 \times 2 = \dots$

$2 \times 10 = \dots$

$14 : 2 = \dots$

$7 \times 7 = \dots$

$5 \times 3 = \dots$

$7 \times 2 = \dots$

$40 : 4 = \dots$

$5 \times 7 = \dots$

$10 : 1 = \dots$

$30 : 6 = \dots$

$45 : 9 = \dots$

$1 \times 5 = \dots$

$6 \times 4 = \dots$

$50 : 5 = \dots$

$3 \times 8 = \dots$

Răspuns: Învierea Domnului Iisus.

Cum se numește cea mai mare recreație?

COD

V	T	C	A	Ă	N
14	27	39	0	44	30

$28 : 4 + 7 = \dots$

$4 \times 2 - 8 = \dots$

$9 \times 4 + 3 = \dots$

$32 : 8 - 4 = \dots$

$3 \times 5 + 15 = \dots$

$5 \times 5 + 2 = \dots$

$6 \times 8 - 4 = \dots$

Răspuns: vacanță.

Tipul de joc propus de noi poate fi folosit și la alte unități de învățare, sau poate fi complicat în funcție de nivelul clasei cu care lucrăm. Dacă avem în clasă copii dotați, care își manifestă istețimea și inventivitatea, atunci le putem cere, ca acasă, în jocurile lor cu frații sau prietenii, să creeze astfel de „coduri”.

Concluzia la care am ajuns noi a fost: noul i-a atras, i-a mobilizat, le-a dat încredere în forțele proprii și ne-a dat nouă prilejul să-i vedem veseli și satisfăcuți că au ajuns la un final pozitiv.

Proiectul ca metodă de evaluare

prof. Zaharia Prodan,

Școala Gimnazială „Octavian Goga” Jibou

Stăpânirea limbii române în comunicarea scrisă și orală este un deziderat al școlii, de aceea, accentul cade acum pe formativ, pe ceea ce știu și pot să facă elevii. Ei trebuie să formuleze opinii personale argumentate, să dovedească o mobilitate a gândirii. Între numeroasele schimbări în ceea ce privește studiul limbii și literaturii române în gimnaziu se situează reechilibrarea ponderii exprimării orale față de cea scrisă. Pentru învățământul obligatoriu, scopul este de a forma un tânăr cu o cultură comunicatională și literară de bază; să stăpânească la fel de bine codul oral și cel scris. Într-

o atât de amplă și profundă schimbare de paradigmă, era firesc să se schimbe și evaluarea: metode și instrumente. Între ele se evidențiază proiectul. Pe baza a trei texte suport: „Lacul” de Mihai Eminescu, „Izvorul nopții” de Lucian Blaga, „Emoție de toamnă” de Nichita Stănescu, din manualul de limbă și literatură română, cls. a-VIII-a, Ed. Humanitas am stabilit tema proiectului: „Structura liricii moderne”. Colectivul de elevi a fost împărțit în patru grupe, fiecărei grupe i s-au dat itemii realizării proiectului. Prezentăm în continuare, cerințele și feedbackul fiecărei grupe.

Menționăm că proiectul s-a realizat în cursul unei săptămâni și a fost prezentat oral de elevii propuși de fiecare grupă.

Feedback-ul grupei I

- Cadrul natural-

Itemi:

- să realizeze un poster cu desene adecvate cadrului natural din fiecare poezie studiată
- să indentifice caracteristicile cadrului natural
- să tragă concluziile naturale necesare
- să folosească un moto adecvat

Realizare:

„Eu mi-am imaginat întotdeauna Paradisul sub forma unei BIBLIOTECI“.

(. L. Borges-Cărțile și noaptea)

„Lacul“ de M. Eminescu

Imaginea lacului predomină în peisaj, toate celelalte elemente ale decorului-trestiuile,barca, luna,vântul fiind raportate la el. Este o natură luxurinantă ,vrăjită și eternă. Prezența apei,prin farmecul și misterul ei, sugerează reveria- poetul visează la o iubirea ideală. Lacul apare „albastru“,încărcat cu „nuferi galbeni“, epitetul cromatice sugerând armonie și seninătate. Lacul, fiind asemenea unei oglinzi, reflectă atât lumea exterioară cât și lumea interioară. El apare personificat „Tremurând în ceruri albe“,preluând zbuciumul sufletesc al poetului.

„Emoție de toamnă“ de Nichita Stănescu

Blocul metaforic „emoție de toamnă“ sugerează începutul unei stări de melancolie, odată cu trecerea timpului. Este „un decor“ afectiv, care cuprinde elemente terestre (toamnă, copaci, frunze de pelin, pietre, mare), cât și cosmice (lună, nori) între care eul liric pendulează; este o pendulare între cadere (terestru) și înălțare (cosmic).

„Izvorul nopții“ de Lucian Blaga

Titlul poeziei „izvorul nopții“ este un bloc metaforic care sugerează frumusețea ochilor iubitei. Noaptea „ochilor iubitei“ „curge“ peste întreaga fire:“peste văi/și peste munți și peste șesuri/ acoperind pământul“. Decorul, bazat pe antinomia „lumina-întuneric“ sugerează cunoașterea și contemplarea.

Concluzii:

- Cadrul natural este o țară a iluziei în care poetul își găsește fericirea

- „Fantezia e forța creatoare a geniului“-I. Kant
- Poetul aude neauzitul și vede nevăzutul

Feedback-ul grupei a-II-a

- Mărcile eului liric-

Itemi:

- să realizeze un poster cu desene adecvate temei
- să indentifice mărcile eului din poeziile studiate
- să tragă concluziile necesare
- să folosească un moto adecvat

Realizare:

„Într-un suflet mare, totul este mare, iar într-un suflet mediocru, totul este mediocru;prietenia ca și toate celelalte“ (Blaise Pascal)

„Lacul“ de Mihai Eminescu

În prima strofă apare emoția poetului determinată de așteptarea ființei iubite, iar natura vibrează la unison cu acesta. În strofele a doua și a treia, apare visul poetului generat de starea de așteptare: „Parc-ascult și parc-aștept“. Iubita este văzută pasional „Să-mi cadă lin pe piept“, îndrăgostiții, abandonți extazului,vor pluti vegheați de razele blânde ale lunii. În strofa finală, visul ia sfârșit , și eul liric revine la o realitate dureroasă „în zadar suspin și sufăr“. Pentru Mihai Eminescu, iubirea senzuală este un trist act de cunoaștere.

„Emoție de toamnă“ de N. Stănescu

În primul plan semantic, constituit din șase versuri, apare teama iubitelui că iubirea va fi tulburată de trecerea timpului. Debutul toamnei marchează în eul liric stări de melancolie și de tristețe, de aceea își imploră iubita să-l protejeze afectiv „acoperă-mi inima cu ceva“. Sentimentul de emoție este accentuat și de o posibilă înstrăinare a iubitei „că ai să te ascunzi într-un ochi străin“, și posibilele ei suferințe „si el o să senchidă cu-o frunză de pelin. În al doilea plan semantic, datorită intensității ei, iubirea nu dispare, ci este transfigurată în planul creației:“ Șuier luna și o răsar și o prefac/Intr-o dragoste mare“; eul liric apare în ipostaza unui demiurg.

„Izvorul nopții“ de Lucian Blaga

Invocația retorică „frumoasă“ exprimă sentimentul de dragoste față de ființa iubită. În prima secvență a poeziei eul liric este contemplativ, fraza transmite sentimentul de admirație față de frumusețea ochilor iubitei „Frumoaso/ți-s ochii așa de negri. Culoarea ochilor iubitei sunt izvorul creației poetice. Trăirea eului liric se desparte de terestru și accede în cosmic. În ultima secvență „Așa-s de negri ochii tăi/ lumina mea“, eul liric este creator. Lumina conotată erotic este singura capabilă de cunoaștere.

Concluzii:

- Eul liric pendulează între dionisiac și apolinic
- Eul liric se abandonează pe sine, se extinde peste toate modurile de existență, trăiește pretutindeni
- Eul liric descompune întreaga creațiune și creează o lume nouă.

Feedback-ul grupei a-III-a

- Magia limbajului -

Itemi:

- limbajul poetic este un limbaj reflexiv, el nu comunică, ci sugerează
- cuvintele sunt electrizate liric prin ritm, sunet, tonalitate și polisemie
- stratul gramatical, stratul sonor, versificație poetică

Realizare:

„Numai poetul

Ca păsări ce zboară

Deasupra valurilor

Trece nemărginirea timpului

În ramurile gândului

În sfintele lunci

Unde păsări ca el

Se ntrec în cântări“

(M. Eminescu-„Numai poetul“...)

„Lacul“ de Mihai Eminescu

Figura de stil predominantă este epitetul cromatic „albastru” și personificator „blândeii lunei”. Mai sunt folosite: personificarea „tresărind”, inversiunea „lin foșnească” și metafora „glas de ape”, toate acestea sugerând concordanța dintre gingășia naturii și puritatea sentimentului de iubire.

Fiind o natură magnetică, se îmbină armonios imagini vizuale „albastru”, „galbeni”, cu imagini auditive „foșnească”, „sune”, sugerând armonie și seninătate.

La nivelul stratului gramatical, verbele sunt electrizate liric, trăirile eului liric sunt evidențiate cu ajutorul verbelor „să cadă”, „să plutim”, „suspin”, „sufăr”. La nivelul stratului sonor, remarcăm marile deschideri vocalice prin prezența asonanței a, o, i, e, contribuind la realizarea unei atmosfere de seninătate. Deschiderile și rimele vocalice sunt ca niște scoici, în care se ascunde, ca o mare, marele cânt al iubirii și durerii.

„Emoție de toamnă” de Nichita Stănescu

Nichita Stănescu aduce în peisajul poeziei românești un limbaj nou, inovator. Poezia lui este un cod de „moduri” și „semne”. Metaforele revelatoare: „ochi străin”, „frunză de pelin”, „aripi” și blocurile metaforice „emoție de toamnă” sugerează nevoia de zbor, înstrăinarea și durerea singurătății.

La nivelul stratului gramatical, folosirea verbelor indică stările eului liric: unele exteriorizează eul liric: „a vedea”, „a crește”, „a se apropia”, altele sugerează replierea acestuia: „a acoperi”, „a se închide”. Armonia poeziei se realizează prin tonalitate, ritm interior și polisemie.

„Izvorul nopții” de Lucian Blaga

Lucian Blaga apelează la blocuri metaforice „izvorul nopții”, „lumina mea” ce sugerează contemplarea, cunoașterea și creația. Enumerația „peste văi/și peste munți și peste șesuri” indică scenariul cosmic al nopții.

Este folosit simbolul, prin repetarea de trei ori a substantivului „ochi”, sugerând vraja și misterul. Poezia este structurată pe opoziția noapte-lumină, poetul folosind oximoronul.

Remarcăm folosirea unei sintaxe poetice moderne, prin curgerea într-o frază și o propoziție a întregului poem.

Deși poeziei îi lipsește ritmul și rima, ea are o muzicalitate deosebită prin intonație, ritmică interioară și expresivitatea structurilor lirice.

Concluzii:

Poezia este o algebră a metaforelor; întrucât „numai în sfera genetică formulelor omul devine recognicibil”. (G. Benn)

În această lume, viziunea poetică dă frăgezime țesăturilor metaforice, ca un simbol platonician al avântului către adevăr, bine și frumos.

Poezia este „o instituție substanțialistă, adică o proiecție a peisajelor se suflet în factori materiali”. (Gaston Bachelard)

Feedbackul grupei a-IV-a

- Structura liricii moderne-

Itemi:

- să realizeze un poster cu desene adecvate temei
- să identifice structura operei lirice

Realizare:

„Poetul este omul cel mai conștient de singurătatea fără scăpare a eului în lume și printre oameni”. (Robert Musil)

Situația erotică:

E un prilej pentru afirmarea actelor spirituale. Un „tu” nu există, numai „un lac”, „un izvor al nopții”, „o toamnă”, care metaforic, se transformă într-o flacără, din care se degajă un întreg șir de imagini ale arderii. Dincolo de aceste imagini avem naufragiu, contemplare, frică și speranță.

Cadrul imaginar

J. J. Rousseau: „Țara iluziei e singură în această lume ce merită a fi înlocuită :atât de mare e nimicia fapturii umane, încât frumos e numai ceea ce nu există. Singură fantezia aduce fericirea, iar împlinirea ei o moarte a fericirii”.

St. Mallarme: „Natura există, i se pot adăuga numai invenții materiale, orașe, căi ferate, dar libertatea propriu-zisă înseamnă a sesiza raporturi ascunse :astfel creația poetică înseamnă a crea conceptul unui lucru inexistent”.

Kant: „Fantezia e forța călăuzitoare a geniului”

Eul liric: se disociază de eul erupiv, descompune întreaga creațiune și creează o lume nouă. Țelul lui este să vadă nevăzutul și să audă neauzitul. El are facultatea de a se contempla și dezvoltă pe sine.

Eul liric poate să-și pună toate măștile, se poate extinde peste toate modurile de existență și trăiește pretutindeni.

Magia limbajului

În opera lirică există un limbaj reflexiv, el nu comunică, ci este de o sugestivitate infinită, realizată prin intermediul polisemiei.

Lirica este considerată drept limbaj al sentimentului, al sufletului personal. Iradiațiile sugestive pornesc mai ales de la forțele senzoriale ale limbajului, de la ritm, sunet, tonalitate; ele acționează împreună cu armoniile semantice superioare, cuvintele sunt electrizate liric, de aceea, poemul nu înseamnă, ci este.

Poetul e singur cu limbajul său. Aici își are patria și libertatea.

Prin realizarea acestei metode de evaluare am urmărit: acutetea, rigoarea științifică, coerența internă, gradul de nouitate în abordarea temei și strategia novatoare a proiectului.

Proiectul este o cale eficientă de organizare a învățării prin interacțiunea dintre profesor și elevii săi.

Programul „Lectura și Scrierea pentru Dezvoltarea Gândirii Critice“

prof. Maria Viorica Dascăl,
Grup Școlar „Mihai Viteazul“ Zalău

În contextul actual, când noua viziune asupra școlii impune o altă abordare a învățării, cursul de gândire critică vine în sprijinul nostru, al profesorilor, oferind metode alternative viabile.

Succesul de care s-a bucurat și se bucură proiectul Lectura și Scrierea pentru Dezvoltarea Gândirii Critice (L. S. D. G. C.) este determinat și de faptul că obiectivele lui se suprapun celor ale Curriculumului Național prin care se urmărește o sincronizare a învățământului nostru cu cel din țări care au aplicat și aplică reforma de cel puțin 30 de ani.

În anul școlar 2002-2003, din inițiativa d-nei inspecatoare de limba și literatura română, Dorina Tuduțe, s-a desfășurat la Colegiul Național „Silvania“-Zalău, cursul de „Gândire Critică“, la care au participat 32 de cadre didactice, din județul nostru, profesori de limba și literatura română de la gimnaziu și liceu.

Cursul a fost condus de d-nele profesoare Monica Onojescu și Marinela Scripcaru, membre ale Asociației Naționale a Profesorilor de Limba și Literatura Română (A. N. P. R. O.), formatoare în cadrul programului L. S. D. G. C.

Gândirea critică presupune abilitatea de a înțelege și de a reflecta la ceea ce știm sau credem că știm. Pentru a se realiza acest lucru, elevii trebuie să devină conștienți de ceea ce știu și înțeleg.

Uneori elevii nu pot înțelege noile cunoștințe pentru că nu reușesc să-și activeze cunoștințele anterioare. Astfel pot rămâne cu idei confuze, nereușind să reflecteze la informațiile noi pentru că nu pot să le introducă într-un sistem. De aici, inhibiția față de învățare în continuare.

Predarea, care are ca scop dezvoltarea gândirii critice, implică pe lângă procesele cognitive și pe cele metacognitive. Procesele cognitive se referă la conținut, la idei și la sensuri. Cele metacognitive se referă la faptul că elevii trebuie să mediteze și asupra propriei învățări. Când elevii devin conștienți de propriile procese metacognitive, când își pun și încearcă să-și răspundă la întrebări de tipul: Ce cred despre ...? ; Cum se potrivește această informație cu ceea ce știu ?; Ce anume pot rezolva în alt fel când dețin această informație? pot să înțeleagă mai bine scheme noi,

modalității de a relaționa idei și concepte, devin mai flexibile față de propriile convingeri și de convingerile altora.

Cursul a oferit modele teoretice plasate într-un context practic. Activitățile s-au desfășurat pe ateliere, în care participanții au luat contact cu strategiile și cadrul E. R. R., mai întâi în calitate de elevi, apoi revenind asupra experienței în calitate de profesori. Cursanților li s-au oferit posibilitatea ca, împreună și sub îndrumarea formatorilor să exerseze strategiile cadrului prezentate, incluzându-le în propria activitate. În intervalele dintre ateliere, cursanții au experimentat cadrul și strategiile în activitatea la clasă. Cele 40 de ore ale programului au cuprins activități grupate pe 5 ateliere:

I. Gândirea critică și cadrul E. R. R.

- ateliere demonstrative:
Știu / vreau să știu / am învățat
Prelegere intensificată

II. Cadrul E. R. R. și textele narative

- ateliere demonstrative:
Lectura predictivă
Discuția / interogarea multiprocesuală

III. Învățarea prin colaborare

- ateliere demonstrative:
Cercul literar pe roluri
Lectura în perechi / rezumatul în perechi

IV. Tehnici de redactare

- ateliere demonstrative:
Atelier de scriere
Scrierea cu caracter personal și prezentarea de carte - R. A. F. T.

V. Evaluarea și proiectarea

- ateliere demonstrative: construirea descriptorilor de performanță, autoevaluarea, proiectarea unei lecții prin aplicarea cadrului E. R. R.

Obiectivele generale ale cursului

1. Să dezvolte relații deschise, colegiale, de colaborare între cursanți și cu educatori din diverse culturi, ceea ce va duce la un schimb liber de idei.
2. Să dezvolte capacitatea elevilor de a gândi critic, de

a-și asuma responsabilitățile pentru propria învățare, de a-și forma opinii independente și de a arăta respect pentru opiniile altora.

3. Să prezinte metode practice de predare bazate pe idei solide sub raport teoretic.
4. Să plaseze predarea într-un cadru instructiv cuprinzător care să favorizeze procesul de luare a deciziilor.
5. Să-i angajeze pe elevi într-un discurs permanent care să-i permită profesorului monitorizarea înțelegerii lor în orice moment al învățării.
6. Să pregătească profesorul pentru o predare inter și transdisciplinară.
7. Să ajute cursanții să devină profesori L. S. D. G. C., capabili să reflecteze asupra modului de gândire și de învățare al elevilor folosind aceste reflecții în perfecționarea propriilor metode de predare.
8. Să genereze în rândul participanților a încrederii bazate pe succesul implementării programului în propriul mediu profesional

Pentru a se realiza aceste deziderate, Proiectul Lectura și Scrierea pentru Dezvoltarea Gândirii Critice propune următorul cadru de învățare: **EVOCARA-REALIZAREA SENSULUI- REFLECȚIE (E. R. R)**

EVOCARA

Ceea ce știm este determinantul principal a ceea ce putem învăța.

Activitățile cognitive vizate în această fază sunt:

- a) scoaterea la suprafață a ideilor, convingerilor anterioare în scopul examinării lor critice, urmând ca pe baza lor să se poată construi pe termen lung baza de înțelegere a noilor informații;
- b) implicarea activă a elevilor în procesul de învățare, ceea ce înseamnă că elevii devin conștienți de propria gândire și își folosesc limbajul propriu, exprimându-și cunoștințele scriind sau vorbind. În felul acesta este scoasă la suprafață „schema” preexistentă în gândirea fiecăruia în legătură cu un anumit subiect sau idee;
- c) deoarece durabilitatea înțelegerii depinde de corelarea noilor informații cu cele preexistente, prin intermediul acestei faze se stabilesc interesul și scopul pentru explorarea subiectului, care sporesc eficiența învățării. Există două feluri de scopuri: cel impus de profesori și cel stabilit pentru sine de elev. Acest ultim scop este mult mai important pentru realizarea învățării.

REALIZAREA SENSULUI

Realizarea sensului cere implicarea susținută și automonitorizarea înțelegerii.

În această fază cei care învață intră în contact cu noile informații sau idei. Contactul se poate realiza sub forma lecturii unui text, a vizionării unui film. În această etapă rolul profesorului este cel mai redus. Acesta constă din:

- a) găsirea strategiilor potrivite prin care să se mențină interesul elevului pentru această temă;
- b) susținerea elevilor în a-și monitoriza capacitate de înțelegere.

REFLECȚIA

Dacă trebuie să-ți amintești, vei uita. Dacă trebuie să înțelegi, îți vei aminti.

În această etapă, elevii își consolidează cunoștințele noi și își restructurează activ schema pentru a include în ea noi concepte. Este faza când elevii își însușesc cu adevărat cunoștințele, acum are loc învățarea durabilă. Acum are loc schimbarea care se manifestă sub forma unei înțelegeri noi, a unui set de convingeri și comportamente noi.

Scopurile urmărite sunt:

- a) exprimarea în cuvinte proprii a ideilor;
- b) generarea unui schimb de idei între elevi care să evidențieze capacitățile de exprimare ale acestora.

Prin discuțiile din această etapă, elevii se confruntă cu o mare varietate de modele de gândire, ceea ce permite construirea unor scheme flexibile, care pot fi aplicate mai bine în practică.

Materialul a fost întocmit pe baza Ghidului L. S. D. G. C.

Importanța jocurilor sportive în formarea și dezvoltarea creativității și spiritului de echipă la elevi

prof. Maria Radu,
Școala Gimnazială „Gh. Lazăr“ Zalău

„Relația interpersonală reprezintă o uniune psihică conștientă, directă, uniune care cuprinde două persoane.

Ea reprezintă o trăsătură, o sinteză de percepții, comunicări și alte simpatetice“. P. GOLU

În procesul de educație fizică organizat la nivelul școlii, jocurile sportive ocupă un loc însemnat, ele constituind principalele activități globale prin intermediul cărora se acționează pentru realizarea obiectivelor educației fizice. Pentru a răspunde acestui deziderat, ele trebuie selecționate și organizate pe baza unor reguli și conform unor cerințe precise (programele școlare și planificările).

Stabilirea unui conținut adecvat, bogat în valențe instructiv educative, asigurarea unei organizări corespunzătoare, în măsura sa contribuie la promovarea unor relații și comportamente corect orientate, conforme obiectivelor de instruire urmărite, constituind condiții de bază pentru ca jocurile să servească pregătirii și formării elevilor.

Jocurile sportive permit manifestarea complexă și favorizează dezvoltarea simultană a deprinderilor motrice de bază sau specifice, a calităților motrice (a unor forme de manifestare a acestora), precum și a deprinderilor și însușirilor moral - volitive.

Jocurile sportive oferă posibilitatea aplicării în condiții mereu schimbătoare a priceperilor și deprinderilor motrice de bază și mai ales a procedeele tehnice. În timpul jocului indiferent de natura sa, apar legături noi și complexe între priceperile și deprinderile motrice, ceea ce contribuie la perfecționarea lor.

Jocurile sportive permit manifestarea inițiativei și independenței în acțiuni. Manifestarea independenței în rezolvarea unor situații de joc este posibilă numai atunci când elevii stăpânesc un bagaj larg de deprinderi, au calitățile motrice corespunzător dezvoltate și au fost instruiți să lucreze în limitele unor reguli precise.

Jocurile sportive favorizează dezvoltarea unor procese importante ca: gândirea, creativitatea, analiza, sinteza, atenția, etc. Jocurile sportive favorizează dezvoltarea creativității, inițiativei și capacitatea de anticipare și de

decizie deoarece elevii sunt obligați să aplice ceea ce cunosc în condiții mereu noi, reacționând spontan și găsind soluțiile adecvate. Elevul în timpul fazelor de joc trebuie să gândească singur să-și asume sarcinile proprii pregătiri, prezența unei gândiri independente și creatoare să-i permită elevului să facă față tuturor situațiilor inedite pe care le poate întâlni în joc. Deosebit de importante pentru dezvoltarea creativității elevilor în cadrul jocurilor sportive este utilizarea de către profesor în lecția de ed. fizică a următoarelor mijloace:

- ✓ Învățarea procedeele tehnico-tactice în condiții apropiate de joc.
- ✓ Exersarea unor procedee tehnico-tactice în condiții variate.
- ✓ Exersarea unor procedee tehnico-tactice în compania unor adversari diferiți din punct de vedere al particularităților tehnico-tactice și în condiții de vreme nefavorabile.

Manifestarea creativității în jocurile sportive necesită:

- ✓ Educarea sferei gândirii elevilor în direcția creșterii rolului operațiilor mintale, în procesul formării noțiunilor, în legătură cu formarea cunoștințelor și în general a întregului sistem de noțiuni din domeniul sportului practicat, precum și în direcția perfecționării *calității gândirii*.
- ✓ Pentru că jocurile sportive se caracterizează prin întrecere, elevul este pus în situația de a face față unor situații neașteptate și inedite, gândirea lui trebuie dezvoltată și educată în timpul orelor de ed. fizică, când el își însușește anumite procedee tehnice și când este pus în situații tactice inedite să le aplice creativ în raport de situația în care este pus de adversar.
- ✓ Prelucrarea teoretică a diferitelor variante de rezolvare a problemelor tactice contribuie la dezvoltarea gândirii elevilor. Jocurile sportive au la bază relații interindividuale, elevii organizându-se sub formă de echipă.
- ✓ Echipa are calități și trăsături care o definesc și care o distanțează de alte grupe.
- ✓ Spiritul de echipă este determinat de scopul și

interesele urmărite, obiectivele echipei fiind ale tuturor. Sportivii (elevii) sunt atașați ideii de a face totul pentru a-și realiza scopul propus. În tot ceea ce fac în lupta de pe teren, în colectivitatea în care trăiesc (clasa) se simte evident că fiecare muncește și se dăruiește ideii și intereselor colective.

- ✓ Sentimentul de prietenie este cultivat la cel mai înalt nivel, cu sinceritate de către toți elevii.
- ✓ Elevii manifestă unul față de celălalt multă încredere și înțelegere.
- ✓ Într-o echipă sprijinul și ajutorul reciproc sunt indispensabile progresului sau reușitei.
- ✓ Disciplina liber consimțită - aici înțelegând legile de comportare în colectiv, de stimă și respect reciproc (punctualitatea - aspect al disciplinei dar și o lege importantă a vieții în colectiv)

- ✓ Rolul important pe care îl are profesorul de educație fizică în educarea spiritului de echipă, deoarece chiar el este un component al echipelor de elevi având responsabilitatea de a-i pregăti și a-i conduce în competiții.

Bibliografie

- Dumitrescu Ghe.* - Interpsihologie în activitatea sportivă, Ed. Sport - Turism, București, 1979
- Epuran M.* - Psihologia sportului, Ed. C. N. E. F. S., București, 1978
- Epuran M., Holdevici I.* - Compendiu de psihologie, Ed. Sport - Turism, București, 1980
- Mitrea Ghe., Mogoș Al.* - Metodica ed. fizice școlare, Ed. Sport - Turism, București, 1980
- Popescu C-tin* - Antrenorul-profilul, personalitatea și munca sa, Ed. Sport - Turism, București, 1979

„ZORILE“ - VOIVODENI

echipa de oină care a intrat în istoria sportului nostru național

Prof. ing. Dan Aluaș,
Școala Gimnazială Dragu

Echipa de oină „ZORILE“ VOIVODENI își are istoricul strâns legat de istoria oinei în România, de la a cărei înființare se împlinesc anul acesta 56 ani.

Jocul de oină de pe aceste meleaguri își are originea în jocurile ce se practicau de copii și tineri primăvara și vara, în timpul liber sau când erau trimiși de părinți cu animalele la păscut. Primele mingi și le-au făcut din păr, de la animalele pe care le îngrijeau, prin presarea, netezirea și rotirea continuă în palme în timp ce îl umezeau.

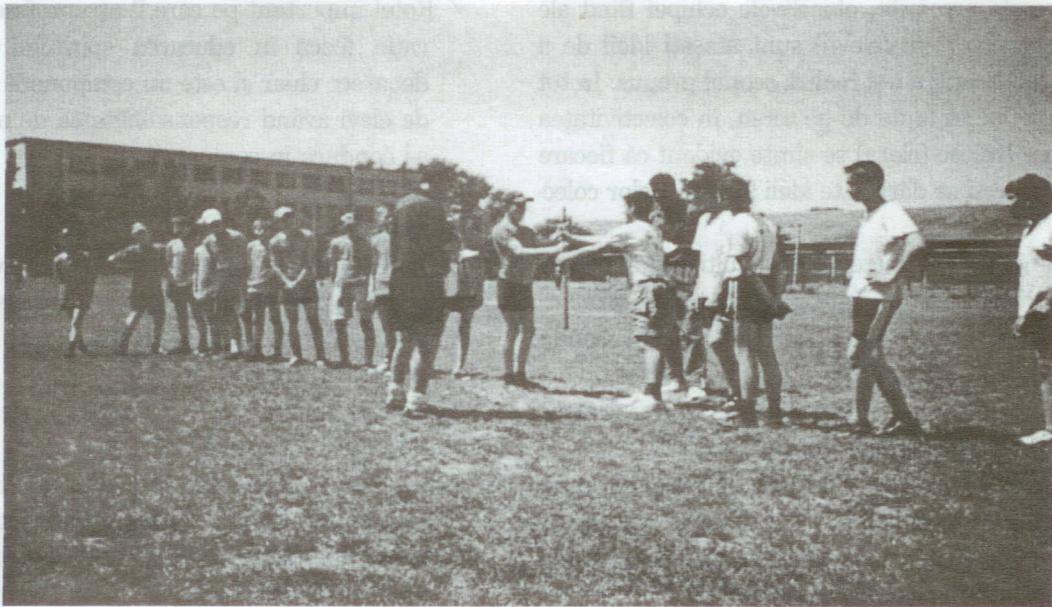
Se cunosc mai multe variante de jocuri cu mingea, precursorare ale jocului de oină, care se practicau la noi în sat și care s-au menținut până prin anii 70-74, jocuri pe care le-am practicat și eu împreună cu copiii de seama mea, astfel încât mai îmi amintesc regulile (nescrise dar păstrate și transmise din generație în generație prin viu grai și prin jocul efectiv).

Astfel se cunosc variantele de joc „de-a lăpta“ la băieți și o variantă „de-a ciocota“ la fete și „de-a țiru“ începând cu anul 1912 care avea elemente foarte apropiate de jocul de oină, bătaia mingii din păr de vacă s-au căneapă cu un baston, alergarea, prinderea, aruncarea

cât și apărarea (ferirea de lovituri). Un alt joc pe care îl jucam de multe ori în curtea școlii era „Ogoiul“, care însă nu implica bătaia mingii ci numai pasarea mingii, prinderea, lovirea și apărarea.

Tot ca joc pregător jocului de oină ce s-a practicat la noi începând cu anii 1940-1942 a fost jocul „De-a una și fuga“ care avea caracteristici apropiate jocului de oină, jucătorii fiind împărțiți în două echipe prin tragere la sorți, una fiind la „bătaie“ și alta la „țăut“ (la prindere), jucându-se în mai multe reprize, alternând rolurile la bătaie și la țăut, având ca material de joc mingea din păr de vacă, căreia i se mai spunea ciunga și băta (bota) din lemn de esență tare.

Jocul se pornea prin împărțirea în două echipe (se alegeau întâi doi lideri care apoi din grupul de copii pe rând își alegeau câte unul până se formau echipele), se trăgea la sorți cine este primul la bătaie (bățul de aproximativ un metru lungime era aruncat unuia din căpitani care îl prindea cu o mână iar celălalt căpitan prindea cu o mână bățul deasupra mâinii adversarului, astfel încât prin prinderea alternativă de către cei doi cel care prinde bățul ultimul în partea de deasupra avea

dreptul să-și aleagă bătaia sau prinderea), cei care erau la bătaie se aliniau în spatele unei linii și-și așteptau rândul să bată mingea.

Bătaia mingii aruncate de unul din adversari, se făcea cu ajutorul bățului(de la acest joc a pornit baseball-ul prin exportul lui de numeroșii ardeleni emigranți în America), după care trebuia să fugă până la un băț împlântat în pământ, un copac sau un alt obiect distinct care reprezenta un punct de refugiu, de scăpare(așa se și chema: scăparea), atâta timp cât avea contact cu el nu putea fi lovit, urmând să se întoarcă la linia de bătaie atunci când putea profita de neatenția adversarilor fără a fi lovit.

Cei de la prindere-țăut, își căutau un loc în zona dintre linia de bătaie și scăpare astfel încât să poată prinde mingea din bătaie sau să-l lovească pe jucătorul advers, când primea mingea de la un c0echiper. Era permis ca jucătorii de la țăut să paseze mingea între ei, pentru a-l surprinde pe adversar, putându-se mișca oriunde în zona dintre linia de bătaie și scăpare(vom vedea că la oină există restricții de mișcare).

Ori de câte ori un jucător de la bătaie era lovit sau i se prindea o minge bătută de el, se schimba repriza, cei de la prindere treceau la bătaie și invers.

În final nu rezulta un scor clar, care să arate cine a câștigat, se impunea echipa care a fost cel mai mult la bătaie și se impunea ca lider jucătorul care bătea mingea cât mai departe și nu era lovit.

„Ogoiul“ era de asemeni un joc de echipă care se juca cu o minge din păr iar mai târziu din alte materiale(din piele umplută cu păr sau cauciuc). Echipele se formau la fel ca și la jocul „De-a una și fuga“. Terenul de joc era format dintr-un cerc trasat pe pământ sau pe iarbă având mărimea în funcție de numărul jucătorilor dintr-o echipă.

Jocul începea cu o echipă în interiorul cercului(la

„țăut“) și o echipă amplasată pe cerc. Jucătorii de pe cerc dețineau mingea și trebuiau să-i lovească pe cei din cerc având voie să paseze între ei.

Jucătorul care era lovit ieșea afară, iar după ce toți erau loviți se schimbau rolurile.

Nici aici nu era un scor clar, era plăcerea de a se juca și dorința de a-și impune fiecare capacitatea de a ținti bine cu mingea dar și de a se feri cât mai mult timp de lovituri. Și să știți că erau astfel de tineri care deveniseră mici eroi în ochii celorlalți, fiind experți în a se feri de lovituri prin sărituri, fente sau extensii.

Oina s-a dezvoltat din aceste jocuri în multe colțuri ale țării, așa că n-a fost dificil de a forma o echipă la noi în sat. Trebuia să existe doar cineva care să cunoască regulile și să aibă dorința de a forma o echipă pe care să o introducă în circuitul competițional. Iată premisa apariției oinei la noi în sat.

Prima echipă de oină cu reguli apropiate regulamentului actual a luat ființă la inițiativa domnului învățător Colceriu Simion, în anul 1947 când s-a organizat și primele meciuri între două echipe de tineri din sat, organizate pe plan local.

Primul joc oficial de oină a fost organizat la raionul Jibou în anul 1949 dar ne având adversari echipa „Zorile“ Voivodeni a trebuit să facă doar un joc demonstrativ.

Ne fiind alte echipe de oină în satele apropiate și nici în raionul Jibou, se resimțea lipsa de competiție, de aceea se organizau meciuri între echipe din sat, pentru antrenament și pentru a stabili nivelul de pregătire.

NOTĂ: Pentru cei interesați vom reveni cu informații despre regulament, sistem competițional și istoria jocului de oină.

Aspecte privind natura și evoluția civilizațiilor istorice

dr. Ioan Ciocian

Istoria umanității este istoria civilizațiilor, văzută într-o dinamică continuă din cele mai vechi timpuri până în zilele noastre. Este de-a dreptul imposibil să gândești evoluția omenirii în afara termenilor de civilizație și cultură, cu specificitatea și structurile ce le-au definit în succesiunea etapelor istorice, ca purtătoare ale progresului în diferite părți ale lumii.

Sucesiunea, influențarea reciprocă și fenomenul de aculturație au imprimat civilizațiilor elementele identității anumitor popoare, grupuri de popoare sau națiuni. Astfel cele mai importante civilizații: sumeriană, egipteană, greacă, romană, creștină, islamică, hindusă etc. trec prin faze de ascensiune, alternante cu cele de recul și stagnare, cunoscând perioade de sinteză și regrupare a forțelor pentru că divergențele dintre acestea îmbracă o formă concurențială, de dispută economică, teritorială, religioasă și militară.

Data fiind complexitatea fenomenelor ce definesc formarea, dezvoltarea, interacțiunile, apogeul și declinul civilizațiilor, acestea au fost studiate în toate dimensiunile lor de către mari : istorici, antropologi, sociologi, etc., care le-au dedicat valoroase lucrări de specialitate, devenite un fundament solid pentru cei ce abordează problematica civilizațiilor. Între acestea s-au impus ca adevărate autorități în materie: Max Weber, Oswald Spengler, Emile Durkheine, Pitirin Sorakin, Alfred Weber, Arnold Toynbee, Philip Bagby, Rushton Coulbarn, Fernand Braudel, Immanuel Wallerstein, Samuel P. Huntington, Adda Bazeman, etc. Împreună cu alți autori, aceștia au elaborat o literatură în domeniu, nu numai voluminoasă și savantă, dar și de o mare diversitate conceptuală, dedicată în primul rând civilizațiilor contemporane. Cele mai multe lucrări se opresc asupra aspectelor ce definesc natura, identitatea și dinamica civilizațiilor.

Ideea de civilizație a fost încetățenită de către ilumi-niștii francezi ai secolului al XVIII-lea, ca un concept opus „barbarismului“ primitiv; societățile civilizate având un puternic suport în așezările stabile, organizația social-politică, religie, tradiții și nu în ultimul rând, limba pe care o vorbeau. Dacă la început civilizațiile au fost considerate ca fenomene care definesc

aspectele pozitive ale comunităților umane, începând cu secolul al XIX-lea, acestea au fost apreciate după performanțele economice, viața spirituală, realizările artistice, credințele și formele de organizare social-politică. Cu timpul, s-a încetățenit termenul de civilizație pornind de la anumite aspecte considerate definitorii, „pierzând câteva din semnele ei distincte, promovându-se criterii, care definesc civilizația ca o entitate culturală“. Dacă gânditorii germani ai secolului al XIX-lea au făcut o distincție netă, între factorii materiali (tehnologie, mecanică, producție de bunuri), majoritatea covârșitoare a cercetărilor au așezat ca temelie a civilizațiilor cultura definită prin valori, idealuri, calități morale, artistice, etc. , ce dau pregnanța unei societăți.

Braudel consideră că este foarte greu, dacă nu chiar imposibil, „să separi o cultură de fundamentul ei, civilizația“. Cultura și civilizația dau adevărata dimensiune a modului de viață în general, civilizația reprezentând un important act de cultură în cadrul unei comunități umane. Ambele implică: „valorile, regulile, religiile și modul de gândire, cărora generații succesive, dintr-o societate dată, le-au atașat o importanță primordială“. După părerea lui Braudel o civilizație cuprinde: „un spațiu, o arie culturală, o colecție de caracteristici și fenomene culturale“. Wallerstein o definește ca pe „o înlănțuire specială de viziuni asupra lumii, obiceiuri, structuri și cultură“, ale cărei forme reprezintă într-un fel întregul istoric, cu toate fenomenele sale. Potrivit lui Dawson, o civilizație este produsul unui „proces original, în special de creativitate culturală, care este opera unui anume popor“, iar pentru Durkheine și Mauss este „un fel de mediu moral ce înconjoară un anumit număr de națiuni, fiecare cultură națională fiind doar o formă specifică a întregului“. În concepția lui lui Spengler, o civilizație este „inevitabilul destin al culturii“. Cultura reprezentând elementul esențial, care definește o civilizație, întrucât fenomenele cultural-spirituale imprimă idealurile și mentalitatea oamenilor, de care, la rândul său, depinde modul de acțiune al acestora.

Într-o foarte mare măsură, marile civilizații ale omenirii au fost identificate cu marile religii ale lumii,

religia având un rol important între elementele care definesc o civilizație, cu mult înaintea etnicității, limbii, modului de viață și obiceiurilor. Nu este regulă ca o civilizație să se suprapună peste o anumită rasă, în sociologia modernă distincția între marile comunități umane bazându-se pe valori culturale, credințe, instituții, structuri sociale, nu pe caracteristici fizice și particularități de rasă, care în studiile antropologice sunt etichetate ca aspecte periferice.

Taynbee și Melko susțin că pentru a putea cunoaște elementele constitutive ale civilizațiilor este nevoie de o abordare pornind de la civilizațiile înconjurătoare. Ca fenomen integrator, întregul depinzând de părțile cel compun și lumea cu care vine în contact. Între civilizații interdependențele și influențarea s-a produs în plan economic, religios, cultural, filosofic, estetic. Dar ca punct de pornire, trebuie avut în vedere faptul că o civilizație este „cea mai întinsă entitate culturală”, deși sunt foarte greu de stabilit granițele între diverse civilizații, deoarece culturile omenirii se interconstruiesc și se suprapun.

Nivelul de apartenență la o civilizație îmbracă multe forme, de la grup la individ, ceea ce dovedește că civilizațiile sunt entități semnificative, în timp, deși granițele dintre ele nu sunt bine conturate, acestea păstrând o sumă de particularități, mai ales când se face clasificarea lor în civilizații mari, periferice, întrerupte prematur, etc. Tot mai mult se vorbește de subcivilizații, cum ar fi cea hindusă și budistă în Asia, sau ortodoxă și catolică, ca părți constitutive ale creștinismului în Europa. Unele civilizații se identifică cu un mare număr de oameni, cum este cea chineză (sinică), sau mai restrâns numeric în cazul celei japoneze. Cert este faptul că un individ se consideră ca aparținând unui mediu cultural ce se leagă spiritual de o zonă geografică și o religie de mare circulație. Astfel un locuitor al Parisului se poate recomanda ca fiind: parizian, european, catolic, occidental, francez, în timp ce un rezident al orașului Tokyo va spune că este: asiatic, șintoist, japonez, etc.

Civilizațiile au un caracter istoric, cunoscând mai multe etape de dezvoltare, esența lor unică și specifică rămânând îndelungată lor continuitate istorică. Ele își păstrează identitatea și supraviețuiesc: „revoltelor politice, sociale, economice și chiar ideologice și confesionale”. Aspectele ce afectează civilizațiile se produc într-un anumit cadru istoric, care determină într-un fel sau altul, marile comunități umane. Civilizațiile durează și evoluează în timp, cresc, decad, se amestecă și se divizează. Stadiile de evoluție ale acestora diferă de la un autor la altul, în funcție de reperele și elementele de identificare, de la care pornesc. Quigley crede că o civilizație parcurge șapte stadii (amestec, gestație, explozie, vîrsta conflictu-

lui, imperiul universal, decadență și invazie), în timp ce Taynbee vede o perioadă de formare, urmată de creștere, tulburări, apariția statului universal și dezintegrarea. Chiar dacă evoluția stadială este marcată de diferențe semnificative, în aprecierea cercetătorilor se păstrează aspectele ce vizează conflictele, ascensiunea spre un stat universal și în cele din urmă decăderea și dezintegrarea.

Civilizațiile sunt entități culturale nu politice, „ele nu mențin ordinea, nu stabilesc justiția, nu colectează impozite, nu luptă în războaie, nu negociază tratate și nu fac lucruri care sunt în atribuția guvernelor” și a parlamentelor. O civilizație se compune din una sau mai multe unități politice. Aceste unități pot fi: orașe-state, regate, imperii, federații, confederații, state-națiuni, state naționale, toate acestea putând avea forme diferite de guvernare.

Părerile savanților diferă foarte mult în privința numărului total al civilizațiilor, care s-au succedat de-a lungul istoriei. Quigley emite argumente pentru existența a șazece de cazuri istorice clare și opt cazuri care întrunesc valențe de civilizații distincte. Taynbee argumentează la început douăzeci și una, oprindu-se apoi, la douăzeci și trei. Spengler preconiza opt mari culturi, în timp ce McNeil avea în vedere nouă civilizații în întreaga istorie a omenirii. Rastovany identifică șapte, în timp ce Braudel, nouă mari civilizații contemporane. Melko după o investigație pertinentă susține că există „cel puțin douăsprezece mari civilizații, dintre care șapte au dispărut prin contactul cu alte culturi (mesopotamică, egipteană, cretană, clasică bizantină, medie americană, aztecă), iar cinci există și în prezent (chineză, japoneză, indiană, islamică și occidentală). Celor cinci, li se poate adăuga în lumea contemporană: cea ortodoxă, latino-americană, și chiar cea africană de la sud de Sahara.

Marile civilizații contemporane sunt următoarele:

Sinică (chineză). Având o vechime impresionantă, care-și are începuturile în mileniul II î. Hr., aceasta se bazează pe o înfloritoare viață materială și culturală și o istorie neîntreruptă, având suport etnic cel mai numeros popor din lume. O componentă majoră a civilizației sinice o reprezintă confucianismul ca substrat moral-religios, dar acesteia îi aparțin și alte identități etnice din Sud-Estul Asiei. Unitară prin religie, limbă, obiceiuri și tradiții civilizația sinică are un puternic ascendent în lumea contemporană, coeziunea sa fiind una monolitică, greu de influențat în structurile ce-i conferă durabilitatea.

Japoneză. Mulți cercetători vorbesc de o civilizație a Extremului orient, formată din cultura chineză și cea niponă. Cu toate acestea există o civilizație japoneză cu puternice linii de forță, ce-i asigură un loc distinct între marile culturi ale lumii contemporane. Apărută într-o

perioadă cuprinsă între anii 100 și 400 d. Hr., care s-a menținut printr-un conservatorism exacebat pe toată durata evului mediu, fiind refractară la influențele europene, prin morală și legislație. Revigorarea în plan economic și juridic s-a produs la finele secolului al XIX-lea, cunoscând unul dintre cele mai spectaculare salturi pe linia progresului din întreaga istorie a umanității, care în momentul de față îi asigură un loc aparte între marile civilizații ale mapamondului.

Hindusă. Din mileniul II î. Hr. la sud de Munții Himalaya s-au succedat mai multe civilizații indiene sau indice care s-au structurat într-o cultură unitară, cunoscută sub numele de civilizația hindusă. Cu toate nuanțele sale, hinduismul a fost o cultură centrală a mării peninsule asiatice, acesta reprezentând „miezul civilizației indiene”. Trecând peste antichitate, evul mediu și epoca modernă, civilizația hindusă și-a păstrat elementele identitare printr-o valoroasă cultură spirituală și materială, continuând în perioada contemporană filonul ce-i păstrează nealterată unitatea și identitatea, chiar dacă se confruntă cu răbufnirile religioase ale comunităților musulmane. Ca și în cazul civilizației „sinice”, termenul de „hindus” separă numele civilizației de numele statului sau nucleul, care se utilizează în cazul în care cultura și spiritualitatea respectivă se extinde dincolo de granițele acestui stat.

Islamică. Originar din Peninsula Arabică, unde Mohamed l-a fundamentat prin Coran în secolul al VII-lea d. Hr., Islamul s-a răspândit prin cuceriri în Nordul Africii, Peninsula Iberică, Asia Mică, Sud-Estul Asiei, etc. El păstrează prin religie, cultură și morală substratul unei filosofii a vieții circumscrise Coranului, unitară și pătrunsă de un puternic conservatorism social-economic și politic - confesional. Este cunoscut faptul că în lumea islamică există mai multe culturi și subcivilizații, dar ele converg spre un nucleu ce le asigură un loc aparte între marile civilizații din lumea contemporană. Se individualizează în mod deosebit prin elemente distincte în cadrul islamului zonele de cultură : arabică, turcă, persană și malaieziană.

Ortodoxă. Mulți cercetători disting o civilizație ortodoxă, ca ramură a creștinismului răsăritean, separată de creștinătatea occidentală, unde s-a impus catolicismul și cultele protestante în urma Reformei religioase din secolul al XVI-lea. După marea schismă, din 1054, cultul ortodox de filieră bizantină s-a răspândit în Rusia, Sud-Estul Europei și Peninsula Balcanică. Civilizația ortodoxă a suportat lungi perioade de dominație străină (tătară, otomană) și a cunoscut regimuri despotice, cu un pronunțat birocratism, iar pe de altă parte, aici s-au resimțit în mică măsură influențele Renașterii,

Reformei, Iluminismului și altor reforme occidentale fundamentale. Cei mai mulți ortodoci sunt de etnie slavă, după care urmează, românii, grecii, etc., civilizația ortodoxă fiind centrată, în primul rând, pe Rusia prin poziția sa geografică și prin statutul său cultural, politic și demografic.

Occidentală. Civilizația occidentală își are începuturile în anii 700-800, fiind în bună măsură legată de sinteza culturală și etno-politică realizată de Imperiul Carolingian, prin care creștinătatea se impune în fața regatelor barbare din Apusul Europei. Fundamentarea spirituală pe Biserica catolică s-a menținut în viața social-politică și cultural-artistică, până în secolul al XVI-lea, cunoscând marea restructurare generată de Renaștere după care au urmat reformele religioase și deschiderea spre Lumea Nouă, prin Marile descoperiri geografice. Curentele ideologice, artistice și filosofice au imprimat până la urmă liberalismul în viața economică, actul guvernării și gândirea omenirii, pornind de la diversitate și pluralism la nivelul comunităților umane.

Civilizația occidentală cuprinde Europa, America de Nord, Australia și Noua Zeelandă, unde sub impulsul unei puternice dinamici a relațiilor economice s-a impus fenomenul de modernizare a întregii societăți, Occidentul reprezentând singura civilizație „identificată de o distincție de suprafață, dominată de mentalitatea și modul de viață al oamenilor, nu de numele unui popor specific, religie, limbă sau arie geografică”. În conțest istoric fundamentul acestei civilizații este de sorginte europeană, chiar dacă America și-a implementat în secolul al XX-lea o civilizație distinctă, pornind de la contrastul cu Europa. În mentalul colectiv, ea a devenit un „pământ al libertății, egalității, favorizării șanselor și al viitorului”.

Tot mai mult, civilizația occidentală apare sub termenul de lumea euro-americană sau euro-atlantică și se dorește un model, prin regimurile democratice și standardele de viață social-economică și cultural-spirituală, pentru alte părți ale lumii.

Latino-americană. Civilizația latino-americană are o identitate distinctă ce o diferențiază de cea occidentală. După cucerirea spaniolo-portugheză aici s-a impus religia catolică, vechile structuri ale băștinașilor fiind aproape în totalitate lichidate. Cultura latino-americană, ca urmașă a civilizației europene, încorporează și elemente din cultura indigenilor din Mexic, Peru, Bolivia și Chile. Evoluția politică și dezvoltarea economico-socială latino-americană diferă mult de cea nord-americană, lucru ce se resimte și în viața cultural-spirituală și mentalitatea oamenilor. Elementul de unitate este prezent în ansamblul acestei civilizații, chiar dacă latino-

americani sunt divizați în propriile lor autoidentificări.

Africană. Această civilizație a suscitat cele mai multe comentarii, majoritatea savanților cu excepția lui Braudel nerecunoscând atributele unei civilizații distincte a Africii Negre. În abordarea complexei probleme s-a pornit de la faptul că Nordul continentului este islamic, iar Etiopia are o cultură de sine stătătoare.

Multe elemente ale civilizației africane au fost fragmentate și chiar anulate de dominația colonială, impunându-se limba și cultura metropolelor. Olandezii, belgienii, englezii, francezii, spaniolii și portughezii au încercat să introducă religia catolică și protestantă, odată cu fenomenele specifice civilizației europene, inclusiv în tehnică, învățământ, literatură, muzică, legislație și urbanistică. Cu toate acestea se păstrează suficiente aspecte de distincție și identitate a culturilor și limbilor autohtone, care s-au revigorat după desființarea imperiilor coloniale, când în Africa Centrală și de Sud a avut loc o adevărată renaștere africană alimentată de puternice sentimente naționale, materializată în aplecarea spre vechile idiomuri, mitologia, riturile și practicile magice prezente în aceste zone de sute de ani. Marea diversitate a formelor culturale, artistice și religioase au constituit un semn de întrebare pentru mulți savanți în privința unității civilizației africane, mai ales că există diferențe frapante în privința dezvoltării social-istorice între diferite zone ale Africii Negre.

Problematica identității și zonării civilizațiilor reprezintă un câmp de cercetare cu multiple conotații: istorice, sociologice, spirituale, confesionale, antropologice și filosofice, incitant și deosebit de complex în lumea cercetărilor. De aceea multiple aspecte ale acestui vast domeniu de cercetare rămân sub semnul relativității, concluziile și soluțiile investigațiilor fiind diferite de la un cercetător la altul.

Elemente noi, definatorii în multe cazuri, în studiul civilizațiilor aduc relațiile dintre acestea, natura contactelor și formelor de menținere a echilibrului, dintre ele, pentru că civilizațiile contemporane se află într-un plin proces de restructurare și modernizare.

Bibliografie

1. Fenand Braudel, *History of Civilizations*, New York, Allen Lane - Penguin Press, 1994.
2. Fenand Braudel, *On History*, Chicago, University of Chicago Press, 1980.
3. Carroll Quigley, *The Evolution of Civilizations: An Introduction to Historical Analysis*, New York, McMillan, 1961.
4. Oswald Spengler, *Decline of the West*, New York, 1926.
5. Max Weber, *The sociology of Religion*, Boston Beacon Press, 1968.
6. Arnold Taynbee, *A study of History*, London, Oxford University Press, 1961.
7. Alfred Weber, *Kulturgeschichte als Kulturosoziologie*, Leiden, A. W. Sigthoff's Uitgervesmaa schappig N. V. 1935.
8. Matthew Melko, *The Nature of Civilizations*, Boston, Porter Sargent, 1969.
9. Immanuel Wallerstein, *Geopolitics and Geocluture: Essays an the Changing World-System*, Cambridge University Press, 1992.
10. Philip Bagby, *Culture and History : Prolegamena to the Comparative Study of Civilizations*, London, Longmans, Greean, 1958.
11. Pitirian Sorakin, *Social and Cultural Dinamics*, New York, American Book, vol 4, 1985.
12. Emile Durkheim, Marcel Mauss, Note on the *Nation of Civilization*, Social Research, (38), 1971.
13. William H. McNeill, *The Rise of the West: A History of the Human Community*, Chicago, University of Chicago Press, 1963.
14. Adda B. Bozeman, *Politics and Culture in International History: from the Ancient Near East to the Opening of the Modern Age* (New Brusnwick)NY, Transaction Publishers, 1994.
15. Cristopher Dawson, *Dynamics of Word History* LaSalle, IL, Sherwood Sugden, 1978.
16. Samuel P. Huntington, *Ciocnirea civilizațiilor și refacerea ordinii mondiale*, Anet, București, 1998.
17. Eduard A. Tiryakian, *Reflection on the Sociology of Civilization*, Sociological Analysis, (35), 1974.

SEPTIMIUS SEVERUS al doilea ctitor al Daciei Romane

prof. Cristian Talos,
Școala Gimnazială „Porolissum“ Zalău

Epoca Antoninilor (96 - 192) însemnase perioada de apogeu a imperiului roman. Bucurându-se de pace și prosperitate, sintetizate prin sintagma „pax-romana“, imperiul a ajuns la apogeul expansiunii sale teritoriale. Moartea violentă a lui Commodus (180 - 192), ultimul împărat al acestei epoci definitorii, deschide calea unei profunde crize care va marca imperiul pe tot parcursul secolului III d. Hr. Aflată într-o stare latentă în timpul dinastiei Severilor (193 - 235), criza se va acutiza în perioada așa numitei „anarhii militare“ (235 - 284). Sfârșitul crizei va marca o nouă realitate - abdicarea de la un principiu eficient de guvernare - cel al Principatului și adoptarea, în noul context geo-politic, a unui nou principiu, cel al Dominatului. Era, în fapt, expresia metamorfozei culturii imperial.

După numai 87 de zile de domnie, urmașul lui Commodus, P. Helvius Pertinax (193), care fusese guvernator al Daciei, al Moesiilor și al Siriei, sfârși la fel de violent ca și predecesorul său, victimă a unei conspirații inițiate de garda pretoriană, nemulțumită de exigența politicii economice promovate de acesta.

Armata, fundamentul existenței imperiului, își câștigase de facto meritul de a alege împărații, în detrimentul Senatului, care, de iure, conform uzanțelor epocii, confirma sau infirma alegerea. Această prerogativă a Senatului se rezuma acum la aprobarea formală a unui fapt deja împlinit.

Vidul de putere creat la Roma, a deschis calea unei veritabile concurențe între legiunile imperiului, în intenția lor de a-și promova propriul superior la tron. Astfel, legiunile din Pannonia și de la Dunăre îl vor proclama împărat pe Lucius Septimius Severus, guvernatorul provinciei Pannonia Superior, alegere preferată și de legiunile de pe Rin.

În Siria, legiunile de acolo îl proclamă împărat pe C. Pescennius Niger, iar cele din Britannia pe D. Clodius Albinus. În fruntea armatelor sale, la 9 iunie 193, Septimius Severus intră în Roma. Dând dovadă de o mare abilitate, și-l transformă în aliat pe D. Clodius Albinus, pe care îl recunoaște ca cezar și coregent. Septimius Severus

urmărea să câștige timp și liniște pentru al îndepărta pe celălalt pretendent, mult mai periculos, C. Pescennius Niger. Confruntarea cu acesta are loc în primăvara anului 194 la Issos, în Anatolia. Niger cade în luptă, iar localnicii sunt pedepsiți, prin retragerea cetățeniei romane, pentru sprijinul acordat lui Niger. Dorind să devină stăpân absolut al imperiului, Severus îl declară pe Clodius Albinus, coregentul său, drept „inamic al patriei“. Fiind favorit al Senatului, Albinus ocupă provincia Gallia, unde, se proclamă împărat. În această situație, Severus atacă Gallia, iar la 19 februarie 197, în bătălia de la Lugdunum (Lyon), Clodius este ucis¹.

Lucius Septimius Severus s-a născut în anul 146 la Leptis Magna (azi Lebda-Libia) într-o familie de rang ecvestru, de origine punică. La vârsta de 18 ani merge la Roma, unde urmează studii juridice. Protejat al împăratului filosof Marcus Aurelius (161 - 180), este admis în Senat de către acesta. Înclinația spre literatură, filosofie și drept, nu l-a împiedicat să urmeze o strălucită carieră militar-administrativă. Este guvernator al provinciei Africa (173 - 174), al Galliei Lugdunensis (186 - 189), proconsul al Siciliei (189 - 190), consul sufect (190), iar în momentul proclamării sale ca împărat este guvernator al Panoniei Superior (191 - 193).

În anul 185 se căsătorește cu o siriană de viță nobilă, Iulia Domna în care găsisse o sfătuitoare înțeleaptă. Aceasta i-a dăruit doi copii: pe Bassianus Marcus Aurelius Antonius (Caracalla) și pe Publius Septimius Geta. Cei doi fii vor fi asociați la domnie cu titlul de auguști - în 198 Caracalla iar în 209, Geta. Prin aceste măsuri, Septimius Severus inaugurează dinastia Severilor (193 - 235). Din păcate relația dintre cei doi fii ai săi va fi minată de intrigă și ură.

Marele om politic și istoric grec Dio Cassius, care își începe cariera literară în timpul domniei împăratului, îl caracterizează pe Severus astfel: „Era mic de statură, dar cu un corp destul de robust, deși puțin slăbit de gută. Spirit deosebit, iubea literatura, căreia i se dedica într-o asemenea măsură, încât progresele realizate l-au făcut mai degrabă abil decât elocvent. Recunoscător față de prieteni,

¹ Horia C. Matei, Oistorie a Romei antice, București, 1979, p. 158-164.

răzbunător față de dușmani, se ocupa cu grijă de îndatoririle sale și nu ținea seama de ce se spune împotriva lui. Avea o pasiune neobișnuită de a strânge bani și folosea în acest scop tot felul de mijloace. Totuși, trebuie mărturisit că niciodată n-a ucis pe cineva ca să-i ia averea. Cheltuielile sale erau foarte moderate“.

Domnia lui Severus reflectă un interesant sincretism între rigoarea militară pe care a impus-o și mecenatul pe care l-a promovat. Împăratul acordă sprijinul necesar educației și culturii. Cunoscător al scrierilor literare latine și grecești, a filosofiei, a dat întâietate dreptului. Pregătirea juridică de care dispunea, i-a permis să se înconjoare de cei trei mari juriști romani, cu care se încheie perioada clasică a dreptului roman: Papianus, Paulus și Ulpianus. Este epoca în care Origenes realizează în 202, o sinteză a creștinismului cu cultura elenistică și filosofia neoplatoniciană. De asemenea, artele, mai ales arhitectura, se bucură de o atenție sporită. Amintind de arhitectura dinastiei Flaviilor, arcul de triumf ridicat la Roma și templele din Leptis Magna sunt un exemplu de clasicitate.

În timpul domniei lui Severus, rolul armatei în viața statului sporește sensibil, marcând trecerea spre o monarhie militară. De altfel mulți istorici îl consideră drept „primul împărat soldat“. Era, într-un fel, răspunsul dat de împărat sprijinului acordat de armată ascensiunii sale la tronul imperial. Energic, manifestându-și deschis lipsa de încredere în „civili“ și îndeosebi în senatori, restânge sensibil atribuțiile Senatului, iar nevoia de a apăra granițele imperiului aduce în prim-plan armata. Toate celelalte atribute ale puterii treceau pe un plan secundar. Reformele militare promovate, vin să întărească aceste afirmații: stabilește numărul legiunilor la 30, față de 28 câte existau în timpul lui Octavianus Augustus; în cohortele pretoriene sunt promovați soldați din legiuni; cariera militară tinde să devină ereditară; soldații sunt autorizați să încheie căsătorii valabile juridic; multiplică distribuțiile pentru soldați; mărește soldele (300 denari sub Domițian, 375 sub Commodus, 500 sub Severus). Având armata drept aliat, împăratul putea acționa după bunul său plac, ignorând Senatul.

Pacea relativă pe care o cunoaște imperiul în timpul lui Severus a favorizat dezvoltarea vieții economice și sociale a provinciilor, în special cele mărginașe, bucurându-se de atenția sporită a împăratului, cu accent pe dezvoltarea lor comercială și culturală.

Recunoscător legiunilor de la Dunăre care l-au sprijinit în ascensiunea la tron, împăratul va impulsiunea dezvoltarea provinciei Dacia. „Al doilea ctitor al Daciei“², potrivit afirmației marelui istoric Constantin C. Giurescu, Severus cunoștea bine realitățile acestei provincii, grație faptului că

înainte de a deveni împărat, fusese guvernator al Pannoniei, o provincie a imperiului care se învecina cu Dacia. Atenția sporită arătată Daciei este ilustrată și prin vizita lui Severus, împreună cu soția sa Iulia Domna în această provincie.

Dezvoltarea edilitară este o caracteristică a acestei epoci. Severus ridică la rang de colonie și municipiu mai multe orașe din Dacia, prin această acțiune facilitând accesul la funcții pentru locuitorii Daciei deoarece, câștigarea statutului de colonie sau municipiu însemna drepturi suplimentare pentru locuitorii orașului.

În această perioadă, cel mai înalt rang orașenesc, cel de colonie, îl obțin orașele Potaissa (Turda), Dierna (Orșova) și Drobeta (Drobeta Turnu-Severin). Rangul de municipiu îl obține noul oraș ridicat lângă Apulum și care poartă același nume. În jurul anului 200 d. Hr., rangul de municipiu îl obține și orașul Porolissum. Este cunoscut faptul că orașele romane primeau în titulatură și numele împăratului care ridica în rang orașul. După opinia avizată a cercetătorului Nicolae Gudea, „inscripția care atestă calitatea de municipiu datează din vremea împăratului Philippus Arabus (244 - 248) dar epitetul orașului este legat de numele împăratului Septimius Severus“ - RES PUBLICA MUNICIPII SEPTIMII POROLISSENSIUM³.

Important centru economic, spiritual și militar, ridicarea orașului Porolissum la rangul de municipiu indică faptul că aici, romanitatea era adânc înrădăcinată. Orașul s-a dezvoltat rapid, devenind un centru înfloritor.

Porolissum a avut și un important rol strategic, militar defensiv, fiind creat și existând din aceste rațiuni. Castrul principal a fost ridicat pe vârful „Pomăt“, în anul 213, cu prilejul vizitei la Porolissum a lui Caracalla, fiul lui Septimius Severus¹³.

În această etapă, existau în Dacia zece centre urbane importante (6 municipii și 4 colonii). Numărul mare al orașelor indică o viață economică și comercială prosperă. Stabilitatea și înflorirea economică a Daciei a determinat aflulxul mare de cetățeni romani din alte colțuri ale imperiului, dornici de a se așeza în Dacia.

Motive de ordin economic și social l-au determinat pe Severus să acorde o mare atenție apărării provinciei. El întărește fortificațiile acesteia, realizând și un sistem defensiv, o apărare lineară de 235 km între Dunăre și Carpați, de-a lungul râului Olt-Limes TransAlutanus.

Provincia era apărată, se pare, de 15 unități auxiliare recrutate din Dacia, din rândul tinerilor autohtoni. Mobilitatea armatelor imperiale face ca acestea, recrutate din Dacia, să lupte în multe zone ale imperiului.

Atenția arătată Daciei demonstrează faptul că această provincie ajunsese în timpul lui Severus la apogeul dez-

² Constantin C. Giurescu, Dinu C. Giurescu, Istoria Românilor din cele mai vechi timpuri până astăzi, București, 1975, p. 105-117.

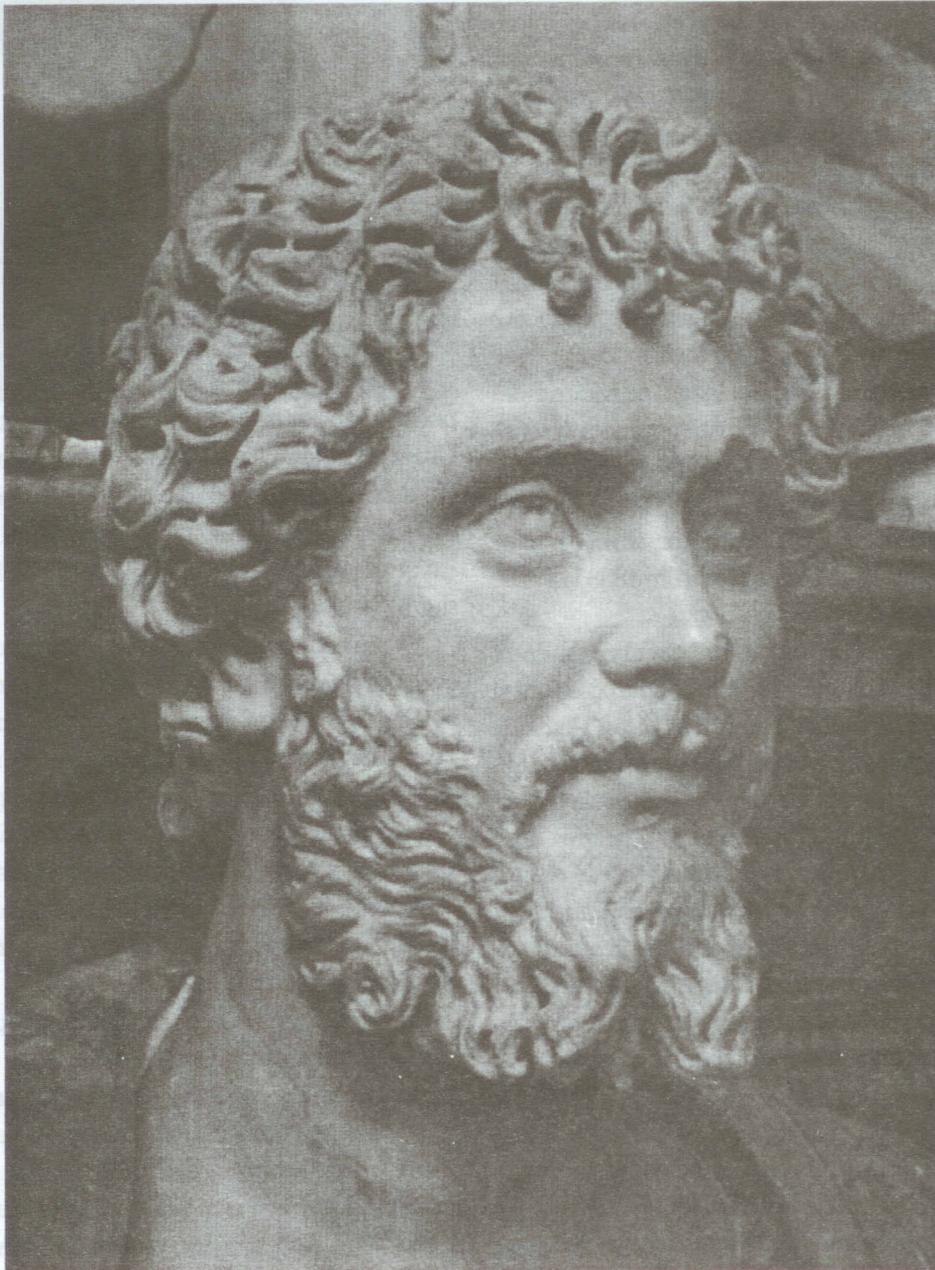
³ Nicolae Gudea, Porolissum. Res Publica Municipii Septimii Porolissenium, București, 1986, p. 35-45, 122-125.

voltării sale.

Simțământul datoriei, responsabilitatea în actul guvernării, fidelitatea armatei, îi permit împăratului să promoveze o politică externă de mare anvergură. Considerat cel mai activ împărat după Traian, Severus repetă campania victorioasă a acestuia în Asia. După ce obține un succes efemer în războiul cu parții (197 - 199), carel sprijiniseră pe Niger în lupta pentru tron, recucerește Selencia, Babilonul, Ctesiphonul și Mesopotamia, aceasta din urmă devenind provincie romană cu capitala la Nisibis. O atenție sporită acordă și Africii. El face primul pas spre acordarea cetățeniei locuitorilor Egiptului, obținută 10 ani mai târziu, iar în 203 lărgeste hotarele provinciei Africa, mutând lime-

sul imperial spre sud. În anul 208, Septimius Severus părăsește Roma împreună cu soția și cu cei doi fii ai săi pentru o campanie militară în Britannia, unde, locuitorii provinciei subminau autoritatea romană. Pentru a întări siguranța provinciei, el ridică un nou val de pământ în nordul Angliei, pentru a uni țărmul de est cu cel de vest al acesteia.⁴

La 4 februarie 211, în timpul campaniei din Britannia împotriva triburilor caledonilor și maeateilor, Septimius Severus moare la Eboracum (azi York), la vârsta de 65 de ani. Pe patul de moarte, se pare că a făcut următoarea afirmație „Am fost totul, dar asta nu slujește la nimic“.

⁴ Horia C. Matei, *Lumea Antică. Mic dicționar biografic*, Chișinău, 1993, p. 63-64, 222-223.

Wesselényi Miklós - politician cu vederi democratice și gânditor liberal

prof. László László,
Colegiul Național „Silvania“ Zalău

Viața și activitatea publică

Baronul Wesselényi Miklós (1796-1850), este originar din Jibou, unde a fost centrul domeniului familiei sale nobiliare.

În anii de după 1820 a efectuat mai multe călătorii în Occident (Anglia, Franța, Germania, Italia etc.) A fost impresionat de diferența dintre nivelul de dezvoltare economică, socială, culturală și politică a statelor respective în comparație cu Transilvania sau Ungaria. Din acest motiv a urgerat introducerea unor reforme politice, economice și sociale. Ca să dea exemplu, atât pentru ceilalți proprietari de moșii, cât și țăranilor, Wesselényi și-a modernizat domeniul său din comitatul Solnocul de Mijloc (Jibou și împrejurimile acestuia), aducând soiuri de plante și rase de animale mai productive din străinătate, mașini agricole și tehnologii moderne, care i-au adus beneficii semnificative. Pe lângă activitatea din gospodăria proprie a desfășurat o activitate publică intensă contribuind la întemeierea și susținerea unor instituții culturale (cazino, teatru, școli, grădinițe, biblioteci etc.) Pe lângă acestea a fost un călăreț priceput, câștigător al mai multor dueluri, iar în timpul inundației catastrofale din 1838 la Pesta, el singur a salvat sute de vieți omenești.

În calitate de aristocrat (baron), a fost membru de drept al Dietei din Transilvania, iar după ce a dobândit posesiuni și în comitatul Sătmar, a devenit și membru al Dietei Ungariei. În ambele adunări legiuitoare a devenit liderul opoziției reformatoare (al nobilimii liberale). La Cluj, în timpul dietei din 1834-1835 a editat o publicație *Relatări de la adunarea țării*, suspendată de autorități. A scris mai multe cărți: despre creșterea cailor și două opere politice: *Despre prejudecăți* (în care pledează pentru reformarea societății, pentru emanciparea iobagilor și jelerilor, pentru introducerea unor drepturi și libertăți democratice, publicată în străinătate din cauza cenzurii) și o altă carte politică *Cuvântare pentru cauza națiunii maghiare și a celor slave*.

A fost un mare orator, poliglot (vorbea pe lângă limba maghiară, latină și germană, în plus franceză, engleză, italiană și română). În adunările comitatelor și în diete își susținea părerea cu argumente foarte temeinice, și venea cu dese critici dure la adresa autorităților imperiale sau a nobilimii conservatoare. Datorită acestor critici a devenit un personaj incomod, și a fost dat în judecată pentru editarea de

publicații neautorizate. Deși a fost foarte popular atât în Ungaria cât și în Transilvania, este condamnat la patru ani de detenție împreună cu mai tânărul redactor și editor, devenit ulterior un alt mare personaj al nobilimii liberale, Kossuth Lajos. Din detenție și din exil s-a întors aproape orb și grav bolnav.

Odată cu începerea revoluției din Ungaria a pledat pentru urgentarea emancipării iobagilor din Transilvania, deoarece în Ungaria această lege a fost votată în aprilie, iar dieta Transilvaniei nu era încă întrunită. A fost numit de guvernul de la Pesta comisar guvernamental pentru comitatele Crasna, Solnocul de Mijloc și pentru Districtul Chioarului. În această calitate a activat pentru unificarea acestei părți cu Ungaria și în vederea extinderii concomitente a legislației privind emanciparea iobagilor (și a celorlalte legi revoluționare) în aceste comitate.

În calitate sa de nobil, încă în luna aprilie a ușurat obligațiile țăranilor dependenți de pe propriile domenii. Îi îndemna și pe vecinii și cunoscuți să procedeze la fel.

A urgerat convocarea Dietei Transilvaniei (mai-iulie 1848), unde el a prezentat proiectul legii privind eliberarea iobagilor și jelerilor, care și datorită pledoariei lui Wesselényi a fost votat fără nici un vot contra. Merită să cităm din cuvântare: „Este cauza omeniei, și a 1,5 de milioane de locuitori. A acelora care au purtat până acum poverile pentru noi, lângă ei noi am trăit în bunăstare și confort. Cine nu simte

compasiune pentru această cauză, pe buzele aceloră sună fals, lozincile vremii - libertate, egalitate și frăție... Cei asupriți de până acum, să nu rămână plebei în continuare, ci să devină cetățeni liberi, egali în fața legii, egali cu noi, să devină frații noștri prin drepturi și obligații comune..." (6 iunie 1848 la dieta din Cluj)¹.

În luna august 1848 a înaintat parlamentului maghiar un proiect de lege privind drepturile românilor. În cuvântarea prin care a susținut cauza românilor a propus ca denumirea de „oláh” să fie ștearsă, și să fie numiți, așa cum se numesc ei înșiși: „români”. Datorită mersului revoluției (contraatacul imperialilor, războiul civil, intervenția rusă), proiectul nu a fost legiferat. Însă acest lucru nu micșorează meritele propunătorului.

În septembrie 1848, Wesselényi fiind grav bolnav a părăsit Ungaria, unde a revenit doar după înfrângerea revoluției. A murit la Pesta în aprilie, 1850 și a fost reînmormântat în Jibou, în ianuarie 1851.

Gândirea politică și economică a lui Wesselényi

Ca orice aristocrat, el nu a urmat școli publice, dar a studiat acasă cu ajutorul pedagogului plătit. A îmbrățișat o concepție liberală de origine iluministă, depășind limitele originii sale aristocrate, și când era cazul avea puterea să-și revizuiască concepțiile depășite.

Un rol important a avut prietenia sa cu un mare magnat din Ungaria, István Széchenyi, fondatorul Academiei maghiare, un mecena al culturii maghiare. Împreună au efectuat o serie de călătorii în țări dezvoltate, unde au văzut alte modele economice, sociale și politice, care i-au îndemnat să facă eforturi pentru ridicarea propriei țări.

Deși au fost nobili cu privilegii, ei au compătimit starea celor mulți și oproșiți, exprimându-și dorința de a schimba societatea, prin anularea privilegiilor anacronice și reformarea sistemul social, politic, economic și juridic al vremii.

Deoarece în Ungaria precum și în Transilvania a lipsit o burghezie puternică, numeroasă și bogată, aceste reforme trebuiau să fie propuse de nobilimea liberală. Programul liberal prevedea trecerea de la „democrația nobiliară” spre o democrație burghezo-liberală, prin anuțarea priorităților: libertatea persoanei, egalitatea în fața legii, asigurarea drepturilor politice și celor care nu sunt nobili, precum și participarea nobililor la plata impozitelor.

Datorită faptului, că din partea aristocrației și a nobilimii conservatoare, asemenea inițiative programatice puteau fi respinse foarte vehement, (cum să se renunțe de la niște privilegii seculare), Wesselényi din considerente tactice a dozat treptat nevoia acestor înnoiri și reforme. Acest lucru s-a petrecut prin discursuri, articole și chiar cărți scrise de el.

Un rol important a avut cartea intitulată *Despre prejudecăți*, tipărită în Leipzig în 1833, și adusă în țară cu

evitarea vigilenței autorităților. Cartea a fost foarte citită și foarte gustată de public, ca și notele de călătorie în America de Nord, a unui funcționar de la guvernul (Sándor Farkas Bölöni). (După relatarea lui George Barițiu cele două lecturi erau populare și printre elevii Seminarului Greco-Catolic din Blaj).

Pe tot parcursul cărții compară sărăcia, rămânerea în urmă a propriei patrii cu bogăția, bunăstarea și democrația occidentală. Aduce exemple ale Elveției și Olandei, care anterior au fost țări sărace, locuite de păstori, respectiv pescari săraci, însă datorită inteligenței lor, au devenit ceea sunt. Pe lângă efortul intelectual, al dezvoltării învățământului și al culturii era nevoie și de legi, talent, muncă și pricepere. Susținea că monopolul nobiliar asupra pământului este un impediment în calea dezvoltării, la fel ca și privilegiile.

Face schița istorică a aservirii țăranilor, mergând înapoi în istorie până la răscoala lui Gheorghe Doja (Dózsa). Problema principală, după părerea lui, este, că țăranii dependenți nu pot avea proprietăți (pământ) și nu sunt egali cu nobili în fața legii. De fapt și răscoala din 1514 a izbucnit din această cauză, însă privarea de drepturi a iobagilor a fost legiferată ca o răzbunare din partea feudalilor. „Nobilimea a ieșit învingătoare, țăranimea a fost supusă... Nobilii au utilizat legea pentru a ascunde sub haina legii, răzburarea lor născută din spaimă și furie oarbă... Țăranii au fost lipsiți de drepturile legale de până atunci și de drepturile de a fi oameni.”²

Deși cei mai mulți dintre contemporanii lui, din rândul nobilimii sunt pentru privilegiile înnăscute, și au prejudecăți, sau chiar dispreț față de cei de jos, Wesselényi critică atitudinea lor, și propune emanciparea și eliberarea iobagilor, prin care ei să devină proprietari deplin asupra pământului lucrat de ei, iar nobilii peste aloidiul rămas, care astfel poate fi exploatat eficient. Critică și existența muncii prestate de iobagi (robota) pentru că fiind o muncă silnică este ineficientă (de fapt iobagii nu se omoară la aceste munci, și astfel din punct de vedere economic e vorbă de o risipă de milioane de zile de lucru anual). Îmbunătățirea situației țăranilor trebuie făcut (la fel ca și emanciparea lor) în mod treptat, deoarece ei au ajuns într-o stare economică, morală și de cultură așa de joasă, încât dacă aceste drepturi și facilități nu se dozează, se face mai mare pagubă, decât în actuala situație. Trebuie început mai întâi cu școlile din sate (deocamdată inexistente), apoi să fie făcuți să priceapă că este interesul lor.³ Știe foarte bine că iobagii sunt bănuitori și nu privesc cu ochi buni nici o inițiativă venită din partea nobilimii: „Țăranimea nu vede în stăpânul moșiei decât pe cel care îl chinuia mereu, nu-l crede, și în suspectează de înșelăciune în cea mai bună intenție... Ne putem mira? De câte ori a fost păcălit, și cât de puțin sa făcut în decursul timpului în favoarea lui.”⁴

Din punct de vedere economic critică orice fel de monopol, indiferent dacă privește domeniul industriei, comerțului sau al proprietății. Din punct de vedere economic, umanitar, moral și social propune renunțarea de la scutirea de impozite a nobilimii, pentru că „*ordinea nobiliară e liberă de orice dări, nu contribuie la nici o cheltuială publică, își posedă libertatea de pomană*“. (Se referă și la faptul că nobilimea nu mai are rolul militar precum în evul mediu). „*Astfel am atenua o practică barbară a privilegiilor înăscute...*“ Susține ca la întreținerea statului toți cetățenii să contribuie, în funcție de venituri și averi, și nu doar cei oropsiți să poarte pe spinarea lor toate poverile. Este spiritual când afirmă că atâta legătură au țărani cu puterea, ca „*La dieta alcătuită în exclusivitate din reprezentanții nobilimii, sunt apărute drepturile și libertățile (mai degrabă privilegiile) nobilimii, pe bani țărănilor... iar atâta parte au din adunarea țării (țărani) că acolo (la dietă) se decide cât să plătească, și câți dintre ei să fie luați în armată*“.⁵

Condamna și faptul cum nobilii privesc cu dispreț și cu prejudecăți la orice meseriaș, burghez, industriaș, care produce ceva necesar, mărindu-și zilnic avutul întreținând prin contribuție și statul. „*Negoțul, care la noi în întregime este în mâinile burghezilor, e privit de unii ca ceva josnic, și neguțătorul e disprețuit*“.⁶ (De la aceste prejudecăți se trage titlul operei). Pe lângă diversele prejudecăți, barierele vamale, lipsa căilor de comunicație, nesiguranța proprietății, lipsa unei piețe sigure interne, a sistemului de credit și multe alte impedimente stau în calea progresului.

În concluzie remarcă: „*Sunt drepturi la care omul este îndreptățit, pentru că este om, pe care nu le poate lua de la om, decât un absolutism sălbatic. Asemenea drepturi sunt: ca nimeni să nu depindă de voința nimănui, că toți să fie egali în fața legii, ca fiecare să poată realiza după propria străduință, să poată avea avere și să aibă siguranța proprietății*“.⁷ (Deci are o concepție modernă, luminată.)

Cauza emancipării țăranilor dependenți este principala problemă de dispută în mediul politic și nobiliar. Wesselényi îi avertizează pe nobilii din Ungaria și Transilvania, că această chestiune trebuie soluționată cât mai curând, deoarece dacă nu vine nobilimea, care deține măcar formal puterea legislativă, atunci se pot ivi mai multe pericole: Dacă se amână, exista pericolul unor răscoale țărănești, sau ca guvernarea să propună eliberarea iobagilor, și din acest motiv ei să câștige în popularitate în detrimentul nobilimii.

Privitor la importanța funcționării eficiente a statului, a legitimității și oportunității legilor, constituției, a eficienței unui regim politic, încă sunt actuale observațiile lui Wesselényi: „*Legile, constituția burgheză (modernă) și orice situație politică favorabilă în sine nu face nici o națiune bogată. Legile cele mai înțelepte, sunt litere moarte și fără suflet, dacă cultura spirituală și prin muncă nu le însuflăm viață, și nu le respectăm*“.⁸

Cealaltă operă politică a lui este Wesselényi „Cuvântare

pentru cauza națiunii maghiare și a celor slave“, sau mai scurt doar „Cuvântare“, a apărut în 1843 și pe lângă problemele politice curente, (nevoia reformelor) a vizat chestiunea națională, deoarece secolul al XIX-lea este și secolul deșteptării naționale. Cunoaște foarte bine realitățile din Imperiul Habsburgic și din vecinătate. Susține ideea, că imperiul multi-național nu poate supraviețui, decât prin desăvârșirea autonomiei naționale a fiecărei națiuni. Prezintă situația sașilor din Transilvania și a românilor. Își dă seama, că naționalitățile suferă nu doar de o aspirare socială, ci și de una națională. Este firesc la toate națiunile să sporească interesul pentru cultura națională, limbă, istorie, pentru instituții și școli proprii. Întărirea interesului național la un popor, generează simultan la vecinii săi același interes. În deceniile premergătoare nobilimea maghiară dorea oficializarea limbii maghiare, sași și românii sau opus acestei voințe.

Vede în același timp că pentru cei mai mulți lideri de opinie, chiar și nobili liberali nu există chestiunea națională din punctul de vedere al nemaghiarilor, ci sunt doar probleme sociale, economice, juridice, administrative... Wesselényi însă cunoaște realitățile din Transilvania, că românii indiferent dacă sunt ortodocși sau uniți, toți români sunt, precum și locuitorii principatelor. Și o masă mare de vreo șapte milioane de oameni, cu rădăcini istorice, culturale și lingvistice comune, cu o conștiință istorică colectivă se străduiesc, precum celelalte naționalități din imperiu (inclusiv maghiarii) spre unificare națională. Are o viziune clară în acest sens, și își avertizează pe conaționali cu vederi radicale (= intolerante) în chestiunea națională: „*Nouă maghiarilor ne revine o datorie strictă de a se împăca, de a face totul pentru înțelegere; e stricta noastră obligație să îndepărtăm nu doar ce jignește, orice element ce poate irita. În adunările legislative, în administrație, precum și în mediile sociale și literare trebuie să evităm, orice ce poate fi considerat de concetățenii noștri de alt neam și de alt grai, ca violență sau poate fi interpretat ca dispreț*“.⁹

Ceva mai încolo Wesselényi a redactat un prim proiect de lege al naționalităților, din care aș accentua doar două puncte: utilizarea limbilor naționalităților atât în viața privată cât și în domeniul public, precum și punctul care pedepsea penal orice instigare contra unei naționalități.

Merită să-l mai cităm în continuare: „*Unitatea adevărată a popoarelor din diferite neamuri și de diferite graiuri din patria noastră, poate fi atinsă doar după eliminarea tuturor prejudecăților; pasiunilor; neînțelegerilor și a respingerilor reciproce; toate acestea au nevoie de îmbunătățirea constituției care să conducă la unitatea de interese, la apropierea în concepții și să sperăm la înțelegerea reciprocă. Aceste lucruri însă durează, atât maghiarii, cât și celelalte neamuri trebuie să progreseze în domeniul spiritual, în simțul dreptății și să se supună raționalității, până ce vor fi alături cei ce azi se opun încă*“.¹⁰

Și în cartea sa despre prejudecăți se ocupă cu problema națională, și susține că una dintre problemele principale ale

Ungariei vremii sale este multitudinea etniilor și confesiunilor. Aceste etnii și confesiuni se dușmănesc, slăbind unitatea țării: „Prejudecățile și chiar ura izvorâtă din ele, dintre popoarele de neam și de grai deosebit ce trăiesc în rândurile noastre (adică pe teritoriul Ungariei istorice), intențiile lor dușmănoase este un pericol amar al patriei noastre”.¹¹ Fiind conștient de situație, deși face parte din clasa socială dominantă și din națiunea dominantă a maghiarilor, el însuși propune egalitatea în fața legii indiferent de origine etnică sau de confesiune: „...binefacerea constituției civile și naționale să fie extinse la toți, de orice limbă, religie sau origine în mod egal”.¹² Aici are în vedere inclusiv emanciparea treptată a evreilor, care cu toate că au un rol economic destul de însemnat din punct de vedere politic și confesional nu egali cu celelalte popoare și religii.

Fiind democrat convins, personaj luminat, cunoscător al documentelor revoluției franceze, și el însuși a avut de suferit din cauza lipsei libertății presei și a exprimării conchide: „Este un drept înăscut al omului ca ideile, părerile proprii să le facă publice în scris, precum și să le transmită celorlalți”.¹³

Baronul din Jibou a fost nu un om cult, a avut chiar cunoștințe enciclopedice. Deși el a studiat prea puțin în instituții de învățământ al vremii, dar în calitatea sa de administrator șef al Colegiului Reformat din Zalău a încercat să adapteze planurile de învățământ cerințelor de modernizare. A considerat ca elevii trebuie să cunoască istoria, geografia, locuitorii, locurile renumite ale țării. Să mai aibă cunoștințe despre meserii, bogății, precum și din domeniul economiei și artelor.

Nu știu dacă Wesselényi a fost un visător sau unul pragmatic, cel puțin în acțiunile sale politice și economice (gospodărești) a fost unul foarte practic. Multe dintre ideile sale politice par azi naive, altele foarte progresiste, oricum el a crezut în aceste idei și a consacrat viața sa acestor idealuri. Un ultim citat, un ultim îndemn de la baronul Wesselényi pentru posterioritate: „Privitor la interesul românilor dinăuntrul sau dinafară granițelor patriei noastre, impune să se apropie (aplece) de maghiari și să dea mână maghiarilor; deoarece nu au un aliat mai firesc decât maghiarii, există chiar asemănarea de destin că și ei oricum sunt izolați, singuri, ia slavii și germanii sunt câte o ramură ce se trag dintr-un trunchi puternic de unde se pot alimenta, însă maghiarii precum și românii se pot bizui pe propriile forțe, pe propriul destin”.¹⁴

Note:

1. Veress Dániel, „A jónak magvát mindenként hinteni kell” (Életrajzvázlat Wesselényi Milkósról) (Sămânța binelui mereu trebuie răspândită. Schiță biografică despre Wesselényi Miklós), în Torony Erdély kapujában (Turn în poarta Transilvaniei), Jibou, 1996, p. 100. (În continuare va fi citat Veress D., W. M.)

2. Apud Veress Dániel, Studiu introductiv la Wesselényi Miklós, Balítéletekről (Despre prejudecăți), Editura Kriterion, București, 1974, p. 20. (În continuare va fi citat Veress D., B.)

3. Wesselényi Miklós, Balítéletekről (Despre prejudecăți), Editura Kriterion, București, 1974, pp. 94-95.

4. Ibidem, p. 115.

5. Apud Veress D., B., p. 23.

6. Wesselényi Miklós, op. cit., pp. 113-114.

7. Veress D., W. M., p. 71.

8. Wesselényi Miklós, op. cit., p. 135.

9. Veress D., W. M., p. 91.

10. Ibidem, p. 92.

11. Wesselényi Miklós, op. cit., p. 118.

12. Ibidem, op. cit., p. 119.

13. Apud Veress D., B., pp. 39-40.

14. Veress D., W. M., p. 94.

Bibliografie selectivă:

Csetri Elek, Wesselényi Miklós, a politikai és gazdasági reformer (W. M. reformator în domeniul politic și economic), în Szilágysági magyarok (Maghiarii din Sălaj), Editura Kriterion, București-Cluj, 1999.

Egyed Ákos, Jobbágyfelszabadítás a Szilágyságban (Eliberarea iobagilor în Sălaj), în Szilágysági magyarok (Maghiarii din Sălaj), Editura Kriterion, București-Cluj, 1999.

Egyed Ákos, Falu város civilizáció, (Sat oraș civilizație - studii), Editura Kriterion, București, 1981.

Egyed Ákos, Wesselényi Miklós küzdelme az unióért és a jobbágyfelszabadításért 1848-ban (Luptele lui W. M. pentru unire și pentru eliberarea iobagilor în 1848), în Szilágysági Hepehupa nr. 3/2002.

*** Torony Erdély kapujában, (Turn în poarta Transilvaniei - studii despre Jibou), Jibou, 1996.

Bölöni Farkas Sándor, Naplója (Jurnal), Editura Kriterion, București, 1971.

Wesselényi Miklós, Balítéletekről (Despre prejudecăți). (Ediție selectivă, studiu introductiv de Veress Dániel), Editura Kriterion, București, 1974.

Szikszai Lajos, Báró Wesselényi Miklós emléke (Amintirea baronului Wesselényi Miklós) Budapesta, 1884.

Școli și dascăli din Sălajul de altădată

dr. Ioan Ciocian

Printre școlile sălăjene deschise de Gheorghe Șincai între anii 1782 - 1794 se numără și cea de la Băsești, din zona Codrului, organizată în urma unui rescript emis de împăratul Iosif al II-lea (1780-1790), prin care i se confera statutul de unitate școlară trivială, plasând-o între cele 18 (reduse apoi la 12 n. n) școli din Ardeal cu un program de studii mult mai amplu decât cel aplicat în școlile naționale (poporale) unde predarea se făcea în limba română sub patronajul bisericii.

Acestă școală românească cunoaște o adevărată perioadă de înflorire la începutul secolului al XIX-lea, când un mare număr de tineri dornici să înbrățișeze cariera preotească sau didactică, nu erau înscriși la Școlile Blajului fără un atestat (testimoniu) din partea învățătorului de la Băsești, prin care se confirma urmarea cursurilor și însușirea disciplinelor predate aici. În anul 1804 dascălul Ioan Bogdan trimite o adresă Episcopiei greco-catolice de Făgăraș și Alba-Iulia, solicitând rescriptul imperial în urma căruia a luat ființă școala, cu specificarea că aceasta: „ar fi fost întărită mai anii trecuți ca școală împărătească“. Episcopul Ioan Bob nu găsește actul solicitat în arhivele episcopale și-i trimite învățătorului de sub Codru următorul răspuns: „...Însă dacă iaste acolo școala și instansul învață dintru aceea varmegie (comitat n. n) nu să vă lua la popie care n-au învățat glasurile, catehismul, aritmetica și scrișoarea (scrierea n. n) de nu o au știut mai înainte în școala Băseștilor și să i se dea testimonie care să fie și de credință“, și marele prelat continua: „Ba pruncii de vor venii aicea (la Blaj) nice pita n-or capăta de n-au învățat la Băsești în școala normalicească, să știe să scrie, ceti, aritmetica și ceva cânta“.

Încrezător în rezultatele acestei școli, episcopul Bob refuza tinerii ce „nu s-au școlit la Băsești“ în pofida faptului că Episcopia este asaltată cu cereri pentru a-i înscrie la seminarul teologic. Cunoscută în Comitatele Solnocul de Mijloc și Crasna ca unitate de învățământ necesară pentru înscrierea la școlile blăjene protopopii și preoții sălăjeni specifică pe recomandările întocmite: că tinerii au urmat cursurile și au atestat în această privință. Protopopul Periceiului Grigore Pop, recomanda în anul

1806 doi tineri trecuți prin școala de la Băsești: Dumitru Cionca și Teodor Bara, primul din Bârsăul de Sus, al doilea din cel de Jos. În același an sunt consemnați și alți tineri care frecventează Școala de sub Codru, în vederea continuării studiilor la Seminarul Teologic. Zece ani mai târziu (1816) Demetriu Crișan, protopopul tractului Notigului, îl recomanda pentru satul Săplac (Aluniș) pe diacul Ioan Ciot, subliniind faptul că sus numitul candidat“ a fost îndemnat anul acesta a merge la Școala Băseștilor spre a se mai deprinde în cele de lipsa învățaturii“.

Existau însă destule cazuri în care diecii din zonă încercau să-l inducă în eroare pe episcop, motiv pentru care învățătorul Ioan Bogdan se adresează din nou Episcopiei cu o jalbă protest împotriva „călcătorilor de ordine“ cerând ca acei tineri“ ce șed acasa“ neurmând cursurile să nu fie înscriși la „Moralis“ (cursul pregătitor n. n). apreciind efortul învățătorului Bogdan și a diecilor ce predau în școală, vladica le trimite celor din Băsești următorul răspuns: „Cartea ta cu însemnare scolasticilor (semnătura școlarilor n. n) carii ai avut la învățatură și aceia cerere ca sa fie ei mai întâi, pentru candidație la parohii goale, am primit. Vrednică de laudă este sâr-guința ta și a scolasticilor precum mai înainte poruncind să învețe au făgăduit, așa și acum făgăduim să pomenim ca feciorii la preoție numai aceia să vie cari vor ști scrie, aritmetica, catehism, cânta, ceti, rânduiala bisericii, cari nu vor ști, n-au ce căuta“.

Pe cererile tinerilor trimiși pentru a se adăpa „la fântâna darurilor“ din Mica Romă la recomandarea preoților sălăjeni și chiar a diecilor, după 1810 când a luat ființă vicariatul greco-catolic al Silvaniei, episcopul solicita rezoluția forului vicarial, fapt ce a atras după sine o adevărată cavalcadă de adrese, care nu de puține ori se băteau cap în cap. Dacă se dovedea că tinerii nu au urmat Gimnaziul minoriților din Șimleu sau cursurile Școlii Normale din Băsești, Ioan Bob pune rezoluții negative, de aceea, atât clerul de țară, cât și credincioșii de rând îl apreciau pe vladica de la Blaj cu apelativele de om aspru, neînțelegător.

Este adevărat că în Sălaj populația românească avea

un adevărat cult pentru Gheorghe Șincai, directorul școlilor naționale (confesionale). Or, cel care l-a destituit din funcție pe marele Șincai nu fusese altul decât episcopul Ioan Bob, spre marea decepție a mirenilor și a clerului greco-catolic din „Țara Silvaniei“.

Până aproape de anii 1830 școala Normală din Băsești este urmată de tineri ce aspirau să îmbrățișeze profesiunea a de preot sau învățător și cu toate limitele sale acesta rămâne un important focar de cultură în nord-vestul Transilvaniei, într-un timp în care învățământul românesc din Ardeal se afirma cu greu din cauza exploatării sociale și naționale la care era expusă populația românească de către regimul austriac.

În evoluția învățământului românesc din Sălaj dascălul Ioan Bogdan din Băsești rămâne un dechizător de drumuri în pofida resuselor materiale precare cei stăteau la dispoziție și pregătirii modeste a diecilor cel ajutau în demersul său didactic, după cum rezulta din corespondența pe care o purta cu Episcopia de la Blaj. Marea majoritate a preoților din ținutul Codrului ce vor sluji altarele bisericilor românești în prima jumătate a secolului al XIX-lea, au făcut primii pași în „Școala Băseștilor“ pe care istoria învățământului românesc o așează la loc de cinste între instituțiile de învățământ din perioada iluminismului.

Școala din Tihău. După reșezarea învățământului confesional pe o nouă traiectorie a evoluției sale în urma Sinodului vicarial din 10 ianuarie 1850, când Alexandru Sterca Suluțiu restructurează învățământul românesc sălăjean în conformitate cu imperatiile timpului, toți românii din Comitatele Solnocu de Mijloc și Crasna, preoți, învățători, țărani etc. sunt animați de ideea că propășirea culturală și socială se poate realiza numai prin școală. Pe tot cuprinsul Sălajului se deschid școli, se reorganizează cele existente, iar un număr apreciabil de tineri se îndreaptă spre școlile de la Blaj, Cluj, Gherla, etc. În zelul lor de a da strălucire învățământului și a lărgi posibilitățile de a avea școli cât mai înalte, un număr cât mai mare de tineri din Sălaj, ajutați de preoți și de fruntașii satelor strâng sume de bani, ridică școli, lăcașuri de școală și angajează cu mari eforturi materiale dascăli cu bună pregătire. În lipsa învățătorilor, preoții predau cursuri și se îngrijesc de absolut toate treburile școlii.

Un exemplu grăitor în această direcție a fost cel legat de Școala din Tihău, de lângă Jibou, unde în primii ani după revoluția pașoptistă s-a organizat un gimnaziu cu 8 clase, prin strădania zelosului preot Ilie Hodiș. Acest inimos bărbat din „Ținutul Meseșului“ era bine pregătit intelectual cunoscând: latina, germana, greaca și maghiara, asumându-și dificila misiune de a preda toate

obiectele de studiu din școală. După cum era de așteptat, cu toată cutezanța „vasnicului popă“, disciplinele de învățământ au fost predate fără programă analitică riguroasă întocmită, iar capacitatea de cuprindere și aprofundare a materiilor de gimnaziu, întreceau posibilitățile unei persoane, oricât de înzestrată ar fi fost aceasta.

Cazul preotului Hodiș s-a dezbătut în toate cercurile românești din Transilvania, inclusiv la Șimleu-Silvaniei, în cadrul Vicariatului, după care Demetriu Coroianu a luat legătura cu mitropolitul Alexandru Sterca Suluțiu de la Blaj.

Nivelul de pregătire al elevilor a rămas unul discutabil, așa că tinerii ce urmau gimnaziul la Tihău, odată ajunși la Blaj, erau „împinși în urmă“ cu două-trei clase. Din perspectiva timpului cu tot teribilismul ei, școala de la Tihău rămâne una dintre primele școli românești de grad gimnazial din Sălaj, iar preotul-profesor Ilie Hodiș s-a dovedit nu numai un personaj de mare curaj ci, unul dintre cei mai importanți ctitori de școală de pe Valea Someșului, într-un timp în care sămânța redeșteptării naționale aruncată pe Câmpia Libertății de la Blaj, în 3-15 mai 1848, prindea rădăcini, peste tot unde ardelenii vorbeau și simțeau românește.

Bibliografie

1. N. Albu, *Istoria școlilor româniști din Transilvania între 1800-1857*, București, 1971, p. 184-189.
2. V. Vetisanu-Mocanu, *Cartea Șimleului*, București, 1965, p. 71-83.
3. I. Ardeleanu Senior, *Oamenii din Sălaj, Momente din luptele naționale ale românilor sălăjeni*, Zalău, 1983, p. 90-96.
4. St. Manciuș, *Români și minorități etnice din Nord-Vestul țării*, în „Transilvania“, nr. 6, din 1935, p. 357.
5. „Gazeta Transilvaniei“ nr. 35, din 1859, p. 150.
6. Dr. Irina Pop Bistrițeanul, *Băsești și ilustrul său bărbat George Pop de Băsești*, Cluj-Napoca, 1995, p. 84-85.
7. I. Ciocian, *Lupta bisericii greco-catolice din Sălaj pentru drepturile naționale între anii 1848-1918*, în *Acta Musei Prolissensis*, XVI, 1992, p. 492-498.
8. I. Ciocian, *Viața economică și socială a preoțimii greco-catolice din Vicariatul Silvaniei în a doua jumătate a sec. al XIX-lea*, în *Acta Musei Prolissensis*, 1994, XVIII, p. 323-337.

Scoala din Șimișna la peste 150 de ani de existență

prof. Ioan Pop,
Școala Gimnazială Șimișna

Apariția și dezvoltarea învățământului în satul Șimișna este strâns legat de începuturile învățământului românesc în țara noastră. Dacă începuturile învățământului la români datează din jurul anilor 1020¹, în ceea ce privește satul nostru date referitoare la învățământul organizat apar mult mai târziu. Un rol important în dezvoltarea primelor focare de cultură la români l-a avut religia creștină care va influența secole de-a rândul școala și învățământul românesc.

De aceea prima etapă a învățământului în localitate trebuie privită în strânsă legătură cu ortodoxismul și primele sale focare de cultură în limba slavonă, iar din secolul al XIV-lea și în limba română.

Alături de mănăstirile din Maramureș, Peri, Strâmba Fișezului, Ciocmani², mănăstirea din Șimișna se numără cu siguranță printre primele focare ale culturii românești medievale din partea de NV a țării. Nu dispunem de date exacte referitoare la începuturile construcției acestei mănăstiri, ea pierzându-se în negura vremurilor, dar, îpotrivit tradiției, în Lunca Văii Mănăstirii, a existat o mănăstire a călugărilor ortodocși care și-a încheiat existența la începutul secolului al XIX-lea. Biserica mănăstirii a fost mutată în localitatea Pustuța unde există și azi³ (sf. sec. XIX)³. Vechimea acestei mănăstiri este mult mai mare deoarece „potrivit Conscrierii din anul 1658 aici existau doi preoți romani⁴”. Urmele acestei mănăstiri se mai văd și astăzi la suprafața solului pe locul numit Valea Mănăstirii din partea de SV a satului. Aceasta a fost probabil prima școală care a inițiat în tainele cititului numeroși cantori și preoți, nu numai pentru satul nostru, dar mai mult ca sigur și pentru satele învecinate.

În evoluția școlii un rol de seamă l-au avut măsurile inițiate de Principele Transilvaniei Mihail Apafy. Acesta, din dorința de a crea condiții pentru trecerea românilor la calvinism pretinde mitropolitului ortodox de la Alba Iulia să înființeze școli în care să se învețe „a scrie și a citi în românește și unde să se dea o cultură mai întinsă limbii române⁵”.

Acest ordin, dat în 1659 nu se va aplica nici la sfârșitul veacului din cauză că preoția era ereditară, preotul îngrijindu-se singur de urmaș, pe care-l alegea de regulă din-

tre fiii sau generii lui.

Înfăptuirea unirii cu biserica Romei a favorizat după anul 1700 introducerea limbii române și în biserica din Șimișna, construită din lemn și sfințită în 1692 apoi din nou în 1876 (având hramul Sfinților Arhangheli). A fost înzestrată cu trei clopote, cu inscripții chirilice, din care două au fost ridicate de autoritățile austro-ungare la începutul primului război mondial, iar al treilea se păstrează azi la biserica nouă⁶. Este posibil ca exemplul preotului din Năpradea, Filip, ca și a altor preoți de pe Valea Somesului care copiau cărți în limba română după cele de la Sud de Carpați să-l fi urmat și preoții care s-au perindat în parohia Șimișna în sec. al XVIII-lea, cu toate ca nu avem date concrete în acest sens.

Urcând în scaunul episcopal al Eparhiei Făgărașului, Inochenție Micu-Klein a acționat cu hotărâre pentru emanciparea politică și culturală a neamului românesc, mai ales pentru exercitarea dreptului la o instrucție sistematică într-un cadru adecvat așa cum prevedea articolul 8 al celei de a doua Diplome Leopoldine⁷.

Interesată în consolidarea Unirii religioase și în formarea unor supuși devotați statului austriac, Maria Tereza la 15 aprilie 1746, da ordin Camerei Aulice și apoi Guberniului Transilvaniei să fie ridicate școli, amenințând cu grele pedepse pe nobilii care ar îndrăzni să oprească copiii iobagilor români să frecventeze școala⁸.

La 3 iulie 1776 episcopul Grigore Maior pune în fața unui sinod protopopesc necesitatea ca „în tot satul diecii școală să ție și să învețe cu pruncii... iar oamenii datori să fie...să-și deie pruncii la școală ca să nu crească dobitoace⁹”.

A doua jumătate a sec. al XVIII-lea, este perioada în care își are începuturile școala și învățământul românesc organizat și în satul nostru. Măsurile iluministe luate de Iosif al II-lea, vor contribui la dezvoltarea învățământului românesc în Transilvania. În anul 1786, împăratul dispune să se zidească școli prin contribuția materială a proprietarilor de pământ și prin munca și cărașia țăranilor¹⁰. În ceea ce privește plata învățătorului, împăratul ordona să se încheie un contract formal cu comuna în fața unui funcționar administrativ prin care

2/3 din leafă să i se poată plăti în natură, iar restul în bani. Pentru asigurarea și îmbunătățirea frecvenței copiilor la școală, monarhul luminat atrăgea atenția țăranilor să se dezrădăcineze de obiceiul de a-și trimite copiii cu vitele la pășune în timpul anului de învățământ¹¹. Recensământul populației din anii 1784 - 1787 înregistrează în satul Șimișna un dascăl diac¹², care probabil învăța scrisul, cititul și socotitul, pe lângă Biserica greco-catolică din localitate.

Școala greco-catolică a luat ființa în anul 1848, când în lipsa unui local s-a închiriat în acest scop o casă particulară pe locul numit Dabu în care s-a început procesul instructiv-educativ¹³. Școala s-a construit în anii 1850 - 1851 având fundamentul din piatră, acoperită cu șindrilă, formată din trei încăperi, un pridvor, o cameră pentru locuința învățătorului și o sală de clasă. Janos Kadar în Monografia Comitatului Szolnok-Dobica arată că între anii 1860 - 1870 maghiarii, care nu au biserică proprie și țin slujba într-o casă particulară, și-au ridicat școală separat pentru copiii lor¹⁴.

Redactarea după anul 1866 a Sematismelor episcopiei greco-catolice Gherla ne ajută să cunoaștem mai bine evoluția învățământului din localitate. Sematismul din 1867 consemnează existența în satul Șimișna a unei școli din lemn în care dascălul Nicolae Ban învăța 80 de școlari¹⁵. Un rol important în organizarea învățământului l-a avut preotul local Simion Petrice ajuns la un moment dat și inspector școlar al districtului Vad¹⁶. Acesta are un cuvânt greu de spus în funcționarea școlii și mai ales în numirea învățătorilor. După ce învățătorul Constantin Oltean este înlăturat în 1889 din cauza băuturii, spune preotul Petrice, în locul lui este numit Bora Cosma. Nici acesta nu funcționează prea mult pentru că în 1896 este consemnat în șematismul din același an din nou Constantin Oltean care funcționează până în 1906, când este consemnat dascăl Vasile Borbeli. Este posibil ca acesta să nu funcționeze prea mult în localitate pentru că Bora Cosma revine la catedră până în anul 1914, când în urma decesului acestuia, învățător în sat este Vasile Tomșa.

Bora Cosma este originar din Rus și studiază la Blaj. Salariul lui era de 300 florini, dar în realitate primea mai puțin. Preda la 50 - 60 de elevi religie, aritmetică, istorie, științele naturii și constituția. Limba de predare era română¹⁸. Învățământul până la anul 1918 avea un caracter confesional¹⁹, punându-se accent pe însușirea dogmelor și ritualurilor religioase. Preotul și biserica erau considerați părinții spirituali, organizatorii și îndrumătorii școlii. Școala era considerată fiica bisericii dar aceasta a privit-o întotdeauna de sus pe „sora sa laică”²⁰.

Metodele de învățământ până la 1867 erau total ineficiente. Predomina metoda scolastică prin care fiecare învățător proceda la predarea scrisului și cititului „după cum îl tăia capul”, fără a exista o programă analitică, manuale. Deși dispoziția oficială era să se înceapă cursurile între 15 noiembrie - 15 martie ale anului, orele se făceau după dispoziția diacului sau învățătorului care până la 1830 era în general un simplu țăran cunoscător de carte²¹. Timpul de școală scurt, dascăli slab pregătiți și mai ales metoda defectuoasă de predare a „bucovnelor!” făceau învățământul deosebit de greoi, încât un elev nici după 6 - 8 ani de școală nu știa să scrie și să citească cum trebuie²². După anul 1910 învățământul se va desfășura pe clase. Cei ce treceau de vârsta de 12 ani se numeau repetiționari. Elevii erau așezați în clasă pe rânduri, fiecare având câte un șef dintre elevii cei mai mari (monitori) care mențineau ordinea și raportau învățătorului elevii absenți, bolnavi precum și diferitele abateri săvârșite de aceștia. Cu toate acestea dascălii Nicolae Ban (1848 - 1870), Luca Blaga (1870 - 1872), Gheorghe Gurj (1873 - 1880), Eliseu Ban (1880 - 1882), Vasile Rebreanu (1883 - 1884), Costan Oltean (1885 - 1889) și Cosma Bora (1890 - 1914)²³ s-au preocupat îndeaproape pentru luminarea minților locuitorilor satului, reușind să familiarizeze copiii cu cunoștințe primare din domeniul scrisului, cititului și socotitului. Ei au fost cei care au vegheat la păstrarea și înflorirea culturii și limbii naționale, luptând din răzputeri împotriva tendințelor regimului habsburgic și a dualismului austro-ungar de denaționalizare și de ținere în incultură a țăranimii din localitatea noastră. Deși învățătorii au fost stimulați cu mari premii, încercarea autorităților austro-ungare de a introduce în anul 1886 predarea în limba maghiară, datorită puternicii rezistențe a locuitorilor în frunte cu preotul Simion Petrice și învățătorul Costan Oltean a eșuat, învățământul desfășurându-se și în continuare în limba română.

Perioada cuprinsă între cele două războaie mondiale constituie a treia mare etapă în evoluția învățământului din satul Șimișna. Unirea Transilvaniei cu România, la 1 decembrie 1918 a adus mari transformări și în viața spirituală, culturală a satului. După acest an, învățământul va fi patronat de stat. Acest fapt permite modernizarea școlii prin ridicarea conținutului științific al lecțiilor, o mai bună dotare a bazei materiale didactice, perfecționarea metodologică și de specialitate a cadrelor didactice. Principiile științifice, care au stat la baza organizării învățământului au asigurat în această perioadă un câmp mai larg de activitate instructiv-educativă. Ponderea mai mare în cadrul disciplinelor de învățământ o au acum matematica, limba română, istoria,

geografia și științele naturii. Cu toate acestea predarea religiei în cadrul programei școlare ocupă un loc important, preotul Gherasim Căpîlna făcând cu cei 257 elevi ai

anul 1918 procentul neștiutorilor de carte s-a redus considerabil²⁷ potrivit recensământului general al României din anul 1930, în Șimișna mai existau analfabeți, în

Categorie de instrucție	Total	Masculin	Feminin
1	2	3	4
1. Instrucție primară	243	172	71
2. Instrucție profesională	4	3	1
3. Instrucție secundară	15	8	7
4. Instrucție universitară	2	2	1

scolii din anul școlar 1934 - 1935, patru ore de religie săptămânal²⁴. Cei mai în vârstă din sat își aduc cu drag aminte de învățătorii Mihai Pinte, Ioan Bodea, Georgeta Mărgulescu, Marin Constantin (numit datorita staturii mici „Kitsch“, foarte vestit pentru severitatea sa), Didina Persida Pinte, Augustin Astalișin. O figura luminoasă a dascălului din această perioadă a fost învățătoarea Didina Persida Pinte, venită în localitatea noastră la începutul deceniului trei al secolului nostru. S-a născut în Zagujeni - județul Caras - Severin, în 4 martie 1910, purtând numele de familie Albai. Absolventă a Liceului pedagogic din Lugoj, promoția 1929, este repartizată în același an în satul Prisaca, iar în 1930 mutată în satul Var din județul Caras - Severin. În 1931 căsătorindu-se cu notarul Ioan Pinte se stabilește în localitatea Șimișna, unde după ce funcționează un an în localitatea Zalha, din 1932 funcționează ca învățătoare titulară la școala din localitate. În timpul evenimentelor tulburi ale anului 1940 învățătoarea Pinte Persida este nevoită să părăsească localitatea, împreună cu familia, stabilindu-se în primăvara anului 1940 în Bonțida județul Cluj. După odiosul dictat de la Viena, în toamna anului 1940 se refugiază în România, funcționând ca învățătoare în localitățile Prisaca, Sanovița și Bucovăț din județul Timiș. După eliberarea localității de sub ocupația hortysto-fascistă în vara anului 1945 se întoarce în localitate funcționând ca învățătoare până la 21 februarie 1965, când moare răpusă de o boala cruntă²⁵.

Cu toată strădania acestor inimoși dascăli, lipsa manualelor, prețul ridicat al acestora, bolile, nevoile muncilor agricole, slugăritul, diminuau considerabil frecvența și calitatea învățământului. Mulți dintre cei înscriși la școală în clasa I nu ajungeau să facă decât doua - trei clase, renunțând să mai frecventeze școala. Spre exemplificare, în anul școlar 1935 - 1936, din totalul de 271 elevi câți frecventau școala, 222 erau în clasele I - IV și numai 49 în clasele V - VII. Dacă în clasa I în același an erau înscriși 85 de copii, în clasa a V - a erau 24, în a VI - a 5, iar în a VII - a 20²⁶.

În această situație este explicabil faptul de ce incultura și analfabetismul făceau casă bună și în satul nostru în perioada dintre cele doua războaie mondiale. Deși după

marea lor majoritate proveniți din rândul sexului feminin. Cea mai mare parte a cunoscătorilor de carte beneficiau doar de instrucție școlară primară, foarte puțini fiind aceia care au urmat școli profesionale, secundare și învățământ universitar; așa cum se poate vedea în tabloul de mai jos.²⁸

Prin momente deosebit de grele și dramatice a trecut școala în cel de-al doilea război mondial. Învățătorii sunt nevoiți să părăsească localitatea refugiindu-se în diferite zone ale României (Marin Constantin la Mărășești, Mihai Pinte și Persida Pinte în Banat). Școala este încadrată cu cadre didactice maghiare, unii dintre ei având pregătire necorespunzătoare (exemplu Fehervary Iuliana avea patru clase primare). În locul dascălilor români, nevoiți să plece în refugiu sunt încadrați la școală Szil Elisabeta, Szel Erno, Dadoy Juji, Fehervary Iuliana și Ghere Jenó. Copiii au fost obligați să învețe în limba maghiară din niște manuale în care românii erau înfățișați drept niște ciobani idioti și alcoolici.²⁹ Toate formulele de adresare, cunoștințele noi predate, erau pretinse în limba maghiară unor copii nefamiliarizați cu această limbă străină pentru ei, producând confuzie, imposibilitatea învățării lecțiilor, iar de aici pedepsele de tot felul și bătaia se țineau lanț în școală.

După alungarea cotropitorilor străini școala își reia activitatea, o parte din dascăli se reîntorc din refugiu. Funcționează acum Pinte Persida, Ceulea Axente, Lucian Alexandru și Rusu Augustin.

Cursurile se desfășurau în două cicluri: ciclul I dimineata, iar ciclul II după masa. Examenele de absolvire a clasei a VII - a se țineau pe centre. Elevii din Șimișna, susțineau acest examen la Glod în fața unei comisii care-l avea în frunte pe Pinte Alexandru-revizor școlar.³⁰

O cotitură însemnată în viața școlii a constituit-o reforma învățământului din 1948 care a avut menirea de a deschide larg porțile școlilor pentru toți copiii localității. Școala a fost eliberată definitiv de sub influența bisericii, întregul proces instructiv-educativ a fost așezat pe baze noi, științifice, învățământul devine obligatoriu pentru ciclul primar și elementar, asigurându-se gratuitatea lui. Acum se organizează în Șimișna un centru școlar cu

clasele V - VII pentru toți elevii din comunele : Bogota de sus, Zalha, Șimișna, Rus. Se deschide un internat amenajat într-o parte a vechiului local de școală. Elevii cu situație materială slabă și orfanii de război primeau burse și semiburse iar cei care nu beneficiau de burse și locuiau în internat aduceau alimente. Unii locuiau în gazde comune la diferiți cetățeni din sat. Tot acum se organizează o grădiniță cu cantină pentru copii de vârstă preșcolară, săraci, subvenționată de stat și patronată de Comisia de femei a cărei președintă era Ghișan Ludovica și secretară Pinteș Persida.

În anul 1949 - 1950 se dă în folosință un nou local de școală cu cinci săli de clasă și laborator, investiție de stat. Internatul își încheie activitatea în 1954 când se organizează școli de șapte ani în fiecare localitate. La fel și cantina grădiniței.³¹

Note:

1. Ștefan Bîrsănescu, *Istoria pedagogiei*, București, 1969, p. 55;
2. Ioanichie Bilan, *Vetre de sihăstrie românească*, București, 1982, p. 469;
3. Kádár József, *Szolnok-Doboka monographiaja úrmegya* (Monografia comitatului Solnok-Dobóca), VI Dej, 1903;
4. *Ibidem*;
5. *Pagini din istoria Maramureșului* Baia Mare, 1967, p. 62;
6. Kádár József, *op. cit.*;
7. Nicolaie Albu, *Istoria învățământului românesc din Transilvania 1800-1867*, București 1871, p 155;
8. Valer Hossu, *Organizări școlare în Transilvania până la Gheorghe Șincai*, în *Revista de pedagogie*, 1982, nr. 9, p. 48;
9. *Cultura creștină*, XIV (1936), nr. 3 p. 159.
10. Nicolaie Albu, *Istoria învățământului românesc din transilvania până la 1800*, Cluj, 1944, p. 208-211;
11. *Ibidem*;
12. Augustin Bunea, *Din Istoria românilor. Episcopul Ioan Inocențiu Klein*, Blaj, 1900, p. 336;
13. Kádár József, *Szolnok-Doboka monographiaja úrmegye nepoktatás Ugyanek története*, Dej, 1896, p. 454;
14. Kádár József, *Szolnok-Doboka monographiaja úrmegya* (Monografia comitatului Solnok-Dobóca), VI Dej, 1903;
15. Sematismul episcopiei gr. cat. de Gherla pe anul 1867;
16. *Idem*, pe anul 1903;
17. Informații - Eugen Bora;
18. Sematismul episcopiei gr. cat. de Gherla pe anul 1914;
19. Nicolaie Albu, *Istoria învățământului românesc din Transilvania 1800-1867*, București 1871, p 18-19;
20. *Idem*, p. 10;
21. *Idem* p. 12-13;
22. *Idem* p. 13-14;
23. Kádár József, *Szolnok-Doboka monographiaja úrmegye nepoktatás Ugyanek története*, Dej, 1896, p. 454;
24. Arhiva Școlii din Șimișna, registrul matricol, an școlar 1935-1936;
25. Informații, Tiberiu Pinteș - învățător la Școala din Șimișna;
26. Arhiva Școlii din Șimișna, registru matricol, an școlar 1935-1936;
27. Vasile Ciubăncan, *Evoluții demografice Sălăjene contemporane*, în *Acta MP*, I (1977), p. 285;
28. *Recensământul general al populației României - 1930*, III, București, 1938
29. Arh. Stat Sălaj, Fond Protopopiatul gr. cat. Ciocmani-Ileanda, Raportul protopopului Ștefan Botha din 22 martie 1946;
30. Informații, Tiberiu Pinteș - învățător la Școala din Șimișna;
31. *Ibidem*.

GRUPUL ȘCOLAR „IULIU MANIU“ - între tradiție și modernitate -

prof. dir. **Stelian Flonta**, prof. **Gabriela Sârbe**,
Grup Școlar „Iuliu Maniu“ Șimleu Silvaniei

În condițiile actuale, când se înregistrează achiziții tot mai importante în sistemul științelor, artelor, tehnologiilor, când apar probleme de adecvare în raport cu o societate bazată pe economie de piață, când se pun probleme de compatibilizare cu repere europene, instituția noastră de învățământ e gata să întâmpine „provocările“ noului secol, prin ampla și diversă ofertă educațională.

Prezentăm, sintetic, în cele ce urmează, pentru cei interesați, câteva aspecte valorice ale școlii noastre înscrise între cele două repere: tradiție și modernitate.

Permanență, continuitate

Instituția noastră, situată în orașelul de la poalele Măgurei, Șimleu Silvaniei, are o vechime seculară, fiind atestată documentar din 1883, când funcționa sub denumirea de Școală Profesională. Desigur, de-a lungul deceniilor a cunoscut mutații profunde.

În perioada interbelică a funcționat sub numele de Școală de Industrie și Comerț. În anul 1974 se transformă într-o unitate de învățământ mediu sub denumirea Liceul de Mecanică, Șimleu Silvaniei.

Din 1994 devine Grupul Școlar „Iuliu Maniu“ - generic emblematic - împrumutând numele ilustrului om politic, marele bărbat de stat ce s-a născut în orașul nostru. Numele reprezintă în același timp un simbol și un imbold pentru generațiile actuale de elevi.

Grupul Școlar „Iuliu Maniu“ cunoaște an de an prefaceri adânci, numărul elevilor crește neconținut, „mirajul“ liceului nostru fiind dovedit de numărul mare de elevi, 836, cuprinși în 33 clase (învățământ liceal, postliceal, școală de arte și meserii și profesional).

În timp, în „palmaresul“ școlii noastre s-au înscris generații excepționale care i-au adus faimă, prestigiu, apreciere și recunoaștere prin rezultatele la învățătură, succesele la concursurile școlare, sesiunile de referate și comunicări, activitățile extrașcolare și sportive, prin activitatea profesională în care s-au specializat ulterior. Sunt suficiente câteva nume remarcabile pentru „cartea de vizită“ a școlii, precum: Claudiu Oiegaru (medic), Dan Oiegaru (inginer), Radu Pașca (medic), Sorin Pașca (medic), Călin Groza (medic), Florin Mag (inginer), Crina Morar (psiholog), Petru Merghes (cadru universitar), Turai Leda (prof. universitar), Flaviu Pastor (actor), etc.

Tot mai mulți absolvenți ai liceului nostru își desăvârșesc studiile, urmând cursuri universitare, acoperind o „paletă“ foarte largă de specialități: de la informatică la medicină, de la litere la inginerie, de la psihologie la educație fizică și sport, de la științe juridice la cele economice.

În ultimii ani, un număr apreciabil de absolvenți sunt acceptați la diferite facultăți pe baza rezultatelor deosebite la faza națională a concursurilor pe discipline. Este cazul unor elevi „model“: Florina Flonta (medicină), Lengyel Androniu (informatică), Ionuț Fărcaș (informatică); Adrian Prisăcariu (informatică).

Pe de altă parte, mulți absolvenți se angajează rapid la diferite unitati economice sau societăți comerciale din zonă.

Modernitate

Școala este asociată în mod firesc cu „personajul“ ei sta-tornic și central: cadrul didactic. Se poate spune că actual-mente Grupul nostru Școlar este încadrat cu personal didac-tic calificat, preocupat permanent de perfecționare și autop-erfecționare.

Din cele 56 de cadre didactice, 42 sunt cu studii supe-riore de lungă durată, 13 cu școală de maștri; 31 de profes-ori au gradul I, 9 gradul II, 5 definitiv; 11 sunt debutanți. Școala oferă consiliere prin existența unui specialist: psiholog.

Cadrele didactice participă la stagii de perfecționare, ela-borează materiale didactice și mijloace de învățământ cuprinse în cataloagele Inspectoratului Școlar, colaborează cu articole de specialitate în presa cu profil pedagogic la nivel național, elaborează culegeri de probleme și exerciții matem-aticite editate la Universitatea „Babeș-Bolyai“, Cluj-Napoca. Printre autori se află profesorii de matematică: Stelian Flonta, Adriana Brisc, Lorincz Eniko.

Deschiderea profesorilor spre nou, spre modernitate e dovedită și de absolvirea cursurilor școlii postuniversitare de informatică din cadrul Universității Tehnice Cluj-Napoca, de către un număr de 10 persoane, care au obținut abilități în folosirea calculatoarelor.

Alături de profesori, cadrele didactice auxiliare contribuie la buna desfășurare a procesului instructiv-educativ.

Baza didactică este corespunzătoare unui învățământ modern, formativ, dispunând de 36 săli de clasă și cabinete, 10 laboratoare, 16 ateliere, 6 laboratoare de informatică cu conectare permanentă la Internet prin intermediul serveru-lui propriu. Această bază materială este continuu actualizată, astfel încât să răspundă noilor cerințe de instrucție și edu-cație. S-au făcut investiții în dotarea ultramodernă a unui nou laborator de informatică și este în stadiul de construcție o sală de sport după standarde europene. Școala dispune și de inter-nat ce oferă condiții civilizate de trai.

În cadrul unității există următoarele forme de învățământ: liceal, postliceal, profesional și școală de arte și meserii.

Învățământul liceal este reprezentat de clase din filiera teoretică (matematică-informatică, intensiv informatică, științe ale naturii) și de clase din filiera tehnologică (profil tehnic cu specializările tehnician în transporturi, tehnician electronist, tehnician electrotehnicist; profil servicii cu spe-cializarea tehnician în administrația publică). Școala profes-ională este reprezentată de clase având pregătirea de bază: mecanică (meseria mecanic auto); fabricarea produselor din lemn (meseria tâmplar universal); industrie textilă și pielărie (meseria confecționar produse textile). Școala de arte și meserii fiind reprezentată de clase aparținând domeniilor: mecanică, fabricarea produselor din lemn, textile-pielărie.

Învățământul postliceal cuprinde clase cu specializarea anal-ist-programator. Pentru buna pregătire a elevilor, funcționează și o școală de șoferi pentru categoriile B și C.

Un spațiu reconfortant și căutat al școlii este biblioteca ce posedă un fond mare de carte, respectiv un fond total de 17.441 publicații (beletristică, dicționare, enciclopedii, atlase, albume, unicate, cărți vechi, publicații seriale, etc.). Acest loc, adevărată „oază“ de liniște și meditație oferă cititorilor cli-matul necesar pentru lectură și studiu.

Școala colaborează fructuos cu agenții economici, autoritățile locale, organizații de diferite tipuri. Sau stabilit relații de parteneriat cu unități economice din zonă, unde o parte din elevi se formează profesional în cadrul activităților practice. Această colaborare facilitează absolvenților dobândi-rea unor locuri de muncă în aceste unități. Activitatea desfăș-urată de elevi este una care aduce venituri extrabugetare folosite pentru dotarea laboratoarelor, atelierelor și premierii elevilor cu diferite ocazii.

În prezent suntem cuprinși în cadrul programelor de parteneriat „SOCRATES-COMENIUS“ într-un proiect de dez-voltare școlară, coordonat de o școală din Franța, alături de care participă școli din România, Italia, Irlanda, Polonia. Proiectul facilitează crearea unor relații de colaborare cu școli din U. E.

În aceeași idee, școala a inițiat activități cu caracter euro-pean cu prilejul „Zilei Europene“ (SPRING DAY in EUROPE), în care au fost antrenați profesori și elevi, activitatea final-izându-se cu obținerea unei diplome de participare din partea comisiei europene.

Pe linia manifestării înclinațiilor și talentelor artistice ale elevilor, școala oferă un cadru larg de exprimare, astfel cu prilejul zilei școlii (în luna mai) sau aniversărilor și comemo-rărilor unor evenimente și personalități istorice, literare, cul-turale remarcabile, se întrec în „măiestrie“ formațiile de teatru, dans popular, dans modern, grup vocal, recitatori.

Revistele școlii „SCHOOL“ și „INFO ++“, încununează activ-itatea creatoare a elevilor noștri, reviste apreciate de cititori și de „specialiști“, dovadă locurile fruntașe obținute an de an la concursul de reviste școlare. O adevărată „cronică“ a activ-ității revuistice din ultimul deceniu o reprezintă culegerea „ANI DE LICEU. . .“, „operă“ a colectivului de redacție a revistei „SCHOOL“ din anul școlar 2000-2001.

Succesele școlii, ale profesorilor și elevilor care au partici-pat la diferite concursuri și s-au situat pe podiumurile naționale la cele mai diverse obiecte, ne îndreptătesc să cre-dem că Grupul Școlar „Iuliu Maniu“ se va afirma în contin-uaire prin generațiile de absolvenți bine pregătite care să facă față „provocărilor“ viitorului.

Școala va fi permanent receptivă la nou și va căuta să anticipeze - din punct de vedere al pregătirii elevilor - VIITORUL.

Versuri premergătoare

Vasile Grigore Latiș este un poet de mare profunzime atât prin tematica poemelor sale, cât și prin limbajul metaforic din care răzbate un „amalgam“ veșnic înprospătat de suflul nostalgiei, sentimentului de dor și apropiere de miturile creștine văzute de un suflet mereu răvășit de căutări și neliniști. Melancolia și smerenia se așează ca un lințoliu peste fața lucrurilor, făcându-ne să intuim că drumul spre esențele pure ale trăirii este greu și anevoios. Il visăm mereu, dar nu-l putem atinge.

„Sunt spații de tăceri și gând pierdut
pe care nimeni nu-l mai vede,
de văzut ... Nimeni ...“

(Despre muzică)

Metafizica poeziilor lui Vasile Grigore Latiș se decriptează lăsându-te pradă unui timp așternut peste vămile văzduhului nordic, pe care-l înfioară din când în când freamățul de codru, ori gândul înaripat a celui ce visează o lume bătănd la porțile singurătății.

„Pădure, tu! Bogată-n cuvânt
și singură...: Ceva mai aproape
noi n-avem de rostît, nici de crezut. „

(Improvizatie)

Trecând peste efigia anotimpurilor, omul se măsoară cu sine, se înalță prin curaj și trece peste râul vieții, ca o frunză purtată de vânt. Sufletul este izvorul adevăratei trăiri, ca o trecere printre oglinzi paralele.

„Râul se ține de ape, din val și aproape
care se-trec, aulic sună pasul străinului
pe drumul de piatră străveche“

(Blând contrast)

Pastelurile, poeziile închinat mamei, copilăriei și locurilor natale au discreția sobră a pădurilor aninate de umerii dealurilor, în timp ce glasul celor dragi plutește ca un balsam peste vrerile unui timp ce nu mai are răbdare.

„Copiii se joacă cu jocul și timpul i-ajunge“

(Rugăciune)

Meditative și în același timp candidă prin registrul lor mitic și folcloric poemele din volumul „Versuri premergătoare“ de Vasile Latiș îl leagă pe acesta de un pământ ancestral mustind de datini, cuvinte și tăiri, în care algoritmi vârstelor se succed

VERSURI
PREMERGĂTOARE...

de Vasile Grigore Latiș

ca niște coame de val într-o perpetuare a generațiilor.

„Ascundete bine ... In rădăcină și piatră,
In arbori-stihie ce încă mai cresc în
grădini, în umbra Surorii când trece
peste ape-ntunecate-adormind,
în Munte te-ascunde:
și te ascunde în cel ce nu sa născut“

(Catren abia știut)

I. C.

Vers V

Slavă celui ce leagă, și vindecă. Iar în
afara ochiului pistilul, templul, și
iarăși zâmbetul:ca și cum ar sta în
fața a ceea ce e mai mult decât el
însuși în sine-adăugat. Adă-ți aminte că
dăinuirea e trecere, și salt, și naștere grea;

ca numai ea se numește cu numele.

Vindecare

Severa față a lucrurilor, la-nălțare!

O vale, sovăită. . . Și miera prin
ceață cântând și-ntunecata răbdarea-
copilului, mai demult, la iazul Tritonului!
Ca în sfârșit să treacă-nainte un duh
luminos! Căci ție mereu îți urmează
steaua și locul; și vara, și flori înflorind,
și valuri repezite se-ntorc înapoi către
Mama. Raze, pentru cei fără de moarte
și ucigașul ne vine din urmă. . .

Ori te zidești în lumină și singur ai fost.

Singur. Și nu te-ai născut.

Celei moarte de timpuriu

Uneori zâmbești ... Atât de tare zâmbești, cum morții
Zâmbesc. Uneori petrecem cântece vechi împreună,
încet, și de durere Domnul ne-însoțește pe îndelungi
cărări ale timpului, ne-aducem aminte; ca o
povară de ruguri pe umeri purtăm gândirii

triste. Uneori răpite imagini din preajmă
întorc către tine: grohot de munte căzând
în neagra prăpastie. Uneori, împăpușat, vreun prunc
năzuiește spre tine și alții, morți, ca de-o mamă
se-alină. Uneori chipul tău iese-n oglinzi-
ucigașul!, și iarăși se-ascunde. O, marea retrasă,
plângând... și ziua de azi, înainte...

Uneori n-ntoarcem în stingeri străvechi.

Marină 1

Ea chipul de noi și-a ascuns... Vine.
Și pleacă. Încă-mi aduc aminte:
Creștetul regelui împărățind peste
Ape și caii băiatului întorși de la
soare-răsare și nimeni n-a fost.

Valul...sărat...

Un chip răposat; și farul și-a-nfipt
în mine ochiui cumplit de nu
pot să-l uit!

Elail, tânguirile mării...
Și Aias zace pradă nebuniei și
Zeului pe țărnul stâncos.
Încă-mi aduc aminte;un străin
Care-a murit în mine demult.

Valul... sărat...

Apus de soare în prag de iarnă

Pe tine, ca pe nimeni altul când
trece vântul întunecat al sortii
și marea străveche, cu ochiul-nghetat,
pe aproape, te-aud.

Regele, cu ai săi, pe când urmau
pământul cu daruri și focul
fară sămânță și codrii foșneau
împrejuri, așteptând.

Ce mult e deatunci!

Furtunoase aduceri-aminte au
crescut în auz!

Mortii, când chipul se-alege
și vine spre noi o străină-
dar n-o mai cunoaștem.

Părinții.

Frații, amândoi, adormiră...
Adormiră...
Iar mie ucigașul îmi vine din urmă.
Dar pașnic acum coborî la cei

pașnici, și trecu.
Petine cape nimeni altul te aud.

Tristețe

Aici și acolo primăvara se-ntoarce. Pasul
copiilor... Și deodată pădurea cade
înăuntru, departe, răpită de puterea
începutului. Cineva vede și ochiul-și
ascunde. Argintiu e vântul și singur.
Vedenie numai pământul, trainic, și
bun dinainte-ți. Clopote zvonesc și fulgeră
pieptul; anii Domnului cad îndărăt
și de duc.

Frumos e omul și singur: o vietate plăpândă
coboară cărarea în sfântă știință de sine.

Acolo, departe... niciunde. Niciunde.

Rugăciune

Zeul, singur-știutor...dorește și nu dorește
să se numească cu numele. Piedut, în cele
vădite, și iarăși ascuns...

Copiiiucid ce e viu și se joacă
cu jocul-rombul, și mingea, titirezul
și mărul și herbulsunt singure.
Pe când făclia ardea în biserica pustie
încet mohorâtă.

Dar cineva - ascultă-mă bine-
a lucrat pentru noi,
a murit pentru noi,
a plecat pentru noi,
a uitat-până unde Uitatea însăși
se naște și cântă sub Pomul de smirnă
și aur.

A uitat. Mamă, demult, a uitat

Și și-a adus aminte: cumplită, sfâșietoare.
iubire (e chip leit dar nu-l ajunge
plânsul-să temi acest cuvânt. Te teme!)

Copiii vin... și trec...

Copiii se joacă cu jocul și timpul i-ajunge.

Pân' la urmă . . . de comun acord

Milena-Alexandra Blaga, clasa a VII-a A,
Școala Gimnazială „Porolissum“ Zalău

- Poftim, copilaș mic și slab! Mănâncă, fiindcă nu ai prea multe ocazii să o faci! *Vai, bietul de tine*, gândi fata. Cum de nu au un gram de milă oamenii ăștia! Dau în tine ca în hoții de cai! Tu nu ești decât un copil abandonat, fără părinți și fără casă, ce hoinărește pe străzi căutând dragoste și afecțiune. Dar în zadar. Nimeni nu-ți dă nici măcar un colț de pâine. Uite! Știi ce? Eu îți promit, că de acum încolo, o să-ți aduc zilnic de mâncare. Bine?

- Da! spuse copilul parcă cu un glas stins.

- Bine. Poftim și bucata asta. Acum, trebuie să plec, deoarece părinții o să-și facă griji, iar dacă mă caută și mă văd cu tine, o să-mi tragă o mama de bătaie de o să-mi sară capacele. Ne întâlnim mâine, bine?

- Mulțumesc! spuse copilul în șoaptă.

Familia Ulianov este o familie de monarhi, ce au o casă splendidă în sudul Bucureștiului. Capul familiei, domnul Vladimir Ulianov are o funcție înaltă în stat, iar soția sa, doamna Bela Ulianov este o femeie frumoasă și deșteaptă, calități pe care le-a moștenit și fiica sa, Rosa Ulianov.

Rosa Ulianov este o tânără domniță în vârstă de 16 ani. În ciuda faptului că este bogată și nu-i lipsește nimic, aceasta nu e îngâmfată, lăudăroasă, dimpotrivă: îi place să fie în compania săracilor, să îi ajute, să vorbească cu ei. Însă acest lucru displace părinților, care doresc ca ea să fie în compania oamenilor de rangul ei. Ba chiar aceștia îi interzic plimbările neînsoțite de cineva din familie și nu-i dau bani. De aceea, aceasta fuge des de acasă, luând cu ea bijuteriile mamei și bunurile casei, pentru ca apoi să le vândă și să cumpere mâncare săracilor. De asemenea, când iese de la școală, nu ezită să meargă în nordul Bucureștiului (zona săracă), să ducă pachetul ce mama îi pune să-l mănânce. Deci, cu alte cuvinte, aceasta nu mănâncă la școală în favoarea flămânzilor. Este un lucru bun, până nu devine exagerat.

Doamna Bela nu crede că fiica ar putea fura din propria casă și de la propria-i mamă. Aceasta acuză servitoarele de furt și le concediază.

- Ieși afară din casa mea, hoțo! Cum ai putut să furi, după zece ani în care am avut deplină încredere în tine? Pentru că doar tu m-ai putut jefui, nimeni altcineva. Doar tu ai acces la bunurile casei și la bunurile mele.

- Dar poate le-a furat Rosa!

- Cum? Mai ai nerușinarea și tupeul să o acuzi pe Rosa, propria-mi fiică? Cum poți spune că ea ar putea să-mi fure bijuteriile, pe când nici nu-i plac?

- Dar ...

- Nici un „dar“! Ieși să nu te mai văd! Ieși am spus! Și să te întorci cu bijuteriile mele!

A doua zi dimineată, în timp ce Rosa caută mâncare prin bucătărie, doamna Ulianov, se aranjează pentru că este nevoită să-și însoțească soțul la o ședință de guvern, la care participă și consoartele parlamentarilor. Acesta este un bun prilej ca Rosa să ia bani din biroul tatălui, deoarece părinții sunt plecați iar servitoarea tocmai a fost concediată. Așadar, domnișoara Ulianov își face apariția în biroul domnului și se autoservește cu un carnet de cecuri, cu care pleacă la bancă să-și ia banii. Mulțumită, merge la școală, unde ora începuse deja. Este atât de nerăbdătoare, încât din cinci în cinci minute, fără să-și dea seama, se uită la ceas, să vadă când sunt gata orele. După lungi așteptări, se sună pentru plecarea acasă. Însă nu drumul spre casă este important, ci drumul spre Matei, copilul căruia i-a mai dat de mâncare și căruia i-a promis că va merge zilnic la el. Cu două plase pline de mâncare, își face apariția printre săraci, împărțindu-le hrana cumpărată. Pe fața sa se citește o enormă fericire, apreciind bucuria oamenilor.

La ședință, domnul Ulianov are ghinion deoarece este respins de către Consiliul Parlamentului, iar visul său de a deveni primarul Bucureștiului a fost spulberat. Așadar, acesta este nevoit să stea pe tușă. Cu inima frântă, doamna Bela îi spune soțului:

- Fii puternic! Nu te da bătut! Luptă, fiindcă e unicul lucru ce ți-ai dorit vreodată! Speră în continuare!

- Nu pot! Nu mai am puterea să fac!

- Nu există „NU POT“! Demonstrează-le că ești cel mai bun și mai capabil să fii primar! Când ne-am căsătorit am spus că vom lupta pentru un lucru până la moarte! Așa să fie!

Domnul Ulianov este un om bun, însă ceilalți guvernanți nu îl plac deoarece, spun ei:

- Este prea bogat și prea îngâmfat pentru a conduce Bucureștiul.

- Nu ne vom căi pentru alegerea făcută.

La alegeri, dintre acei guvernanți, oamenii îl aleg pe un așazis Bismark, pe care îl cred bun și capabil să conducă Bucureștiul, capitala României. Dar, după o lună, Bismark îi face să regreta că l-au ales, iar oamenii se revoltă împotriva lui. Astfel, trebuia ales un alt primar. Guvernânții au luat o hotărâre:

- Haideți să nu mai alegem noi prima dată, ci să-i lăsăm pe oameni să aleagă cine să le fie conducător! Astfel nu vor exista dezamăgiri în rândul guvernanților, spune unul dintre ei.

- Bine! Sunteți de acord? spune altul.

- Da ! Da !

- Așadar populația o să decidă asupra viitorului conducător.

În București, Rosa Ulianov este cunoscută de toți oamenii ca fiind un om cu un suflet extraordinar. De asemenea se știe că este fiica guvernatorului Vladimir Ulianov. De aceea, 91% din populație l-au ales pe el. Așadar, datorită fetei, domnul Ulianov își împlinește visul: acela de a fi primar. Nici nu a crezut vreodată că fiica sa ar putea să schimbe voturile oamenilor. Dar cu bunătatea ei și cu sufletul său milostiv a reușit, iar domnul Ulianov îi este recunoscător.

Însă nici după acest fapt, domnul Ulianov nu este de acord ca fiica lui să umble în zonele sărace :

- Rosa, hai să discutăm cu calm! Gândește-te! Ce-ar spune colegii mei dacă te-ar vedea hoinărind pe străzi? Cu ce obraz să mă mai duc eu la serviciu când toți colegii m-ar privi cu ...

- Dar, tată! Nu e o rușine să ajuți săracii! De ce să nu-i ajut? Dacă nu-i ajut eu, cine o să-i mai ajute? Vezi? Ei au influențat în mare parte voturile tale! Și astfel ai ajuns primar!

- Bine... Te las să mergi la ei, dar cu o condiție: să ai grijă să nu te vadă cineva! Am să-ți dau lunar un cec cu care o să poți să le cumperi de mâncare, iar eu o să le măresc salariile și o să le scad întreținerile.

- Te iubesc, tată!!!

Fericită, merge în camera ei, se îmbracă mai urât și iese afară. Anunță săracii de decizia tatălui ei, iar apoi merge la Matei.

- A murit dimineață! îi spune un tânăr înalt și chipeș, dar cam murdărel, pe nume Petru, de la care Rosa nu-și poate dezlipi ochii.

- Cum! Adevăr grăiești? Poate alt Matei!...

- Nu mai este altul. Matei, copilul mic și slab, a fost omorât în bătaie.

La auzul acestor vorbe, privirea Rosei se înceteșează, umplându-se cu lacrimi, și cade leșinată în brațele lui George. Speriat, acesta cheamă ajutoare și o duce la spital. Domnul Vladimir află cele întâmplare, și vine în grabă împreună cu soția sa la spital.

- A avut parte de un șoc puternic, și pentru o perioadă mai lungă de timp nu trebuie supărată. Este deshidratată și de aceea i-am administrat perfuzii.

- Dar de ce ar putea fi deshidratată? Noi o hrănim foarte bine! spune furios tatăl.

- Domnule, păstrați-vă calmul! Nu am de unde să știu eu, dar bănuiesc că nu mănâncă la școală, când dumneavoastră nu știți!

„Deci asta e! Fiica mea este atât de milostivă, încât e în stare să rabde foame pentru nenorociiții ăia!” gândește tatăl.

- Nu trebuie să vă faceți griji! Își va reveni! Atât timp cât nu va avea parte de supărări, totul va fi bine! a spus doctorul.

- Vai, fata mea! a spus mama.

- Nu-ți face griji mamă, sunt bine!

- Cum să fii bine când eu te văd pe patul de spital!

- Lasă mamă, că voi veni acasă și mă voi simți mult mai bine! Dar m-aș bucura să văd și ce face Matei în ceruri. A suferit atât de mult și a fost un copil atât de bun, încât sunt singură

că Dumnezeu l-a luat de partea lui.

- Fata mea, nu te mai gândești la el! Dacă continui așa, o să mă bagi în pământ! Nu am nervii necesari pentru a suporta atâtea ...

- Bine, mamă! Nu mai vorbesc despre el ... Dar acum, spune-mi, cum îi merge lui tata?

- Foarte bine! Oamenii sunt foarte mulțumiți de el. În plus, deja le-a câștigat încrederea.

- E un lucru foarte bun!

- Așa e! Însă e foarte supărat pe tine, ca și mine de altfel.

- De ce?

- Pentru că am aflat că tu nu mănânci nimic la școală, ca să le dai săracilor.

- Vai de mine!...

În acest moment, simte cum cade cerul pe ea. Inima i se oprește. Sângele nu-i mai curge. Este sfârșitul...

- Domnule doctor! Ajutor! Fata mea moare! Să mă ajute cineva! N-o lăsați să moară! strigă mama ca din gură de șarpe.

- Aduceți masca de oxigen! Verificați pulsul!

- Vă rog să ieșiți afară! zice cu calm o asistentă.

- Nu! Nu voi pleca de aici până nu văd că fata mea se simte mai bine!

- Am stabilizat-o! E în afara oricărui pericol! spune doctorul ușurat.

- Doamne, Dumnezeule, îți mulțumesc! zice fericită femeia. Dar ce s-a întâmplat ...? Am spus ceva ce nu trebuia ...? Am făcut ceva rău ...?

- V-am spus că nu trebuie s-o supărați, și cred că tocmai asta ați făcut!

Atunci își amintește că i-a spus că sunt supărați pe ea.

- Așa e! Era să moară din cauza mea! Sunt o proastă! Sunt cea mai rea mamă pe care poate să o aibă un copil! a spus furioasă mama.

- Calmați-vă! Acum nu mai contează. Dar să nu se mai repete!

- Vă mulțumesc ...! spune mama cu căință. Nu o să vă pot răsplăti niciodată pentru fapta dumneavoastră.

- Nici nu trebuie. Răsplata dumneavoastră este sănătatea fiicei dumneavoastră.

După o lună, Rosa revine la școală. De data aceasta, părinții au avut grija ca ea să nu mai fie deshidratată din cauza foamei. De aceea, ei i-au spus colegului ei de bancă să se uite dacă mănâncă la școală. Însă acesta nu are ce să le reclame, deoarece ea mănâncă tot ce i se dă. Însă acest lucru îl face doar fiindcă părinții i-au promis că dacă mănâncă, o vor lăsa să meargă să vadă ce fac săracii. Mai mult. Îi vor deschide un cont bancar cu care să facă ce vrea.

Astfel, ambele părți au picat de comun acord ...

Notă:

Lucrare premiată la etapa națională a concursului de creație literară „Tinere condeie” și recompensată cu o tabără gratuită la Arbănași (Buzău)

Ciprian Porumbescu - 150 de ani la naștere

prof. Ioan Chezan,
Școala de Artă Zalău

Viața lui Ciprian Porumbescu, frântă mult înainte de vreme și răsfrântă în scripuri geniale ale operei sale, se înscrie în ambianța aceluși romantism revoluționar românesc al veacului al XIX-lea pentru care supremul ideal era unirea și libertatea poporului.

Cei 150 de ani scurși de la nașterea sa confirmă justetea acelor aspirații naționale și dau operei lui Porumbescu garanția morală a veridicității, fără de care nici o lucrare omenească nu poate dăinui.

Personalitatea artistului de la Stupca s-a conturat în condițiile create de activitatea muzicală a primei generații de compozitori români din a doua jumătate a sec. al XIX-lea, în atmosfera efervescentă a idealurilor înaintate ale revoluției de la 1848. Asuprirea națională și socială exercitată de Imperiul austro-ungar a înrăurit, de asemenea, formarea personalității artistului.

Strălucit exponent al generației sale, Porumbescu a surprins în creația sa, ca nimeni altul, principalele direcții sociale, artistice și politice ale momentului istoric pe care la trăit cu o incandescentă dăruire de sine. Polivalența personalității muzicale porumbesciene a sesizat anticipativ unele orientări și direcții ale dezvoltării muzicii culte românești. O parte din concepțiile și părerile celor mai înaintați compozitori ai vremii, cum ar fi ideea creării unei „reuniuni de compozitori români“, a unei „școli muzicale naționale“ sau „noua orientare a unor genuri și forme muzicale culte“ spre izvorul pururea reîntineritor al melosului românesc au fost concretizate cu mult succes și de Ciprian Porumbescu în multe din creațiile sale și au fost continuate și desăvârșite de generația a III-a, reprezentată prin George Enescu, și de cele următoare.

Necesitatea de a orienta metodic, pe un drum ascendent formațiile corale de amatori și pe cele școlare la determinat pe profesorul și dirijorul Porumbescu să conceapă unele culegeri de texte muzicale și lucrări de îndrumare cu caracter didactic.

A fost preocupat de studierea muzicii în școală, având, se pare, tipărit un manual de muzică încă înainte de a sosi la Brașov, cum rezultă din propriile mărturisiri.

Opera muzicală porumbesciană privită sub aspect cantitativ se cifrează în jurul a trei sute de compoziții. A creat

muzică de teatru („Candidatul Linte“ și „Crai Nou“), muzică de cameră („Cuvinte de coarde“, „Cvinte de coarde cu flaut“, „O seară la stână“, „Pe câmpiile Stupcii“), muzică vocală („Suspiniul prizonierului“, „Cât te-am iubit“, „Te-ai dus, iubito“), muzică corală („Altarul mănăstirii Putna“, „Colecțiune de cântece sociale pentru studenții români“, „Odă ostașilor români“, „Serenadă“).

Muzica instrumentală constituie partea cea mai întinsă a componisticii porumbesciene, iar instrumentul pentru care a scris cele mai numeroase compoziții a fost pianul. Deși instrumentul preferat al compozitorului era vioara, ne-au rămas relativ puține lucrări pentru acest instrument. Merită amintită compoziția cu inflexiuni de veche romanță, „Reverie“, alături de aceasta „Dorul“ și „Balada“ care se numără printre puținele compoziții de valoare ale repertoriului violonistic clasic românesc. „Balada“ constituie un adevărat tezaur melodic; efectul armonic al melosului cu inflexiuni folclorice captează și fascinează auditoriul de la primul contact.

Opereta „Crai Nou“ constituie un model pentru compozitorii români din prima jumătate a sec. al XIX-lea și pildă demnă de luare aminte pentru contemporani. Filonul folcloric, folosit în manieră porumbesciană, a făcut posibilă trecerea de la vodevil la operetă și a deschis largi perspective creării unei valori componistice de o indiscutabilă durabilitate în timp.

Acuzat de presa vremii, cu ocazia premierii Operei „Crai Nou“ că... „a studiat cu multă diligență operele compozitorilor moderni: Offenbach, Genée, Strauss, Soupe, Lecoq“, Ciprian Porumbescu a replicat: „Dacă este vorba de vreun componist pe care l-am și studiat și acum, cu multă diligență, atunci îmi permit a spune că componistul acesta este însuși poporul nostru“.

Distinsul violonist, harnicul și talentatul dirijor, pasionatul folclorist, eminentul profesor, poetul și prozatorul umorist ocazional, patriotul înflăcărat, cetățeanul militant și mai ales compozitorul Ciprian Porumbescu a lăsat urme remarcabile pe drumul ascendent al culturii poporului nostru, contribuind substanțial la dezvoltarea muzicii corale, a celei instrumentale de cameră, fiind în același timp și creator al operetei românești.

Dimensiunile psihologice ale muzicii

„Muzica este inelul de căsătorie între viața spirituală și cea a simțurilor!

L. van BEETHOVEN

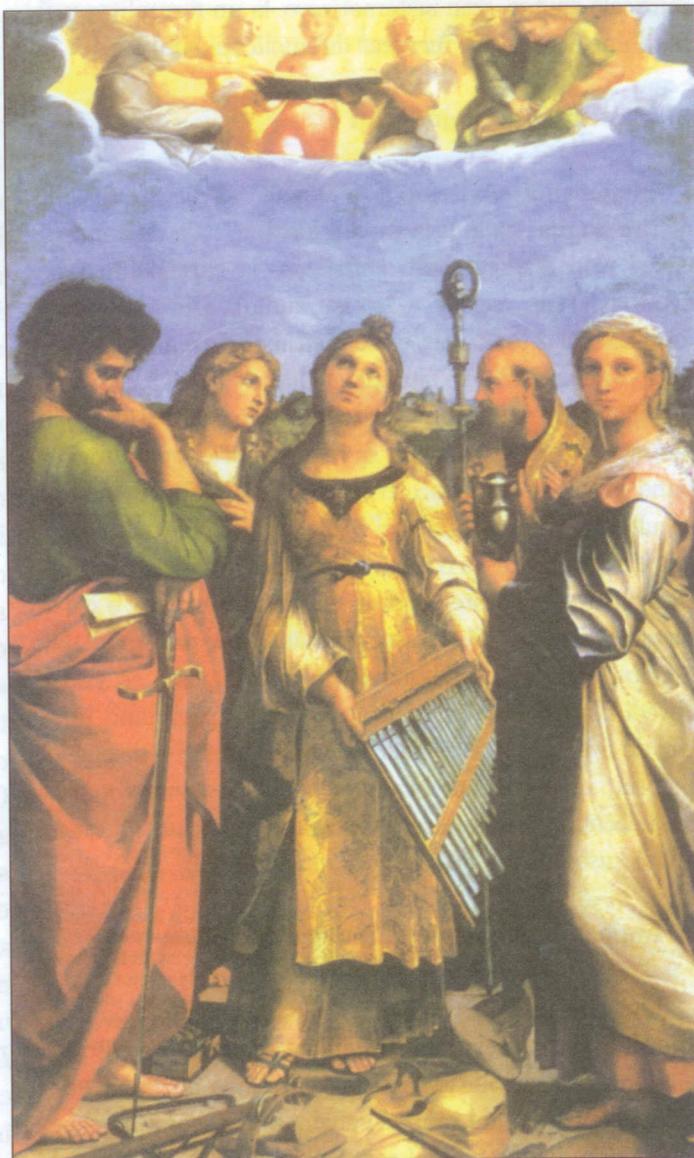
„La început a fost cuvântul“. Această introducere la *Evangelia după Sf. Ioan* a constituit doctrina de bază a creștinismului, dar și un produs superior al unei filosofii postplatoniciene. Parafrazând citatul biblic, am putea afirma că «la început a fost sunetul». Acesta, ca o uimire neexprimabilă provenind din abisurile telurice, se metamorfozează în muzică precum primul sentiment al sacrului întrupat în trăire religioasă. Odată cu devenirea Cosmosului însuflețit, sunetul a penetrat liniștea începutului, purtând caracterul esențial al afirmării vieții. Așa cum forma generează simbolul, și necesitatea omului de a se exprima a generat organizarea sunetelor, devenită nemijlocit tendință și aptitudine vitală, capabilă de un limbaj semnificativ.

Arheologie și legendă

40. 000 de ani este vârsta atribuită de arheologii celor mai vechi reprezentări cunoscute ale unor scene muzicale. Un desen din paleolitic, păstrat pe pereții Grotei celor trei frați din Ariège (Franța) reprezintă o scenă de magie: un om cântă la arcul muzical, purtând mască animalieră; el cântă în spatele unei turme de reni, pe care, probabil, vrea să-i farmece. Nici azi, civilizația nu a încetat să fie frământată de nostalgia puterii magice a muzicii, pe care ea însăși a distrus-o.

O veche legendă chineză relatează că sunetul este elementul primordial, constitutiv, al tuturor ființelor. La Muzeul Omului din Paris este conservată o tulburătoare descoperire făcută în Vietnam, și datând din neolitic: un instrument numit «litophon», alcătuit dintr-o serie de pietre mici (*silex*) suspendate; dacă sunt lovite între ele, produc nouă sunete cu înălțimi diferite. Înseamnă că materia a devenit expresie sonoră anterior dezvoltării limbajului articulat ca formă de exprimare.

O altă descoperire de senzație datează din mileniul al III-lea î. C. Împăratul chinez Fu-Hsi, a construit un instrument numit «khin», considerat drept arhietipul instrumentelor cu coarde. Legenda relatează că împăratul a poruncit să fie doborât un platan, pe care l-a împărțit în trei părți: una pentru cer, a doua pentru

om, a treia pentru pământ. Prima parte avea o sonoritate clară dar ușoară, a treia prea scurtă și înfundată, iar a doua emitea o multitudine de nuanțe sonore. Dintr-aceasta, a construit instrumentul care avea partea baziliară plată, asemenea pământului, cutia de rezonanță ușor curbată, asemenea cerului spre care se îndreptau sunetele. Pe instrument a fost gravat dragonul cu opt picioare, simbolizând cele opt vânturi, pasărea Phoenix, cu patru picioare, reprezentând cele

patru anotimpuri. «Khin-ul» avea cinci corzi corespunzând celor cinci elemente fundamentale ale universului: pământ, apă, foc, lemn, metal. Cercetarea intuitivă și magică asupra elementului sonor, a continuat sub domnia lui Hoîng-Ţi, ultimul împărat legendar al Chinei. Legenda spune că în timpul său a fost construită gama chinezească. Totel a indicat nuanțele ce corespundeau genurilor de muzică precum și naturii instrumentelor utilizate. Iată că pe scara evoluției culturale a umanității apar primele elemente de structurare a muzicii. Expresia muzicală ajunge, prin sistematizare, la un formalism rafinat, bine structurat, încărcat de imolcații simbolice.

Preferințe și prejudecăți

Melomanul contemporan poate savura bucuriile oferite de muzică atât la modul ideal, în sala de concert, cât și prin disponibilități sofisticate la care poate avea acces (CD-uri, casete video și audio). Din nefericire, ascultătorul este obligat, uneori, să suporte o anume muzică în cele mai diverse situații: la locul de muncă, pe plajă, în cabane, în restaurante, câteodată chiar și la domiciliu grație unor vecini grobieni. În toate aceste împrejurări se pune problema unui acord intelectual-afectiv cu muzica ascultată. Apartenența unei piese muzicale la un anumit gen este un factor cu o mare valabilitate în diverse cazuri. Dar, chiar și în aceste condiții, pot apare surprize: o piesă muzicală respinsă fără discernământ, *din principiu*, dar ascultată în final cu bunăvoință autoimpusă, se poate dovedi plăcută; în același timp, o piesă aparținând unui gen de muzică preferat poate constitui uneori o deziluzie. Soluția în astfel de cazuri poate fi abandonarea prejudecăților și adaptarea principiului ecuscian: *nu există muzică ușoară sau grea, ci doar muzică bună*.

Impactul psihologic al muzicii religioase

Muzica este unul din elementele fundamentale de cult, utilizat în cadrul serviciului divin atât în bisericile catolice cât și în cele ortodoxe. Marile genii laice au creat adevărate caodopere de muzică religioasă. Să amintim doar câteva nume: Palestrina, Lassus, Pergolesi, Bach, Händel, Mozart, Beethoven, Schubert, Verdi. Și muzica bizantină își are geniile sale, unele anonime, sau păstrate în anonim, care au creat adevărate bijuterii muzicale. Dintre sutele de creatori cunoscuți, în majoritate călugări, se remarcă Fhelasie Basarabeanul, Macarie Ieromonahul, Iacob Protopsastul, Evghenie Hurmuzachi, Anton Pann, Dimitrie Suceveanu. Înregistrăm și contribuții de marcă ale unor compozitori de muzică corală: C. Porumbescu, G. muzicescu, D. G. Kiriac, J. D. Chirescu, Gh. Cucu,

G. Dima, P. Constantinescu.

Muzica religioasă occidentală atinge sublimul, amplificat de fastul serviciului divin, dar și de execuția în catedrale cu arhitectură și decorație de dimensiunile transcendentalului. Nu e de mirare că aceste elemente sunt considerate ca fiind la originea extazului mistic și estetic pe care îl trăiește ascultătorul. Dacă muzica religioasă occidentală, precum și ambianța arhitecturală a catedralelor, invită la o ascensiune spre infinit, spre Cosmos, muzica bizantină, deopotrivă cu stilul în care sunt construite bisericile, îndeamnă la interiorizare, apropiindu-ne mai mult de teluric. Intonațiile acestei muzici, fertilizate de contactul cu muzica populară și ascultate în ambianța unei biserici pictate în stil bizantin, poate crea, pentru ascultător, atmosfera de extaz religios. Muzic religioasă occidentală apelează din plin la aportul instrumentelor (orgă, orchestră) și acest lucru îi conferă un plus de strălucire. Cea bizantină este pur vocală, dar ansamblul coral îi imprimă o căldură și un înalt grad de comunicare, ce compensează participarea instrumentelor. Dimensiunile psihologice ale muzicii religioase, indiferent de apartenența ei la un anumit cult, sunt sublimate de caracterul solemn și ritual al audiției. Prin intermediul serviciului divin, participarea la audierea acestei muzici facilitează intrarea omului în comunicare cu divinitatea. Elementele de ambianță, prezența unei mase de oameni reuniți în același scop, creează ascultătorului o puternică sugestibilitate îl ajută să atingă mai ușor starea de extaz. De asemenea, stările sufletești în timpul audiției depind și de tipul de ritual sau de evenimentul cărui îi este dedicată compoziția: liturghie, recviem, cantate, oratorii de Crăciun sau Paști. Astfel, muzica favorizează unul din scopurile majore ale religiei, și anume comunicarea sufletească. Dar melomanul caută în muzica religioasă și obținerea unei relaxări într-o stare de impas existențial, sau pentru mângâiere sufletească în cazul unei pierderi, mai ales pe plan afectiv. Să ne amintim însă și de cazul unic al lui Mozart, care în timp ce compunea partea *Lacrymosa* din *Recviemul neterminat*, a trecut *dincolo*. Cel care ascultă un recviem simte nu doar o consolare și o împăcare cu sine, dar acumulează și tăria morală necesară pentru a înfrunta cu demnitate ulterioarele încercări. Iubitorii de muzică religioasă caută în ea o tonifiere a propriilor speranțe, în care mai persistă umbrele îndoielii. Muzica reușește, mai mult decât orice formă de compasiune verbală, să-l conducă pe om în direcția împăcării cu sine și cu Dumnezeu.

OVIDIU TRIFAN,

în Mesagerul S. A. septembrie-octombrie 2003

La sorcellerie de l'amour

conte inspiré par la toile
„Sălciile de la Chiajna“ de Ștefan Luchian

Prof. Elena Maxim-Hodor,
Școala Gimnazială „Porolissum“ Zalău

Il était une fois un diable. Et une jeune fille aveugle. Et un père fou d'amour pour sa fille. N'ayant jamais vu, la fille était heureuse dans son petit monde de caresses et de senteurs.

Le petit diable n'était pas un vrai endiablé. Il aimait les arbres feuillés. Sa mère, la sorcière du coin, n'était pas une vraie diablesse non plus. Elle aimait les bons crus, la bonne musique, la chair.

Un jour, la petite fille qui ne sortait jamais de la cour de sa maison, pria son père, qui était fou d'amour pour sa fille, de l'emmener à la chasse.

Quand ils furent arrivés au bord d'une rivière à l'ombre des arbres d'osier, le père fou d'amour pour sa fille lui dit de rester là, à l'attendre. Il viendra la ramener à la maison. La fille resta là, sous les arbres d'osier, à caresser l'herbe et les pierres de la rivière. Tout resplendissait autour d'elle, tout était une musique de lumière verte et de parfum vert et de susurement vert. Elle chantait.

Le diable qui aimait les arbres feuillés était bien sûr là. Il cherchait les beaux arbres. Il vit les arbres d'osier. Il vit la fille. Il alla lui parler. Leurs yeux se rencontrèrent. Mais elle ne la vit pas. Elle l'entendit. Et elle aima sa voix. Ils partirent ensemble.

Après la chasse, le père fou d'amour pour sa fille ne la

trouva plus sous les arbres d'osier. Il alla la chercher.

Des mois passèrent et le père ne trouvait pas sa fille, pour laquelle il était fou d'amour. Un jour, le diable, qui aimait les arbres feuillés s'en est allé chez sa mère la sorcière, pour lui dire qu'il était amoureux de la jeune fille aveugle. Et lui, il l'aimait tellement, qu'il voulait lui rendre la vie, même si ainsi, en voyant sa laideur et sa queue de diable, la fille ne l'aimait plus. La sorcière lui dit qu'il devait aller à la rivière de la clairière verte, prendre une branche d'un arbre d'osier lumineux et en toucher les paupières de la fille. Il s'en alla dans la clairière où il pleuvait de lumière verte, il rompit une petite branche d'osier vert pour les yeux de sa petite aveugle.

Mai, en route, il croisa le père fou d'amour pour sa fille qui le fusila sans pitié. Blessé, traînant son corps plein d'amour, le diable qui aimait les arbres feuillés, arriva chez lui, toucha les paupières de sa bien aimée et s'évanouit. Le père chasseur les trouva. Sa fille le vit, il la vit, ils s'em brassèrent et pleurèrent longuement. Mais la mère sorcière égaya la scène d'un coup magique d'osier vert et, grand, il se releva de son évanouissement, le petit diable qui aimait les arbres feuillés embrassa sa petite bien-aimée. Il était homme enfin.

Scriitori români și Marea Unire

Prof. univ. dr. **Iulian Negrilă** - Arad

Scriitorii noștri, dintotdeauna, și-au adăpat sufletul la izvoarele vremurilor. Faptele mărețe ale istoriei neamului au pătruns în conștiința neamului, nu numai prin paginile zguduitoare ale istoriei, ci și prin slovele scriitorilor patrioți, care s-au făcut ecoul lor peste veacuri.

Realizarea Marii Uniri de la 1 decembrie 1918 a fost manifestarea voinței unanime a neamului românesc, fiind oglindit în pagini pline de un vibrant patriotism. Presa de atunci, din toate părțile locuite de români, a dat o atenție deosebită creațiilor literare, care cântau Marea Unire.

Era firesc ca și *Românul* din Arad, apărut în 1911, ca organ al Partidului Național Român, să dea luminii tiparului pe cele mai reprezentative manifestări ale cugețului românesc, care cântau Unirea Transilvaniei cu țara, pregătită de veacuri și între zidurile Cetății de pe Mureș.

Atunci, „*un gând s-a frământat și o inimă a bătut în neamul românesc în ziua de întâi decembrie: gândul unirii tuturor românilor și inima României Mari*“ (*Românul* nr. 24/1918).

Marele cântăreț al pătimirii noastre, Octavian Goga, a evocat, în cuvinte mărețe, acest moment al istoriei noastre.

„*Pentru Regatul Român, venirea ardelenilor este cea dintâi sărbătoare a unirii politice cu pământul ce se va rupe de sub sceptrul hasburgilor. Soarta a făcut ca, din acest oraș al înfrățirii de odinioară, să plece și consolidarea de mâine. Sufletește, această unire a fost totdeauna. Viața Ardealului are, de veacuri, ca unic punct de orientare, credința unirii de sânge cu țara. Tot astfel, și politicește principiul unității a îndrumat în mod perpetuu programul gândirii de peste munți.*“ (*Românul*, nr. 31/1918).

Reflecțiile poetului erau întemeiate și constituiau entuziasmul care prinsese glas din „dragostea și ura“ de veacuri ale poporului cântate în versuri nemuritoare:

*Eu sunt oftatu care plânge
Acolo-n satul meu din deal
Sunt țipătul muiat în sânge
Al văduvelor din Ardela.
Sunt solul dragostei și-al urii,*

*Un visător de biruinți,
Ce port blestemu-n cerul gurii,
Drept moștenire din părinți.*

(O. Goga, Fără țară, în *Românul*, nr. 17/1918).

Mănat de același patriotism fierbinte, Al. Vlahuc binecuvântează în cuvinte incendiare evenimentul cea înflorat inimile tuturor românilor.

«Și gândul mă duce pe cel mai înalt vârf al Carpaților noștri, - îmi fac ochii roată, și toate podoabele țării mele de desvelesc într-o lumină de vis, toată mândria Doinei-țară, din țările Tisei până la Marea cea mare, iato întreagă și lămurită.

Mari au fost suferințele pe care le-am îndurat, dar marei și răsplata jefelor noastre. Poate că niciodată n-a încăput atâta fericire în hotarele țării ce s-a chemat cândva „Dacia Felix“. Îndărătul nostru e o lume pe care se lasă amurgul, cel din urmă amurg. Înaintea noastră mijesc zorii pe-o lume nouă»

(Al. Vlahuță, *Amurg și zori*, în *Românul*, nr. 31/1918).

Același scriitor slăvește în versuri biriuța pe care o visează, cu convingerea că „*este o dreptate și trebuie să vie...*!“ Ca un profet, Al. Vlahuță cântă *Triumful așteptării* interogativ.

*Te-ai întrebat vreodată din ce undire'nceată
De lacrimi tănuite se naște un izvor?
De mii de ani în piatră lovește răbdător.
Strop după strop să o spargă... Drum greu a fost...
Dar...iată!*

*În valuri de lumină, chemat de dorul mării,
Un fluviu nou vestește Triumful așteptării!*

De la Iași, însuși marele istoric și scriitor Nicolae Iorga se referă la hotărârea românilor ardeleni de a se uni cu ceilalți frați, apreciind cum se cuvine sentimentul dezrobirii naționale: „*Soarta voiește astăzi ca, după ce jertfa cea mai devotată a noastră, celor de aici, a rămas zadarnică, aceeași dreptate să încunună, în aceeași clipă, silințele noastre cu silințele voastre, îmbrățișând în aceeași răsplătare întreg neamul românesc*“ (*Românul*, nr. 14/1918).

Versuri deosebit de mobilizatoare scrie și I. Georgescu, prevestind evenimentul unirii pentru înfăptuirea României Mari:

Veniți voiși azi, frați români,
Pe câmpul libertății
Căci răsărit-a, în sfârșit,
Și soarele dreptății.
Căci noi și prietenii noștri toți
Vom fi în veci uniți
Iar inamicii cei cumpliți
Ca pleava risipiți!

(I. Georgescu, *Pe Câmpul Libertății*, în
Românul, nr. 18/1918).

Alături de acești scriitori, Ion Boilă dă glas, în versurile sale din *Românul*, chemării „bătrânilor obșitari“ a căror credință în puterea neamului e de neclintit. Invocația sa retorică are puternice efecte de conștiință:

Tu, Oltule, val furtunos,
Tu, Mureș, blând și lin
Păziți Ardealul cel frumos
De ori și ce străini!

(Ion Boilă, *Cântecul obșitarilor*,
în *Românul*, nr. 37/1918)

Poeziile care cântă Unirea sunt din ce în ce mai numeroase în paginile *Românului*, pe măsură ce evenimentul se apropia, dar și după 1 Decembrie 1918, poezii au cântat realizarea visului de secole al românilor ardeleni. În versuri profetice, I. Broșu consemnează rolul tuturor provinciilor în realizarea Marii Uniri:

Bănatul ne-a trimis solie
Năpraznicu-i cuvânt laud,
Trezit din somnu-i de urgie
Brașovul viforos învie,
La fapte mari de vitejie
Vin grăniceri din Năsăud...
Și Bucovina blândă ne cheamă
Cu glas de buciium depărtat
Cu plânsetul duios de mamă
Lăsați să piară oarba teamă
Va ține cerul astăzi seamă
De ceasul nostru așteptat!
Vezi Basarabia departe
Înalță falnicu-i stindard
Sfăr'ma-vom culmea ce desparte
Un frate de-altul și ne-mparte.
De-un singur dor ne leag-o soartă
Și inimile ce ne ard...

(I. Broșu, *Marșul legionarilor români*, în,
Românul, nr. 10/1918)

Al. Munteanu al lui Vasile cheamă, de asemenea, la sărbătoarea întregului neam românesc, pe toți românii, indiferent în ce colț de țară s-ar afla:

De la Abrud, de prin Albac,
Din Țebea, unde moaște zac,
Din câmpul sfintei libertăți,
Din cel Bănat cu bunătăți
Veniți la praznic mic și mari
Voinici cu piepturile tari
Eroii noștri legendari
Sub steagul nostru tricolor
Noi vrem unirea tuturor!

(Al. Munteanu al lui Vasile, *Noi vrem unirea tuturor*,
în *Românul*, nr. 21/1918).

Slăvindu-și poporul ce-a lăcrimat sub asuprirea străină, T. Mureșanu vede momentul istoric strălucind în metafore inedite:

Popor de sclavi pe plaiuri ardelene
Ridică-ți ochii sus și-ți șterge astazi
Și cea din urmă lacrimă din gene!
Ni s-amplinit și visul azi și dorul
Căci iată-l ca o tainică minune
Zâmbește pretutindeni: Tricolorul!

(T. Mureșanu, *Trăiască neamul românesc*, în
Românul, nr. 39/1918).

Una dintre cele mai frumoase poezii inspirate de Marea Unire a fost recitată de Nicolae Boilă, autorul ei, la 1 Decembrie 1918, la Alba Iulia, fiind un adevărat imn al acestui mare eveniment istoric al poporului nostru, așa cum de altfel este și titlul ei:

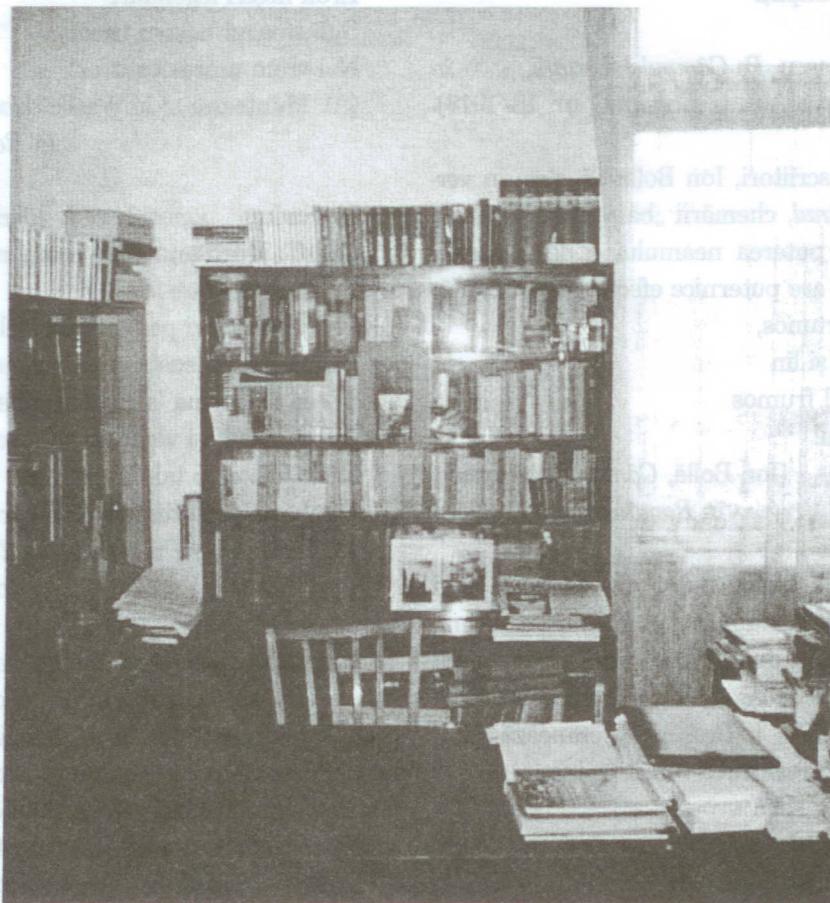
Neam românesc ridică-ți glasul, căci și cerul și pământul
Vrea acum să te asculte, să-ți audă azi cuvântul
În cetatea cea străbună, ridicată de Traian
Azi se-nalță-a doua oară, falnic vulturul roman
Și cu ochii lui cei ageri spintecă văzduhul mare
Neamului român să-i pună nouă și mai largi hotare!

(Nicolae Boilă, *Imnul Unirei*, în
Românul, nr. 19/1918).

Astăzi, ca și întotdeauna, poporul român își cinstește eroii care s-au jertfit, pentru a ne lăsa o țară întregă, frumoasă și bogată, dar nu se poate uita că Răsăritul Românesc încă nu este acasă. E de datoria generației de astăzi să împlinească visul strămoșesc: *realizarea României Mari!*

Cărți intrate în Biblioteca CCD Sălaj - în anul 2003

Ing. Rodica Turcu
Bibliotecar, CCD Sălaj

1. Mircea, Florian - *Arta de a suferi*, Ed. Garamond, colecția „ETHOS și LOGOS“.
2. Mircea Cărtărescu - *Pururi tânăr, înfășurat în pixeli*, Ed. Humanitas, 2003
3. Stanley Shapiro, Karen Skinulis - *Cum devenim părinți mai buni* (Ghid practic), Ed. Humanitas, 2002
4. Dorothy Law Nolte, Rachel Harris - *Cum se formează copiii noștri*, Ed. Humanitas, 2001
5. Constantin, Cucuș - *Timp și temporalitate în educație - Elemente pentru un management al timpului școlar*, Ed. Polirom, 2002
6. Ioan, Derșidan - *Metodica Limbii și Literaturii române*, Ed. Casa Cărții de Știință, 2003.
7. xxx *Principesa De Montpensier și alte nuvele franceze din secolul al XVII - lea*, Ed. Minerva, 2003, Colecția Biblioteca pentru toți.
8. xxx *Don Carlos și alte nuvele franceze din secolul al XVII - lea*, Ed. Minerva, 2003, Colecția Biblioteca pentru toți.
9. Nicolae Jurcău, Carmen Bal - *Didactica disciplinelor tehnice*, Ed. U. T. Press, 2003
10. Schneider, F. Meg - *Educația copilului meu în 25 de tehnici care nu dau greș*, Ed. Humanitas, 2001
11. Sabina, Finaru - *Eliade prin Eliade*, Ed. Univers, 2003.
12. Nina Berberova - *Cartea fericirii*, Ed. Humanitas, 2003, ediția a 2-a.
13. Ion, Mac - *Știința mediului*, Ed. Europontic, 2003.
14. Mică enciclopedie, *Femei celebre*, Ed. Alfa, 2003.
15. Pascal - *Cugetări*, Ed. Aion, Ediția a 2-a, 2000
16. Nicolae Jurcău, R. M. Niculescu - *Psihologie școlară*, Ed. U. T. Press, 2002

Despre credință și mântuire

Nicolae Costruț

Din punct de vedere filosofic credința este un termen care poate desemna: o simplă opinie probabilă; o certitudine sentimentală.

În primul caz, credința este gradul cel mai scăzut de cunoaștere și se opune certitudinii științifice.

În al doilea caz, credința se prezintă drept cel mai înalt grad de cunoaștere, superior oricărei cunoașteri raționale. Este vorba, în acest caz de credința religioasă. Problema filosofică este aceea a valorii credinței: Kant vede aici, ca și aproape toți postkantienii, o forma de non-cunoaștere; dimpotrivă, Jacobi¹ vede aici singurul mod de a percepe infinitul și îl identifică cu sentimentul realității.

Credința poate avea drept obiect nu numai o religie, ci și un ideal, o persoană. A crede sau a avea credință înseamnă, în general, a primi în mod liber afirmația altuia, prin încrederea ce i se acordă.

Vorbind despre credința religioasă, a raportului dintre știință și credință se pune următoarea întrebare: poate reflecția filosofică să rezolve toate problemele pe care și le pune omul (cum consideră Descartes, Spinoza, Fichte, Hegel), ori, dimpotrivă, ea este în mod necesar limitată și inaptă să rezolve probleme fundamentale cum sunt imortalitatea sufletului, originea lumii și existența lui Dumnezeu (cum gândesc Kant, Auguste Comte)?²

Din punct de vedere filosofico-teologic, credința este o convingere despre existența lui Dumnezeu; mărturisirea acestei convingeri prin respectarea preschiptiilor bisericești³, este o atitudine, a spiritului și a rațiunii, în cadrul căreia omul admite ca adevărate adevărurile descoperite de Dumnezeu⁴. Pe această credință credinciosul își întemeiază convingerea în primirea anticipată a bunurilor vieții viitoare sau mântuirea.

Putem distinge credința, ca mod de viață, adică trăirea în conformitate cu adevărurile și virtuțile creștine și credința ca mod de cunoaștere, ca temelie a adevărului. „Sunt adevăruri pe care pentru a le putea înțelege trebuie să credem, după cum sunt adevăruri pe care pentru a le crede trebuie să le înțelegem“ (Sfântul Augustin)⁵.

Credința ne face să intrăm în comuniune cu gândirea lui Dumnezeu, cu adevărurile cerești - atât cât ne sunt re-

velate și cât putem cuprinde din ele. Pentru a împlini îndemnul divin - „din toată inima, din tot sufletul și din tot cugetul“ - omul este dator să-și cunoască credința la cel mai înalt nivel al capacităților sale intelectuale. Adeziunea la adevărurile eterne trebuie să fie mai fermă, mai mobilizatoare și mai transformatoare decât orice adeziune la adevărurile omenești⁶.

„Nu îl găsești pe Dumnezeu decât mergând pe drumul său... Credința, ca și întregul ansamblu al vieții creștine, e o colaborare. Credința creștină se poate defini prin sintagme ca: noi cu Dumnezeu; este Dumnezeu cu noi, prin Cristos, în centrul și până la periferiile sufletului, până la sfârșitul vieții“ (A. D. Sertillanges, Catehismul necredincioșilor)⁷.

Termenul *credință* este în strânsă legătură cu cel de *mântuire*. „Crede în Domnul Isus și vei fi mântuit“ (Fa 16, 30)

În sens general, mântuirea înseamnă fericirea eternă, ce se dobândește, în primul rând, prin credință și care ne este hărăzită atunci când scăpăm de starea de păcat, de pedeapsa divină⁸ și de suferințele legate de existența noastră corporală.

Mântuire mai înseamnă scăpare de un pericol, protecție de rău, libertate, răscumpărare, vindecare, biruință asupra morții, viață. La toate religiile se întâlnește ideea că Dumnezeu îi mântuiește pe credincioși. Mântuirea se oferă creștinului în fiecare clipă a vieții: „La timpul prielnic te-am ascultat, iar în ziua mântuirii ți-am venit în ajutor. Iată, acum este timpul prielnic. Iată, acum este ziua mântuirii“ (2 Co 6, 12). Mântuirea veșnică o sperăm la sfârșitul vremurilor și, până atunci, se cere un efort în fiecare zi de înaintare pe cale desăvârșirii spirituale⁹.

Dacă am năpăstuit pe cineva cu ceva, întorc împătrit...

Mihai Boldan

În drumul său spre Ierusalim, Mântuitorul a trecut prin Ierihon, localitate situată la vestul râului Iordan. Ca de fiecare dată, mulțime de oameni îl însoțea, încât era cu neputință să te poți strecura în apropierea Lui.

În Ierihon locuia un bărbat, pe nume Zacheu, om mic de statură, însă conducător peste vameși și bogat. Vameșii reprezentau categoria cea mai famată din vremea aceea deoarece, prin funcția lor, deveneau uneltele aservite ale stăpânilor romani. Mai mult decât atât, ca să se poată și ei îmbogăți, umflau exagerat impozitele și taxele. Apoi, fiind de același neam cu cei asupriți, cu atât mai mult atrăgeau ura acestora.

Zacheu auzise de Iisus și era tare doritor să-L vadă, dar nu se putea apropia din cauza mulțimii. Atunci s-a urcat într-un sicomor, situat în drumul pe unde avea să treacă Mântuitorul.

„Zachee, coboară-te degrabă, căci astăzi trebuie să rămân în casa ta“ (Lc 19, 5). Copleșit de atenția pe care i-a acordat-o Mântuitorul, de faptul că l-a băgat în seamă, cu o bucurie de nedescris, Zacheu s-a coborât îndată și l-a condus pe Mântuitor spre casa sa. În urma contactului cu Mântuitorul, putem remarca că în sufletul lui Zacheu s-a produs o profundă schimbare, deoarece acesta declară:

„Iată, Doamne, jumătate din averea mea o dau săracilor și, dacă am năpăstuit pe cineva cu ceva, întorc împătrit „ (Lc 19, 8)... Acesta este darul de iubire pe care Zacheu îl aduce Mântuitorului. Binecuvântarea pe care i-o dă Mântuitorul este răsplata Bunului Dumnezeu. „Astăzi s-a făcut mântuire casei acesteia, căci și el este fiul lui Avraam“ (Lc 19, 9).

Mântuirea presupune o schimbare profundă a caracterului nostru, o părere de rău pentru greșelile făcute, o curățire de păcate și, asemenea lui Zacheu, hotărârea de a repara greșelile făcute și de-a nu mai păcătui. Să ne binecuvânteze și pe noi bunul Dumnezeu să ne rezolvăm problemele cu semenii noștri cât mai suntem în viață.

Dacă am nedreptățit pe cineva, dacă ne-am însușit prin fraudă bunurile cuiva, dacă, prin cuvânt și atitudine, am lăsat o rană în sufletul cuiva, dacă prin viclenie și lingușeli am ocupat posturi și funcții pe care alții erau mai îndreptățiți decât noi să le ocupe, dacă am luat salarii și n-am prestat munca cuvenită pentru ele, dacă am fost unealta prin care șefii noștri și-au făcut jocul, este bine să ne facem un proces de conștiință și să reparăm greșelile făcute. De ce ? Pentru că pe baza unor experiențe repetate se poate afirma că omul dă socoteală pentru faptele sale, chiar aici, în această viață.

Un prieten în eternitate - Vasile Avram

prof. Viorel Tăutan

Sfârșit de vară prea fierbinte, început de toamnă liniștită, cu astrul zilei pașnic și nori îngăduitori. Sâmbătă, 27 septembrie 2003. Sătenii se pregăteau să iasă la cules; veniseră cei de la oraș sa dea o mână de ajutor. Doar în vecinătatea Fântâniei Popii, în ograda familiei Avram, se întâmpla ceva deosebit. În jurul orei zece și jumătate, doi-trei localnici „plantau“ o troiță din lemn, sub privirile atente ale artistului, - sculptorul maramureșean **Alexandru Perța-Cuza**.

Satul Lemniu, comuna Letca, orele 12. Din inițiativa doamnei **Felicia Avram**, cu sprijinul entuziast al familiei **Dorina** și **Florian Tuduce**, s-a organizat aici comemorarea scriitorului-etnolog și profesor universitar doctor **VASILE AVRAM**, fiu al satului, al cărui trup de humă odihnește în cimitirul Sfintei Mănăstiri Nicula. Cu această ocazie, casa în care s-a născut și și-a petrecut cea mai frumoasă vârstă - copilăria - a fost declarată Casă Memorială La recondiționarea clădirii, având o arhitectura tradițională românească, în vederea acestui eveniment, s-a străduit și fratele celui plecat spre Câmpuri Elizee, ceferistul pensionar **Simion Avram**.

Sfânta slujbă de pomenire și de sfințire a troiței și a casei a fost susținută de către părintele **Ioan Morar**, protopop de Gherla, părintele arhimandrit **Dumitru Cobzaru**, starețul Sfintei Mănăstiri Nicula și părintele Parohiei Ortodoxe Lemniu, **Ioan Chinde**. La sfârșitul Sfintei slujbe, primii doi ierarhi au făcut cunoscute celor prezenți episoade din ultimele zile ale prietenului Vasile Avram, care și-a încredințat cu senină evlavie sufletul Mântuitorului. Dintre cei prezenți la evenimentul comemorativ (rude, prieteni, consăteni), câțiva au evocat personalitatea artistică, științifică și civică a scriitorului. Prof. **Dorina Tuduce**, moderatoarea întregii acțiuni, a realizat o sinteză a ceea ce a însemnat Vasile Avram pentru cultura și învățământul din țara noastră, remarcând munca plină de abnegație a soției acestuia, pentru ai oferi liniștea necesară creației, dar și pentru a strânge manuscrisele nepublicate și articolele din presă vizând - opera profesorului cercetător.

Profesorul **Tiberiu Cicoară**, fost coleg de clasă din ciclurile primar și gimnazial, și-a amintit câteva întâm-

plări care au pus în evidență acribia întru studiu și talentul, sensibilitatea de artist al cuvântului scris, încă de pe băncile școlii, ale scriitorului comemorat. Remarcabil este și faptul că un sat relativ mic, așa cum este Lemniu, a dat neamului românesc numeroși intelectuali remarcabili. Au mai rostit elogii vizând probitatea științifică a operei sale, dar și calitățile morale de bun prieten, modest până la timiditate în varii împrejurări, profesorul universitar și poetul, cercetătorul **Vasile Latiș** din Baia Mare, poetul și profesorul **Viorel Mureșan** din Jibou, profesorul universitar doctor **Ioan Ciocian**, profesorul **Gheorghe Roman Chende**, director al Direcției Județene pentru Cultură, Culte și Patrimoniul Național, și subsemnatul.

S-a accentuat înscrierea lui Vasile Avram, datorată domeniului de cercetare în creștinism și etnologie, pe linia deschisă în cultura română de **Vasile Lovinescu**, **Lucian Blaga**, **Mircea Vulcănescu** și chiar **Mircea Eliade**. S-a propus, cu acest prilej, ca edificiul sfințit să fie înscris în circuitul cultural și turistic al județului nostru.

Agapa de pomenire care a urmat a oferit ocazia distinsei doamne **Felicia Avram** să rememoreze câteva detalii din viața OMULUI **Vasile Avram**, pentru prietenii pe care și i-a făcut fostul soț al domniei sale. Opera lui Vasile Avram, rămasă în manuscrise, poate să depășească în volum și importanță ceea ce a publicat acesta în timpul vieții începând cu anul 1987, când i-a apărut prima carte, romanul „Spirala“, grav cenzurată. Prezența troiței în curtea casei părintești va atrage atenția trecătorilor că aici s-a născut și a copilărit Vasile Avram, spirit înalt, prezență eternă.

Sărbătoare la Motiș

prof. Victor Becheanu

„O școală urcă sau coboară prin dascălii ce o slujesc“

Ștefan Bârsănescu

În ziua de 26 octombrie calendaru creștin oriental (ortodox și greco-catolic) îl consemnează pe Sfântul Mare Mucenic Dimitrie Izvorătorul de mir. Pentru locuitorii satului Motiș, acestei sărbători, în anul 2003, i s-a mai adăugat o alta, cu dublă semnificație: întâlnirea fiilor satului și atribuirea numelui școlii gimnaziale din localitate.

O școală sătească, până mai ieri rămasă în anonim, irupe în forță și cere intrarea legitimă în rândul școlilor cu blazon din județul Sălaj. Începând cu această dată, Școala Gimnazială din Motiș poartă numele marelui dascăl și cărturar, **Gheorghe Șincai**, care a înființat 376 de școli românești, în timpul cât a condus învățământul greco-catolic din Transilvania, printre care și școala din acest sat, contribuind hotărâtor, prin această activitate la dezvoltarea conștiinței naționale și a propășirii românilor ardeleni.

La această sărbătoare de suflet, pe lângă săteni și fiii satului veniți de pe cuprinsul țării, au fost prezenți: dl. prefect Tiberiu Marc, dl. inspector școlar general Ioan Driha, dl. director Gheorghe Chendea, de la D. C. P. C. N. Sălaj, dl. inspector școlar Ioan Ciocian, coordonatorul

acestei reușite manifestări.

Sărbătoarea a fost deschisă cu un Te Deum susținut de preoții: Scurt Traian și Mihăilă Arghir. A fost apoi dezvelit bustul lui Gheorghe Șincai, Monumentul eroilor satului căzuți în cele două războaie mondiale și firma școlii cu noua sa denumire.

Cuvântul de deschidere a fost rostit de dna Margareta Moni, directorul școlii, care a subliniat importanța acestei sărbători „pentru toți cei ce au văzut lumina zilei pe aceste mirifice locuri ale Țării Silvaniei din zona Codrului. Au mai rostit cuvântări: prof. Traian Năprădean, ing. Dumitru Perșe, std. Perșe Paul Grigore, Monica Druță, elevă în clasa a VIII-a, la Școala Gimnazială „Gheorghe Șincai“ din Motiș.

Tot acum a fost prezentată monografia satului Motiș semnată de prof. Augustin Leontin Gavra, lucrare ce a fost sponsorizată de Perșe Dumitru și Lucia din Motiș. A urmat un program cu formațiile artistice ale școlii din Motiș și cele ale Clubului Copiilor și Csei Orășenești de Cultură din Cehu Silvaniei.

Festivitățile s-au încheiat cu o masă comună, organizată de localnici în cinstea oaspeților.

Școala din Ilișua - la ceas de sărbătoare

Director,
prof. Fehérváry Ecaterina

În satul sălăjean Ilișua, de la poalele Măgurii Șimleului, școala din localitate primește numele poetului-rapsod Ilosvai Selymes Péter, care a trăit între anii 1548 - 1578. Acesta era înzestrat cu dar poetic și își cânta creațiile acompaniindu-se la harpă, un instrument des folosit în evul mediu. Profesia acestuia era de învățător, iar elevii săi l-au iubit în mod deosebit, văzând în el un model de dascăl și om cu alese calități umaniste.

După tradiție, Selymes Péter s-a născut la Ilișua și a activat ca și învățător în localitățile: Coșei, Nagyida, Satu Mare și Baia Mare. Peste tot s-a remarcat prin harul său de educator, prin poeziile și cântecele sale. Dintre lucrările acestuia trebuie amintite: *Septuaginta* (Ginta Septuagenară), *Legendele în versuri*, *Faptele Sfântului Apostol Pavel*, *Genealogia unor nume*, *Istoria prescurtată a lui Matei Corvin*.

Capodopera creației sale rămâne Poemul *Toldi*, scris între anii 1574 și 1578, din care s-a inspirat marele poet maghiar Arany János, scriind o vestită trilogie despre aprigul țaran răzvrătit, Toldi Miklós din Nușfalău.

Locuitorii satului Ilișua au fost iubitori de școală și cultură încă din evul mediu, de aici ridicându-se valoroși intelectuali (învățători,

preoți, ingineri, economiști, profesori).

În semn de prețuire a înaintașului lor, poetul popular Ilosvai Selymes Péter, școala din acest sat, bogat în tradiții, cu gospodari harnici și un trecut încărcat de istorie, primește numele ilustrului său fiu.

Acest lucru îi va mobiliza și mai mult pe elevi să învețe și să dobândească performanțe școlare, pentru că astăzi învățământul din țara noastră face pași importanți pe calea modernizării, informatizării și dobândirii de cunoștințe în limbile de circulație internațională.

Fie ca acest moment de sărbătoare închinat școlii și învățământului să aducă în casele dumneavoastră bucurii, succese, multă sănătate și fericire!

**La mulți ani Școlii
„Ilosvai Selymes Péter“
din Ilișua!**

Alexandru Bențe

(25 februarie 1941 - 26 iulie 2003)

De la mijlocul verii 2003 mi-am făcut un nedorit obicei din a trece în serbedele după - amiezi de duminică prin fața unui dreptunghi de pământ, încă acoperit cu crengi de brădui, ale căror ace se amestecă în devălmășie cu țărâna : mormântul profesorului ALEXANDRU BENȚE. De pe mormânt se aude glasul înfiorat al clopotelor de la Surduc și al clopotelor de la Ciocmani, iar morții răspund acestei cântări cu flăcările ridicate pe tijele înalte ale brândușelor de toamnă. Alături cade ghinda și răpăitul ei aduce aminte celor de sub glie că la un stângen doar deasupra lor e lumină. ALEXANDRU BENȚE era până mai ieri un iubitor de lumină, unul care știa să o împărtășească cu generozitate și altora. Un nesăbuit a curmat viața exemplară a acestui om printr-o manevră neatentă, ori poate prost gândită. Pentru cei ce l-au știut și probabil că l-au și prețuit, așa cum merita, să parcurgem însă și obștescul său „curriculum vitae“.

ALEXANDRU BENȚE s-a născut într-un hibernal 25 februarie, cel al anului 1941, într-un sat sălăjean prins între coline domoale, ca mai toate, în Nadișul Român, unde copilărește în anii triști ai războiului, tot acolo săvârșindu-și și clasele primare, după care va urma gimnaziul în cel mai la îndemână târg, la Cehu - Silvaniei. În anul 1959 absolvă cursurile vestitului liceu „Gheorghe Șincai“ din Baia Mare. Ca fecior de țăran, e animat de gândul să se facă medic veterinar, pentru a pune umărul la maibinele și prosperitatea gospodăriei țărănești. Ia calea Capitalei, convins fiind că acolo e cea mai bună facultate de medicină veterinară. Dar, după nici doi ani, în viața de student a lui ALEXANDRU BENȚE survine un episod nenorocit, pe care de-a lungul anilor îl oculta cu cea mai mare discreție. Pentru o remarcă, mai degrabă de bun simț decât malițioasă : anume, că s-ar fi făcut risipă de metal cu statuia, disproporționat de mare, a lui Lenin, reflecție auzită exact de cine trebuia, a fost exmatriculat din facultate. O tinerețe încovoiată, când începuse să ia avânt !

Au urmat zile grele pentru tânărul întors în satul natal cu o tinichea nemeritată. Hărțuit și ținut sub observație, a primit doar supliniri efemere în învățământ, domeniu de care totuși a început să se atașeze. A avut

însă puterea să ia totul de la capăt și, urmând cursurile Facultății de Biologie din cadrul I. P. 3 Baia Mare, ajunge profesor în comuna Aluniș, unde rămâne doar pentru 2 ani. De aici, se mută pentru tot restul zilelor la Surduc, în 1969, unde - după completarea studiilor la U. B. B. Cluj - ocupă, ca profesor titular catedra de biologie, cumulând și un lung directorat, de 16 ani, pe parcursul mai multor mandate.

Din întâmplarea nefericită de la sfârșitul forțat al studenției sale bucureștene, ALEXANDRU BENȚE a învățat pentru toată viața să-și disciplineze cuvântul și fapta, să pună o dreaptă măsură în toate. Onest și generos, omul acesta n-a avut dușmani, căci învățase să țină răul la distanță. Întâmplarea din tinerețe i-ar fi dat dreptul să se asocieze cu cei persecutați politic, să ceară demnități și daune morale, râvnite și pe nedrept primite de mulți, însă el a preferat să treacă sub tăcere acel episod, când vedea - cum exprimă Poetul - „mișei la izbândă făcând punte“.

Marea lui mulțumire au desemnat-o dragostea și prețuirea celor mai tineri din școală, pe care i-a modelat în lungu-i directorat, dar mai ales căldura nepereche a familiei. Când era pregătit să-i guste acesteia din urmă întreaga dulceață, abia ajuns la pensie și la vârsta bine meritată tihne, a căzut trăsnetul pustiitor în mijlocul unei existențe dăruite celorlalți. Sute de gânduri s-au îndreptat în acele zile toride spre dascălul lor nefiresc de blând.

Dă-i , Doamne, odihnă veșnică!

(octombrie, 2003)

prof. Viorel Mureșan

Gheorghe Pop Săvan

„Există în popor o suferință mută, atotîndurătoare, o durere care stă ferecată în adâncul sufletului și nici nu crăcnește. După cum tot așa există o durere descătușată care îndată ce se revarsă în lacrimi și se preschimbă în bocet... Fără a fi totuși mai puțin cruntă decât durerea ferecată în tăcere. Tânguirea, dacă alină suferința pe de o parte, în același timp scurmuță mai tare și sfâșie inima. Sunt dureri care nu cer alinare, care se hrănesc din însuși zbcuciumul lor“

F. M. DOSTOIEVSKI

Cu multă durere în sufletele noastre am început un nou an școlar fără omul și colegul de suflet, profesorul și directorul Gheorghe Pop-Săvan, care ne-a călăuzit pașii, ani la rând, pe drumul afirmării profesionale și morale în activitatea de formare a multor generații de copii și tineri.

Viața acestui dascăl a fost exemplară, iar trecerea lui în eternitate s-a săvârșit în școală, în locul pe care l-a iubit, poate cel mai mult, locul pentru care a muncit cu credință și dragoste cei mai mulți ani din viața sa.

Dorim ca prin cuvintele de față să aducem un pios omagiu celui care a fost omul de omenie, dascălului devotat și slujitorul satului său - Gheorghe Pop-Săvan. Dorim ca pagina din revista dascălilor sălăjeni să pună în lumină, măcar un strop, din chipul și sufletul său adevărat. Cu toate că a plecat dintre noi, el a rămas cu noi, cu cei care l-am cunoscut, cu cei cărora le-a îndrumat pașii pe drumul de căutări, pe drumul speranței și împlinirilor.

Alături de generațiile de elevi cărora Gheorghe Pop-Săvan le-a fost profesor, noi, cei care alcătuim colectivul didactic al Școlii Gimnaziale din Poiana Blenchiei, susținem cu convingere un mare adevăr, acela că ești mare și puternic prin ceea ce faci și poți dăruia altora, adevăr pe care-l vom duce mai departe cu râvnă pe care cel care s-a dus dintre noi, în calitatea sa de profesor și director de școală, n-a obosit să-l inculce în mințile și sufletele celor care au trăit alături de el.

„Dascălul - afirma cândva Nicolae Iorga - e omul care trăiește arzând și se stinge luminând pe alții“. Credem, într-adevăr, că Gheorghe Pop-Săvan, a trăit arzând și s-a stins luminând pe alții.

Viața ne este dată pentru a o trăii, cu bucuriile și necazurile ei pentru ca, în final, să ajungem la adevărata fericire. „În lume necazuri veți avea dar îndrăzniți, Eu am biruit lumea“ spune Mântuitorul nostru Isus Cristos (In 16, 33). Exemplul lui călăuzește oamenii de mii de ani. Optimismul și curajul de a înfrunta lumea, așa cum este ea, derivă din faptul că acei oameni care purtându-și crucea vieții după modelul lui Cristos, cu demnitate și credință în Dumnezeu, sunt siguri că după orice moarte vine și înviere.

Moartea fiecărui om, inclusiv a celui pe care-l omagiem aici, chiar dacă în sine este un episod întunecat și trist, are darul de a proiecta în conștiința noastră, a celor care am rămas, o rază de lumină și speranță. Este un moment de reflexie, după care putem deveni mai buni, putem manifesta mai multă dragoste, apropiere și încredere în semenii noștri.

Noi, toți care te-am cunoscut și iubit, vom păstra, în inimile și sufletele noastre, icoana neștirbită și dragă a chipului tău.

**Bunul Dumnezeu să te odihnească în pace!
Să-ți fie țărâna ușoară și memoria neștearsă!**

Colectivul cadrelor didactice
al Școlii Gimnaziale „Gheorghe Munteanu“
Poiana Blenchiei

Premii Nobel - 2003

Premiul Nobel pentru Pace

Comitetul Nobel Norvegian a decis să acorde Premiul Nobel pentru Pace 2003 iranienei Shirin Ebadi, pentru eforturile sale în favoarea democrației și drepturilor omului.

În calitate de avocat, judecător, conferențiar, scriitoare și activistă, Shirin Ebadi și-a exprimat cu curaj punctul de vedere în Iran și în străinătate, propunând

soluții pașnice problemelor sociale.

Shirin Ebadi s-a născut în 1947. Licențiată în Drept la Universitatea din Teheran, ea a fost una dintre primele femei judecătorești din Iran, în perioada 1975-1979. După revoluția din 1979, ea a fost nevoită să renunțe la acest post, lucrând în prezent ca avocat și profesor la Universitatea din Teheran.

Ebadi reprezintă Islamul Reformat și pledează pentru o nouă interpretare a legilor islamice, care să se armonizeze cu drepturile omului, cu democrația, egalitatea în fața legii, libertatea religioasă și de expresie.

Activistă pentru drepturile refugiaților, ca și pentru acelea ale copiilor și femeilor, ea este fondatoarea și liderul Asociației pentru Apărarea Drepturilor Copiilor din Iran. Ea este autoarea a numeroase articole și cărți despre drepturile omului, multe dintre ele traduse în engleză.

Ca avocat, a fost implicată în numeroase cazuri politice. A fost avocată familiilor scriitorilor și intelectualilor victime ale asasinatelor din 1999-2000. A contribuit activ la găsirea celor responsabili de atacurile asupra studenților din Teheran în 1999, în care și-au pierdut viața mai mulți tineri. În consecință, Ebadi a fost deținută în mai multe rânduri și a primit amenințări.

Premiul Nobel pentru fizică

Stockholm - Premiul Nobel pentru fizică pe anul 2003

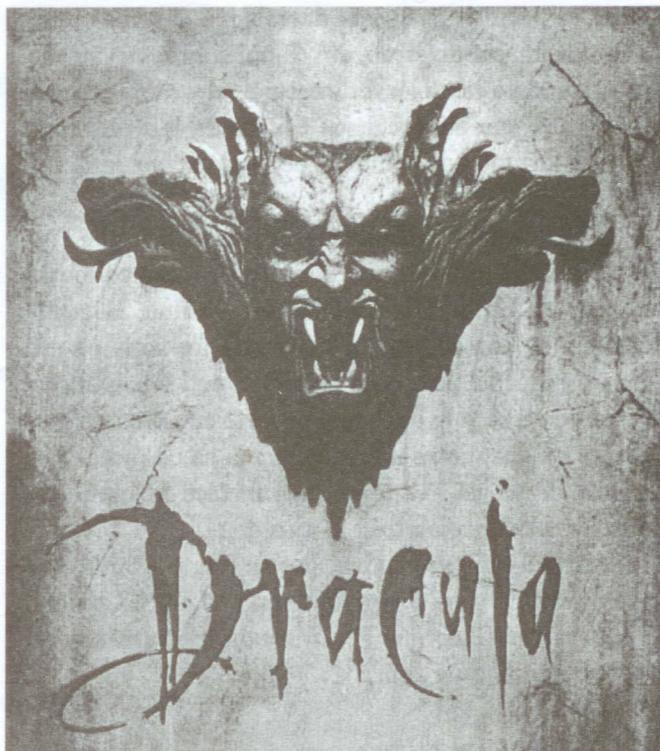
a fost atribuit rușilor Alexei Abrikosov și Vitali Ginzburg, și britanicului Anthony Leggett, pentru „contribuții de pionierat în domeniul teoriei superconductorilor și superfluidelor“, a comunicat Academia Regală Suedeză de Științe.

Teoriile lor, care explică natura materiei la temperaturi foarte joase și privesc două fenomene din fizica cuantică /superconductivitatea și superfluiditatea/, își găsesc aplicații în special în rezonanța magnetică /RMN/ utilizată în examinările medicale, iar în fizică, în acceleratori de particule /superconductorii/, a motivat Academia Suedeză alegerea făcută.

Teoriile savanților ruși au stat la baza tehnicilor din domeniul rezonanței magnetice care au obținut Premiul Nobel pentru medicină în acest an.

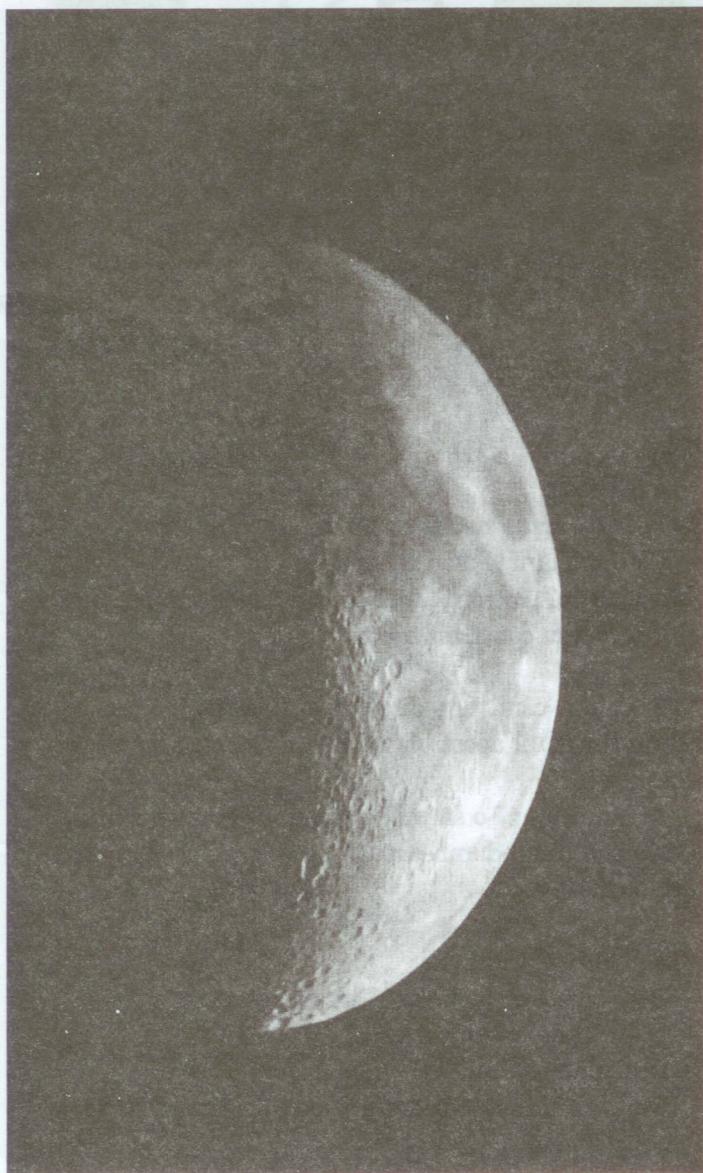
Lucruri întâmplătoare azi care vor schimba lumea de mâine

Minunata lume veche: O trusă anti-Dracula

Casa de licitații Sotheby's a vândut recent o trusă de ajutor împotriva vampirilor cu 12.000 de dolari. Ea provine de la începutul secolului XX și cuprinde un pistol de o construcție specială, gloanțe de argint, un crucifix, o căpățână de usturoi și o sticlă cu apă sfințită, mijloace menite să apere călătorii care treceau prin Transilvania de dinaintea Primului război mondial. Capacul cutiei este frumos împodobit cu imagini inspirate de romanul lui Bram Stoker, ceea ce dovedește că legenda lui Dracula are o origine literară, inspirată de anumite povestiri ce circulau prin Ardeal.

Minunata lume nouă: Chinezii vor să colonizeze luna. China dorește ca în următorii 3-5 ani să

plaseze o sondă automată pe o orbită circumsele-nară, s-a anunțat astăzi, cu prilejul vizitei făcute de Jang Liwei, primul taikonaut din lume, în Hong

Kong. Conducătorul delegației a precizat că sonda va lansa un robot de explorare, care va coborî pe suprafața Lunii și va preleva mostre de sol. Ulterior, se va construi o mică bază selenară, care ar putea constitui o primă colonie umană. Agenția Reuters a reamintit și planurile chinezești de construire a unei spații spațiale orbitale, lucru care îi nemulțumește pe militarii americani, care își văd sistemele de spionare amenințate. Analiztii occidentali consideră că programul spațial chinez ar putea duce la o nouă cursă de cucerire a spațiului. Joan Johnson-Freesez, șef de catedră la academia navală americană, consideră că recente evenimente ar putea constitui un semn al destrămării unei dominații care a durat 40 de ani.

Cosmos: Al treilea val de erupții solare. Cel de-al treilea val de erupții solare a pricinuit pagube însemnate pe orbitele circumterestre. Japonezii au pierdut legătura cu Midori-2, un satelit lansat în decembrie 2002. Ei au trebuit să întrerupă și funcționarea satelitului de telecomunicații Kodama, care o luase razna. Din Suedia până în New Jersey, gradul de încărcare a liniilor de distribuție a energiei electrice a fost coborât, spre a preveni colapsul sistemelor energetice. Agenția rusă ITAR-TASS a anunțat că furtuna magnetică a fost clasificată de intensitate G5, adică de intensitate maximă. Astronauții de la bordul ISS s-au refugiat în modulul rus Zvezda, care are cea mai bună protecție antiradiație.

Știință: Procesând cu viteza luminii. Pentru prima oară în lume, o firmă lansează pe piață un procesor care operează nu cu fluxuri de electroni, ci cu lumină. Fotoprocesorul Enlight, realizat de firma izraeliană Lenslet, e capabil să efectueze 8000 miliarde de operații matematice într-o secundă, ne informează New Scientist, de o mie de ori mai multe decât cel mai rapid microprocesor din prezent. În schimb, Enlight nu este programabil, el este produs de la început pentru a împlini o anumită sarcină. El manipulează informații transmise cu ajutorul a 256 fascicule laser, pe care le adună sau le multiplică în cod binar. Aviram Sarel, fondatorul firmei, crede că dispozitivul va fi folosit în aplicații militare și pentru prelucrarea de filme în format digital. Prețul variază în funcție de destinație și este de ordinul a zecilor de mii de dolari.

Traducere: prof. Györfi-Deák György

Umor

Pe o bancă într-un parc o bătrânică, uitându-se la hârjoana tinerilor din jur se adresează persoanei de alături:

- Priviți cum se îmbracă și își poartă părul tineretul de azi. Cel de colo nici nu-ți poți da seama ce este: băiat sau fată?

- Este fată. Este chiar fiica mea.
- Vai, iertați-mă. Nu știam că sunteți mama ei.
- Păi, nici nu sunt mama ei. Sunt tatăl!

La intrarea într-un cimitir din Liverpool se poate citi pe o placardă: „Morminte clasa întâi, de o calitate ireproșabilă. Încântătoare panoramă asupra mării. Liniște absolută. Cine alegr cimitirul nostru nu dorește să-l mai părăsească“.

Lordul cheamă valetul:

- John ce-a fost aceasta?
- Nimic, Sir, o mașină.
- Dar ce s-a întâmplat?
- Nimic, Sir, a luat-o la dreapta.
- A bubuit îngrozitor. . .
- Strada era la stânga

Între doi amici

- Spune-mi, George, cum ai doborât recordul mondial la haltere?

- Mănânc în fiecare zi biftec, carne în sânge, așa că sunt puternic ca un taur.

- Nu pot să cred: eu mănânc zilnic pește, dar încă nu știu să înot. . .

De-ale zootehniei

- Bade câți litri de lapte dă vaca asta pe zi?
- Nici unul!
- Atunci de ce o mai ții?
- O ținem pentru că este bou!

În excursie

- Pe locul unde ne aflăm acum - se adresează ghidul turiștilor - tâlharii jefuiau călătorii.

- Și acum? Întrebă unul dintre turiști. După cum vedeți, aici s-au construit trei hoteluri. . .

Pe timpul când era director al Teatrului Național, Zaharia Stancu îl apostrofează pe un actor cu figură de prim-amorez:

- Ai îndrăznit să o săruți pe secretară sub nasul meu?
- Nu sub nasul dumneavoastră, maestre, ci sub nasul ei, răspunse actorul.

În vizită la primărie

- Câte persoane lucrează în biroul acesta?
- Cu șeful cu tot, unsprezece!
- Deci, fără șef, zece!
- Nu. Că acum lipsește șeful și dacă lipsește el, nu mai lucrează nimeni!

Buletinul Inspectoratului Școlar al Județului Sălaj

Program Managerial An Școlar 2003 - 2004

Obiective generale

1. Planificarea, organizarea și conducerea activității;
2. Asigurarea circulației optime a informației și respectarea legislației în vigoare;
3. Organizarea și funcționarea optimă a rețelei școlare din județ;
4. Utilizarea eficientă, la nivelul standardelor naționale, a resurselor umane, financiare și materiale;
5. Realizarea, monitorizarea și evaluarea calității procesului educațional;
6. Inițierea și promovarea unor programe educative complexe și a unor parteneriate educaționale la nivel regional, național și internațional.

Nr. crt.	Scop, obiective	Acțiuni	Compartiment responsabil - comisia responsabilă	Resurse		Persoana funcția	Orizont de timp	Observații/acțiuni -locală -județeană -înterjudețeană -națională
				materiale	financiare			
0	1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Planificarea, organizarea și conducerea activității	Analiza / diagnoza stării învățământului prin identificarea punctelor tari / slabe, oportunităților și riscurilor din activitatea anului școlar precedent. ședința de analiză.	- inspecția școlară - managementul resurselor materiale și umane	-	-	prof. Ioan Abrudan prof. Faluvegi Zoltan, insp. școlari generali adjuncți	22.09-06.10.2003	Județeană
		Întocmirea planului managerial al I.S.J.	- managementul resurselor	-	-	prof. Faluvegi Zoltan, insp. școlar general adj. prof. Ciocian Ioan, inspector școlar	22.09-06.10.2003 8.10.2003	Județeană
		Organizarea la nivelul unităților de învățământ a ședințelor de analiză a activității desfășurate în anul școlar precedent	Consiliile de administrație din școli	-	-	Directorii de școli	8 - 25.10.2003	Locală
		Urmărirea realizării sarcinilor cuprinse în Programul de Dezvoltare Regională. Realizarea aquisului comunitar în domeniul învățământului.	Inspector școlar cu dezvoltarea instituțională	-	-	prof. Bunta Ioan, insp. școlar prof. Cosma Dorin, insp. școlar	Trimestriale	Județeană
		Implicarea I.S.J.-ului în realizarea sarcinilor reieșite din Programul Județean de combatere a sărăciei	Inspector școlar cu minoritățile	-	-	prof. Rozs Rita, insp. școlar	Lunar	Județeană
		Elaborarea documentelor de planificare, organizare la nivelul I.S.J. Organizarea consfățuirilor cadrelor didactice, prezentarea stării disciplinei, a planului managerial și al direcțiilor de dezvoltare a învățământului până în 2004. Alegerea Consiliilor Consultative pe discipline, stabilirea tematicii, cercurilor pedagogice pe anul școlar 2003 - 2004.	Inspectorii de specialitate	-	-	prof. Abrudan Ioan, insp. școlar general adj.	12.09.2003	Județeană
		Elaborarea Planului Inspecției Școlare pe semestrul I	Inspector școlar general adjuncț	-	-	prof. Abrudan Ioan, insp. școlar general adj.	3.10.2003	Locală
		Elaborarea Caietului Metodic pe anul școlar 2003 - 2004 cu acțiunile metodice organizate în acest an.	Metodiști C.C.D	-	-	prof. Turcaș Maria, director C.C.D	15.10.2003	Județeană / locală
		Întocmirea Tematicii Consiliului de Administrație al I.S.J. prin cuprinderea spre analiză a tuturor compartimentelor.	Inspector școlar general	-	-	prof. Driha Ioan, insp. școlar general	8.10.2003	Locală
		Pregătirea începutului de an școlar prin monitorizarea stadiului de realizare a reparațiilor, a acțiunilor de igienizare a școlilor, asigurarea cu manuale și rechizite școlare	Inspectori școlari	-	-	prof. Driha Ioan, insp. școlar general	8 - 15.11.2003	Județeană
		Implicarea I.S.J. în buna organizare și derulare a H.G.96 / 2002 privind Programul "Iape - corn" și a altor programe inițiate de Guvern cu referire la învățământ.	Inspectori școlari	-	-	prof. Faluvegi Zoltan, insp. școlar general adj.	Săptămânal	Județeană
2.	Asigurarea optimă a circulației informației și respectarea legislației în vigoare	Informarea optimă a unităților cu actele normative care reglementează activitatea didactică, managerială și administrativ-financiară. Lunar se vor organiza ședințe de instruire cu directorii de școli și cu secretarii de școli.	Managementul resurselor umane și materiale	-	-	prof. Faluvegi Zoltan, insp. școlar general adj.	a 2-a miercuri din lună (directori) ultima marți din lună (secretari)	Județeană

0	1	2	3	4	5	6	7	8
		Se va asigura prin secretariatul I.S.J. circulația informației către unitățile școlare asigurându-se informația necesară cu privire la implementarea Reformei în învățământ.	Secretariat	-	-	Ianc Leontina, Secretar șef	Permanent	Județeană
		Serviciul juridic va realiza informarea conducerilor de școli cu noutățile legislative.	Serviciu juridic	-	-	Jeler Viorica, Consilier juridic	Lunar	Județeană
		Extinderea informatizării școlilor a serviciului de secretariat din școli, legarea la INTERNET în vederea informării rapide cu noutățile apărute pe siteul MECD, promovarea proiectelor de inovație în domeniul didactic și al managementului educațional.	Inspectori școlari de specialitate Serviciul tehnic – investiții	-	-	prof. Mocan Ioan, insp. școlar sig. Floașiu Marilena	Permanet	Județeană
		Valorificarea ofertei educaționale a cadrelor didactice prin tipărirea de auxiliare didactice, culegeri de teste în sprijinul absolvenților de clasa a VIII-a și a XII-a	Metodiști C.C.D.	-	-	prof. Turcaș Maria, director C.C.D	Lunar	Locală / județeană
3.	Organizarea și funcționarea optimă a rețelei școlare din județ	Generalizarea învățământului de 10 ani prin cuprinderea copiilor de 6 ani în clasa a I-a și în clasa a IX-a, școală de arte și meserii. Extinderea cuprinderii copiilor de 3 ani în grădiniță și generalizarea grupei mari pregătitoare.	Directorii de școli și grădinițe	-	-	prof. Driha Ioan, insp. școlar general	15.09.2003	Locală / județeană
		Consolidarea centrelor școlare prin concentrarea activității la centrele de comună.	Inspector școlar cu dezvoltarea instituțională, Directorii de școli	-	-	prof. Bunta Ioan, inspector școlar	Permanent	Locală / județeană
		Asigurarea accesului la școli cu resurse ale elevilor prin dotarea comunelor cu mijloace de transport prin programul M.E.C.T-ului.	Resurse materiale	-	-	sing. Floașiu Marilena	Conform programului	Național
		Urmărirea derulării Programului de Reabilitare a școlilor prin Banca Mondială.	Resurse materiale	-	-	sing. Floașiu Marilena	Conform programului de investiții	Național
		Dotarea școlilor cu mobilier școlar prin realizarea contractelor încheiate la începutul acestui an școlar.	Resurse materiale	-	-	sing. Floașiu Marilena	Conform programului	Județean
4.	Utilizarea eficientă la nivelul standardelor naționale a resurselor umane, financiare și materiale	Încadrarea unităților de învățământ cu personal didactic în conformitate cu Metodologia de mișcare a personalului didactic. Realizarea repartizării pomuterizată în urma Concursului Național de ocupare a posturilor didactice.	Comisia județeană de mobilitate a cadrelor	-	-	prof. Faluvegi Zoltan, insp. școlar general adj. prof. Pocol Alexandru, insp. evidență personal	Conform calendarului mobilității cadrelor	Județeană
		Verificarea încadrării școlilor cu personal didactic, auxiliar și nedidactic cu respectarea normativelor în vigoare și cu încadrarea în numărul de personal repartizat județului.	Compartiment resurse umane	-	-	prof. Faluvegi Zoltan, insp. școlar general adj. prof. Pocol Alexandru, insp. evidență personal ec. Oroian Georgeta birou plan – salarizare	18-30.09. 2003	Județeană
		Reactualizarea încadrării unităților școlare cu personal de conducere, emiterea deciziilor de numire pe post a directorilor care au participat la concurs și a deciziilor de numire cu delegație.	Compartiment management resurse umane	-	-	prof. Faluvegi Zoltan, insp. școlar general adj. prof. Ciocian Ioan, inspector școlar	15.09 – 8.10. 2003	Județeană
		Organizarea concursului pentru funcția de director unde posturile sunt ocupate prin delegație	Compartiment management resurse umane	-	-	prof. Ciocian Ioan, inspector școlar	feb. – martie 2004	Județeană
		Evaluarea anuală a directorilor de școli, a personalului din unitățile școlare conform fișelor standard de evaluare elaborate de M.E.C.	Inspectori școlari, directori de școli	-	-	prof. Ciocian Ioan, inspector școlar	dec. 2003 sept. 2003	Județeană
		Realizarea de programe de perfecționare în specialitate prin Centrele de formare a Personalului Didactic și continuarea stagiilor de formare a managerilor școlari prin C.C.D.	Compartiment management resurse umane C.C.D.	-	-	prof. Timoc Victor, insp. școlar prof. Turcaș Maria, director C.C.D.	noiembrie 2003	Județeană
		Determinarea cadrelor didactice și a directorilor unităților de învățământ de a se înscrie la cursuri postuniversitare –masterat etc.	C.C.D.	-	-	prof. Turcaș Maria, director C.C.D.	noiembrie 2003	Județeană
		Extinderea utilizării calculatorului în procesul de învățământ, aplicarea Programului A.E.L. în procesul instructiv-educativ. Se vor continua cursurile de inițiere în utilizarea calculatorului.	C.C.D.	-	-	prof. Turcaș Maria, director C.C.D. prof. Mocan Ioan, insp. școlar	Lunar	Locală
		Sensibilizarea cadrelor didactice de a participa cu lucrări științifice, referate, în cadrul acțiunilor ce se vor organiza la nivel județean și național.	Compartiment perfecționare C.C.D.	-	-	prof. Timoc Victor, insp. școlar prof. Turcaș Maria, director C.C.D.	Permanent	Județeană
		Verificarea execuției bugetare pe anul 2003, asigurarea retribuției personalului didactic, atragerea de noi fonduri financiare la nivelul comunității locale.	Directorii de școli	-	-	ec. Bocea Maria contabil șef	Permanent	Locală
		Fundamentarea proiectului de Buget pe anul financiar 2004, aplicând finanțarea proporțională în activitatea de învățământ.	Compartiment financiar contabil	-	-	ec. Bocea Maria contabil șef	decembrie 2003	Locală
		Se vor asigura imprimantele școlare, necesarul de acte de studii, necesarul de manuale școlare pentru fiecare unitate școlară.	Centrul de Difuzare a Manualelor Școlare	-	-	Chiș Aurica Sărăciț Teodor, insp. șc. Oprîș Ioan, insp. șc. Surd Lucia, referent	15.09.2003 20.10.2003	Locală
		Se vor reactualiza inscripțiile firmelor școlare și se vor schimba stampilele unităților de învățământ cu noua denumire a instituției.	Directorii de școli	-	-	sing. Floașiu Marilena Surd Lucia, referent	1.11.2003	Locală
		Dotarea școlilor cu echipamente informatice – școli gimnaziale – conform Programului M.E.C.T.	Serviciu investiții informatizare	-	-	Blidar Denisa, informatician	noiembr. aprilie 2004	Locală
		Continuarea inventarierii mijloacelor didactice existente, a mobilierului școlar, identificarea necesarului și întocmirea unui program propriu de autodotare cu mijloace de învățământ conform Normativelor de dotare și a profilului școlii de arte și meserii.	Conducerile de școli	-	-	Directorii de școli	1.11.2003 permanent	Locală
		Urmărirea realizării construcției sălilor de sport nominalizate conform proiectelor aprobate pe anul 2003 și 2004.	Compartiment tehnic – investiții	-	-	sing. Floașiu Marilena	Conform termenelor de execuție	Locală
5.	Realizarea, monitorizarea și evaluarea calității procesului educațional	Formarea cadrelor didactice pentru aplicarea noului plan cadru la clasele I – II, la grupa mare pregătitoare și a programelor școlare descongestionate la celelalte clase.	C.C.D. Compartiment perfecționare	-	-	prof. Turcaș Maria, director C.C.D. prof. Timoc Victor, insp. școlar	septembrie 2003	Județeană
		Verificarea proiectării activității instructiv – educative pe unități didactice, elaborarea și conceperea programelor de C.D.Ș.	Compartiment inspecție școlară	-	-	prof. Abrudan Ioan, insp. școlar general adj. Inspectori școlari	1.10.2003	Locală

0	1	2	3	4	5	6	7	8
		Perfecționarea procesului de evaluare a programului școlar, aplicarea testelor de evaluare Națională la absolvenții clasei a VIII-a	Compartiment inspecție școlară	-	-	prof. Abrudan Ioan, insp. școlar general adj.	Conform graficului de inspecție	Locală
		Se va realiza o analiză fundamentală privind rezultatele elevilor la examenele naționale de Capacitate și de Bacalaureat, luând măsuri organizatorice din timp pentru asigurarea reușitei candidaților	Directorii de școli gimnaziale și licee	-	-	prof. Driha Ioan prof. Abrudan Ioan prof. Faluvegi Zoltan	8-25.10. 2003	Locală
		În activitatea de inspecție școlară se va urmări: - eficientizarea acțiunii didactice și creșterea calității procesului instructiv-educativ; - realizarea planului de școlarizare; - cuprinderea elevilor în învățământul obligatoriu; - diminuarea abandonului școlar; - diminuarea insuccesului școlar; - creșterea numărului de medii între 8 – 10; - antrenarea elevilor la concursurile școlare; - realizarea acțiunilor cuprinse în Calendarul activităților cultural – educative și sportive; - utilizarea dotării laboratoarelor; - relația școlii cu comunitatea locală.	Compartimentul inspecției școlare Compartiment resurse umane			prof. Driha Ioan, insp. școlar general prof. Abrudan Ioan, insp. școlar general adj. prof. Faluvegi Zoltan, insp. școlar general adj.	Conform Graficului Unic de Monitorizare și Control	Locală
		Se vor lua măsuri din timp pentru asigurarea condițiilor materiale și financiare necesare desfășurării fazei naționale a concursurilor școlare la disciplinele biologie și limba maghiară.	Conducerea I.S.J.			prof. Driha Ioan prof. Abrudan Ioan prof. Faluvegi Zoltan prof. Iriza Constantin prof. Rozs Rita	Vacanța de primăvară	Națională
		Pentru pregătirea elevilor cu rezultate bune, pentru concursurile școlare se vor selecționa elevii capabili de performanță în grupele de excelență.	Inspectori școlari	-	-	prof. Opreș Ioan, insp. școlar	1 – 30.10. 2003	Locală / județeană
6.		Elaborarea de programe de susținere educațională la nivel local și județean. Cuprinderea în proiecte a persoanelor cu nevoi speciale (neștiutori de carte, persoane din medii defavorizate).	Compartiment proiecte			prof. Cosma Dorin, insp. școlar prof. Bunta Ioan, insp. școlar prof. Rozs Rita, insp. școlar prof. Iriza Constantin insp. școlar	Permanent	Locală / națională
		Dezvoltarea proiectelor și programelor de dezvoltare regională și de integrare europeană (Socrates, Leonardo etc.)	Compartiment proiecte			prof. Bunta Ioan, insp. școlar prof. Cosma Dorin, insp. școlar	Permanent	Național / internațional
		Inițierea de programe privind "Accesul la educație a grupurilor dezavantajate cu focalizare pe rromi" în localitățile: Pusta, Mal, Ratîn, Huseni, Jibou	Compartiment proiecte, Minorități			prof. Bunta Ioan, insp. școlar prof. Rozs Rita, insp. școlar	noiemb. 2003 – 30 mai 2004	
		Dezvoltarea relațiilor cu autorităților locale, parteneri sociali, O.N.G.-uri, cu instituții specializate (Poliție, Jandarmerie, Sănătate, P.S.I., Protecția Civilă, Protecția Muncii, Protecția Consumatorului, Protecția Copilului).						

Zalău, 5 octombrie 2003

Faza	Participanți				INSPECTOR ȘCOLAR GENERAL, prof. Ioan Driha
	Națională	Județeană	Locală	Locală	
	x	mai	aprilie	februarie	1. Concursul "Sărbători prietenoase"
	x	mai	aprilie	martie	2. Concursul "Educația rutieră - educație pentru viață"
	x	aprilie	-	martie	3. Alge! este dreptul tău
	x	mai	aprilie	februarie	4. Concursul "Protecția civilă"
	x	mai	-	-	5. Concursul interjudețean de părie de circulație
	x	aprilie	-	-	6. Concursul - Proiecte de mediu
	x	ianuarie	-	-	7. Concursul interdisciplinar "Flora Valăscu"
				februarie	8. Concursul Kandourou
	x	mai	-	-	9. Concursul de Reviste școlare
	ianuarie			V - VII IX-XII	10. Simpozionul: Cercetări în domeniul ecologic și dendrologic
		ianuarie		I - XII	11. Concursul de cultură și limbă maghiară

Programul activităților educative extrașcolare la nivelul județului Sălaj - anul școlar 2003 - 2004 (Sinteză)

1. Activități cultural - educative omagiale

Nr. crt.	Activitatea	Participanți	Data	Locul de desfășurare
1.	Cinstire armatei române	-preșcolari-grupa mare - clasele I-XII	25 octombrie	- unități școlare -locuri comemorative
2.	Un neam, o țară	-clasele I-XII	decembrie	- unități școlare -excursii
3.	Ziua drepturilor omului	-clasele V-XII	10 decembrie	- unități școlare
4.	Sărbătorile de iarnă - tradiție și obiceiuri populare	-preșcolari -clasele I-XII	decembrie	-unități școlare -săli de spectacole
5.	"Unirea Națiunea a făcut-o"	-clasele I-XII	ianuarie	
6.	Eminescu -poetul neamului	-clasele V-XII	ianuarie	- unități școlare
7.	Ziua femeii	-preșcolari -clasele I-XII	martie	- toate unitățile școlare
8.	Spring day in Europe	-clasele IX-XII	21 martie 9 mai	- Licee și Grupuri Școlare
9.	"Cinste Eroilor neamului"	-clasele I-XII	mai	- unități școlare
10.	"1 iunie " - Ziua copilului	-preșcolari -clasele I-XII	iunie	- unități școlare

2. Activități educative din domeniul tehnico - științific și ed. civică (Concursuri școlare)

Nr. crt.	Activitatea	Participanți	Faze			
			Local	Zonă	Județ	Național
1.	Concursul "Sanitarii pricepuți"	V - XII	februarie	aprilie	mai	x
2.	Concursul "Educația rutieră - educație pentru viață"	I - VIII	martie	aprilie	mai	x
3.	Alege ! este dreptul tău	IX- XII	martie	-	aprilie	x
4.	Concursul "Protecția civilă"	V - XII	februarie	aprilie	mai	x
5.	Concursul interjudețean de patrulare de circulație	V - VIII			mai	x
6.	Concursul - Proiecte de mediu	V - XII			aprilie	x
7.	Concursul interdisciplinar "Florin Vasilescu"	II - XII			ianuarie	x
8.	Concursul Kangourou	II - IX	februarie			
9.	Concursul de Reviste școlare	V - XII			mai	x
10.	Simpozionul: Cercetări în domeniul ecologic și dendrologic	V - VII IX-XII PROFESORI				iunie (Jibou)
11.	Concursul de cultură și limbă maghiară	I - XII			iunie	

3. Activități - domeniul sportiv - turistic

Nr. crt.	Activitatea	Participanți	Faza		
			Locala	Județ	Interjudețean
I. ÎNVĂȚĂMÂNT PRIMAR					
1.	Ansamblu cu obiecte portative	Clasele I – II	mai	iunie	
2.	Minifotbal	Clasele III-IV	aprilie	aprilie	
II. ÎNVĂȚĂMÂNT GIMNAZIAL					
1.	Cros	Cls. V-VI VII - VIII	aprilie	aprilie	
2.	Campionatul școlar de fotbal	Cls. V-VI VII – VIII	aprilie	mai	
3.	Handbal	cls. V-VI VII – VIII	aprilie	mai	
4.	Concursul școlar de sah	cls. I – VIII	octombrie	decembrie 2004	
5.	Cupa Mărțișor și Racheta Meseș	echipaje		mai	
III. ÎNVĂȚĂMÂNT LICEAL ȘI PROFESIONAL					
1.	Campionatul Național al Liceelor la fotbal	I – XII/XIII	în cursul anului	până în dec. 2004	
2.	Tenis de masă	I – XII/XIII		martie 2004	
3.	Atletism	I – XII/XIII	oct.	aprilie	

NOTĂ: Programul activităților va fi actualizat după distribuirea în teren a calendarului Național al activităților educative extrașcolare pe 2003-2004.

prof. Constantin Iriza, inspector școlar
prof. Dorina Ciutre, inspector școlar

